

Jezus Chrystus nas zbawia

**PORADNIK METODYCZNY
DO NAUCZANIA RELIGII
DLA KLASY VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

**pod redakcją
ks. Stanisława Łabendowicza**

RADOM 2021

Przewodniczący redakcji: ks. Stanisław Łabendowicz

Zespół redakcji: Katarzyna Kosmala, Lidia Murawska, Jolanta Nowak, Aneta Wrzesień

Autorzy katechez: Elżbieta Bieniek, Renata Kazirodek, Katarzyna Kosmala,
Grzegorz Księżak, Iwona Łyczek, ks. Marcin Malarecki,
Anna Rudnikowska, Aneta Wrzesień

Redakcja techniczna: Damian Chrzanowski, Anna Grzywacz

Skład i łamanie tekstu: Damian Chrzanowski

**DECYZJA O ZATWIERDZENIU PODRĘCZNIKA DO NAUCZANIA RELIGII
DLA CAŁEJ POLSKI**

**Poradnik metodyczny do nauczania religii rzymskokatolickiej według podręcznika
nr AZ-22-01/18-RA-14/21, zgodnego z programem nauczania nr AZ-2-01/18.**

Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski
Bp Wojciech Osiał

Warszawa, 16 lipca 2021 r.

Recenzenci: ks. prof. UKSW dr hab. Rafał Bednarczyk, ks. prof. KUL dr hab. Piotr Goliszek

Imprimatur: Kuria Diecezji Radomskiej w Radomiu
Bp Marek Solarczyk, Biskup Radomski
Ks. dr Jacek Kucharski, Cenzor
Ks. lic. mgr Marek Fituch, Wicekanclerz Kurii
L.dz. 890/21, Radom, 10 czerwca 2021 r.

Wydawca:



Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu
27-600 Sandomierz, ul. Żeromskiego 4, tel. 15 64 99 700
e-mail: zamowienia@wds.com.pl, www.wds.pl

ISBN 978-83-8101-428-1

© Copyright by ks. Stanisław Łabendowicz, Radom 2021

Wydanie I

Informacja: Wydział Katechetyczny Kurii Diecezji Radomskiej
26-600 Radom, ul. Malczewskiego 1; tel./fax 48 340 62 38

Dystrybucja: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu
27-600 Sandomierz, ul. Portowa 14, tel. 15 649 97 40
zamowienia@wds.com.pl, www.wds.pl

Druk i oprawa: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu
27-600 Sandomierz, ul. Żeromskiego 4, tel. 15 649 97 00, fax 15 649 97 01
zamowienia@wds.com.pl, sklep24@wds.com.pl, http://www.wds.pl

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
--------------------	---

I. Człowiek poznaje świat i siebie.....	11
--	-----------

1. Poznaję świat pełen potęgi Boga	11
2. Chrześcijaństwo religią objawioną	19
3. Kim jest człowiek? Kim ja jestem?	25
4. Moja więź z Chrystusem	31
5. Mój udział w życiu różnych wspólnot.....	38

II. Dzieje Narodu Wybranego – nasze dzieje – aktualność słowa Bożego	45
---	-----------

6. Patriarchowie Narodu Wybranego	45
7. W drodze do Ziemi Obiecanej	53
8. Przymierze na Synaju wyrazem miłości Boga do człowieka	60
9. Samuel – szacunek wobec słowa Bożego	66
10. Dawid królem i psalmistą.....	72
11. Król Salomon – mądry budowniczy	80
12. Izajasz i Jeremiasz w zbawczym planie Boga	87
13. Jozjasz wierny Bogu	94
14. Naród Wybrany w niewoli babilońskiej	101
15. Historia braci Machabeuszy	106
16. Izrael przed narodzeniem Jezusa Chrystusa	111
17. Hiob – moja postawa wobec zła i nieszczęść	116

III. Wypełnienie proroctw – Wcielenie 123

18. Jezus Chrystus postacią historyczną.....	123
19. Jezus obiecany Mesjaszem	131
20. Słowo stało się Ciałem – Tajemnica Wcielenia	148
21. Chrzest Jezusa w Jordanie	144
22. Powołanie pierwszych uczniów	150
23. Objawienie się Jezusa w Kanie Galilejskiej	155
24. Jezus czyni cuda.....	161
25. Przemienienie na górze Tabor	167
26. Jezus naucza w przypowieściach	173
27. Maryja Matką wierzących.....	178

IV. Nasze życie z Jezusem Chrystusem – sakramenty..... 187

28. Liturgia i jej znaczenie w życiu Kościoła.....	187
29. Sakramenty – dary Bożej łaski	195
30. Dar nowego życia – chrzest	202
31. Dar mocy – bierzmowanie	212
32. Dar przebaczenia – pokuta i pojednanie	220
33. Dar ofiary i obecności – Eucharystia	230
34. Dar umocnienia w cierpieniu – namaszczenie chorych	240
35. Powołanie do miłości i służby – kapłaństwo	247
36. Dar miłości – małżeństwo	258
37. Sakramentalia – błogosławieństwa i nabożeństwa	268

V. Wiem, w Kogo wierzę 279

38. Wierzę w jednego Boga – wyznanie wiary	279
39. Katolicki wymiar renesansu.....	290
40. Marcin Luter – reformacja	296
41. Reforma katolicka – dzieło Soboru Trydenckiego	302
42. W poszukiwaniu jedności – ekumenizm.....	309
43. Ku większej chwale Boga – św. Ignacy Loyola	315
44. Prekursorzy misji – św. Franciszek Ksawery i św. Wincenty à Paulo	321

45. Znaczenie Kościoła dla rozwoju szkolnictwa w XVI-XVIII wieku	328
46. Męczeństwo za wiarę – św. Andrzej Bobola	336
47. Kościół w Rzeczypospolitej Obojga Narodów	343
48. Udział Kościoła w rozwoju kulturalno-społecznym w Polsce (XIX i XX w.)	352

VI. To dzieje się dzisiaj – rok liturgiczny 359

49. Pomoc z nieba – Archaniołowie i Aniołowie.....	359
50. Modlitwa różańcowa streszczeniem Ewangelii	367
51. Wezwani do świętości. Uroczystość Wszystkich Świętych ...	373
52. Moja troska o zmarłych. Dzień Zaduszny	381
53. Jezus moim Królem. Uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata.....	389
54. Czekajcie na Mnie. Adwent	394
55. Bóg zamieszkał wśród nas. Boże Narodzenie.....	402
56. Uroczystości i święta Okresu Bożego Narodzenia.....	408
57. Zaczynam od nowa. Wielki Post	417
58. Śpiewajmy Panu: Hosanna! Niedziela Palmowa.....	422
59. Triduum – Święte Dni Paschalne.....	427
60. Radujcie się! Uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego	434
61. Zaufaj Jezusowi – Niedziela Miłosierdzia Bożego	440
62. Niech zstąpi Duch Twój. Uroczystość Zesłania Ducha Świętego	449

WPROWADZENIE

Drodzy Katecheci!

Z radością oddajemy w Wasze ręce nowy podręcznik metodyczny do nauczania religii w klasie szóstej szkoły podstawowej pt. *Jezus Chrystus nas zbawia*. Jest on opracowany na podstawie treści *Podstawy programowej Kościoła katolickiego w Polsce z 2018 r.* i *Programu nauczania religii z 2018 r.*

Program klasy szóstej koncentruje się szczególnie na Osobie Jezusa Chrystusa i Jego zbawczej misji. Nauczanie religii w klasie szóstej rozpoczyna się od zagadnienia ludzkiego poznania (dział 1). Odwołanie się do doświadczeń uczniów w tej dziedzinie oraz uporządkowanie ich ma ukazać racjonalność wiary religijnej. Następnie, wychodząc od wskazania na istotę i źródła godności człowieka, poprzez pogłębienie świadomości godności chrześcijańskiej, zostają ukazane konsekwencje chrześcijańskiej wizji człowieka: zasady współżycia i wzajemnej odpowiedzialności we wspólnotach, w których uczeń żyje. W świetle wydarzeń i postaci Starego Testamentu (dzieje do ostatnich proroków Pierwszego Przymierza) Jezus ukazywany jest jako oczekiwany Mesjasz wypełniający wszystkie proroctwa (dział 2). Tę prawdę mają potwierdzać także argumenty na Jego historyczność. Nauczanie religii w tej klasie ma za zadanie szczegółowo przedstawić życie, nauczanie i cuda Jezusa, a zwłaszcza zbawczy charakter Jego męki i zmartwychwstania (dział 3). Następnie analizowane są sakramenty jako narzędzia zbawienia i realne spotkanie z Jezusem zmartwychwstałym (dział 4). Zwieńczeniem spotkań w tej klasie jest głębsze poznanie Jezusa i wiary katolickiej (dział 5). Temu celowi służy analiza formuł wyznania wiary, a także wydarzeń z historii Kościoła.

Wprowadzone postaci biblijne i wydarzenia z ich życia pełnią rolę wzorców osobowych: postaw wiary i moralności, stanowiących drogowskazy dla poszukiwań wzorów dla własnego życia ucznia.

Należy je naśladować i z ich wyborami się identyfikować w pracy nad własnym charakterem. Ułatwia to katechizowanym świadome wejście w przymierze z Bogiem i pozwala im odpowiedzieć na Jego wezwanie życiem w świetle wiary. Wymiar biblijno-teologiczny programu klasy szóstej związany jest z wydarzeniami, faktami, osobami Starego Testamentu oraz z osobą i posłannictwem Jezusa Chrystusa. Z wymiarem biblijno-teologicznym związany jest wymiar egzystencjalny podejmujący ważne na tym etapie rozwojowym poszukiwania miłości i dobra. Istnieje zapotrzebowanie na poznanie prawdy i zasad, według których można układać swoje życie. W życiu ucznia dokonuje się przechodzenie od moralności przyjmowanej od dorosłych do moralności z własnego przekonania, od heteronomicznej do autonomicznej. Pojawia się przy tym niepewność ocen moralnych. Działania edukacyjne winny sprzyjać budowaniu własnej postawy wobec Boga, dając poczucie bezpieczeństwa, jak i wyrażania własnych opinii.

Funkcja ewangelizacyjna katechezy jest realizowana poprzez przypominanie i wyjaśnianie wydarzeń biblijnych Starego Testamentu, będących zapowiedzią wydarzeń zbawczych, wyjaśnianie podstawowych prawd wiary, motywowanie ucznia do nawrócenia i zmiany życia wzorem bohaterów biblijnych oraz wskazywanie wartości modlitwy, lektury Pisma Świętego, liturgii i sakramentów. Ponadto katecheza, prezentując sytuacje z Ewangelii, zmierza do obudzenia w katechizowanym zainteresowania Osobą Jezusa Chrystusa, Jego nauką, działalnością i misją. Stopniowe poznawanie Jezusa prowadzi do odkrywania prawdy o Nim jako Bogu i Człowieku, umiłowania Go, kroczenia Jego śladami i pozostawania z Nim w stałej relacji. Nauczanie religii w klasie szóstej pomaga w odczytywaniu i wyjaśnianiu wiary w Boga oraz jej aplikacji w życiu codziennym. Uczeń w tym wieku łatwo identyfikuje się z bohaterami. Wychodząc naprzeciw tym zainteresowaniom, lekcja religii powinna dostarczać wzorce osobowe, przykłady konsekwencji życia wiarą. Postaci biblijne należy ukazać jako wzorce zawierzenia i odpowiedzi na Boże wezwanie. Przekazywane normy religijno-moralne winny być zawsze łączone z przekazywanym misterium i jako z niego wypływające, a akcent położony na stronie pozytywnej.

Zapotrzebowanie na pogłębienie wiedzy religijnej i jej systematyzację, nauczanie religii winno realizować przez podawanie i pogłębianie wiadomości religijnych, zmierzać do ich systematyzacji, hierarchizacji, budzić zainteresowania problemami religijnymi, kształtować umiejętności. Pomocne w realizacji tych zadań okazują się zarówno metody podające, jak i poszukujące, motywujące. Służą one kształtowaniu umiejętności. Zwiększeniu ich skuteczności sprzyja połączenie z metodami pracy z obrazem, środkami audiowizualnymi, tym bardziej, że w pierwszej fazie ucznia charakteryzuje jeszcze myślenie konkretno-obrazowe. Tematyka roku wskazuje na metody biblijne, uzdalniające do umiejętnego korzystania z tekstów i ich interpretacji oraz odnajdywania własnych sytuacji, metody pracy z tekstem oraz metody problemowe. Podjęciu funkcji wtajemniczenia będą sprzyjały metody liturgiczne i medytacyjne. Ważne jest aktywizowanie uwagi przez urozmaicone treści nauczania i różnorodność stosowanych metod. Mam nadzieję, że przygotowany zgodnie z powyższymi założeniami podręcznik posłuży jako dobra pomoc do przygotowania katechez w klasie szóstej szkoły podstawowej. Na trud realizacji programu, wynikający z przyjętej misji apostołskiej, wszystkim katechetom życzę wielu łask Bożych. Szczęść Boże!

Ks. Stanisław Łabendowicz

Radom, 24 maja 2021 r.

I. CZŁOWIEK POZNAJE ŚWIAT I SIEBIE

1. POZNAJĘ ŚWIAT PEŁEN POTĘGI BOGA

Cele ogólne

Ukazanie różnych sposobów poznania świata i siebie.

Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za stworzenie świata.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- nazywa Boga Stworzycielem,
- podaje argumenty za niesprzecznością wiary i wiedzy nauk przyrodniczych (A.2.2),
- podaje przykłady sztuki religijnej (B.2.7),
- identyfikuje otaczający świat z dziełem Boga Stwórcy,
- podaje, że wszystko, co stworzył Bóg, jest dobre,
- wymienia przymioty Boga.

Umiejętności

- wyjaśnia, że poznajemy Objawienie Boże przez zmysły i sztukę (A.2),
- stwierdza poznawalność Boga z rzeczy stworzonych,
- określa rolę wiary w poznawaniu prawdy o stworzeniu świata i obecności w nim Boga – racjonalizm wiary (B.2),
- redaguje modlitwę będącą uwielbieniem i dziękczynieniem Bogu za dar stworzenia,
- wnioskuje, że człowiek może poznać Boga za pomocą rozumu, wiary i łaski poznania (A.2.2).

Postawy

- przejawia postawę wdzięczności Bogu za dar świata,
- przyjmuje odpowiedzialność za świat, który Bóg dał w posiadanie człowiekowi,
- kształtuje w sobie postawę wrażliwości na piękno świata.

Metody

Metoda „słoneczko”, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, rozmowa kierowana, ekspozycja, opowiadanie, medytacja, analiza tekstu źródłowego, metoda „karuzela”, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, kartki z wezwaniami modlitwy, plansza (slajd) z hasłem: POTĘGA, tekst świadectwa, prezentacja multimedialna – zdjęcia ukazujące piękno świata, prezentacja multimedialna – wypowiedzi naukowców o Bogu, nagranie z piosenką.

MODLITWA

Można przygotować kartki z krótkimi wezwaniami i rozdać je wybranym uczniom do przeczytania, np.

Dziękujemy Ci, Boże, za wakacje.

Dziękujemy Ci, Boże, za piękną przyrodę.

Dziękujemy Ci, Boże, za każdą spotkaną osobę.

Dziękujemy Ci, Boże, za ciekawe miejsca, które odwiedziliśmy.

Dziękujemy Ci, Boże, za wszystko, co zobaczyliśmy.

Prosimy Cię, Boże, o dary Ducha Świętego.

Prosimy Cię, Boże, o zapał do pracy.

Prosimy Cię, Boże, o cierpliwość dla rodziców i nauczycieli.

Prosimy Cię, Boże, o wiarę, nadzieję i miłość.

WPROWADZENIE

Metoda „słoneczko”.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

POTĘGA

Uczniowie na kartkach samoprzylepnych zapisują swoje skojarzenia i umieszczają promieniście wokół planszy.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Odczytanie i analiza świadectwa.

„W moim sercu zagościła MIŁOŚĆ, która przemieniła świat – najbliższego otoczenia, w którym żyłam, pracowałam, przebywałam..., a także cały świat, który Pan Bóg stworzył dla dobra i szczęścia każdego człowieka. Wszystko nabierało barw. Odkrywałam piękno przyrody – z zachwytem patrzyłam na wschodzące i zachodzące słońce, na rosnący w polu chleb w kłosach pełnych ziarna – pojęłam, że jest to cudowne rozmnożenie chleba, które dokonuje się na naszych oczach. W kwiatach ujrzałam uśmiech Boga. Każdego dnia odkrywałam coraz większe bogactwo Bożych darów. Zrozumiałam, że nie może ich zobaczyć człowiek skoncentrowany na sobie – zajęty kontemplowaniem krzywd i zranień. Maria” (*Przebaczyłam, a Pan Bóg mnie uzdrowił*, <http://www.zywawiaara.pl/swiadectwa/art-39.html>).

- Co zagościło w sercu Marii?
- Co odkryła zakochana Maria?

Prezentacja multimedialna – zdjęcia ukazujące piękno świata.

Otoczający nas świat jest piękny. Został stworzony w uporządkowany sposób. Naturalnym jest, że ludzie zastanawiają się, skąd się wziął. Chcą zrozumieć świat i rządzące nim prawa.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię. Ziemia zaś była bezładem i pustkowiem: ciemność była nad powierzchnią bezmiaru wód, a Duch Boży unosił się nad wodami.

Wtedy Bóg rzekł: «Niechaj się stanie światłość!» I stała się światłość. Bóg widząc, że światłość jest dobra, oddzielił ją od ciemności. I nazwał Bóg światłość dniem, a ciemność nazwał nocą.

I tak upłynął wieczór i poranek – dzień pierwszy.

A potem Bóg rzekł: «Niechaj powstanie sklepienie w środku wód i niechaj ono oddzieli jedne wody od drugich!» Uczyniwszy to sklepienie, Bóg oddzielił wody pod sklepieniem od wód ponad sklepieniem; a gdy tak się stało, Bóg nazwał to sklepienie niebem.

I tak upłynął wieczór i poranek – dzień drugi.

A potem Bóg rzekł: «Niechaj zbiorą się wody spod nieba w jedno miejsce i niech się ukaze powierzchnia sucha!» A gdy tak się stało, Bóg nazwał tę suchą powierzchnię ziemią, a zbiorowisko wód nazwał morzem. Bóg widząc, że były dobre, rzekł: «Niechaj ziemia wyda rośliny zielone: trawy dające nasiona, drzewa owocowe rodzące na ziemi według swego gatunku owoce, w których są nasiona». I stało się tak. Ziemia wydała rośliny zielone: trawę dającą nasienie według swego gatunku i drzewa rodzące owoce, w których było nasienie według ich gatunków. A Bóg widział, że były dobre.

I tak upłynął wieczór i poranek – dzień trzeci.

A potem Bóg rzekł: «Niechaj powstaną ciała niebieskie, świecące na sklepieniu nieba, aby oddzielały dzień od nocy, aby wyznaczały pory roku, dni i lata; aby były ciałami jaśniejącymi na sklepieniu nieba i aby świeciły nad ziemią». I stało się tak. Bóg uczynił dwa duże ciała jaśniejące: większe, aby rządziło dniem, i mniejsze, aby rządziło nocą, oraz gwiazdy. I umieścił je Bóg na sklepieniu nieba, aby świeciły nad ziemią; aby rządziły dniem i nocą i oddzielały światłość od ciemności. A widział Bóg, że były dobre.

I tak upłynął wieczór i poranek – dzień czwarty.

Potem Bóg rzekł: «Niechaj się zaroją wody od roju istot żywych, a ptactwo niechaj lata nad ziemią, pod sklepieniem nieba!» Tak stworzył Bóg wielkie potwory morskie i wszelkiego rodzaju pływające istoty żywe, którymi zaroily się wody, oraz wszelkie ptactwo skrzydlate różnego rodzaju. Bóg widząc, że były dobre, pobłogosławił je tymi słowami: «Bądźcie płodne i mnożcie się, abyście zapełniały wody morskie, a ptactwo niechaj się rozmnaża na ziemi».

I tak upłynął wieczór i poranek – dzień piąty.

Potem Bóg rzekł: «Niechaj ziemia wyda istoty żywe różnego rodzaju: bydło, zwierzęta pełzające i dzikie zwierzęta według ich rodzajów!» I stało się tak. Bóg uczynił różne rodzaje dzikich zwierząt, bydła i wszelkich zwierząt pełzających po ziemi. I widział Bóg, że były dobre. A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!» (Rdz 1,1-26).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jak powstał świat?
- Jaki jest świat stworzony przez Boga?
- Dlaczego człowiek jest najdoskonalszym dziełem Boga?

Biblijny opis stworzenia świata nie jest dziełem naukowym, które tłumaczyłoby nam, w jaki sposób Bóg stworzył świat i jak długo to trwało. Jest to poetycki opis, w którym autor natchniony jasno i przystępnie podaje fakt pochodzenia świata od Boga.

Dowiadujemy się, że:

- Bóg jest wieczny,
- Bóg stworzył świat i celowo go urządził,
- Bóg stworzył świat roślinny i zwierzęcy,
- człowiek jest najdoskonalszym dziełem Boga,
- wszystko, co Bóg uczynił, jest dobre.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Albowiem od stworzenia świata niewidzialne Jego przymioty – wiekuista Jego potęga oraz bóstwo – stają się widzialne dla umysłu przez Jego dzieła” (Rz 1,20).

Metoda „karuzela”.

Na podstawie przeczytanych tekstów uczniowie zapisują na arkuszach papieru, co Pismo Święte mówi:

- Grupa I – o Bogu;
- Grupa II – o świecie przyrody;

– Grupa III – o człowieku.

Grupy przekazują sobie arkusze zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Kolejna grupa uzupełnia odpowiedzi poprzedników.

Prezentacja wyników pracy i podsumowanie.

Żywy – jest samym Życiem i Twórcą każdej formy życia.

Wszechmocny – może czynić wszystko, co chce, bez użycia środków.

Wieczny – jest zawsze, bez początku i bez końca.

Wszechobecny – jest wszędzie: w niebie, na ziemi i na każdym miejscu.

Dobry – wyświadcza stworzeniom liczne dobrodziejstwa.

Niezmienny – zawsze ten sam i nie zmienia się ani w swoich przymiotach, ani postanowieniach.

Święty – nieskończenie doskonały, bez skazy.

Każdy człowiek może poznać przymioty Boga. Niewidzialny Bóg staje się poniekąd widzialny przez swoje dzieła.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

W opisie stworzenia autor natchniony ukazuje, że swoje istnienie świat zawdzięcza mocy i potędze Bożej. Stworzenie świata jest wynikiem odwiecznej miłości Boga do człowieka. W stworzonym świecie Bóg objawia siebie człowiekowi.

Z ciekawości poznania świata zrodziła się nauka. Cały wysiłek, jaki ludzkość wkłada w rozwijanie nauki to próba odszyfrowania stwórczego zamysłu Boga.

Prezentacja wypowiedzi wybitnych naukowców, np.:

„Niemożliwe jest zrozumienie pochodzenia życia na ziemi bez Stwórcy”.

Henri Antoine Becquerel (*francuski chemik i fizyk, laureat Nagrody Nobla z 1903 roku w dziedzinie fizyki za odkrycie promieniotwórczości*)

„Swe odkrycia z dziedziny energii atomowej zawdzięczam Bogu”.

Niels Bohr (duński fizyk, laureat Nagrody Nobla z 1922 roku w dziedzinie fizyki; jego prace naukowe przyczyniły się do zrozumienia budowy atomu)

„Im bardziej zgłębiam naukę, tym bardziej wierzę w Boga”.

Albert Einstein (laureat Nagrody Nobla z 1921 roku w dziedzinie fizyki, twórca szczególnej teorii względności i autor wynikającej z niej równoważności masy i energii, sformułowanej słynnym wzorem: $E = mc^2$)

„Fizyka dzisiejsza stwierdza, że świat fizyczny bierze swój początek w akcie twórczym i bynajmniej nie jest czymś, co się samo stworzyło i co nie posiada początku”.

Aleksander Fleming (szkocki bakteriolog i lekarz, laureat Nagrody Nobla z 1945 roku w dziedzinie medycyny za odkrycie penicyliny)

„Zdziwiło was, panowie, żeście usłyszeli z moich ust słowo «Bóg», lecz zapewniam was, że pojęcie Boga i cześć, jaką mam dla Niego, opieram na podstawach tak pewnych, jak prawdy z dziedziny fizyki”.

Michael Faraday (angielski fizyk i chemik, samouk, odkrył zjawisko indukcji elektromagnetycznej, zbudował pierwszy model silnika elektrycznego)

Przez stworzony świat Bóg objawia się człowiekowi. Człowiek, używając rozumu, potrafi dostrzec dzieło Boga. Jeżeli to nie wystarcza, z pomocą przychodzi wiara. Naucza o tym Katechizm Kościoła Katolickiego:

„Z pewnością rozum ludzki jest zdolny do znalezienia odpowiedzi na pytanie o początki świata. Istnienie Boga Stwórcy można bowiem poznać w sposób pewny z Jego dzieł, dzięki światłu rozumu ludzkiego, chociaż to poznanie często jest zaciemnione i zniekształcone przez błąd. Dlatego wiara przychodzi, by umocnić i oświecić rozum w poprawnym poznaniu tej prawdy: «Przez wiarę poznajemy, że słowem Boga światy zostały tak stworzone, iż to, co widzimy, powstało nie z rzeczy widzialnych» (Hbr 11,3)” (KKK 286).

- Jaka jest rola wiary w poznawaniu prawdy o stworzeniu świata i obecności Boga?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Boga możemy poznać umysłem i zmysłami obserwując świat pełen Jego stworzeń oraz czytając spisane pod Jego natchnieniem Pismo Święte. Z poznawania umysłem i zmysłami rodzi się wiedza, a z poznawania słowa Bożego rodzi się wiara. Wiedza i wiara prowadzą do poznania prawdy o Bogu Stworzycielu.

ZAKOŃCZENIE

Dzięki wierze i łasce poznania człowiek może zrozumieć, że cały świat jest pełen potęgi Boga i jest Jego darem dla ludzi.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób wyrażam Bogu wdzięczność za dzieło stworzenia?
- Jak odnoszę się do świata przyrody?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę uwielbienia Boga za stworzony świat.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Chwałę Ciebie, Panie”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

2. CHRZEŚCJAŃSTWO RELIGIĄ OBJAWIONĄ

Cele główne

Ukazanie różnych sposobów poznania świata i siebie.

Rozwijanie świadomości godności chrześcijańskiej wynikającej z chrztu świętego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje słowa: „religia” i „chrześcijaństwo” (A.2),
- podaje, czym jest Objawienie Boże (B.2),
- wymienia sposoby poznania Bożego Objawienia (zmysły, uczucia, rozum, sztuka) (A.2),
- przytacza wybrane teksty na temat Objawienia Bożego,
- identyfikuje siebie jako adresata Objawienia Bożego.

Umiejętności

- wyjaśnia relacje między wiarą i wiedzą (A.2.1),
- wskazuje na miłość Boga do człowieka jako podstawę objawienia,
- podaje argumenty za niesprzecznością wiary i wiedzy nauk przyrodniczych (A.2),
- określa postawę świadka Chrystusa,
- dowodzi, że chrześcijaństwo jest religią objawioną.

Postawy

- przejawia postawę wdzięczności Bogu za dar chrztu,
- planuje podjęcie działań w celu pogłębienia osobistej więzi z Bogiem.

Metody

Rozmowa kierowana, praca w grupach, niedokończone zdanie, analiza tekstów biblijnych, analiza tekstów źródłowych, pogadanka, metoda akrostychu, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, Benedykt XVI, *Deus caritas est*, plansza (slajd) z tekstem

– Hbr 1,1-2, A. Zuberbier (red.), *Słownik teologiczny*, t. II, Katowice 1988, Z.J. Kijas, *Wierzę*, „List” 1998, nr 1, J. Twardowski, *Dziękuję*, karty pracy.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Religia jest relacją między Bogiem i człowiekiem. Człowiek wierzący poszukuje Boga w otaczającym świecie i odnajduje znaki Jego obecności w pięknie przyrody czy sztuce. Odnajduje również Boga w drugim człowieku, w jego dobroci, miłości i trosce.

ROZWINIĘCIE

Bóg objawia się w historii Starego i Nowego Testamentu oraz w Kościele. Bóg, który przez Słowo stworzył świat, daje ludziom trwałe świadectwo o Sobie.

„Objawienie Boże – ujawnianie się Boga ludziom w ciągu dziejów jako Pana i Zbawcy. Treścią Objawienia jest Boży plan zbawienia ludzkości, pochodząca z nieskrępowanej miłości inicjatywa Boża, aby doprowadzić ludzi do przyjaznego obcowania z Osobami Bożymi i dać im udział w wiekuistym, pełnym szczęścia życiu Bożym. Celem Objawienia jest doprowadzenie człowieka do wszechstronnej współpracy w jego realizacji. Objawiając swą miłość i wolę zbawienia człowieka, objawia też Bóg samego siebie” (A. Zuberbier [red.], *Słownik teologiczny*, t. II, Katowice 1988, s. 11).

– Czym jest Objawienie Boże?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują karty pracy: teksty Pisma Świętego i Katechizmu Kościoła Katolickiego, na podstawie których odpowiadają na pytanie. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„«Bóg, przez Słowo stwarzając wszystko i zachowując, daje ludziom poprzez rzeczy stworzone trwałe świadectwo o sobie; a chcąc otworzyć drogę do zbawienia nadziemskiego, objawił ponadto siebie samego pierwszym rodzicom zaraz na początku». Wezwał ich do wewnętrznej komunii z sobą, przyoblekając ich blaskiem łaski i sprawiedliwości” (KKK 54).

„Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię” (Rdz 1,1).

– W jaki sposób Bóg objawia się człowiekowi?

Grupa II

„Gdy przez grzech została rozbita jedność rodzaju ludzkiego, Bóg dąży do ocalenia ludzkości, (...). Przymierze z Noem po potopie wyraża zasadę ekonomii Bożej wobec «narodów», czyli ludzi zgromadzonych, «według swych krajów i swego języka, według szczepów i według narodów» (Rdz 10,5)” (KKK 56).

– W jaki sposób Bóg objawia się człowiekowi?

Grupa III

„Słowo jest «światłością prawdziwą, która oświeca każdego człowieka» (J 1,9). I jeszcze: «Boga nikt nigdy nie widział, ten Jednorodzony Syn «Bóg», który jest w łonie Ojca, o Nim pouczył» (J 1,18). Objawienie Boga staje się ostatecznym i pełnym poprzez Jego Jednorodzonego Syna (...) W tym ostatecznym Słowie swego Objawienia Bóg dał się poznać w sposób najpełniejszy: powiedział ludzkości kim jest” (Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, 5).

„Bóg objawił się w pełni, posyłając swego Syna, w którym ustanowił wieczne Przymierze. Jest On ostatecznym Słowem Ojca; nie będzie już po Nim innego objawienia” (KKK 73).

– W jaki sposób Bóg objawia się człowiekowi?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Bóg objawiał się człowiekowi w historii zbawienia na różne sposoby. Jednym jest objawienie naturalne – zawarte w przyrodzie, w naturze, stąd jego nazwa. Wszystko co istnieje, jest przedmiotem tego objawienia. Pan Bóg stworzył cały świat wraz ze wszystkimi prawami, które go tworzą i nim kierują.

Poza świadectwem, jakie Bóg daje o Sobie w rzeczach stworzonych, objawił się także w historii ludzkości. Jest to objawienie zwane nadnaturalnym (nadprzyrodzonym). Przedstawia prawdę o tym, jaki Bóg jest i czego od nas oczekuje. Bóg zawarł przymierze z Noem, Abrahamem i jego potomstwem, wybrał naród i objawił mu Prawo za pośrednictwem Mojżesza, przez proroków przygotowywał na przyjście Zbawiciela.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna” (Hbr 1,1-2).

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna” (Hbr 1,1-2).

– W jaki sposób Bóg objawił się ludziom?

Objawienie nadprzyrodzone w pełni realizuje się w osobie Jezusa Chrystusa. Odpowiedzią człowieka powinna być wiara.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Religia chrześcijańska (chrystianizm) ma mocne podstawy, pochodzące od samego Boga, potwierdzone przez Jezusa Chrystusa i przekazywane przez Kościół. Od momentu chrztu świętego należymy do wspólnoty chrześcijan, w której jesteśmy powołani, by na wieki żyć w chwale Boga. To stanowi o jej wartości.

Odczytanie tekstu.

„Specyficzną cechą chrześcijaństwa, tzn. tym, co różni je od pozostałych religii, jest głęboka świadomość, że jest ono darem, że jest łaską Boga. To On «przyciąga» mnie do siebie (...) i stąd moja wiara nie jest jedynie efektem intelektualnych poszukiwań, realizacją egzystencjalnych pragnień, ale światłem otrzymanym od Boga (...), który pozwala mi poznać siebie i pokochać. Jest ona propozycją ze strony Boga, który zaprasza mnie do wstąpienia na drogę pełną przygód, której zwieńczeniem jest On – Wieczne Szczęście” (Z.J. Kijas, *Wierzę*, „List” 1998, nr 1, s. 16-17).

Pogadanka.

– Co charakteryzuje chrześcijaństwo?

Ojciec Święty Benedykt XVI poucza, czym jest chrześcijaństwo:

„Wiara chrześcijańska, uznając miłość jako swoją główną zasadę, przyjęła to co stanowiło istotę wiary Izraela, a równocześnie nadała temu nową głębię i zasięg. (...) Ponieważ Bóg pierwszy nas umiłował (por. 1J 4,10), miłość nie jest już przykazaniem, ale odpowiedzią na dar miłości, z jaką Bóg do nas przychodzi” (*Deus caritas est*, 1).

– Co Ojciec Święty Benedykt XVI mówi o wierze chrześcijańskiej?

Istotą chrześcijaństwa jest miłość człowieka do Boga, jako odpowiedź na uprzedzającą miłość Boga do człowieka.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3, 4)

ZAKOŃCZENIE

Metoda akrostychu.

Zadaniem uczniów jest napisanie, co pomaga chrześcijanom przybliżyć się do Boga. Uczeń pisze swoje imię zapisując litery pionowo. Do każdej litery dopisuje skojarzenia, np. E-wangelia, W-ytrwałość, A-doracja – hasło: EWA.

Prezentacja pracy uczniów.

Podsumowanie.

Autorefleksja.

Od chwili chrztu jesteśmy chrześcijanami.

Pomyślmy:

- Jak okazuję Bogu wdzięczność za dar chrztu?
- Jakie podejmuję działania, by pogłębić więź z Bogiem?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę dziękczynną za dar przynależności do wspólnoty chrześcijańskiej.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Odczytanie wiersza pt. „Dziękuję” ks. Jana Twardowskiego.

„Dziękuję Ci po prostu za to, że jesteś
za to, że nie mieścisz się w naszej głowie, która jest za logiczna
za to, że nie sposób Cię ogarnąć sercem, które jest za nerwowe
za to, że jesteś tak bliski i daleki, że we wszystkim inny
za to, że jesteś odnaleziony i nie odnaleziony jeszcze
że uciekamy od Ciebie do Ciebie
za to, że nie czynimy niczego dla Ciebie, ale wszystko dzięki Tobie
za to, że to, czego pojąć nie mogę, nie jest nigdy złudzeniem
za to, że milczysz. Tylko my – odcytani analfabeci chlapiemy języ-
kiem”.

„Chwała Ojcu...”

3. KIM JEST CZŁOWIEK? KIM JA JESTEM?

Cele ogólne

- Ukazanie różnych sposobów poznania świata i siebie.
- Przedstawienie istoty, źródeł i znaczenia godności człowieka.
- Wychowanie do szacunku godności własnej i innych.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia zadania powierzone człowiekowi przez Boga,
- przytacza, co mówi o człowieku nauka i Objawienie Boże,
- podaje, że godność człowieka wynika z chrztu (A.1).

Umiejętności

- wyjaśnia pojęcie godności człowieka i wskazuje jej źródła (A.1.4),
- określa zadania, do których powołany jest człowiek,
- wskazuje na godność człowieka jako fundamentalną wartość ludzką (A.1.4),
- analizuje znaczenie szacunku do siebie i innych (A.1.4).

Postawy

- angażuje się w własny rozwój emocjonalny i społeczny (E.1.a),
- szanuje godność własną i innych (B.4.c).

Metody

Rozmowa kierowana, pogadanka, gra dydaktyczna: „To jest ktoś, kto...”, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, analiza tekstów źródłowych, praca w parach, techniki multimedialne, niedokończone zdania, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, tekst świadectwa, kuferek (pudełko), plansze (slajdy) z tekstami – Rdz 2,7 i Rdz 1,27-28a.31a, reprodukcja fresku: *Stworzenie Adama* Michała Anioła, karty pracy, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Propozycja 1

Odczytanie świadectwa.

„Oto kim jestem... Pewnego dnia otrzymałam wspaniały prezent – życie. Chyba nie ma na świecie nic cenniejszego, a jednocześnie bardziej skomplikowanego. Bo to, co otrzymałam, związane jest z cierpieniem, radością, smutkiem, z walką o niezależność, samodzielność, przetrwanie. Czasem zastanawiając się nad sobą, myślę z lękiem, jak wiele jeszcze mam do zrobienia, czy podołam? Ogarnia mnie przeżenie, że zbyt wiele chwil zmarnowałam. Ale zaraz mówię sobie: Warto żyć, bo czeka mnie jeszcze wiele pięknych rzeczy. I z ufnością ku temu, który wszystko może, udaję się w dalszą podróż pełną niewygód, ale i wspaniałych niespodzianek. Ania” (<https://brainly.pl/zadanie/2864912>).

– Jaką prawdę przekazuje nam Ania?

Propozycja 2

Gra dydaktyczna: „To jest ktoś, kto...”.

Uczniowie wypisują na kartkach 3 pozytywne cechy charakterystyczne dla każdego z nich (nie podpisują kartek). Katecheta zbiera kartki do kuferka. Losuje jedną i rozpoczyna grę: „To jest ktoś, kto...” (odczytuje z kartki cechy), np.: – pięknie śpiewa, – szybko biega, – chętnie pomaga innym... Uczniowie odgadują, kto posiada wyczytane cechy.

Jest wiele sposobów odkrywania prawdy o drugiej osobie, tego, kim jest, co jest dla niej najważniejsze. Ludzie często poświęcają wiele czasu, by odkryć prawdę o kimś, kto ich fascynuje.

Człowiek to istota żyjąca, cielesna, myśląca, poznająca zmysłowo i rozumowo, wolna, mówiąca, społeczna, tworząca i odbierająca kulturę. Nie jest to jednak pełen obraz człowieka. Filozofia chrześcijańska

wskazuje jeszcze na istnienie duszy. Na dzisiejszej katechezie zastanowimy się, z czego wypływa szczególna wartość człowieka – godność osoby ludzkiej.

ROZWINIĘCIE

Rozważając istotę człowieczeństwa, należy oprzeć się na Objawieniu Bożym.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Pan Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą” (Rdz 2,7).

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Pan Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą” (Rdz 2,7).

Analiza tekstu biblijnego.

– Co mówi o człowieku tekst biblijny?

Pismo Święte ukazuje nam wyjątkowe zaistnienie człowieka. Powołał go do życia Bóg. Autor natchniony przedstawia Boga jako artystę, który własnymi rękoma kształtuje człowieka z prochu ziemi. Człowiek różni się od innych stworzeń, ponieważ Stwórca daje mu „tchnienie życia” – życie duchowe (duszę), dzięki któremu jesteśmy zdolni do poznawania i miłowania.

Ekspozycja i omówienie reprodukcji (slajdu) fresku: „Stworzenie Adama” autorstwa Michała Anioła, znajdującego się na sklepieniu Kaplicy Sykstyńskiej w Watykanie.

– Co może symbolizować dotknięcie człowieka przez Boga?

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz,
na obraz Boży go stworzył:
stworzył mężczyznę i niewiastę.

Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną (...)». A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre” (Rdz 1,27-28a.31a).

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz,
na obraz Boży go stworzył:
stworzył mężczyznę i niewiastę.
Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich:
«Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię
i uczynili ją sobie poddaną (...)».
A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre”
(Rdz 1,27-28a.31a).

Analiza tekstu biblijnego.

- Na czyj obraz Bóg stworzył człowieka?
- Do czego Bóg powołał pierwszych ludzi?

Tylko człowiek jest obrazem Boga – posiada wolną wolę, rozum i duszę nieśmiertelną. Otrzymuje dar przekazywania życia, zadanie, by mądrze czynić sobie ziemię poddaną, poznawać tajemnice świata, panować nad wszystkim, co Bóg stworzył. Człowiek z głębi swej natury jest istotą społeczną i potrzebuje kontaktów z innymi ludźmi, by się rozwijać.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Prawdy dotyczące stworzenia człowieka zawarte są także w nauczaniu Kościoła.

Praca w parach.

Uczniowie otrzymują karty pracy. Odczytanie i analiza tekstów Katechizmu Kościoła Katolickiego: KKK 1, KKK 1705 i KKK 1711.

„Bóg, nieskończenie doskonały i szczęśliwy zamysłem czystej dobroci, w sposób całkowicie wolny, stworzył człowieka, by uczynić go uczestnikiem swego szczęśliwego życia. Dlatego w każdym czasie i w każdym miejscu jest On bliski człowiekowi. Powołuje go i pomaga mu szukać, poznawać i miłować siebie ze wszystkich sił” (KKK 1).

- Jakie przymioty Boga podaje Katechizm Kościoła Katolickiego?
- W czym Bóg pomaga człowiekowi?

„Człowiek, dzięki duszy oraz duchowym władzom rozumu i woli jest obdarzony wolnością, «szczególnym znakiem obrazu Boga»” (KKK 1705).

- Jakie Boże dary czynią człowieka podobnym do Niego?

„Osoba ludzka, obdarzona duszą duchową, rozumem i wolą, od chwili swego poczęcia jest zwrócona do Boga i przeznaczona do szczęścia wiecznego. Swą doskonałość osiąga w «poszukiwaniu i umiłowaniu tego, co prawdziwe i dobre»” (KKK 1711)

- Do czego przeznaczony jest człowiek?
- W czym człowiek osiąga swą doskonałość?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Odczytanie i analiza tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Człowiek, ponieważ został stworzony na obraz Boży, posiada godność osoby: nie jest tylko czymś, ale kimś. Jest zdolny poznać siebie, panować nad sobą, w sposób dobrowolny dawać siebie oraz tworzyć wspólnotę z innymi osobami; przez łaskę jest powołany do przy-
mierza ze swoim Stwórcą, do dania Mu odpowiedzi wiary i miłości, jakiej nikt inny nie może za niego dać” (KKK 357).

- Co to znaczy, że człowiek posiada godność osoby?
- Co wynika z tej godności?

Człowiek, jako dzieło Boga powołany do życia na Jego obraz i podobieństwo, posiada godność – poczucie własnej wartości, zasługuje na szacunek innych i siebie samego.

Człowiek jest kimś wyjątkowym. To wyróżnienie człowieka jest ogromnym darem i zadaniem. Godność człowieka warunkuje jego sposób życia i postępowania.

– Jak w codziennym życiu szanować godność własną i innych?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Każdy człowiek jest zaproszony do współpracy z Bogiem.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak dziękuję Bogu za dar życia?
- Jak szanuję swoją godność?
- Jak szanuję godność drugiego człowieka?

„Akt miłości”

PRACA DOMOWA

Wypisz hasła określające szacunek wobec godności własnej i innych.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Chwalę Ciebie, Panie”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

4. MOJA WIĘŹ Z CHRYSYTEM

Cela główne

Ukazanie sakramentu chrztu jako szczególnej więzi człowieka z Bogiem i wynikającej z tego godności.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za wypełnianie zobowiązań podjętych na chrzcie świętym.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje znaczenie słowa: „więź”,
- wylicza funkcje potrójnego posłannictwa Chrystusa (A.1, B.4),
- wymienia sposoby poznania Chrystusa,
- definiuje chrzest jako rodzaj szczególnej więzi z Bogiem (A.1).

Umiejętności

- wyjaśnia alegorię z przypowieści o winnym krzewie i latoroślach,
- charakteryzuje związek między człowiekiem a Panem Jezusem,
- wskazuje, jakie znaczenie i skutki ma przyjęcie chrztu świętego (A.1, B.4.3),
- wybiera sposób realizowania funkcji królewskiej, kapłańskiej i prorockiej w swoim życiu (B.4.3).

Postawy

- przestrzega w życiu zobowiązań wynikających z chrztu świętego (B.4.d),
- przyjmuje odpowiedzialność za dar chrztu świętego (B.4.b),
- przyjmuje postawę wdzięczności za sakrament chrztu świętego (B.4.e).

Metody

Giełda pomysłów, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, rozsypanka wyrazowa, techniki multimedialne, praca w grupach, pogadanka, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Franciszek, *Lumen fidei*, tekst orędzia papieża Jana Pawła II, ilustracja przedstawiająca winny krzew, karty pracy, plansza (slajd) z tekstem – J 15,5,

małe kartki – po jednej dla ucznia, plakat z hasłem: CHRZEST CZYNI Z NAS «NOWEGO CZŁOWIEKA», KTÓRY..., kółka wycięte z kolorowego papieru, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Akt wiary” i „Akt miłości”.

WPROWADZENIE

Giełda pomysłów.

Uczniowie podają wyrazy pokrewne słowu: „WIEŻ”.

Wież to relacja, która jak węzeł – łączy, skraca dystans, chroni, umacnia, a nierzadko nawet ratuje życie.

ROZWINIĘCIE

Człowiek jest istotą społeczną – o jego dojrzałości świadczy umiejętność budowania i tworzenia więzi z Bogiem i ludźmi. Pierwszym krokiem w tym kierunku jest poznanie drugiej osoby.

– W jaki sposób Chrystus pozwala nam, byśmy Go poznawali?

Jezus daje się poznać przede wszystkim w swoim słowie, na modlitwie, w Eucharystii i innych sakramentach, w Kościele.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Istotę związku między nami a Jezusem ukazuje przypowieść o winnym krzewie i latoroślach.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Ja jestem prawdziwym krzewem winnym, a Ojciec mój jest tym, który [go] uprawia. Każdą latorośl, która we Mnie nie przynosi owocu, odcina, a każdą, która przynosi owoc, oczyszcza, aby przynosiła owoc obfitszy. Wy już jesteście czyści dzięki słowu, które wypowiedziałem do was. Wytrwajcie we Mnie, a Ja [będę trwał] w was. Podobnie jak lato-

rośl nie może przynosić owocu sama z siebie – jeśli nie trwa w winnym krzewie – tak samo i wy, jeżeli we Mnie trwać nie będziecie. Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić. Ten, kto we Mnie nie trwa, zostanie wyrzucony jak winna latorośl i uschnie. I zbiera się ją, i wrzuca do ognia, i płonie. Jeżeli we Mnie trwać będziecie, a słowa moje w was, poproście, o cokolwiek chcecie, a to wam się spełni. Ojciec mój przez to dozna chwały, że owoc obfity przyniesiecie i staniecie się moimi uczniami” (J 15,1-8).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej winny krzew.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami.
Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity,
ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić” (J 15,5).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co Pan Jezus powiedział o sobie?
- Jak Pan Jezus nazwał ludzi?
- Kto przynosi owoc obfity?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Tak, jak pomiędzy krzewem winnym i jego gałązkami istnieje ścisła zależność, tak i pomiędzy Jezusem i nami powinna istnieć mocna więź. Charakteryzuje ją słowo: „trwać”, co znaczy przebywać w Chrystusie, wsłuchiwać się w siebie, pozwolić przenikać się Jego miłości, być cierpliwym i wiernym, mimo trudności, które możemy napotkać. Z tego trwania rodzi się głęboka zażyłość. Latorośl czerpie soki z krzewu winnego. Uczeń Jezusa czerpie siłę od Jezusa, która daje mu możliwość przynoszenia dobrych owoców. Każda gałązka, każdy liść, który spada na ziemię, prędzej czy później marnieje, bo odłączył się od krzewu. Tak będzie i z nami, jeżeli odłączymy się od Chrystusa i Jego miłości.

W sakramencie chrztu świętego zostaliśmy wszczępieni w Jezusa Chrystusa. Otrzymaliśmy nowe życie, życie nadprzyrodzone, życie łaski.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują karty pracy z fragmentami Pisma Świętego i nauczania Kościoła. Przygotowują odpowiedzi na pytanie. Czas pracy 4 minuty.

Grupa I

„Chrzest święty jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego, bramą życia w Duchu (*vitae spiritualis ianua*) i bramą otwierającą dostęp do innych sakramentów. Przez chrzest zostajemy wyzwoleni od grzechu i odrodzeni jako synowie Boży, stajemy się członkami Chrystusa oraz zostajemy wszczępieni w Kościół i stajemy się uczestnikami jego posłania” (KKK 1213).

„Kto uwierzy i przyjmie chrzest będzie zbawiony” (Mk 16,16).

– Jakie znaczenie i skutki ma przyjęcie chrztu świętego?

Grupa II

„W chrzcie stajemy się nowym stworzeniem, przybranymi synami Bożymi, uczestnikami Boskiej natury, członkami Ciała Chrystusa” (Franciszek, *Lumen fidei*, 41).

„Skutek chrztu lub łaski chrzcielnej jest bardzo bogatą rzeczywistością. Obejmuje ona: odpuszczenie grzechu pierworodnego i wszystkich grzechów osobistych, narodzenie do nowego życia, przez które człowiek staje się przybranym synem Ojca, członkiem Chrystusa, świątynią Ducha Świętego” (KKK 1279).

– Jakie znaczenie i skutki ma przyjęcie chrztu świętego?

Grupa III

„Czyż nie wiecie, że niesprawiedliwi nie posiadają królestwa Bożego? Nie łudźcie się! (...) A takimi byli niektórzy z was. Lecz zostaliście obmyci, uświęceni i usprawiedliwieni w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa i przez Ducha Boga naszego” (1Kor 6,9a.11).

„Zaprawdę, zaprawdę, powiadam ci, jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha, nie może wejść do Królestwa Bożego” (J 3,5).

„Człowiek otrzymuje w chrzcie naukę, którą ma wyznawać, oraz konkretną formę życia, która wymaga zaangażowania całej jego osoby i kieruje go w stronę dobra” (Franciszek, *Lumen fidei*, 41).

– Jakie znaczenie i skutki ma przyjęcie chrztu świętego?

Grupa IV

„Według św. Pawła Apostoła człowiek wierzący ma przez chrzest udział w śmierci Chrystusa, zostaje z Nim pogrzebany i powstaje z martwych: «My wszyscy, którzyśmy otrzymali chrzest zanurzający w Chrystusa Jezusa, zostaliśmy zanurzeni w Jego śmierć. Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć, zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie» (Rz 6,3-4). Ochrzczeni „przyoblekli się w Chrystusa” (Ga 3,27). Dzięki Duchowi Świętemu chrzest jest obmyciem, które oczyszcza, uświęca i usprawiedliwia” (KKK 1227).

„Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus. Choć nadal prowadzę życie w ciele, jednak obecne życie moje jest życiem wiary w Syna Bożego, który umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie” (Ga 2,20).

– Jakie znaczenie i skutki ma przyjęcie chrztu świętego?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Indywidualna więź z Chrystusem przez wiarę i chrzest, stanowi podstawę wspólnoty, jedności całego Kościoła. Szczególnym skutkiem przyjęcia sakramentu chrztu jest udział w potrójnym posłannictwie Chrystusa: kapłańskim, prorockim i królewskim. W ten sposób Chrystus zaprasza każdego ochrzczonego do współpracy w dziele przemiany i zbawienia świata.

Codzienne życie chrześcijanina ma przyczyniać się do wzrostu Królestwa Bożego na ziemi. Uczestnicząc w:

- **funkcji kapłańskiej** Chrystusa (ten, który składa ofiarę), powinniśmy brać udział w Eucharystii, składać Bogu w ofierze dobre uczynki, korzystać z sakramentów, modlić się, być Mu posłusznym i sumiennie wypełniać swoje obowiązki;
- **funkcji prorockiej** Chrystusa (ten, który mówi o Bogu), powinniśmy dawać świadectwo życia zgodnego z wiarą, korzystać z darów Ducha Świętego, włączać się w misyjną działalność Kościoła;
- **funkcji królewskiej** Chrystusa (ten, który służy, króluje), powinniśmy troszczyć się o czystość naszych dusz i z miłością służyć innym.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Więź jaka zaistniała między nami i Chrystusem w sakramencie chrztu skłania nas do podjęcia konkretnych działań. Mamy przynosić „owoc obfity”.

Umieszczenie na tablicy plakatu (lub pokaz slajdu) z hasłem:

CHRZEST CZYNI Z NAS «NOWEGO CZŁOWIEKA», KTÓRY...
--

Poniżej narysowany jest winny krzew (jest pień, gałązki i liście, ale bez owoców). Rozdajemy uczniom kółka wycięte z jasnofioletowego albo jasnozielonego papieru, na których mają napisać cechy człowieka związanego przez chrzest z Chrystusem (np. pomaga ludziom, jest prawdomówny, czyta Pismo Święte i in.). Uczniowie umieszczają kółka – „owoce” na plakacie, tworząc kiście winogron.

Jan Paweł II mówił do młodych:

„Zwracam się więc do was wszystkich z apelem: Młodzi ludzie, bądźcie żywymi latoroślami w Kościele, latoroślami, które przynoszą obfity owoc!

Być żywą latoroślą w Kościele – winnicy oznacza przede wszystkim pozostawać w żywej komunii z Chrystusem krzewem winnym. Latorośle nie są samowystarczalne, lecz we wszystkim zależą od krzewu winnego, w nim znajdują źródło swego życia. Przez chrzest święty każdy z nas został wszczepiony w Chrystusa i darmo otrzymał dar nowego życia. Ażeby być latoroślami żywymi, musicie żyć rzeczywistością chrztu, każdego dnia pogłębiając komunie z Chrystusem poprzez słuchanie Jego słowa i postępowanie zgodnie z nim, przez uczestnictwo w Eucharystii i przez sakrament pojednania, a także przez osobistą rozmowę z Nim na modlitwie” (*Orędzie wygłoszone z okazji V Światowego Dnia Młodzieży*, Watykan, 26 listopada 1989 r.).

– Do czego zachęca Jan Paweł II młodych?

Obfite owocowanie jest związane z trwaniem we wspólnocie z Chrystusem.

ZAKOŃCZENIE

Mamy stawać się żywą latoroślą.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób rozwijam łaskę wiary otrzymaną na chrzcie świętym?
- Jak często robię rachunek sumienia?
- Jakie owoce przynosi moja więź z Chrystusem?

PRACA DOMOWA

Napisz, co dla chrześcijanina oznacza: „przynosić «owoc obfity»”.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Jesteś Panie winnym krzewem”.
(*odtworzenie nagrania z piosenką*)

5. MÓJ UDZIAŁ W ŻYCIU RÓŻNYCH WSPÓLNOT

Cele ogólne

Ukazanie prawdy, że każdy człowiek jest istotą społeczną.

Wychowanie do odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu Kościoła, rodziny, szkoły, społeczeństwa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że człowiek jest istotą społeczną,
- wymienia miejsca i wspólnoty, w których żyje człowiek,
- nazywa rodzinę pierwszą i podstawową wspólnotą życia,
- wylicza ruchy i grupy religijne działające w Kościele,
- wyjaśnia, dlaczego człowiek powinien budować właściwe relacje z ludźmi, wśród których żyje (E.1).

Umiejętności

- wskazuje na godność człowieka – wartość ludzką (A.1.4),
- wybiera sposoby troski i odpowiedzialności za innych (A.1.4),
- opowiada o działalności różnych wspólnot (E.1.2),
- wskazuje, co daje człowiekowi przynależność do danej wspólnoty (E.1.2).

Postawy

- poszukuje własnego miejsca w funkcjonujących grupach i ruchach religijnych (E.1.a),
- planuje odpowiedzialnie wypełniać swoje zadania we wspólnotach, do których należy,
- angażuje się we własny rozwój emocjonalny i społeczny (E.1.a),
- zachowuje kulturę bycia w grupie (E.1.c),
- wspiera akcję pomocy potrzebującym (E.1.f).

Metody

Praca w grupach (puzzle), techniki multimedialne, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, metoda „wędrujących plakatów”, niedokończone zdanie, autorefleksja, ekspozycja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *List do młodych całego świata „Parati semper”*, plansza (slajd) z tekstem – Dz 20,35, puzzle – pocięte ilustracje przedstawiające różne wspólnoty, prezentacja multimedialna przedstawiająca miejsca i wspólnoty, w których żyje człowiek, karty pracy, kolorowe pisaki, plansze z nazwami wspólnot religijnych i ich symbolami, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Propozycja 1

Katecheta dzieli klasę na grupy, następnie rozdaje pocięte na kilkanaście części obrazki – dla każdej grupy jeden komplet (wspólnota rodzinna, państwo/społeczeństwo, wspólnota szkolna, wspólnota Kościoła, zakład pracy). Czas na ułożenie całości: 2 minuty.

Dwie grupy nie powinny otrzymać kompletu (brak 1 części). Uczniowie z pewnością będą szukać brakującego elementu lub zgłaszać jego brak. Należy powiedzieć, że wszystko jest w porządku i przynaglić do pracy. Dopiero po analizie oddajemy brakujący element. Ćwiczenie ma na celu wywołać reakcje uczniów, a zarazem ukazać relacje pomiędzy nimi.

Podsumowanie.

- Co przedstawia ilustracja, którą ułożyliście?
- Jak przebiegała współpraca podczas wykonywanego zadania?
- Co było powodem nieporozumień?

Ćwiczenie, które wykonaliście wywołało niemało emocji. Zobaczyliście, kto wśród was był liderem, kto chętnie współpracował, a kto robił uniki. Każdy z nas jest inny, jedyny i to jest piękne! Każdy z nas żyje we wspólnocie: rodzinnej, szkolnej – klasowej, kościelnej, koleżeńskiej. Potrzebujemy siebie nawzajem, ponieważ wzajemnie się ubogacamy. Do prawidłowego rozwoju niezbędni są człowiekowi inni ludzie.

Propozycja 2

Prezentacja multimedialna – slajdy przedstawiające: kulę ziemską, Europę zaznaczoną na mapie, Polskę na mapie, polskie krajobrazy, polskie miasta, przestrzeń szkoły, kościoły, rodzinę i inne wspólnoty.

Żyjemy w różnych miejscach, społecznościach i wspólnotach. Jesteśmy mieszkańcami Ziemi, obywatelami państw, mieszkamy w określonych rejonach i miejscowościach. Do każdej wspólnoty, częścią której jesteśmy, wnosimy dary – talenty, którymi obdarowuje nas Bóg. Każdy człowiek jest powołany do życia z innymi ludźmi.

ROZWINIĘCIE

W zamyśle Boga pierwszą i podstawową wspólnotą życia jest rodzina. Jezus, Syn Boży, stając się Człowiekiem, przyszedł na świat w rodzinie.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Potem poszedł z nimi i wrócił do Nazaretu; i był im poddany. A Matka Jego chowała wiernie wszystkie te wspomnienia w swym sercu. Jezus zaś czynił postępy w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi” (Łk 2,51-52).

Analiza tekstu biblijnego:

- W jakim mieście żył Jezus?
- Jak żył Jezus w Nazarecie?
- Co robiła Maryja?

Jezus był posłuszny swym ziemskim rodzicom. A było to codzienne życie bez widocznej wielkości, życie z pracy rąk, we wspólnocie z innymi, w konkretnym społeczeństwie, kraju, gdzie praktykowano żydowskie życie religijne poddane Prawu Bożemu. Nabierał w społeczności doświadczenia i mądrości.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza:

„Osoba ludzka potrzebuje życia społecznego. Nie jest ono dla niej czymś dodanym, lecz jest wymaganiem jej natury. Przez wymianę z innymi, wzajemną służbę i dialog z braćmi człowiek rozwija swoje możliwości; w ten sposób odpowiada na swoje powołanie” (KKK 1879).

– Czego potrzebuje człowiek do właściwego rozwoju?

Praca w grupach – metoda wędrujących plakatów.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda z grup otrzymuje pisak w innym kolorze i plakat z nazwą jednej ze wspólnot: rodzina, parafia, szkoła, społeczeństwo. Zadaniem uczniów jest napisanie odpowiedzi na pytanie:

– Co daje człowiekowi wspólnota, do której przynależy?

We wskazanym przez katechetę czasie, plakaty wymieniane są pomiędzy grupami. Odpowiedzi nie mogą się powtarzać.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Człowiek w swoim życiu należy do wielu grup społecznych.

Pierwszą, podstawową i naturalną grupą społeczną jest rodzina. Niemożliwe byłoby przeżycie w pierwszym, najmłodszym okresie życia bez udziału innych. To rodzice uczą jak można żyć, przekazują niezbędne wskazówki dotyczące zachowania, zapewniają podstawową wiedzę o świecie, przekazują tradycję, dzięki czemu młodej osobie łatwiej odnaleźć się i funkcjonować w rzeczywistości. Rodzina, w której dorastamy, najczęściej składa się z dzieci, rodziców, dziadków. Każde z pokoleń ma swoje prawa i obowiązki. W rodzinie dziecko uczy się, rozwija emocjonalnie, intelektualnie, społecznie. Rodzice troszczą się o rozwój duchowy swego dziecka.

Większą rodzinę stanowi parafia. Jest ona wspólnotą eucharystyczną i ośrodkiem życia liturgicznego rodzin chrześcijańskich. W kościele parafialnym przyjmujemy sakramenty, uczestniczymy w różnych formach życia religijnego, np. rekolekcjach, misjach. Uczymy się aktywnego udziału w życiu religijnym: możemy być ministrantami, zapisać się do: scholi, oazy czy kółka misyjnego. Dzieci, ucząc się religii na katechezie, przygotowują się do odpowiedzialnego i świadomego, chrześcijańskiego życia.

Szkoła jest instytucją, która pełni wiodącą rolę w rozwoju dzieci i młodzieży. Zdobywają tu wiedzę, rozwijają umiejętności, nabywają różnych doświadczeń, uczą się współdziałania z innymi (np. wolontariat, harcerstwo, turystyka). Szkoła ułatwia również ukształtowanie odpowiedniej postawy społecznej, moralnej, ideowej. Szkoła przygotowuje do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich.

Kolejną grupą jest społeczeństwo. Najczęściej określa się go jako trwałą wspólnotę ludzi, połączoną wspólnymi losami historycznymi, kulturą, gospodarką, zamieszkującą określone terytorium, mającą własny język i zachowującą poczucie odrębności. Wszyscy troszczą się o pomyślność Ojczyzny, płacąc podatki i pracując w różnych instytucjach, bez istnienia których społeczeństwo nie mogłoby funkcjonować. Człowiek jest istotą społeczną i nie może się w pełni realizować bez obecności innych ludzi.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Jesteśmy sobie nawzajem potrzebni. Nie tylko korzystamy z darów, jakie może nam zaoferować dana wspólnota, ale i my możemy ją ubogacać sobą. We wspólnocie są ludzie o różnych talentach, zdolnościach, powołaniu. Nie wolno tych darów zatrzymywać dla siebie. Mamy wzajemnie obdarowywać się i ubogacać.

Do każdej wspólnoty wnosimy coś niepowtarzalnego i mamy w niej swoje zadania, będące częścią wspólnego dzieła. Jezus nauczał, że dawanie jest kluczem do prawdziwego szczęścia.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„We wszystkim pokazałem wam, że (...) trzeba wspierać słabych i pamiętać o słowach Pana Jezusa, który powiedział: «Więcej szczęścia jest w dawaniu, aniżeli w braniu»” (Dz 20,35).

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„We wszystkim pokazałem wam, że (...) trzeba wspierać słabych i pamiętać o słowach Pana Jezusa, który powiedział: «Więcej szczęścia jest w dawaniu, aniżeli w braniu»” (Dz 20,35).
--

– Do czego zachęca nas Pan Jezus?

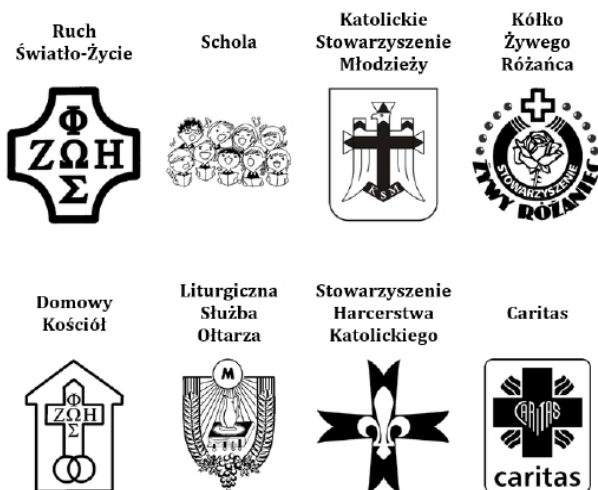
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Św. Jan Paweł II pisał:

„Ufam, że dokonuje się to [wzrastanie «w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi»] w różnych młodzieżowych środowiskach i zespołach, ruchach i organizacjach, których jest wiele w różnych krajach i na poszczególnych kontynentach, a każdy kieruje się wypracowaną przez siebie metodą pracy wewnętrznej i apostołatu. Wszystkie one zaś, przy udziale Pasterzy Kościoła, pragną ukazywać młodym drogi owego «wzrastania», które stanowi poniekąd ewangeliczną definicję młodości” (*List do młodych całego świata „Parati semper”, 14*).

Najbardziej znanymi wspólnotami działającymi w Kościele są:

Umieszczenie na tablicy plansz (lub pokaz slajdów) z nazwami wspólnot religijnych i ich symbolami (np. Ruch Światło-Życie, Liturgiczna Służba Ołtarza, Schola, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Kółko Żywego Różańca, Caritas i in.).



(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

ZAKOŃCZENIE

Człowiek odczuwa potrzebę kontaktu z innymi i realizuje się w pełni, gdy czyni dar z siebie. Oprócz dzielenia się rzeczami materialnymi możemy dawać swój czas, talent i siły.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jaki jest mój udział we wspólnocie Kościoła?
- Jak często modlę się za swoją rodzinę?
- Jak zachowuję się w szkole?
- Jakimi darami ubogacam innych?

PRACA DOMOWA

Wykonaj rysunek przedstawiający, jaki dar możesz ofiarować wspólnocie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Bo nikt nie ma z nas”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

„Bo nikt nie ma z nas tego, co mamy razem.

Każdy wnosi ze sobą to, co ma (najlepszego).

Zatem, aby wszystko mieć, potrzebujemy siebie razem.

Bracie, Siostro, ręka w rękę razem idź”.

II. DZIEJE NARODU WYBRANEGO – NASZE DZIEJE – AKTUALNOŚĆ SŁOWA BOŻEGO

6. PATRIARCHOWIE NARODU WYBRANEGO

Cele ogólne

Ukazanie biblijnych patriarchów jako wzorów zawierzenia Bogu.
Kształtowanie postawy zaufania Bogu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje pojęcie: „patriarcha”,
- wymienia imiona ojców wiary (A.11),
- nazywa patriarchów ludźmi zawierzenia i oddania Bogu (A.11).

Umiejętności

- streszcza fragmenty Pisma Świętego ukazujące patriarchów i związane z nimi wydarzenia (A.11.1),
- charakteryzuje postawy ojców wiary (A.11.1),
- określa patriarchów jako wzór do naśladowania (A.13.16),
- dowodzi konieczności rozwoju swojej wiary.

Postawy

- uważnie słucha słowa Bożego (A.13.c),
- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c),
- pogłębia swoją relację z Bogiem (A.11.d),
- planuje naśladowanie postaci biblijnych (A.11.d).

Metody

Opowiadanie, rozmowa kierowana, akrostych, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, analiza tekstów źródłowych, metoda „burza mózgów”, metoda „słoneczko”, metoda „recepta”, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst opowiadania, karty pracy, plansza (slajd) z hasłem: JAK DBAM O ROZWÓJ SWOJEJ WIARY?, kartki samoprzylepne dla każdego ucznia, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Nie jest łatwo być człowiekiem wierzącym.

Odczytanie opowiadania.

„Jest to historia o alpinście, który chciał zdobyć najwyższy szczyt świata. Przygotowywał się do tej wyprawy przez kilka lat, a dla większej sławy postanowił wspiąć się na szczyt samotnie...”

Nastał zmierzch, ale alpinista zamiast rozbić obóz na noc, kontynuował wspinaczkę. W końcu zrobiło się zupełnie ciemno i nie widział już niczego dalej niż na wyciągnięcie ręki.

Noc w wysokich partiach gór nie należy do najłatwiejszych i najmniej przyjemniejszych. Alpinista czuł przeszywające zimno, poza tym niczego nie widział. Wszystko było czarne. Zero widoczności. Nawet księżyc i gwiazdy sprzysięgły się przeciw niemu i schowały za chmurami.

Gdy się tak wspinał, zaledwie kilka metrów od szczytu, pośliznął się i zaczął spadać z wielką szybkością. Bezwzględne prawo grawitacji i ogarniające uczucie ogromnej bezradności... Spadając, przypomniawszy sobie wszystkie dobre i złe momenty swego życia. Był już pewien nadchodzącej śmierci, gdy nagle poczuł mocne szarpnięcie w górę, a lina zacisnęła się na jego talii... Ciało zawisło w powietrzu. Życie alpinisty ocaliła lina, którą był przepasany.

Martwą ciszę przerwał krzyk człowieka:

– POMÓŻ MI BOŻE!!!

Nagle, niespodziewanie, zza chmur usłyszał odpowiedź na swoje wołanie:

– Czego chcesz ode mnie?

– Ocal mnie, Boże!!!

– Czy naprawdę wierzysz w to, że mogę cię ocalić?

– Oczywiście, wierzę.

– WIĘC ODETNIJ LINĘ, NA KTÓREJ WISISZ...

Nastał moment ciszy; mężczyzna zaskoczony tym, co usłyszał, zwątpił. Kurczowo uchwycił się liny, zamknął oczy i wisiał dalej.

Ekipa ratunkowa znalazła alpinistę następnego dnia. Martwe i zmarznięte ciało nadal wisiało na linie...

ZALEDWIE 10 STÓP OD ZIEMI...

A Ty? Jak mocno trzymasz się swojej liny? Odciałybyś ją?

Nigdy nie trać wiary w moc Boga. Nie mów, że zapomniał o Tobie, albo, że Cię opuścił. Nawet jeśli nie rozumiesz sensu wielu spraw" (Alpinista, <http://zosia.piasta.pl/rozne2/alpinista.htm>).

– Jaką prawdę zawiera to opowiadanie?

Bóg jest zawsze obecny w życiu człowieka. Wystarczy spojrzeć na otaczający nas świat. W ogromie swej miłości objawia się człowiekowi i zaprasza go do wspólnoty życia ze Sobą. Odpowiedzią człowieka na to zaproszenie ma być wiara. Tak uczynili niegdyś Ojcowie wiary – patriarchowie, by doświadczać Boga w swym życiu.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Wyjaśnienie pojęcia: „patriarchowie”.

Według Starego Testamentu **patriarchami** nazwać można ojców ludzkości i narodu Izraela. W języku greckim: „patriarcha” oznacza: „praojciec”. W takim znaczeniu do patriarchów Izraelitów należą: Abraham, jego syn Izaak oraz syn Izaaka – Jakub oraz Józef.

ROZWINIĘCIE

Bóg przez wybór Abrahama, Izaaka i Jakuba, powołał do istnienia naród wybrany. Patriarchowie są przykładem posłuszeństwa w wierze: Abraham – zwany jest ojcem zawierzenia, Izaak – synem obietnicy, Jakub – ojcem doświadczenia Boga, a Józef – ojcem przebaczenia.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na grupy. Każda grupa otrzymuje kartę pracy. Uczniowie analizują teksty biblijne i odpowiadają na pytania. Czas pracy: 5 minut.

(podczas prezentacji pracy można wykorzystać prezentację multimedialną – sylwetki patriarchów)

Grupa I

„Pan rzekł do Abrama:

«Wyjdź z twojej ziemi rodzinnej

i z domu twego ojca

do kraju, który ci ukazę.

Uczynię bowiem z ciebie wielki naród,

będę ci błogosławił i twoje imię rozślawię:

staniesz się błogosławieństwem» (...).

Abram udał się w drogę, jak mu Pan rozkazał” (Rdz 12,1-2.4a).

– Dlaczego Abraham został nazwany ojcem zawierzenia?

Podsumowanie.

Na rozkaz Boga Abram opuścił rodzinną Mezopotamię i udał się do Kanaanu, by tam prowadzić życie koczownicze, polegając tylko na Bogu. Bóg zawarł z nim przymierze, obiecał mu liczne potomstwo i ziemię Kanaan na własność (stąd Ziemia Obiecana), zmienił mu też imię z Abram na Abraham. Zanim jednak Abraham stał się ojcem wielkiego narodu, najpierw stał się ojcem wiary.

Grupa II

„Powiedział: «Weź twego syna jedynego, którego miłujesz, Izaaka, idź do kraju Moria i tam złóż go w ofierze na jednym z pagórków, jaki ci wskażę» (...)

A gdy przyszli na to miejsce, które Bóg wskazał, Abraham zbudował tam ołtarz, ułożył na nim drwa i związawszy swego syna Izaaka położył go na tych drwach na ołtarzu. (...)

Ale wtedy Anioł Pański zawołał na niego z nieba i rzekł: «Abrahamie, Abrahamie!» A on rzekł: «Oto jestem». Anioł powiedział mu: «Nie podnoś ręki na chłopca i nie czyn mu nic złego! Teraz poznałem, że boisz się Boga, bo nie odmówiłeś Mu nawet twego jedynego syna»” (Rdz 22,2.9.11-12).

– Dlaczego Izaak został nazwany ojcem obietnicy?

Podsumowanie.

Kolejny z Patriarchów, którego postać pojawia się na kartach Biblii, to Izaak. Upagniony i tak długo oczekiwany syn Abrahama i Sary. Dziecko niezwyklej obietnicy danej przez samego Boga.

Imię Izaak oznacza śmiech. To radość z jego narodzin stała się znakiem wierności Boga, znakiem tego, że Bóg dotrzymuje słowa.

Grupa III

„We śnie [Jakub] ujrzał drabinę opartą na ziemi, sięgającą swym wierzchołkiem nieba, oraz aniołów Bożych, którzy wchodzili w górę i schodzili na dół. A oto Pan stał na jej szczycie i mówił: «Ja jestem Pan, Bóg Abrahama i Bóg Izaaka. Ziemię, na której leżysz, oddaję tobie i twemu potomstwu. (...) Ja jestem z tobą i będę cię strzegł, gdziekolwiek się udasz; a potem sprowadzę cię do kraju. Bo nie opuszczę cię, dopóki nie spełnię tego, co ci obiecuję»” (Rdz 28,12-13.15).

„Wtedy [tamten] go zapytał: «Jakie masz imię». On zaś rzekł: «Jakub». Powiedział: «Odtąd nie będziesz się zwał Jakub, lecz Izrael, bo walczyłeś z Bogiem i z ludźmi, i zwyciężyłeś»” (Rdz 32,28-29).

- Dlaczego Jakuba możemy nazwać ojcem doświadczenia Boga?
- Jakie nowe imię otrzymał Jakub?

Podsumowanie.

W historii Jakuba spełniają się obietnice liczego potomstwa. Rodzi mu się dwunastu synów. Spotkanie z Bogiem, w wyniku którego Bóg zmienia jego imię i nadaje mu nowe – Izrael (znaczy: Bóg panuje, Bóg króluje, albo Bóg zbawił), stanie się własnym imieniem Narodu Wybranego.

Grupa IV

„Józef sprawował władzę w kraju i on to sprzedawał zboże wszystkim mieszkańcom tego kraju.

Bracia Józefa, przybywszy do niego, oddali mu pokłon twarzą do ziemi. Gdy Józef ujrzał swoich braci, poznał ich, jednak udał, że jest im obcy i przemówił do nich surowo tymi słowami: «Skąd przyszlicie?» Odpowiedzieli: «Z Kanaanu, aby kupić żywność» (Rdz 42,6-7).

„On zaś rzekł do nich: «Zbliźcie się do mnie!» A gdy oni się zbliżyli, powtórzył: «Ja jestem Józef, brat wasz, to ja jestem tym, którego sprzedaliście do Egiptu. Ale teraz nie smućcie się i nie wyrzucajcie sobie, żeście mnie sprzedali. Bo dla waszego ocalenia od śmierci Bóg wysłał mnie tu przed wami» (...) I całował [Józef] wszystkich swoich braci, płacząc wraz z nimi. A potem bracia jego z nim rozmawiali” (Rdz 45,4-5.15).

– Dlaczego Józefa możemy nazwać ojcem przebaczenia?

Podsumowanie.

Bracia przy nadarzającej się okazji postanawiają zabić Józefa. Zmieniają jednak zamiar i wrzucają go do wyschniętej studni, a ostatecznie sprzedają kupcom wędrującym do Egiptu. Zmienne koleje losu wciąż prześladowają Józefa, aż do momentu ustanowienia go przez faraona zarządcą całego Egiptu. Kiedy nastaje głód, pomiędzy tymi, którzy przybywają do Józefa po zboże ze wszystkich zakątków ziemi, stają także jego bracia. Józef w swojej historii widzi rękę Bożą. Przebacza im i tłumaczy im, że to Bóg posłał go przed nimi do Egiptu, aby ocalić całą rodzinę.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Całkowite zawierzenie Bogu może stać się radością doświadczenia Boga.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Stary Testament jest bogaty w świadectwa takiej wiary. List do Hebrajczyków głosi pochwałę przykładu wiary przodków, którzy «dzięki niej... otrzymali świadectwo» (Hbr 11,2). Jednak «Bóg... nam lepszy los zgotował», dał nam łaskę wiary w Jego Syna Jezusa, «który nam w wierze przewodzi i ją wydoskonala» (Hbr 11,40; 12,2)” (KKK 147).

– Jak dbać o rozwój swojej wiary?

Wiara patriarchów jest dla nas wzorem zaufania Bogu. Być posłusznym wierze oznacza zawierzyć Bogu i pozwolić, aby kierował naszym życiem.

Propozycja 1

„Burza mózgów”.

Zapisujemy wszystkie propozycje, nie oceniamy. Omawiamy wszystkie pomysły, wybieramy najlepsze podając argumenty i uzasadniając wybór.

Propozycja 2

„Słoneczko”.

Umieszczenie na tablicy planszy z pytaniem:

JAK DBAĆ O ROZWÓJ SVOJEJ WIARY?

Uczniowie na kartkach samoprzylepnych wypisują swoje pomysły. Następnie umieszczają je promieniście dookoła planszy.

Podsumowanie.

Propozycja 3

„Recepta”.

Uczniowie w parach omawiają zagadnienie. Rezultaty swojej pracy mają zapisać w formie recepty. Ważne jest, by używali zwrotów charakterystycznych przy wydawaniu recepty, np.: „3 razy dziennie”, „10 kropli”, „na czczo/po jedzeniu” itp. Po zakończeniu pracy odczytują swoje prace.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Być posłusznym w wierze oznacza zawierzyć Bogu i pozwolić, aby kierował naszym życiem.

Autorefleksja.

Każdy z nas otrzymał dar wiary w sakramencie chrztu świętego.

Pomyślmy:

- Jak dbam o rozwój swojej wiary?
- Jak ufam Bogu w trudnych sytuacjach?

PRACA DOMOWA

Podaj, jakie znasz przykłady zawierzenia Bogu (z życia, filmu, literatury) i krótko opisz jeden z nich.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Ja wiem, w kogo ja wierzę”.

(można odtworzyć nagranie z piosenką)

7. W DRODZE DO ZIEMI OBIECANEJ

Cele ogólne

Zapoznanie z wydarzeniami historii zbawienia w Starym Testamencie jako realizacji Bożego planu zbawienia – wędrówka do Ziemi Obiecanej.

Pogłębienie relacji z Bogiem, który kieruje światem.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia wydarzenia wyjścia z Egiptu i wędrówki Izraelitów do Ziemi Obiecanej (A.11),
- podaje przykłady odpowiedzialnego korzystania z wolności.

Umiejętności

- używa poprawnie pojęcia: „wolność”,
- charakteryzuje wędrówkę Izraelitów do Ziemi Obiecanej jako przejaw Bożej wierności obietnicom danym Abrahamowi (A.11.1),
- dokonuje aktualizacji faktów związanych z wydarzeniami i postaciami Starego Testamentu (A.13.16).

Postawy

- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c),
- pogłębia swoją relację z Bogiem (A.11.d),
- jest przekonany o kierowaniu światem przez Boga (A.11.e).

Metody

Rozmowa kierowana, tekst luk, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, analiza tekstów źródłowych, techniki multimedialne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *List do młodych całego świata „Parati semper”*, tekst świadectwa, plansza (slajd) z tekstem – Wj 13,3a, plansza (slajd) z fragmentem listu papieża Jana Pawła II do młodych, karty pracy, teksty modlitw: św. I. Loyoli i o. E. Tardifa.

MODLITWA

„Akt nadziei”.

WPROWADZENIE

Odczytanie i analiza świadectwa.

„Francuski zakonnik i podróżnik o. Daniel Ange, kiedy pierwszy raz przybył do Polski w 1981 r., a było to tuż przed wprowadzeniem stanu wojennego 13 grudnia, zapytał pewną piętnastoletnią dziewczynę z oazy: «Jakie posłanie chciałabyś, abym przekazał od was dla młodych ludzi we Francji?». Powiedziała: «Powiedz im w imieniu wszystkich młodych ludzi z Polski: nie sprzedawajcie nigdy swojej wolności za kawałek chleba!». Kilka lat później to samo powiedział nasz drogi brat ks. Jerzy Popiełuszko: «Jedyna rzecz, jakiej należy się obawiać, to zdrada Jezusa za kilka srebrników spokoju!». Dzisiaj również ta walka o wolność staje się walką o życie” (*Konferencja o. Daniela Ange’a: „Duch Święty w Kościele”, „List”, 8 [1998], s. 22-25*).

- O co zapytał francuski zakonnik dziewczynę z oazy?
- Jakie przesłanie przekazała piętnastoletnia dziewczyna?

Często słyszymy słowo: „wolność”. Zazwyczaj kojarzy się ono ze swobodą, nieskrępowaniem. Na przestrzeni wieków wiele narodów zniewolonych, poddanych innym mocarstwom, dążyło do wyzwolenia, wyrwania się z ucisku. Izraelici również stracili swoją wolność. Mieszkając w Egipcie z czasem stali się niewolnikami, a w czasie powrotu do Ziemi Obiecanej, do życia w wolności, musieli pokonać wiele przeciwności.

ROZWINIĘCIE

Mojżesz podjął się misji, którą zlecił mu Pan Bóg. Zwrócił się do faraona, aby wyraził zgodę na wyjście Izraelitów z ziemi egipskiej. Nie otrzymał jej. Wówczas państwo nad Nilem nawiedziło 10 plag. Dopiero wtedy, gdy śmierć spotkała pierworodnych synów wszystkich Egipcjan, faraon zezwolił na wyjście Mojżeszowi i Izraelitom.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Mojżesz powiedział do ludu:
«Pamiętajcie o dniu tym, gdyście wyszli z Egiptu, z domu niewoli,
gdyż potężną ręką wywiódł was Pan stamtąd (...)»” (Wj 13,3a).

– O czym mieli pamiętać Izraelici?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Analizując teksty Pisma Świętego, poznamy najważniejsze wydarzenia z wędrówki Izraelitów do Ziemi Obiecanej.

Praca w grupach.

Podział uczniów na sześć grup.

Uczniowie zapoznają się z tekstami Pisma Świętego: Wj 14,21-22; Wj 16,13-15; Wj 17,6; Wj 19,20; Lb 21,7-8; Joz 3,15-17. Następnie nadają tytuł wydarzeniom wędrówki i streszczają je, zapisując w tabeli na kartach pracy. Czas pracy: 10 minut.

Grupa I

„Mojżesz wyciągnął rękę nad morze, a Pan cofnął wody gwałtownym wiatrem wschodnim, który wiał przez całą noc, i uczynił morze suchą ziemią. Wody się rozstały, a Izraelici szli przez środek morza po suchej ziemi, mając mur z wód po prawej i po lewej stronie” (Wj 14,21-22).

Grupa II

„Rzeczywiście wieczorem przyleciały przepiórki i pokryły obóz, a nazajutrz rano warstwa rosy leżała dokoła obozu. Gdy się warstwa rosy uniosła ku górze, wówczas na pustyni leżało coś drobnego, ziarnistego, niby szron na ziemi. Na widok tego Izraelici pytali się wzajemnie: «Co to jest?» – gdyż nie wiedzieli, co to było. Wtedy powiedział do nich Mojżesz: «To jest chleb, który daje wam Pan na pokarm (...)»” (Wj 16,13-15).

Grupa III

„«Oto Ja stanę przed tobą na skale, na Horebie. Uderzysz w skałę, a wypłynie z niej woda, i lud zaspokoi swe pragnienie». Mojżesz uczynił tak na oczach starszyzny izraelskiej” (Wj 17,6).

Grupa IV

„Pan zstąpił na górę Synaj, na jej szczyt. I wezwał Mojżesza na szczyt góry, a Mojżesz wstąpił. (...)

Wtedy wypowiedział Bóg wszystkie te słowa: «Ja jestem Pan, Bóg twój, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewoli»” (Wj 19,20).

Grupa V

„Przybyli więc ludzie do Mojżesza, mówiąc: «Zgrzeszyliśmy, szemrząc przeciw Panu i przeciwko tobie. Wstaw się za nami do Pana, aby oddalił od nas węża». I wstawił się Mojżesz za ludem. Wtedy rzekł Pan do Mojżesza: «Sporządź węża i umieść go na wysokim palu; wtedy każdy ukąszony, jeśli tylko spojrzy na niego, zostanie przy życiu»” (Lb 21,7-8).

Grupa VI

„Zaledwie niosący arkę przyszli nad Jordan, a nogi kapłanów niosących arkę zanurzyły się w wodzie przybrzeżnej (...) zatrzymały się wody płynące z góry i utworzyły jakby jeden wał na znacznej przestrzeni (...), podczas gdy wody spływające do morza Arabów, czyli Morza Słonego, oddzieliły się zupełnie, a lud przechodził naprzeciw Jerycha. Kapłani niosący Arkę Przymierza Pańskiego stali mocno na suchym łożysku w środku Jordanu, a tymczasem cały Izrael szedł po suchej ziemi, aż wreszcie cały naród skończył przeprawę przez Jordan” (Joz 3,15-17).

WYDARZENIA W CZASIE WĘDRÓWKI IZRAELITÓW – tytuł	STRESZCZENIE WYDARZENIA
I.	
II.	
III.	
IV.	
V.	
VI.	

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Bóg towarzyszył Izraelitom w czasie wędrówki i troszczył się o nich.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Izraelici, wędrując przez pustynię, nie zawsze doceniali dar wolności, który ofiarował im Bóg. W trudnych chwilach wędrówki niejednokrotnie okazywali niezadowolenie, a nawet bunt i zwątpienie co do celowości dalszej drogi. Narzekali i wspominali pobyt w Egipcie. Zapominali, że byli tam niewolnikami i nie mogli o sobie decydować.

Poza wolnością rozumianą jako niepodległość – brak przymusu, cierpienia, człowiek stworzony przez Boga został obdarowany wolnością wewnętrzną, dającą możliwość wyboru, tworzenia, działania.

Spróbujemy określić, co jest istotą prawdziwej wolności, co jej zagraża, a co umożliwia wzrastanie w niej.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Im więcej człowiek czyni dobra, tym bardziej staje się wolnym. Prawdziwą wolnością jest tylko wolność w służbie dobra i sprawiedliwości. Wybór nieposłuszeństwa i zła jest nadużyciem wolności i prowadzi do «niewoli grzechu»” (KKK 1733).

- Kiedy człowiek staje się prawdziwie wolnym?
- Co jest nadużyciem wolności?
- Do czego prowadzi grzech?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Być prawdziwie wolnym – to znaczy: używać swej wolności dla tego, co jest prawdziwym dobrem. W dalszym ciągu więc: być prawdziwie wolnym – to znaczy: być człowiekiem prawego sumienia, być odpowiedzialnym, być człowiekiem «dla drugich»” (Jan Paweł II, *List do młodych całego świata „Parati semper”*, 13).

- Co to znaczy być prawdziwie wolnym?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Wolność jest darem, który człowiek otrzymał od Boga w momencie stworzenia. Wiąże się ona z odpowiedzialnością za własne czyny. Polega na wyborze dobra. Do prawdziwej wolności trzeba ciągle dorastać przez pracę nad sobą, nad formowaniem swojego charakteru, nad kształtowaniem sumienia.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak dziękuję Bogu za opiekę?
- Co robię, aby pogłębiać swoją relację z Bogiem?

Podziękujmy Bogu za dar wolności i opiekę nad nami.

Odczytanie modlitwy.

„Zabierz, Panie, i przyjmij całą wolność moją,
pamięć moją i rozum, i wolę mą całą,
cokolwiek mam i posiadam.

Ty mi to wszystko dałeś – Tobie to, Panie, oddaję.
Twoje jest wszystko.

Rozporządzaj tym w pełni wedle swojej woli.
Daj mi jedynie miłość Twą i łaskę,
albowiem to mi wystarcza.
Amen”.
(św. Ignacy Loyola)

PRACA DOMOWA

Wyjaśnij, jak rozumiesz słowa św. Pawła: „Wszystko wolno, ale nie wszystko przynosi korzyść. Wszystko wolno, ale nie wszystko buduje” (1Kor 10,23).
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Dzięki Ci składam, Ojcze, za to, co uczynisz dziś w moim życiu.
Składam Ci dzięki z całego serca, ponieważ Ty mnie uzdrawiasz,
Ty mnie uwalniasz, to Ty rozrywasz moje kajdany i dajesz mi wolność.
Dzięki Ci, Panie Jezu, ponieważ jestem świątynią Twojego Ducha,
a ta świątynia nie może zostać zniszczona, ponieważ jest domem Bożym.
Dzięki Ci składam, Duchu Święty za wiarę.
Dzięki Ci za miłość, którą włożyłeś w moje serce.
Jak wielki jesteś Panie, Boże Trójjedyny
Bądź błogosławiony i uwielbiony, o Panie!”
(o. Emilien Tardif)

8. PRZYMIERZE NA SYNAJU WYRAZEM MIŁOŚCI BOGA DO CZŁOWIEKA

Cele ogólne

Zapoznanie z wydarzeniami historii zbawienia w Starym Testamencie jako realizacji Bożego planu zbawienia – przymierze na Synaju.

Zachęcenie do wypełniania Bożych przykazań i wychowanie do słuchania Pisma Świętego jako słowa Bożego aktualnego dla każdego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje słowo: „przymierze”,
- podaje okoliczności zawarcia przymierza na górze Synaj (A.11),
- wymienia dziesięć przykazań Bożych,
- podaje znaczenie przykazań Bożych dla człowieka.

Umiejętności

- streszcza wydarzenie zawarcia przymierza na górze Synaj (A.11.1),
- wyjaśnia, że Dekalog jest wyrazem troski Boga o dobro człowieka,
- wskazuje przykłady postępowania zgodnego z przykazaniami Bożymi,
- określa, że Jezus swoim życiem i przepowiadaniem zaświadczył o ważności Dekalogu,
- uzasadnia potrzebę wypełniania przykazań Bożych.

Postawy

- troszczy się o kształtowanie w sobie prawidłowego sumienia,
- przyjmuje odpowiedzialność za realizację wskazań Dekalogu w swoim życiu,
- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c),
- pogłębia swoją relację z Bogiem (A.11.d).

Metody

Rozmowa kierowana, techniki multimedialne, pogadanka, tekst luk, uroczyste odczytanie tekstu biblijnego, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, plansza (slajd) z tekstem – Mt 19,17, ilustracja przedstawiająca przymierze na górze Synaj, świeca, prezentacja multimedialna – zdjęcia przedstawiające dyscypliny sportowe, prezentacja multimedialna – slajdy z treścią Dekalogu.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Prezentacja multimedialna – zdjęcia przedstawiające dyscypliny sportowe (siatkówka, piłka nożna, pływanie, kajakarstwo, tenis, kolarstwo, koszykówka, skok w dal, biegi, zapasy i in.).

Pogadanka.

- Co jest potrzebne do osiągnięcia sportowych sukcesów?
- Jakie zasady obowiązują sportowców?
- Dlaczego ważne jest przestrzeganie zasad?

Mogłoby się wydawać, że zasady gry w pewnym sensie ograniczają swobodę zawodników i zmuszają ich do tego, by czemuś się podporządkowali. Ale tak naprawdę służą ich dobru: chronią przed złym zachowaniem przeciwnika, przed wypadkami, pomagają osiągnąć uczciwe zwycięstwo. Bez nich niejedna gra byłaby niemożliwa do rozstrzygnięcia. Zasady są potrzebne.

My, chrześcijanie mamy kodeks postępowania. Jest nim Dekalog, czyli dziesięć Bożych przykazań, które Bóg dał nam na górze Synaj za pośrednictwem Mojżesza. Przykazania są szczególnymi wskazaniem na drodze do życia wiecznego.

ROZWINIĘCIE

- Czym jest: „przymierze”?

Przymierze to porozumienie, uroczysta umowa między Bogiem a ludźmi.

Bóg, zawierając przymierze z ludźmi, obiecuje dobro i błogosławieństwo, jeżeli wypełnią warunki umowy. W Biblii czytamy o przymierzu z Noem po potopie, przymierzu z Abrahamem i jego potomkami, przymierzu z Izraelem zawartym na górze Synaj, którego znakiem były tablice przykazań. Potężny Bóg, Wybawca Izraelitów z niewoli egipskiej, którego cudów i mocy mogli doświadczyć w czasie wędrówki, zawarł z nimi przymierze.

Uroczyste odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Pan zstąpił na górę Synaj, na jej szczyt. I wezwał Mojżesza na szczyt góry, a Mojżesz wstąpił. (...)

Wtedy mówił Bóg wszystkie te słowa: «Ja jestem Pan, twój Bóg, który cię wywiódł z ziemi egipskiej z domu niewoli.

Nie będziesz miał cudzych bogów obok Mnie! (...).

Nie będziesz wzywał imienia Pana, Boga twego, do czczących rzeczy (...).

Pamiętaj o dniu szabatu, aby go uświęcić. Sześć dni będziesz pracować i wykonywać wszystkie twe zajęcia. Dzień zaś siódmy jest szabatem ku czci Pana, Boga twego. (...)

Czcij ojca twego i matkę twoją, abyś długo żył na ziemi, którą Pan, Bóg twój, da tobie.

Nie będziesz zabijał.

Nie będziesz cudzołożył.

Nie będziesz kradł.

Nie będziesz mówił przeciw bliźniemu twemu kłamstwa jako świadek.

Nie będziesz pożądał domu bliźniego twego. Nie będziesz pożądał żony bliźniego twego (...) ani żadnej rzeczy, która należy do bliźniego twego (...).

Pan rzekł do Mojżesza: «Zapisz sobie te słowa, gdyż na podstawie tych słów zawarłem przymierze z tobą i z Izraelem». (...) I napisał na tablicach słowa przymierza – Dziesięć Słów”(Wj 19,20; 20,1-3.7a. 8-10a.12-17a; 34,27.28b).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej przymierze na górze Synaj.

Analiza tekstu biblijnego.

- Co Bóg nakazuje człowiekowi w przykazaniach?
- Czego Bóg zakazuje w Dekalogu?

Bóg zawarł ze swym ludem przymierze na Synaju, dając mu przykazania, aby wskazywały mu właściwą drogę życia i prowadziły ku wolności, aby podejmowali słuszne decyzje, byli szczęśliwi i nie błędzili. Przykazania nie ograniczają wolności człowieka. To zasady, które są fundamentem, podstawą naszych relacji z Bogiem i ludźmi.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Dziesięć przykazań wyraża wymagania miłości Boga i bliźniego. Trzy pierwsze odnoszą się bardziej do miłości Boga, a siedem pozostałych do miłości bliźniego” (KKK 2067).

- Które przykazania dotyczą naszego postępowania względem Boga?
- Które przykazania dotyczą naszego postępowania względem drugiego człowieka?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Jesteśmy zobowiązani do przestrzegania przykazań Bożych, gdyż są wyrazem naszej miłości względem Boga i bliźniego.

Prezentacja multimedialna – slajdy z treścią Dekalogu.

Każdy slajd ukazuje jedno przykazanie. Głośne odczytanie treści. Uczniowie odpowiadają na pytania.

Przykłady:

Slajd 1 – Przykazanie I – Kto powinien być dla nas najważniejszy?

Slajd 2 – Przykazanie II – Jak powinniśmy wypowiadać imię Boga, Maryi i świętych?

Slajd 3 – Przykazanie III – Jak powinniśmy świętować niedzielę i inne święta?

Slajd 4 – Przykazanie IV – Jak powinniśmy odnosić się do naszych rodziców, opiekunów?

Slajd 5 – Przykazanie V – Co to znaczy dbać o swoje życie?

Slajd 6 – Przykazanie VI – Co to znaczy być skromnym? Co znaczy żyć w czystości?

Slajd 7 – Przykazanie VII – Kiedy wypełniamy przykazanie: Nie kradnij?

Slajd 8 – Przykazanie VIII – Do czego Bóg nas wzywa?

Slajd 9 – Przykazanie IX – Do czego zobowiązani są małżonkowie?

Slajd 10 – Przykazanie X – Jak wypełniać dziesiąte przykazanie?

– Dlaczego ważne jest przestrzeganie Bożych przykazań?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Dziesięć przykazań, będąc wyrazem podstawowych powinności człowieka względem Boga i względem bliźniego, objawia w swojej istotnej treści poważne zobowiązania. Są one ze swojej natury niezienne i obowiązują zawsze i wszędzie. Nikt nie może od nich dyspensować. Dziesięć przykazań wyrył Bóg w sercu człowieka” (KKK 2072).

– Czym są przykazania Boże?

Dekalog, jako objawione przez Boga prawo, jest jednocześnie prawem, które Bóg wyrył w sercu każdego człowieka w formie zasad prawa naturalnego, które człowiek może poznać za pomocą swojego rozumu. Jest ono trwałe, niezienne, zawsze obowiązujące.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„A jeśli chcesz osiągnąć życie, zachowaj przykazania” (Mt 19,17).
--

– Jaką prawdę przekazuje nam Pan Jezus?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Przykazania Boże są szczególnymi drogowskazami. Życie ziemskie to wędrówka ku wieczności. Powinniśmy zatem przestrzegać praw, jakie wpisał Bóg w nasze serca, bo to jest gwarancją naszego szczęścia.

ZAKOŃCZENIE

Papież Jan Paweł II, będąc w naszej Ojczyźnie w 1999 roku, przypomniał nam o potrzebie życia według zasad Dekalogu.

„Wolą Bożą jest, abyśmy zachowywali przykazania, czyli prawo Boże dane Izraelowi za pośrednictwem Mojżesza na górze Synaj. Dane wszystkim ludziom. Znamy te przykazania. Wielu z was powtarza je codziennie w modlitwie. Jest to bardzo piękny i pobożny zwyczaj” (*Przemówienie wygłoszone w czasie nabożeństwa czerwcowego, Elbląg, 6 czerwca 1999 r.*).

– Co jest wolą Bożą?

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Czym są dla mnie przykazania Boże?
- Jak w codziennym życiu realizuję przykazania Boże?
- Co robię, aby wzmacniać swoją miłość wobec Boga?

Po chwili refleksji, w postawie stojącej, recytujemy słowa Dekalogu.

PRACA DOMOWA

Przedstaw graficznie jedno z przykazań.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

9. SAMUEL – SZACUNEK WOBEC SŁOWA BOŻEGO

Cel ogólny

- Zapoznanie z historią panowania sędziego Samuela.
- Ukazanie Bożej opieki nad Narodem Wybranym w powołaniu Samuela.
- Kształtowanie postawy posłuszeństwa wobec słowa Bożego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje historię Samuela (A 11).

Umiejętności

- wyjaśnia, kim są sędziowie w Narodzie Wybranym,
- określa, na czym polegała działalność sędziego Samuela (A.13.16),
- charakteryzuje działalność Samuela,
- uzasadnia potrzebę wsłuchiwania się w głos Boga.

Postawy

- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c),
- przyjmuje odpowiedzialność za swoje posłuszeństwo wobec Boga (A.11.d).

Metody

Śpiew, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, rozmowa kierowana, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, teksty przemówień papieży: Benedykta XVI i Jana Pawła II, nagranie z piosenką, teksty świadectw, prezentacja multimedialna – ilustracje przedstawiające sędziów.

MODLITWA

Śpiew: „Czytaj Biblię, módl się co dzień”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

WPROWADZENIE

Propozycja 1

Odczytanie i analiza świadectwa.

„Mariola wspominała, że choć od bardzo dawna wiedziała, jak ważne jest słuchanie słowa Bożego, długo, przytłoczona różnymi obowiązkami, zmęczeniem, nie mogła zdobyć się na regularne spotkania z Nim. – Wszystko zmieniło się, gdy poznałam żywą obecność Boga w Duchu Świętym, gdy poznałam Ducha Świętego – mówiła. To Jego prosiła, by rozkochał ją w słowie. Od paru lat słucha go rano. Wstaje o 5.15, zapala świecę i spotyka się z Bogiem w Jego słowie. Jednym z owoców jest, jak mówi, to, że przestała przejmować się tym, jak ją widzą ludzie. «Jak Ty mnie widzisz?» – pyta Boga” (<https://biblia.wiara.pl/doc/6282204>. Tydzien-Biblijny-Slowo-zmieniło-moje-zycie-swiadectwa).

Propozycja 2

Odczytanie i analiza świadectwa.

„Wyrzekam się wielu dóbr, aby osiągnąć coś wspanialszego: szczególną jedność z Bogiem. (...) Poprzez posłuszeństwo mogę osiągnąć pewność, że zawsze czynię to, co Mu jest miłe. Codziennie w wolności decyduję się iść za Nim. (...) Przestając myśleć o sobie, aby oddać się całkowicie miłości do Boga i do innych, odkryłam najgłębsze szczęście” (Magdalena).

– Jakie świadectwo daje Mariola/Magdalena?

Bóg powołuje ludzi w różny sposób i w różnych okolicznościach. Tak też było w przypadku przywódców Narodu Wybranego. Na dzisiejszej katechezie poznamy najważniejsze wydarzenia z działalności ostatniego sędziego, którym był Samuel.

Wyjaśnienie znaczenia słowa: „sędziowie”.

Sędziowie – stali na czele pokoleń, sprawując indywidualnie rządy nad pokoleniem, z którego się wywodzili lub także nad innymi, gdy wymagał tego czas wspólnych wojen przeciwko nieprzyjaciołom.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Sędziowie przewodzili Izraelitom, sprawowali władzę administracyjną, sądowniczą oraz wojskową. Wielu z sędziów wsławiło się nieprzeciętnymi czynami, na przykład: Debora, Samson, Samuel.

Prezentacja multimedialna – ilustracje przedstawiające sędziów: Deborę, Samsona, Samuela.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wówczas Pan wzbudził sędziów, by wybawili ich z ręki tych, którzy ich uciskali” (Sdz 2,16).

– W jakim celu Bóg powołał sędziów?

Historia, którą dziś poznamy, wydarzyła się w przybytku Pańskim – świętym miejscu Izraelitów. Panował zwyczaj, że kapłani nocowali w przybytku Pańskim i pilnowali Arki Przymierza. Przebywał tam również Samuel, który pod czujną opieką kapłana Helego przygotowywał się do służby Bogu. Bóg powołał Samuela na sędziego dla swojego narodu, ze względu na pobożność i mądrość został wybrany na wodza. Rządy Samuela przypadły na trudny okres historii Narodu Wybranego. Izraelici lekceważyli przykazania Boże. Samuel doprowadził swój naród do posłuszeństwa Bogu i pokazał swoją postawą, jak słuchać Boga i odpowiadać na Jego słowo.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Młody Samuel usługiwał Panu pod okiem Helego (...) Pewnego dnia Heli spał w zwykłym miejscu. Oczy jego zaczęły już słabnąć i nie mógł widzieć. (...) Samuel zaś spał w przybytku Pańskim, gdzie znajdowała się Arka Przymierza. Wtedy Pan zawołał Samuela, a ten odpowiedział: «Oto jestem». Potem pobiegł do Helego mówiąc mu: «Oto jestem: przecież mię wołałeś». Heli odrzekł: «Nie wołałem cię, wróć i połóż się spać». Położył się zatem spać. Lecz Pan powtórzył wołanie: «Samuelu!» Wstał Samuel i poszedł do Helego mówiąc: «Oto jestem: przecież mię wołałeś». Odrzekł mu: «Nie wołałem cię, synu. Wróć i połóż się spać». (...) I znów Pan powtórzył po raz trzeci swe wołanie: «Samuelu!» (...). Heli spostrzegł się, że to Pan woła

chłopca. Rzekł więc Heli do Samuela: «Idź spać! Gdyby jednak kto cię wołał, odpowiedz: Mów, Panie, bo sługa Twój słucha». Odszedł Samuel, położył się spać na swoim miejscu.

Przybył Pan i stanawszy zawołał jak poprzednim razem: «Samuelu, Samuelu!» Samuel odpowiedział: «Mów, bo sługa Twój słucha». Powiedział Pan do Samuela: «(...) Dałem mu poznać, że ukarzę dom jego na wieki za grzech, o którym wiedział: synowie jego bowiem ściągają na siebie przekleństwo, a on ich nie skarcił (...)».

Samuel leżał do rana, potem otworzył bramę przybytku Pańskiego. Obawiał się jednak Samuel oznajmić Helemu o widzeniu. Lecz Heli zawołał Samuela i rzekł: «Samuelu, synu mój!» On odpowiedział i rzekł: «Oto jestem». [Heli] zagadnął: «Co to za słowa, które [Bóg] wyrzekł do ciebie? Niczego przede mną nie ukrywaj! (...)». Samuel opowiedział więc wszystkie te słowa i nic przed nim nie zamilczał. A [Heli] rzekł: «On jest Panem! Niech czyni, co uznaje za dobre».

Samuel dorastał, a Pan był z nim" (1Sm 3,1a.2.3b-6.8a.8c-11a.13.15-17b.18-19a).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co wydarzyło się podczas snu Samuela?
- Jak Samuel odpowiedział na wezwanie Boga?
- Co Bóg przepowiedział Samuelowi?

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Samuel sprawował sądy nad Izraelem przez cały ciąg swego życia. Corocznie odbywał podróż do Betel, Gilgal i Misa, sprawując sądy nad Izraelem we wszystkich tych miejscowościach. Potem wracał do Rama, tam bowiem był jego dom, tam także sądził Izraela, tam również zbudował ołtarz Panu" (1Sm 7,15-17).

- Jak długo sprawował władzę Samuel?
- Co czynił w poszczególnych częściach kraju?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Bóg także dziś przemawia do człowieka. Każdego wzywa po imieniu i powołuje do wypełnienia określonego zadania. Doświadczamy

różnorodności powołań w świecie. Nie możemy zapominać, że bez pomocy Boga nic nie osiągniemy. Samuel, sprawując rządy, nie zapominał o Bogu. Świadczy o tym fakt zbudowania przez niego w swojej miejscowości ołtarza dla Pana.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Bóg bowiem stworzył nas, byśmy Go poznawali, służyli Mu, miłowali Go, i w ten sposób doszli do raj” (KKK 1721).

– Do czego powołał nas Bóg?

Papież Benedykt XVI poucza:

„Nie może zabraknąć uważnego wsłuchiwanie się w natchnienia, które On przekazuje nam przez swoje Słowo, przez osoby, które spotykamy, przez sytuacje z codziennego życia. Miłować Go, znaczy prowadzić z Nim nieustanny dialog, aby poznać Jego wolę i gorliwie ją pełnić” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Warszawa, 26 maja 2006 r.*).

– Czego uczy nas papież Benedykt XVI?

ZAKOŃCZENIE

Autorefleksja.

Bóg każdego dnia wzywa nas do wypełniania swoich zadań. Posłuszeństwo Bogu jest naszym zadaniem i jednocześnie odpowiedzią na Jego wezwanie.

Pomyślmy:

- Jak wsłuchuję się w głos Boga?
- Jak odpowiadam na głos Boga?
- Jak często czytam i rozważam słowo Boże?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Uważne słuchanie słowa Bożego i wypełnianie go jest naszym zadaniem. Papież Jan Paweł II wskazuje nam Maryję jako wzór wier-
nego przyjmowania słowa Bożego.

„Ona, Matka Syna Bożego, związała całkowicie swoje życie z wier-
nością słowu Bożemu. Ona nieustannie wsłuchiwała się w głos Boży,
medytowała nad słowami i wydarzeniami, przyjmując to Objawie-
nie całym swoim istnieniem w posłuszeństwie wiary (...). Odtąd nie-
ustannie wpatrujemy się w Jej wzór, prosząc, aby Ona – Przewodnicz-
ka wiary – uczyła nas słuchać i zachowywać każde słowo, jakie Bóg
do nas kieruje” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Pelplin,*
6 czerwca 1999 r.).

- W jaki sposób Maryja przyjmowała słowo Boże?
- Czego uczy nas Maryja?

PRACA DOMOWA

Napisz, jak powinniśmy przyjmować słowo Boże.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

10. DAWID KRÓLEM I PSALMISTĄ

Cel ogólny

Zapoznanie z historią i działalnością króla Dawida.

Wychowanie do modlitwy psalmami.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, kiedy panował król Dawid,
- objaśnia, w jakich okolicznościach Dawid został namaszczony na króla (A.11).

Umiejętności

- wyjaśnia pojęcie psalm oraz charakteryzuje osobę króla (A.11.3),
- opowiada o działalności króla Dawida (A.11),
- wskazuje, że Jezus jest potomkiem Dawida (A.13.16),
- analizuje teksty źródłowe, mówiące o królu Dawidzie (A.11),
- określa psalm jako gatunek literacki (A.11.5).

Postawy

- pogłębia swoją relację z Bogiem, starając się naśladować Dawida (A.11.d),
- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c).

Metody

Pogadanka, zagadka, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, rozmowa kierowana, techniki multimedialne, praca w grupach, ekspozycja, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst przemówienia papieża Benedykta XVI, ilustracja przedstawiająca króla Dawida, karty pracy, duży arkusz papieru, paski papieru, świeca, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Akt nadziei”.

lub

„Pan jest moim pasterzem, nie brak mi niczego;
pozwala mi leżeć na zielonych pastwiskach.
prowadzi mnie nad wody, gdzie mogę odpocząć:
orzeźwia moją duszę.
wiedzie mnie po właściwych ścieżkach
przez wzgląd na swoje imię.
chociażbym chodził ciemną doliną,
zła się nie ulęknę, bo ty jesteś ze mną.
twój kij i twoja laska są tym,
co mnie pociesza” (Ps 23,1-4).

WPROWADZENIE

Pogadanka.

- Z czym kojarzy się Wam słowo: „król”?
- Kto był pierwszym władcą Polski?
- Co uczynił Mieszko I?
- Kto był pierwszym koronowanym królem Polski?

Król – tytuł osoby sprawującej najwyższą władzę w państwie.
W Starym Testamencie namaszczonego na króla uważano za wybrań-
ców Bożych.

*Rozwiąż zagadkę, a dowiesz się, w jaki sposób Bóg wybiera kró-
la. Nad poszczególnymi kreskami wpisz litery stosując umieszczony
niżej kod. Pierwsza cyfra kodu oznacza kolumnę, a druga wiersz tabeli.
Na przykład 5-4 oznacza literę R.*

C	Z	L	O	W	I	E	K	P	A	T	R	Z	Y
IV-1	VI-5	IV-3	II-4	IV-5	VI-2	I-2	II-3	IV-4	I-1	II-5	V-4	VI-5	V-5

N	A	T	O	C	O	J	E	S	T
VI-3	I-1	II-5	II-4	IV-1	II-4	I-3	I-2	VI-4	II-5

P	R	Z	E	D	O	C	Z	Y	M	A
IV-4	V-4	VI-5	I-2	VI-6	II-4	IV-1	VI-5	V-5	V-3	I-1

A	L	E	P	A	N	P	A	T	R	Z	Y
I-1	III-3	I-2	IV-4	I-1	VI-3	IV-4	I-1	II-5	V-4	VI-5	V-5

N	A	S	E	R	C	E
VI-3	I-1	VI-4	I-2	V-4	IV-1	I-2

	I	II	III	IV	V	VI
1	A	A	B	C	Ć	D
2	E	E	F	G	H	I
3	J	K	L	L	M	N
4	Ń	O	Ó	P	R	S
5	Ś	T	U	W	Y	Z

Rozwiązanie zagadki:

„CZŁOWIEK PATRZY NA TO, CO JEST PRZED OCZYMA, ALE PAN PATRZY NA SERCE” (1SM 16,7).

– Jak ma na imię człowiek, którego Bóg kazał Samuelowi namaścić na króla?

D	A	W	I	D
VI-1	I-1	IV-5	VI-2	VI-1

Rozwiązanie zagadki:

DAWID.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Pan Bóg nieustannie otaczał opieką Naród Wybrany. Pierwszym królem Izraela był Saul. Z upływem czasu przestał on zważać na Boskie polecenia, dlatego Izraelici zapragnęli mieć nowego króla. Dawid, który został namaszczony na króla Izraelitów, był szlachetnym, odważnym, kochającym swój kraj pasterzem. Pochodził z Betlejem. Wstąpił się jeszcze za rządów Saula zwyciężając Goliata, olbrzymia wojsk Filistynów, którzy napadali na Izraelitów.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wszystkie pokolenia izraelskie zeszły się u Dawida w Hebronie i oświadczyły mu: «Oto myśmy kości twoje i ciało. Już dawno, gdy Saul był królem nad nami, tyś odbywał wyprawy na czele Izraela. I Pan rzekł do ciebie: <Ty będziesz paść mój lud – Izraela, i ty będziesz wodzem nad Izraelem>». Cała starszyzna Izraela przybyła do króla do Hebronu. I zawarł król Dawid przymierze z nimi wobec Pana w Hebronie. Namaścili więc Dawida na króla nad Izraelem.

W chwili objęcia rządów Dawid miał lat trzydzieści, a rządził lat czterdzieści. Judą rządził w Hebronie lat siedem i sześć miesięcy, w Jerozolimie zaś całym Izraelem i Judą rządził lat trzydzieści trzy” (2Sm 5,1-5).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej króla Dawida.

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto wybrał Dawida na króla?
- Co było znakiem, że Dawid został królem Izraelitów?
- Ile lat miał Dawid, gdy został wybrany na króla?
- Jak długo panował król Dawid?

Dawid, jako król, pokonał ostatecznie Filistynów i innych nieprzyjaciół. Panował nad Izraelem od 1000-965 roku przed Chrystusem. Jego panowanie wzmocniło królestwo izraelskie. Objął tron, mając

30 lat. Pozostał w pamięci jako człowiek pełen mądrości i inteligencji, jako mąż dzielny i roztropny. Zaprowadził ład w całym Izraelu.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Bóg przygotowywał Izraelitów na przyjście Zbawiciela. W proroctwach zapowiadał Mesjasza, który będzie pochodził z rodu króla Dawida. Dawid stał się uczestnikiem zbawczego planu Boga.

Prorok Izajasz zapowiedział:

„Wielkie będzie Jego panowanie
w pokoju bez granic
na tronie Dawida” (Iz 9,6a).

W Nowym Testamencie znajdujemy wiele fragmentów, które mówią, że Jezus pochodzi z rodu Dawida.

Praca w grupach lub prezentacja tekstów Pisma Świętego.

Dzielimy uczniów na 6 grup. Przygotowujemy duży arkusz papieru, rozdajemy uczniom przygotowane paski papieru, polecamy odszukać podane teksty Pisma Świętego. Wyszukany tekst uczniowie zapisują na paskach papieru i umieszczają na przygotowanym kartonie. W ten sposób powstanie plansza z tekstami Pisma Świętego, które potwierdzają, że Jezus pochodzi z rodu Dawida. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

Łk 1,32b

„Pan Bóg da Mu tron Jego praojca Dawida” (Łk 1,32b).

Grupa II

Mt 9,27b

„Ulituj się nad nami, Synu Dawida!” (Mt 9,27b).

Grupa III

Mt 21,9a

„Hosanna Synowi Dawida!” (Mt 21,9a).

Grupa IV

Rz 1,3

„[Jest to Ewangelia] o Jego Synu – pochodzącym według ciała z rodu Dawida” (Rz 1,3).

Grupa V

2Tm 2,8a

„Pamiętaj na Jezusa Chrystusa, potomka Dawida!” (2Tm 2,8a).

Grupa VI

Ap 22,16b

„Jam jest Odrośl i Potomstwo Dawida” (Ap 22,16b).

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Dawid jest w pełni królem «według Bożego serca», pasterzem, który modli się za swój lud i w jego imieniu” (KKK 2579).

– Jakim królem jest Dawid?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

O odpowiedzialności, jaka spoczywa na sprawujących władzę naucza papież Benedykt XVI:

„W dzisiejszym świecie osoby, na których spoczywa odpowiedzialność za naród, mają do spełnienia ważne zadanie, i to nie tylko we własnych krajach, lecz także na arenie międzynarodowej: jest nim zapewnienie każdemu człowiekowi godziwych warunków do życia, tam gdzie mieszka. Głównym sposobem działania, aby to osiągnąć, jest w sferze polityki dążenie do sprawiedliwości, aby prawa i godność każdej istoty ludzkiej zawsze były szanowane

i by wszyscy mieszkańcy kraju mogli korzystać z narodowego bogactwa. Podobnie jest na płaszczyźnie międzynarodowej” („*Każdy człowiek musi mieć godziwe warunki życia*”. Przemówienie wygłoszone do nowych ambasadorów, Watykan, 29 maja 2008 r.).

– Jakie zadania do spełnienia mają sprawujący władzę?

Sprawowanie władzy nad powierzonym ludem jest trudnym zadaniem. Dawid zwracał się o pomoc do Boga, od którego tę władzę otrzymał. Jemu powierzał siebie i swój lud. Od najwyższego Stwórcy czerpał siłę i moc do wypełniania misji.

Dawid był nie tylko wybitnym władcą, ale również muzykiem i poetą. To jemu przypisuje się autorstwo niektórych psalmów. Psalmami wyrażał on swoją pobożność i uwielbiał Boga.

Psalmy to modlitwy, które służą człowiekowi. Możemy nimi wyrażać uwielbienie, podziękowanie bądź skruchę wobec Pana Boga.

– W której części Mszy Świętej modlimy się słowami psalmów?

Psalm stanowi jedną z form wykonania śpiewu po pierwszym czytaniu.

ZAKOŃCZENIE

Autorefleksja.

Pomyślmy:

– W jaki sposób oddaję cześć Bogu?

– Co robię, aby pogłębić relację z Bogiem?

Uroczyste odczytanie psalmu.

„Ciebie należy wielbić,

Boże, na Syjonie.

Tobie ślubów dopełniać,

co prośb wysłuchujesz.

Do Ciebie przychodzi wszelki śmiertelnik,

wyznając nieprawości.

Przygniatają nas nasze przewiny:
Ty je odpuszczasz.
Szczęśliwy, kogo wybierasz i przygarniasz:
mieszka on w Twoich pałacach.
Niech nas nasycą dobra Twego domu,
świętości Twojego przybytku!" (Ps 65,2-5).

PRACA DOMOWA

Naucz się na pamięć psalmu – Ps 117,1-2.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Pan jest Pasterzem moim”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

11. KRÓL SALOMON – MĄDRY BUDOWNICZY

Cel ogólny

- Zapoznanie z historycznym wydarzeniem budowy świątyni.
- Kształtowanie postawy troski o potrzeby wspólnoty Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że król Salomon wybudował świątynię w Jerozolimie (A.11),
- opisuje świątynię Jerozolimską (A.11).

Umiejętności

- charakteryzuje rządy króla Salomona (A.11.5),
- podaje znaczenie świątyni Jerozolimskiej dla Narodu Wybranego (A.13.16),
- wybiera sposoby troski o wspólnotę Kościoła (A.13.16).

Postawy

- ocenia swoje zaangażowanie w wypełnianiu V przykazania kościelnego,
- planuje troszczyć się o swoją wspólnotę parafialną (A.11.d).

Metody

Śpiew, metoda skojarzeń, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, pogadanka, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, analiza tekstów źródłowych, niedokończone zdanie, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, prezentacja multimedialna – zdjęcia kościołów, plansza (slajd) z tekstem – 1Krl 5,9, prezentacja multimedialna – plan Świątyni Jerozolimskiej, plansza (slajd) z tekstem – KKK 1199, nagrania z piosenkami.

MODLITWA

Śpiew: „Chcę przestąpić Jego próg”.
(można odtworzyć nagranie z piosenką)

Chcę przestąpić Jego próg
z dziękczynieniem w sercu moim
i w przedsionki Pana wejść, chwalać Go.
Bo kolejny nadszedł dzień,
który dał dla mnie Bóg.
Chcę śpiewać Mu,
bo Pan radością mą.
Pan radością mą,
Pan radością mą,
chcę śpiewać Mu,
bo Pan radością moją jest.

WPROWADZENIE

Prezentacja multimedialna – zdjęcia kościołów (mogą być zdjęcia przedstawiające jedno z sanktuariów, np. Jasna Góra lub sanktuarium lokalne).

Pogadanka.

- Jakie kościoły znajdują się w naszej okolicy?
- Pod jakim jest wezwaniem jest kościół parafialny, do którego należycie?
- Co zachwyca nas w budynkach sakralnych – kościołach?

Ludzie budują kościoły, sanktuaria, kapliczki, aby oddać Bogu chwałę. Są to miejsca kultu, które pomagają im dobrze przeżywać spotkanie z Panem Bogiem. Izraelici nie posiadali świątyni. Oddawali cześć Bogu w Namiocie Spotkania. Przychodzili tam, by powierzać Bogu swoje życie. Bóg polecił wybudowanie świątyni królowi Salomonowi, który był synem Dawida i Batszeby. Panowanie Salomona to czasy wielkiego dobrobytu, bogactwa i pokoju.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Młody król Salomon rozpoczynając swoje panowanie prosił Boga o dar mądrości. Bóg obdarował go nadzwyczajnymi darami i umiejętnościami. Swoje zdolności wykorzystał budując między innymi świątynię.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Bóg dał Salomonowi mądrość i rozsądek nadzwyczajny oraz rozum nieogarniony jak piasek na brzegu morza” (1Krl 5,9).

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Bóg dał Salomonowi mądrość i rozsądek nadzwyczajny oraz rozum nieogarniony jak piasek na brzegu morza” (1Krl 5,9).

– Co Bóg dał Salomonowi?

Bóg obdarzył Salomona darem szczególnej mądrości, która przewyższała mądrość innych ludzi, dzięki której zdobył ogromne bogactwa. Znaczną jego część przeznaczył na budowę świątyni w Jerozolimie.

Wyjaśnienie znaczenia słowa (miary długości): „łokieć”.

Łokieć – jednostka miary, dzieli się najczęściej na dwie stopy albo 24 cale, czyli ok. 52 cm.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

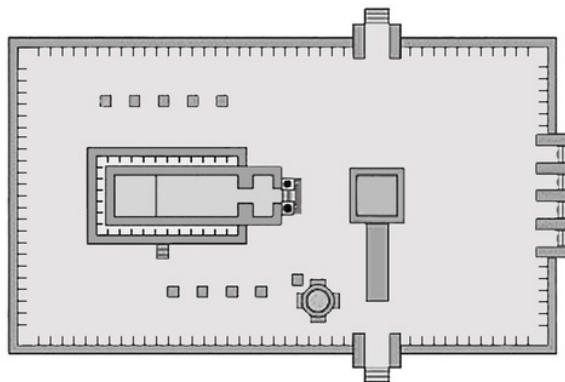
„W roku czterysta osiemdziesiątym po wyjściu Izraelitów z ziemi egipskiej, w miesiącu Ziw, to jest drugim, czwartego roku panowania nad Izraelem Salomona rozpoczął on budowę domu dla Pana. Dom, który Salomon zbudował dla Pana, miał sześćdziesiąt łokci długości, dwadzieścia szerokości i trzydzieści wysokości. Sień zaś przed główną budowlą świątyni miała dwadzieścia łokci długości, stosownie do szerokości świątyni, i dziesięć łokci szerokości, w kierunku długości świątyni. Świątynię zaopatrzył w okna o zakratowanych wnękach. Na murze świątyni dokoła poprowadził nadbudowę z pięter «wzdłuż

murów świątyni» wokół głównej budowli i sanktuarium oraz zrobił dokoła boczne pomieszczenia. Piętro dolne szerokości pięciu łokci, średnie szerokości sześciu łokci, a trzecie szerokości siedmiu łokci, gdyż zaopatrzył dom na zewnątrz w skarpy dokoła, aby pomieszczeń bocznych nie trzymały mury świątyni. Dom zaś przy wznoszeniu go został zbudowany z kamieni, których od czasu wydobywania już nie obrabiano. Dlatego nie słyszano w domu, przy jego budowie, ani młota, ani siekiery, ani jakiegokolwiek narzędzia żelaznego” (1Krl 6,1-7).

Analiza tekstu biblijnego.

- W którym roku swego panowania Salomon rozpoczął budowę Świątyni?
- Jak duża była Świątynia, którą wybudował Salomon?
- Z jakiego materiału zbudowano Świątynię?

Prezentacja (pokaz slajdu) i omówienie planu świątyni.



Salomon rozpoczął budowę Świątyni w czwartym roku swojego panowania nad Izraelem. Świątynia wybudowana była na planie prostokąta, długa na 30 metrów, wysoka na 15 metrów i szeroka na 10 metrów. Na Świątynię składały się trzy pomieszczenia: przedsionek do którego wszyscy mieli dostęp; duża sala – Miejsce Święte, w której znajdował się złoty ołtarz służący do palenia kadzideł, pokryty złotem cedrowy stół ofiarny, na którym składano obrzędowy chleb

i dziesięć złotych świeczników. Pomieszczenie sakralne – Święte Świętych, gdzie mógł wejść tylko najwyższy kapłan i to raz w roku, gdzie przechowywano Arkę Przymierza. Do Świątyni wchodziło się przez dziedziniec, na którym znajdował się ołtarz ofiarny i duży zbiornik na wodę. Budowa Świątyni zajęła Salomonowi siedem lat.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„A oto tak zbudował Salomon i wykończył tę świątynię. Mury domu obłożył wewnątrz deskami cedrowymi od podłogi domu aż do belek sufitu, «wnętrze pokrył drzewem», a podłogę świątyni wyłożył deskami cyprysowymi. Ponadto od tylnej strony świątyni zbudował z desek cedrowych od podłogi aż do belek [ścianę na] dwadzieścia łokci, aby oddzielić od świątyni sanktuarium, to jest Miejsce Najświętsze. Czterdzieści łokci długości miała świątynia przed [sanktuarium]. Cedrowe wnętrze świątyni zdobiły rzeźby rozchylonych kielichów kwiatowych i girlandy kwiecia. Wszystko było cedrowe. Kamienia nie było widać (...) Wnętrze świątyni Salomon wyłożył również szczerem złotem i założył złote łańcuchy przed sanktuarium, które wyłożył złotem. Tak więc wyłożył złotem zupełnie całą świątynię i również pokrył złotem cały ołtarz, który był przed sanktuarium” (1Krl 6,14-18.21-22).

Analiza tekstu biblijnego.

- Czym były zdobione wnętrza świątyni?
- Dlaczego Salomon użył drogiego materiału, aby ozdobić świątynię?

Świątynia była wyrazem wielkiej miłości Izraelitów do Pana Boga. Miejszem, w którym Bóg w sposób szczególny wysłuchuje prośb swojego ludu.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Nasze świątynie parafialne są miejscem kultu Boga. W każdej świątyni mieszka Jezus Chrystus, obecny w Najświętszym Sakramencie.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„W swoim ziemskim wymiarze Kościół potrzebuje miejsc, w których mogłaby gromadzić się wspólnota wiernych. Są nimi nasze widzialne świątynie, święte miejsca, będące obrazami Miasta Świętego, niebieskiego Jeruzalem, do którego pielgrzymujemy” (KKK 1198).

- Jakich miejsc potrzebują wierni?
- Czyim obrazem są nasze świątynie?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

„W tych świątyniach Kościół sprawuje kult publiczny na chwałę Trójcy Świętej, słucha słowa Bożego i śpiewa pieśni uwielbienia, zanosi modlitwy i składa Ofiarę Chrystusa, obecnego sakramentalnie pośród zgromadzenia. Te świątynie są również miejscem skupienia i modlitwy osobistej” (KKK 1199).

- Co dokonuje się w naszych świątyniach?
- Jakim miejscem są nasze świątynie?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Te świątynie są również miejscem skupienia i modlitwy osobistej” (KKK 1199).

ZAKOŃCZENIE

Pogadanka.

- W jaki sposób możemy troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Autorefleksja.

Każdy z nas przez chrzest święty stał się świątynią. Powinniśmy dbać o wnętrze naszej świątyni.

Pomyślmy:

- Jak troszczę się o świątynię swojej duszy?
- Jak troszczę się o potrzeby wspólnoty Kościoła?

PRACA DOMOWA

Wykonaj schemat graficzny Twojego kościoła parafialnego.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Weź w swą opiekę nasz Kościół święty”.
(można odtworzyć nagranie z piosenką)

12. IZAJASZ I JEREMIASZ W ZBAWCZYM PLANIE BOGA

Cel ogólny

Zapoznanie z misją Izajasza i Jeremiasza w zbawczym planie Pana Boga.
Zachęcenie do dawania świadectwa o Bogu w swoim środowisku.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza treści Pisma Świętego mówiące o Izajaszu i Jeremiaszu (A.11),
- podaje znaczenie słowa: „prorok”.

Umiejętności

- charakteryzuje proroka Izajasza i Jeremiasza (A.13.16),
- określa rolę i zadanie proroków w zbawczym planie Boga (A.13.16),
- stwierdza, iż Bóg przez proroków przygotowywał ludzi na przyjście Zbawiciela.

Postawy

- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c),
- planuje sposoby świadczenia o Bogu w swoim środowisku (A.11.e),
- ocenia swoją postawę jako świadka Chrystusa.

Metody

Krzyżówka, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, autorefleksja, techniki multimedialne, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst orędzia papieża Benedykta XVI, karty pracy, plansza z tekstem – Łk 4,24, A. Godyń, *Gdzieś blisko. Żyliśmy za Jana Pawła II*, „Don BOSCO” 2011, nr 5, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Krzyżówka.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

[illegible]

1. Oprócz manny na pustyni.
2. Rzeka, przez którą Jozue przeprowadził Izraelitów.
3. Bóg obdarzył go mądrością.
4. Bóg zawarł je z Mojżeszem.
5. Kierowali Narodem Wybranym.
6. Spisany na dwóch kamiennych tablicach.

Hasło: PROROK.

Poznając historię Narodu Wybranego, dostrzegamy, że Bóg nigdy go nie opuszczał. W trudnych chwilach posyłał proroków, którzy przemawiali w Jego imieniu.

– Kim jest prorok?

Prorok – wysłannik Boga, zabierał głos w Jego mieniu.

Na dzisiejszej katechezie poznamy naukę i działalność proroków: Izajasza i Jeremiasza.

ROZWINIĘCIE

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na trzy grupy. Rozdajemy karty pracy – teksty Pisma Świętego. Uczniowie przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Wówczas przyleciał do mnie jeden z serafinów, trzymając w ręce węgiel, który kleszczami wziął z ołtarza. Dotknął nim ust moich i rzekł:

«Oto dotknęło to twoich warg:

twoja wina jest zmazana, zgładzony twój grzech».

I usłyszałem głos Pana mówiącego:

«Kogo mam posłać? Kto by Nam poszedł?»

Odpowiedziałem: «Oto ja, poślij mnie!» (Iz 6,6-8).

– Kogo ujrzał Izajasz podczas modlitwy?

– Jak odpowiedział Izajasz na wezwanie Boże?

Grupa II

„Powiedzcie małodusznym:

«Odwagi! Nie bójcie się!

Oto wasz Bóg, oto – pomsta;

przychodzi Boża odpłata;

On sam przychodzi, by zbawić was».

Wtedy przejrzą oczy niewidomych

i uszy głuchych się otworzą.

Wtedy chromy wyskoczy jak jeleń

i język niemych wesoło krzyknie (...)

Odkupieni przez Pana powrócą,

przybędą na Syjon z radosnym śpiewem,

ze szczęściem wiecznym na twarzach:

osiągną radość i szczęście,

ustąpi smutek i wzdychanie” (Iz 35,4-6a.10).

– Co zapowiada Izajasz?

Grupa III

„Pan skierował do mnie następujące słowo:

«Zanim ukształtowałem cię w łonie matki, znałem cię,
nim przyszedłeś na świat, poświęciłem cię,
prorokiem dla narodów ustanowiłem cię».

I rzekłem: «Ach, Panie Boże, przecież nie umiem mówić, bo jestem młodzieńcem! »

Pan zaś odpowiedział mi:

«Nie mów: <Jestem młodzieńcem>,
gdyż pójdziesz, do kogokolwiek cię poślę,
i będziesz mówił, cokolwiek tobie polecę.

Nie lękaj się ich, bo jestem z tobą, by cię chronić» – wyrocznia Pana” (Jr 1,4-8).

– Kiedy Pan Bóg powołał Jeremiasza?

– Jak zareagował Jeremiasz na wezwanie Pana Boga?

– Do czego wezwał Bóg Jeremiasza?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Posłuchajmy, co papież Benedykt XVI mówi na temat prorockiego powołania.

„Już w Starym Testamencie prorocy byli świadomi, że są powołani, by własnym życiem świadczyć o tym, co głosili, i gotowi stawić czoło także niezrozumieniu, odrzuceniu czy prześladowaniu. Zadanie, które otrzymali od Boga, pochłaniało ich całkowicie, jak «płonący ogień» w sercu, którego nie da się stłumić (por. Jr 20,9), i dlatego byli gotowi oddać Panu nie tylko swój głos, ale całe swoje życie” („Świadectwo wzbudza powołania”. *Orędzie na 47. Światowy Dzień Modlitw o Powołania*, Watykan, 13 listopada 2009 r.).

– W jakim celu byli powoływani prorocy w Starym Testamencie?

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy, że poprzez przepowiadanie i działalność proroków Bóg przygotowywał swój naród na przyjście Zbawiciela.

„Przyjście Syna Bożego na ziemię jest tak wielkim wydarzeniem, że Bóg zechciał przygotowywać je w ciągu wieków. Wszystkie obrzędy i ofiary, figury i symbole «Pierwszego Przymierza» Bóg ukierunkował ku Chrystusowi; zapowiada Go przez usta proroków, których posyła kolejno do Izraela. Budzi także w sercu pogan niejasne oczekiwanie tego przyjścia” (KKK 522).

- Do jakiego wydarzenia przygotowywał Bóg ludzkość przez szeregi wieków?
- W jaki sposób Bóg przygotowywał ludzi na spotkanie ze swoim Synem – Jezusem Chrystusem?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

Odczytanie i analiza tekstu (z podręcznika ucznia).

„Prorok to ktoś powołany i posłany, by głosił ludowi słowa Boga. Jan Paweł II był prorokiem. Powołany, jak sam powiedział, z dalekiego kraju, ludziom na wszystkich kontynentach głosił Ewangelię, niósł nadzieję, ogłaszał wyzwolenie, ale też przestrzegał i nie wahał się podnieść głosu przeciw ciemnościom i oszczercom. (...) Chciał, by Chrystusowi otworzono drzwi na oścież, nie bał się być znakiem sprzeciwu, bo wiedział, że służy Bogu. Jak wielcy prorocy przewidywał przyszłość: dobrą dla ludzi i ludów szanujących prawa Boga i złowrogą dla tych, którzy świadomie je odrzucają. Bezkompromisowo bronił człowieczeństwa, zwłaszcza najsłabszych: nienarodzonych, zniedołężniałych, chorych, niepotrzebnych, biednych, bezrobotnych, wykorzystywanych, wzgardzonych” (A. Godyń, *Gdzieś blisko. Żyliśmy za Jana Pawła II*, „Don BOSCO” 2011, nr 5, s. 13).

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

Jezus powiedział:
„Zaprawdę, powiadam wam:
żaden prorok nie jest mile widziany w swojej ojczyźnie”
(Łk 4,24).

- Dlaczego prorokom jest trudno działać w swojej Ojczyźnie?
- Czego doświadczają prorocy?

Praca w grupach.

Uczniowie w grupach 3-4 osobowych układają hasło zachęcające do bycia świadkiem Chrystusa. Czas pracy: 10 minut.

Prezentacja pracy w grupach.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Autorefleksja.

Bóg wzywa każdego z nas, aby nasze życie było świadectwem dla innych.

Pomyślmy:

- Jak świadczę o Bogu w swoim środowisku?
- Jak często proszę Boga o właściwe odczytanie swego powołania?

PRACA DOMOWA

Pomódl się o to, aby być prawdziwym świadkiem Chrystusa.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Szedłem kiedyś inną drogą”.
(można odtworzyć nagranie z pieśnią)

1. Szedłem kiedyś inną drogą,
czas powoli mijał mi.
Lecz spotkałem na niej kogoś,
kto zachwycił sobą mnie.

Ref. Pan powiedział: Ty pójdź za mną
przez zwyczajne szare dni,
nie bój się, Ja będę z tobą,
niech nie będzie smutno ci.

2. Powołałeś mnie jak Piotra,
od zwyczajnych szarych spraw.
Prostą będzie każda droga,
bo nie będę na niej sam.

Ref. Pan powiedział:...

3. Chcę więc wszystko pozostawić,
Twoim wiernym sługą być.
Wszystkich kochać Twą miłością.
Panie proszę – dodaj sił.

Ref. Pan powiedział:...

13. JOZJASZ WIERNY BOGU

Cel ogólny

Zapoznanie z wydarzeniem odnowienia przymierza z Bogiem przez króla Jozjasza.

Ukazanie Jozjasza jako władcy wiernego Bogu.

Kształtowanie postawy wierności Bogu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że za czasów Jozjasza zostało odnowione przymierze z Bogiem (A.11),
- określa ramy czasowe rządów Jozjasza (A.11).

Umiejętności

- opowiada o odnowieniu przymierza przez Jozjasza w Świątyni Jerozolimskiej (A.13.16),
- omawia religijne reformy za czasów Jozjasza (A.13.16),
- wskazuje na znaczenie słowa Bożego w dziejach narodu wybranego – odnowienia przymierza przez Jozjasza (A.11.2),
- charakteryzuje rządy króla Jozjasza,
- wymienia reformy religijne, jakie wprowadził Jozjasz,
- dokonuje aktualizacji faktów związanych z wydarzeniami i postaciami Starego Testamentu (A.13.16).

Postawy

- pogłębia swoją relację z Bogiem, starając się naśladować postać Jozjasza (A.11.d),
- podejmuje refleksję nad swoją wiernością względem Pana Boga (A.11.c).

Metody

Pogadanka, gwiazda skojarzeń, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, niedokończone zdania, burza mózgów, ekspozycja, praca w grupach, autorefleksja, śpiew, techniki multimedialne.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT, tekst przemówienia papieża Franciszka, plansze (slajdy) z tekstami – 2Krl 22,2a i 2Krl 33,3b, karty pracy, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Akt wiary”.

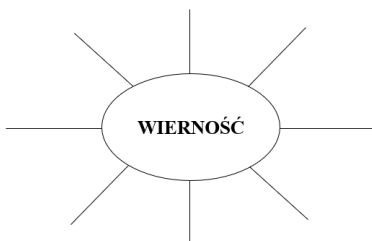
WPROWADZENIE

Pogadanka.

- Co to jest wierność?
- W czym wyraża się wierność?

Gwiazda skojarzeń.

Zapisujemy na tablicy najistotniejsze wyrażenia, które odnoszą się do pojęcia: WIERNOŚĆ.



- Co jest przeciwieństwem wierności?

Wierność – postępowanie zgodne z zasadami, poglądami, ideami, służenie komuś z oddaniem i przywiązaniem do kogoś.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Wierność w sposób szczególny charakteryzuje Boga i jest często łączona z Jego ojcowską dobrocią. W kontekście całego Objawienia wierność Boga to Jego miłość wyrażona do każdego człowieka. Ta miłość Boga wyraża się w Bożych przykazaniach, które należy wiernie przestrzegać. Bóg pozostaje wierny i nie przestaje kochać człowieka nawet wtedy, gdy człowiek odmawia Mu wierności.

Naród wybrany niejednokrotnie w swojej historii zapominał o wierności Bogu. Łamał złożone obietnice. Jednak Bóg posyłał swoich wysłańców ze szczególną misją – misją odnowienia przymierza.

Jednym z nich był Jozjasz, który był władcą Judy, odnowił on przymierze z Bogiem oraz był inicjatorem reform religijnych. Usunął obce pogańskie religie. Jego reforma przyczyniła się do umocnienia roli Dekalogu jako obowiązującego kodeksu moralnego. Jozjasz stał się przykładem króla wiernego i miłego Bogu, stawiany był za wzór postępowania względem Boga.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„W chwili objęcia rządów Jozjasz miał osiem lat i panował trzydzieści jeden lat w Jerozolimie. Matce jego było na imię Jedida – córka Adajasza z Boskat. Czynił on to, co jest słuszne w oczach Pańskich, i kroczył we wszystkim drogą praojca swego, Dawida – nie zbaczając ani na prawo, ani na lewo” (2Krl 22,1-2).

Analiza tekstu biblijnego.

- Ile lat miał Jozjasz, kiedy objął rządy?
- Ile lat panował w Jerozolimie?
- Co czynił Jozjasz?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Czynił on to, co jest słuszne w oczach Pańskich (...)” (2Krl 22,2a).

- Co oznaczają słowa Jozjasza?

Jozjasz odnowił przymierze z Panem Bogiem.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wtedy król polecił przez posłów, by zebrała się koło niego cała starszyzna Judy i Jerozolimy. I wszedł król do świątyni Pańskiej, a wraz z nim wszyscy ludzie z Judy i wszyscy mieszkańcy Jerozolimy, kapłani i prorocy oraz cały lud, od najmniejszych aż do największych. Odczytał głośno całą treść księgi przymierza, znalezionej w świątyni Pańskiej.

Następnie król stanął przy kolumnie i zawarł przymierze przed obliczem Pańskim, że pójdą za Panem, że będą przestrzegali Jego poleceń, przykazań i praw całym sercem i całą duszą, że w czyn zamienią słowa tego przymierza, spisane w tejże księdze. I cały lud przystąpił do przymierza” (2Krl 23,1-3).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto zgromadził się wokół Jozjasza?
- Gdzie zgromadzili się wszyscy?
- Co uczynił Jozjasz?
- Gdzie zawarł przymierze król Jozjasz?
- Czego dotyczyło przymierze, które zawarł Jozjasz?
- Kto przystąpił do przymierza?

Cały lud wraz z Jozjaszem zobowiązał się do przestrzegania Bożych poleceń, przykazań oraz praw.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„(...) będą przestrzegali Jego poleceń, przykazań i praw całym sercem i całą duszą (...)” (2Krl 23,3b).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

W Nowym Testamencie św. Paweł, potwierdza prawdę, że Bóg jest wierny swojemu przymierz, nawet wtedy, gdy odmawiamy Mu wierności.

„Jeśli my odmawiamy wierności,
On wiary dochowuje, bo nie może się zaprzeć siebie samego”
(2Tm 2,13).

Król Jozjasz w Świątyni dokonał odnowy przymierza z Panem. Następnie przeprowadził szereg reform religijnych. Z rozkazu króla usunięto ze Świątyni Aszerę. Dokonano oczyszczenia miejsc kultów i obrzędów związanych z kultem Boga Jahwe. Król przywrócił dawne obrządki religijne, święto Paschy i inne. Na podstawie tekstów Pisma Świętego zapoznamy niektóre reformy religijne dokonane przez króla Jozjasza.

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują teksty Pisma Świętego i odpowiadają na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Zniósł kapłanów pogańskich, których ustanowili królowie judzcy i którzy składali ofiary kadzielne na wyżynach, w miastach Judy i w okolicach Jerozolimy, oraz tych, którzy składali ofiary kadzielne Baalowi, słońcu, księżycowi, gwiazdozbiorom i całemu wojsku niebieskiemu. Usunął Aszerę ze świątyni Pańskiej, na zewnątrz Jerozolimy do doliny Cedronu (...)” (2Krl 23,5-6a).

– Co uczynił Jozjasz?

Grupa II

„Król wydał całemu ludowi następujący rozkaz: «Świętujcie Paschę na cześć Pana, Boga waszego, jak jest napisane w tejże księdze przymierza». Naprawdę, nie obchodzono takiej Paschy, jak ta, od dni sędziów, którzy rzadzili Izraelem, i podczas całego okresu [rządów] królów Izraela i królów Judy. Dopiero w osiemnastym roku panowania króla Jozjasza obchodzono taką Paschę na cześć Pana w Jerozolimie” (2Krl 23,21-23).

– Jaki rozkaz wydał Jozjasz?

Grupa III

„Co więcej, zaklinaczy, wieszczków, posążki domowe bóstw, bożki i wszystkie ohydy, które widziało się w kraju Judy i w Jerozolimie, Jozjasz usunął w tym celu, aby w czyn zamienić słowa Prawa, spisane w księdze, jaką znalazł kapłan Chilkiasz w świątyni Pańskiej” (2Krl 23,24).

– Jakiej reformy dokonał Jozjasz?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Słowa z Katechizmu Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT odnoszą się do naszej relacji z Bogiem.

„Kiedy poznało się Boga, trzeba Go umieścić na pierwszym miejscu w swoim życiu. Wtedy zaczyna się nowe życie” (YOUCAT 34).

– W czym powinniśmy naśladować Jozasza?

Tak, jak dla Jozasza, Bóg był na pierwszym miejscu, tak i w naszym życiu powinien zajmować centralne miejsce.

ZAKOŃCZENIE

Papież Franciszek powiedział o miłości Boga:

„Miłość Boga do swojego ludu jest cała przeniknięta litością, tak iż w tej relacji przymierza to, co jest Boże, jest pełne litości, podczas gdy, niestety, wydaje się, że to, co ludzkie, jest jej tak bardzo pozbawione, tak bardzo dalekie” (*„Miłość Boga jest przeniknięta litością”. Homilia wygłoszona podczas Konsystorza, Watykan, 5 października 2019 r.*).

– Jaki jest Bóg dla swojego ludu?

Bóg jawi się jako Ojciec pełen litości dla swojego ludu.

– W jaki sposób możemy wyrazić naszą wierność Bogu?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak okazuję wierność Bogu?
- Jak wypełniam przykazania Boże?
- Jaka jest moja wiara?

*Nauka piosenki: „Alleluja... Chwalcie Pana, bo jest wierny”.
(można odtworzyć nagranie z piosenką)*

Ref. Alleluja, Alleluja, Alleluja! /x2

1. Chwalcie Pana, bo jest wierny,
Jego Imienia wzywajcie.
Rozgłaszajcie Jego dzieła
pośród wszystkich ludów ziemi

2. Śpiewajcie Panu wdzięcznie,
bo uczynił wielkie rzeczy.
Niech będzie to wiadome
na całej naszej ziemi.

PRACA DOMOWA

Napisz krótkie sprawozdanie prasowe z działalności króla Jozjasza.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Modlitwa psalmem – Ps 150,1-6.

„Alleluja.
Chwalcie Boga w Jego świątyni,
chwalcie Go na wyniosłym Jego nieboskłonie!
Chwalcie Go za potężne Jego czyny,
chwalcie Go za wielką Jego potęgę!
Chwalcie Go dźwiękiem rogu,
chwalcie Go na harfie i cytrze!
Chwalcie Go bębnem i tańcem,
chwalcie Go na strunach i flecie!
Chwalcie Go na cymbałach dźwięcznych,
chwalcie Go na cymbałach brzęczących:
Wszystko, co żyje, niech chwali Pana!
Alleluja” (Ps 150,1-6).

14. NARÓD WYBRANY W NIEWOLI BABILOŃSKIEJ

Cel ogólny

Zapoznanie z sytuacją Izraelitów w niewoli babilońskiej.
Zachęcenie do podejmowania walki ze zniewoleniem.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że Naród Wybrany był w niewoli babilońskiej (A.11),
- wymienia przyczyny niewoli babilońskiej.

Umiejętności

- definiuje słowo: „niewola”,
- opowiada o sytuacji Izraelitów w niewoli babilońskiej (A.13.16),
- wskazuje na grzech jako zniewolenie człowieka,
- określa formy przeciwdziałania zniewoleniu.

Postawy

- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c),
- ocenia swoją postawę w walce z czynnikami zniewalającymi człowieka.

Metody

Gwiazda skojarzeń, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, analiza tekstów źródłowych, pogadanka, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst orędzia papieża Benedykta XVI, plansza (slajd) z hasłem: NIEWOLA.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Gwiazda skojarzeń.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

NIEWOLA

Wokół planszy uczniowie zapisują swoje skojarzenia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Człowiek, odwracając się od Bożych przykazań, popada w niewolę grzechu. Pomimo wielokrotnego nawoływania proroków do nawrócenia, Naród Wybrany pogrążał się w grzechu, zapominając o przymierzu z Bogiem. Nie słuchał prośb, jakie Bóg kierował do niego. Konsekwencją nieposłuszeństwa była utrata wolności – niewola babilońska.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Zamienię Jerozolimę w stos gruzu,
siedlisko szakali,
miasta zaś judzkie w pustkowie
pozbawione mieszkańców” (Jr 9,10).

– Co zapowiadał prorok Jeremiasz?

Przepowiednia proroka Jeremiasza sprawdziła się. Jerozolima została zniszczona. Dokonali tego Chaldejczycy, którzy zamieszkiwali tereny Babilonii.

Propozycja 1

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Pan, Bóg ich ojców, bez wytchnienia wysłał do nich swoich posłańców, albowiem litował się nad swym ludem i nad swym mieszkaniem. Oni jednak szydzili z Bożych wysłanników, lekceważyli ich słowa i wyśmiewali się z Jego proroków, aż wzmógł się gniew Pana na swój naród do tego stopnia, iż nie było już ocalenia.

Sprowadził wtedy przeciw nim króla chaldejskiego (...). [Bóg] wszystko oddał w jego ręce. Wszystkie naczynia świątyni Bożej, tak wielkie, jak i małe, wraz ze skarbami domu Pańskiego i ze skarbami króla, i jego książąt, wywiózł do Babilonu. Spalili też [Chaldejczycy] świątynię Bożą i zburzyli mury Jerozolimy, wszystkie jej pałace spalili ogniem i wzięli się do niszczenia wszystkich kosztownych sprzętów. Ocalałą spod miecza resztę [król] wprowadził na wygnanie do Babilonu i stali się niewolnikami jego i jego synów, aż do nadejścia panowania perskiego. I tak się spełniło słowo Pańskie, wypowiedziane przez usta Jeremiasza: «Dokąd kraj nie wywiąże się ze swych szabatów, będzie leżał odłogiem przez cały czas swego zniszczenia, to jest przez siedemdziesiąt lat» (2Krn 36,15-21).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co uczynili Chaldejczycy ze świątynią?
- Co się stało z Jerozolimą?
- Jak postąpili najeźdźcy z ludnością?

Propozycja 2

Praca w grupach.

Uczniowie w grupach zapoznają się z tekstem Pisma Świętego – 2Krn 36,15-21. Następnie przygotowują artykuł do gazety, w której relacjonują przebieg wydarzeń. Czas pracy: 10 minut.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Król Nabuchodonozor II oblegał Jerozolimę dwukrotnie. Najpierw zajął ją i posłał na wygnanie wielu jej mieszkańców. Następnie dowiedziawszy się, że nie ustają bunty przeciwko jego panowaniu, wrócił raz jeszcze, by dokończyć dzieła spustoszenia. Babilończycy zrabowali i spalili miasto, wymordowali znaczną część ludności. Piękna świątynia Salomona została spalona, a Arka Przymierza została zniszczona. Było to w roku 587 przed Chrystusem. Król Nabuchodonozor II zarządził wygnanie i przesiedlenie Żydów do Babilonu. Izraelici w niewoli odczuwali tęsknotę za Ojczyzną. Około 539 roku zostali uwolnieni przez Cyrusa II Starszego zwanego Wielkim i powrócili do Judy.

Papież Benedykt XVI naucza:

„Ludzkość potrzebuje wyzwolenia i odkupienia. Stworzenie – mówi św. Paweł – cierpi i żywi nadzieję, że będzie uczestniczyć w wolności dzieci Bożych (por. Rz 8,19-22). Te słowa są prawdziwe również w dzisiejszym świecie. Stworzenie cierpi. Ludzkość cierpi i wyczekuje prawdziwej wolności; wyczekuje innego, lepszego świata; wyczekuje «odkupienia». I w gruncie rzeczy wie, że ten nowy wyczekiwany świat potrzebuje nowego człowieka, potrzebuje «dzieci Bożych»” (*„Nowi ludzie dla nowego świata”. Orędzie na Światowy Dzień Misyjny*, Watykan, 11 maja 2008 r.).

– Czego potrzebuje ludzkość?

Papież Benedykt XVI podkreśla, że ludzkość potrzebuje wyzwolenia i odkupienia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Wolność jest możliwością działania lub nie działania, a więc podejmowania przez siebie dobrowolnych działań. Osiąga ona doskonałość swojego działania, gdy jest ukierunkowana na Boga, który jest naszym najwyższym Dobrem” (KKK 1744).

– Czym jest wolność według nauczania Katechizmu Kościoła Katolickiego?

Każdy z nas jest powołany do wolności ukierunkowanej na Boga. Nasze czyny są w pełni dobre i wolne, jeśli zgadzają się z prawem ustanowionym przez Boga.

ZAKOŃCZENIE

Pogadanka.

- Co zniewala człowieka?
- Jak przeciwdziałać zniewoleniu?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Prawdziwie wolnym jest ten, kto przestrzega Prawa Bożego. Współczesny człowiek, odwracając się od Bożych przykazań, staje się niewolnikiem zła. Każdego dnia powinniśmy stawiać czoła zagrożeniom, które w konsekwencji prowadzą do zniewolenia.

Autorefleksja.

Bóg obdarzył człowieka wolnością.

Pomyślmy:

- Jak korzystam z daru wolności?
- Jak często dziękuję Bogu za dar wolności?
- Jak dążę do osiągnięcia prawdziwej wolności?

„Akt nadziei”.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę o właściwe korzystanie z daru wolności.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

15. HISTORIA BRACI MACHABEUSZY

Cel ogólny

Zapoznanie z heroicznymi postawami wierności Bogu na przykładzie matki machabejskiej i jej siedmiu synów oraz Judy Machabeusza.

Zachęcenie do umacniania swojej wiary i dawania świadectwa wierności Bogu na przykładzie postaci biblijnych.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza historię o matce machabejskiej i jej siedmiu synach oraz o Judzie Machabeuszu (A.11),
- podaje przykłady właściwego zachowania chrześcijanina wobec zła i nieszczęść (C.1.7),
- wymienia męczenników za wiarę.

Umiejętności

- omawia dzieje braci Machabeuszy jako przykład męczeństwa za wiarę (A.11.2),
- opowiada o Judzie Machabeuszu (A.13.16),
- wyjaśnia, czego uczy heroiczna postawa braci machabejskich i ich matki,
- dowodzi konieczności dawania świadectwa wierności Bogu.

Postawy

- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c),
- pogłębia swoją relację z Bogiem naśladowując postaci biblijne (A.11.d).

Metody

Opowiadanie, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, techniki multimedialne, analiza tekstów źródłowych, tekst luk, niedokończone zdanie, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst przemówienia papieża Benedykta XVI, K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 2005, ilustracja przedstawiająca męczeństwo matki machabejskiej i jej synów, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie opowiadania.

„W 1920 r. odbywał się w Nowym Jorku głośny proces spadkowy. Chodziło o spadek po multimilionerze Mennforcie. Jedyną spadkobierczynią była jego córka Gracja. W obecności świadków sędzia otworzył kopertę z testamentem i przeczytał następujący tekst: «Majątek mój przeznaczam jedynej mojej córce, Gracji. Zanim jednak stanie się jego prawną właścicielką, żądam od niej wyrzeczenia się wiary katolickiej». Wówczas sędzia zwrócił się z zapytaniem do Gracji, czy wyrzeka się wiary. W sali zapanowała cisza. Po chwili Gracja zdecydowanym głosem powiedziała: «Wiary się nie wyrzekam». «Wobec tego – powiedział sędzia – majątek przechodzi na skarb państwa»” (K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 2005, s. 76).

– Czego uczy nas Gracja?

ROZWINIĘCIE

Naród izraelski często był poddawany próbie wiary. Po powrocie z niewoli babilońskiej nie cieszył się długo swoją wolnością, został znów napadnięty. Tym razem przez Syryjczyków. Chcieli oni, aby Izraelici wyrzekli się wiary w Jedyne Boga, odstąpili od Bożych przykazań. Po raz kolejny Izraelici doświadczali licznych prześladowań, lecz dzielnie stawiali czoła prześladowcom.

Zdarzało się, że ludzie wierni Bogu, opuszczali swoje domy, majątki i uciekali na pustynię, by nie stać się bałwochwalcami. Aby podtrzymać się na duchu, sławili heroizm pewnej matki i jej siedmiu synów.

Uczniowie w ciszy zapoznają się z tekstem Pisma Świętego.

„Siedmiu braci razem z matką również, zostało schwytanych. (...) Jeden z nich, przemawiając w imieniu wszystkich, tak powiedział: «O co pragniesz zapytać i czego dowiedzieć się od nas? Jesteśmy

bowiem gotowi raczej zginąć, aniżeli przekroczyć ojczyste prawa». Rozgniewał się na to król (...) rozkazał temu, który przemawiał w imieniu wszystkich, obciąć język (...) [pozostali bracia] wzajemnie razem z matką napominali się, aby mężnie złożyć życie. Mówili w ten sposób: «Pan Bóg widzi i naprawdę ma litość nad nami, zgodnie z tym, co Mojżesz przepowiedział w pieśni, która wyraźnie o tym świadczy w tych słowach: Będzie miał litość nad swymi sługami».

Kiedy pierwszy w ten sposób zakończył życie, przyprowadzono drugiego na miejsce kaźni (...) on także z kolei został poddany katyżom, jak pierwszy. (...)

Przede wszystkim zaś godna podziwu i trwałej pamięci była matka. Przyglądała się ona w ciągu jednego dnia śmierci siedmiu synów i zniosła to mężnie. Nadzieję bowiem pokładała w Panu (...). Mówiła do nich: «(...) nie ja wam dałam tchnienie i życie (...). Stwórca świata bowiem, który ukształtował człowieka (...) w swojej litości ponownie odda wam tchnienie i życie (...)».

(...) król przywołał matkę i namawiał ją, aby chłopcu udzieliła zbawiennej rady. (...) tak powiedziała w języku ojczystym: «(...) Nie obawiaj się tego oprawcy, ale bądź godny braci swoich i przyjmij śmierć, abym w czasie zmiłowania odnalazła cię razem z braćmi».

Zaledwie ona skończyła mówić, młodzieniec powiedział: «Na co czekacie? Jestem posłuszny nie nakazowi króla, ale słucham nakazu Prawa, które przez Mojżesza było dane naszym ojcom (...). Ja, tak samo jak moi bracia, i ciało, i duszę oddaję za ojczyste prawa. Proszę przy tym Boga, aby wnet zmiłował się nad narodem, a ciebie doświadczeniami i karami zmusił do wyznania, że On jest jedynym Bogiem (...)». (...) Wtedy król rozgniewał się i kazał go poddać straszniejszym męczarniom niż innych (...). Tak więc i ten zakończył życie czysty i pełen ufności w Panu. Ostatnia po swoich synach zmarła matka” (2Mch 7,1a.2-3a.4a.5b-7a.8b.20.21b.22b.23a.23c.25b.27a.29-30.37.39a.40-41).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej męczeństwo matki machabejskiej i jej synów.

Analiza tekstu biblijnego.

- Jaka była postawa braci wobec cierpienia?
- Co charakteryzowało postawę matki?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Mimo prześladowań i cierpienia, Izraelici nie poddawali się. Wielkim bohaterem narodu był Juda Machabeusz, który w czasie bitwy był „straszny jak lew”. Juda był dowódcą wojsk izraelskich.

„Juda Machabeusz i jego ludzie potajemnie przychodzili do wiosek i przywoływali do siebie, i zabierali ze sobą krewnych oraz tych, którzy trwali w judaizmie. (...) Błagali przy tym Pana, aby wejrzał na depytany przez wszystkich naród i okazał litość świątyni bezczeszczonej przez ludzi bezbożnych, aby też zmiłował się nad rujnowanym miastem, (...) aby wspomniał na przeciwne wszelkiej sprawiedliwości mordowanie niewinnych dzieci, wreszcie na bluźnierstwa, wypowiedziane przeciwko Jego imieniu, i okazał, że nienawidzi zła. Kiedy Machabeusz stanął na czele oddziału, już był dla pogan niezwyciężony – gniew bowiem Boży w litość się przemienił. Na miasta i wsie niespodziewanie napadał i palił je, a zajmując dogodne stanowiska, zmuszał do ucieczki niemałą liczbę nieprzyjaciół” (2Mch 8,1a.2-3a.4-6).

– Co czynił Juda i jego ludzie?

Bohaterstwo braci machabejskich i ich matki, jak również odwaga i czyny Judy Machabeusza świadczą o ich bezgranicznej wierze w Boga i miłości do Ojczyzny.

Wiara jest fundamentem naszego życia i prowadzi nas do Boga. Katechizm Kościoła Katolickiego poucza:

„Wiara w Boga prowadzi nas do zwrócenia się do Niego samego jako naszego pierwszego początku i ostatecznego celu oraz do nieprzedkładania niczego ponad Boga i do niezastępowania Go niczym” (KKK 229).

– Do czego prowadzi wiara w Boga?

Papież Benedykt XVI naucza:

„Wiara mocna musi przejść przez próby. Wiara żywa musi ciągle wzrastać. Nasza wiara w Jezusa musi często się konfrontować z niewiarą innych, by pozostać naszą wiarą na zawsze” („*Pragnienie domu*”).

Przemówienie wygłoszone podczas spotkania z młodzieżą, Kraków, 27 maja 2006 r.).

- Co na temat wiary mówi Benedykt XVI?
- W jaki sposób możemy rozwijać naszą wiarę?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2, 3)

ZAKOŃCZENIE

Modlitwa i ufność Bogu pomagają wytrwać w wierze, a nawet cierpieć i oddać życie za wiarę.

- Jak nazywamy tych, którzy oddali życie w obronie wiary?
- Jakich znacie męczenników, którzy oddali życie za wiarę?

Autorefleksja.

Juda Machabeusz, bracia machabejscy i ich matka oraz męczennicy, pomimo zagrożenia życia, mężnie wyznawali swoją wiarę. Żadne przeciwności nie były w stanie oddalić ich od Boga.

Pomyślmy:

- Jak wyznaję swoją wiarę?
- Co czynię, by moja wiara była mocna?
- Jak często proszę Boga o umocnienie swojej wiary?

PRACA DOMOWA

Napisz krótką informację o męczenniku, który poniósł śmierć za wiarę.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Wierzę w Ciebie, Panie”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

16. IZRAEL PRZED NARODZENIEM JEZUSA CHRYSTUSA

Cel ogólny

Ukazanie podstawowych wydarzeń historii zbawienia w Starym Testamencie jako realizacji Bożego planu zbawienia.

Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z historii Izraela przed narodzeniem Pana Jezusa.

Kształtowanie postawy słuchania słowa Bożego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje wydarzenia z dziejów Izraela przez narodzeniem Pana Jezusa (A.11),
- wymienia najważniejsze postacie Starego Testamentu.

Umiejętności

- wskazuje na Izrael jako Naród Wybrany przez Boga,
- opisuje ogólnie sytuację w Izraelu przed narodzeniem Jezusa Chrystusa (A.11.1),
- analizuje teksty Księgi Powtórzonego Prawa (A.13.16),
- wskazuje, że poprzez wydarzenia Starego Testamentu Pan Bóg przygotowywał Naród Wybrany na przyjście Zbawiciela (A.11.1).

Postawy

- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c).

Metody

Pokaz, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, pogadanka, rozmowa kierowana, tekst luk, quiz biblijny, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, H. Witczyk (red.), *Encyklopedia chrześcijaństwa*, Kielce 2008, mapa starożytnego Izraela, zestaw pytań do quizu biblijnego, arkusze papieru do prac plastycznych.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Historia narodu Izraela rozpoczyna się w momencie, gdy w krajinie Kanaan nad Morzem Śródziemnym osiedliły się koczownicze plemiona Izraelitów, z których co najmniej część przybyła z Egiptu pod wodzą Mojżesza. Miało to miejsce prawdopodobnie w II poł. XIII wieku p.n.e. Izraelici weszli do ziemi Kanaan z ziem położonych na wschód od rzeki Jordan. Po podbiciu Kanaanu podzielono ziemię pomiędzy wszystkie 12 plemion Izraela.

Na dzisiejszej katechezie powtórzymy najważniejsze poznane już wydarzenia z życia Narodu Wybranego przed narodzeniem Pana Jezusa.

Prezentacja multimedialna – slajdy: 1. Patriarchowie, 2. Mojżesz, 3. Królowie, 4. Prorocy, 5. Niewola babilońska.

Pokaz mapy starożytnego Izraela.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Izrael – jest to nazwa związku plemion, które zawarły święte przymierze w Sychem, zanim jeszcze weszły do Ziemi Obiecanej (H. Witczyk [red.], *Encyklopedia chrześcijaństwa*, Kielce 2008).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Słuchaj, Izraelu, Pan jest naszym Bogiem – Panem jedynym. Będziesz miłował Pana, Boga twojego, z całego swego serca, z całej duszy swojej, ze wszystkich swych sił. Niech pozostaną w twym sercu te słowa, które ja ci dziś nakazuję. Wpoisz je twoim synom, będziesz o nich mówił przebywając w domu, w czasie podróży, kładąc się spać i wstając ze snu. Przywiążesz je do twojej ręki jako znak. Niech one

ci będą ozdobą przed oczami. Wypisz je na odrzwiach swojego domu i na twoich bramach” (Pwt 6,4-9).

Analiza tekstu biblijnego.

– O co prosi Pan Bóg Naród Wybrany?

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Pan wybrał was i znalazł upodobanie w was nie dlatego, że liczebnie przewyższacie wszystkie narody, gdyż ze wszystkich narodów jesteście najmniejszym, lecz ponieważ Pan was umiłował i chce dochować przysięgi danej waszym przodkom. Wyprowadził was mocną ręką i wybawił was z domu niewoli z ręki faraona, króla egipskiego. Uznaj więc, że Pan, Bóg twój, jest Bogiem, Bogiem wiernym, zachowującym przymierze i miłość do tysiącznego pokolenia względem tych, którzy Go miłują i strzegą Jego praw, lecz który odpłaca każdemu z nienawidzących Go, niszcząc go. (...) Strzeż przeto poleceń, praw i nakazów, które ja tobie polecam dzisiaj pełnić.

Za słuchanie tych nakazów i pilne ich wykonywanie będzie ci Pan, Bóg twój, dochowywał przymierza i miłosierdzia, które poprzysiągł przodkom twoim. Będzie cię miłował, błogosławił ci i rozmnoży cię” (Pwt 7,7-10a.11-13a).

Analiza tekstu biblijnego.

- Dlaczego Pan Bóg wybrał naród Izraelski?
- Co uczynił Pan Bóg dla swojego narodu?
- Czego oczekuje Bóg od swego narodu?

Pan Bóg wybrał naród Izraela, aby dokonało się w jego historii zbawienie ludzkości.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Lud pochodzący od Abrahama będzie powiernikiem obietnicy danej patriarchom, ludem wybranym, wezwanym, by pewnego dnia przygotować zgromadzenie wszystkich dzieci Bożych w jedność Kościoła. Ten lud będzie korzeniem, na którym zostaną zaszczerpieni poganie stający się wierzącymi” (KKK 60).

– Kim będzie lud pochodzący od Abrahama?

„Patriarchowie i prorocy oraz inni wielcy ludzie Starego Testamentu byli i zawsze będą czczeni jako święci we wszystkich tradycjach liturgicznych Kościoła” (KKK 61).

– Dlaczego będą czczeni wielcy ludzie Starego Testamentu?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Poprzez wydarzenia Starego Testamentu, Bóg przygotowywał Naród Wybrany na przyjście na świat Zbawiciela Jezusa Chrystusa.

Święty Jan Paweł II w trakcie pielgrzymki do Ziemi Świętej w 2000 r. powiedział:

„Z głębokim wzruszeniem stawiam stopy na ziemi, którą Bóg wybrał, aby «rozbić swój namiot». Moja wizyta jest zarówno pielgrzymką osobistą, jak i duchową podróżą, Biskupa Rzymu do źródeł naszej wiary w Boga Abrahama, Izaaka i Jakuba” (*Powitalne przemówienie wygłoszone na lotnisku, Tel Awiw, 21 marca 2000 r.*).

Propozycja 1

Za chwilę odbędziemy pielgrzymkę po Ziemi Świętej, przypominając sobie i utrwalając najważniejsze wydarzenia z historii zbawienia.

Przygotowujemy zestaw pytań do quizu biblijnego (pytania w oparciu o katechezy z rozdziału II; zróżnicowana trudność pytań).

Quiz biblijny (można przeprowadzić w formie 1 z 10).

Przykładowe pytania:

- Kim są Patriarchowie?
- Wymień imiona co najmniej dwóch Patriarchów?
- Kim był Mojżesz?
- Kto wyprowadził Izraelitów z niewoli egipskiej?
- Ile lat wędrowali Izraelici do Ziemi Obiecanej?
- Jak nazywała się pustynia, przez którą wędrowali?
- Jak się nazywa morze, przez które Izraelici przechodzili suchą nogą?

- Kim był faraon?
- Jaki pokarm zsyłał Pan Bóg Izraelitom na pustyni? itp.

Propozycja 2

Dzielimy uczniów na grupy. Każdej grupie polecamy przygotować plakat przedstawiający poznane wydarzenie z historii Narodu Wybranego.

ZAKOŃCZENIE

Bóg ma wobec całej ludzkości plan zbawienia. Dlatego wybiera Abrahama, który daje początek Narodowi Wybranemu, a potem prowadzi do wypełnienia danych mu obietnic. Bóg zawsze pragnie być blisko człowieka.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak słucham słowa Bożego?
- Jak odpowiadam na Boże wezwanie?
- Jak dbam o rozwój swojej wiary?

Modlitwa psalmem – Ps 137,5-6.

„Jeruzalem, jeśli zapomnę o tobie,
niech uschnie moja prawica!
Niech język mi przyschnie do podniebienia,
jeśli nie będę pamiętał o tobie,
jeśli nie postawię Jeruzalem
ponad największą moją radość” (Ps 137,5-6).

PRACA DOMOWA

Zilustruj jedno z poznanych wydarzeń z historii Izraela.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

17. HIOB – MOJA POSTAWA WOBEC ZŁA I NIESZCZĘŚĆ

Cel ogólny

Ukazanie biblijnej postaci Hioba.

Kształtowanie chrześcijańskiej postawy wobec cierpienia.

Wychowanie do słuchania Pisma Świętego jako słowa Bożego aktualnego dla każdego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje przykłady właściwego zachowania chrześcijanina wobec zła i nieszczęść (C.1.7),
- streszcza biblijne opowiadanie o Hiobie (A.13.16).

Umiejętności

- wymienia sposoby przeciwdziałania złu i cierpieniu (C.1.8),
- charakteryzuje postawę chrześcijanina przeżywającego cierpienie (C.1.8).

Postawy

- stwierdza, w jaki sposób może naśladować postawę Hioba w cierpieniu (A.11.d),
- pomaga ludziom potrzebującym (C.1.c),
- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.d).

Metody

Opowiadanie, rozmowa kierowana, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew, techniki multimedialne.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst orędzia papieża Jana Pawła II, tekst świadectwa, ilustracja przedstawiająca Hioba, Matka Teresa, „*Pójdź, bądź moim światłem*”. Prywatne pisma „*Świętej z Kalkuty*”, Kraków 2008, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Pod Twoją obronę”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa.

„Mój brat ma 22 lata i jest nieuleczalnie chory. Od wielu już lat leży w łóżku, każdy jego dzień to cierpienie, od wielu lat nigdzie nie był (poza wizytami w szpitalu), nie spotkał się z kolegą czy koleżanką. W moim domu jest taki jeden pokój, ten, w którym mieszka mój brat, to bardziej sala na intensywnej terapii (wypełniona różnymi sprzętami medycznymi typu respirator) albo sala hospicyjna niż pokój. (...) Wierzę, że cierpienie mojego brata ma sens, który tylko Bóg zna. Na tej drodze krzyżowej prowadzi go Chrystus, prowadzi go do chwały zmartwychwstania. W tej trudnej sytuacji Bóg ukazał mi moje powołanie do służby chorym i cierpiącym – pragnę być lekarzem. Na razie jestem studentką, ale kiedyś chciałabym być «lekarzem według serca Jezusowego». To Jezus mnie uzdrowił, nadał sens mojemu życiu i chorobie mojego brata. Kasia” (*Bóg może zmienić życie człowieka w jedną minutę*, <https://www.bosko.pl/wiara/Bog-moze-zmienic-zycie-czlowieka-w-jedna-minute.html?page=0,1>).

- Czego doświadczyła Kasia?
- Czego nauczyła się Kasia doświadczając cierpienia?

Cierpienie jest doświadczeniem bólu dotyczącego zarówno ciała, jak i duszy. Biblijnym wzorem przeżywania cierpienia jest Hiob.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Żył w ziemi Us człowiek imieniem Hiob. Był to mąż sprawiedliwy, prawy, bogobojny i unikający zła. Miał siedmiu synów i trzy córki. Majętność jego stanowiło siedem tysięcy owiec, trzy tysiące wielbłądów, pięćset jarzm wołów, pięćset oślic oraz wielka liczba służby. Był najwybitniejszym człowiekiem spośród wszystkich ludzi Wschodu. (...)

Pewnego dnia, gdy synowie i córki jedli i pili w domu najstarszego brata, przyszedł posłaniec do Hioba i rzekł: «Woły orały, a oślice pasły się tuż obok. Wtem napadli Sabejczycy, porwali je, a sługi mieczem pozabijali, ja sam uszedłem, by ci o tym donieść». Gdy ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: «Ogień Boży spadł z nieba, zapłonął wśród owiec oraz sług i pochłonął ich. Ja sam uszedłem, by ci o tym donieść». Gdy ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: «Chaldejczycy zstąpili z trzema oddziałami, napadli na wielbłądy, a sługi ostrzem miecza zabili. Ja sam uszedłem, by ci o tym donieść». Gdy ten jeszcze mówił, przyszedł inny i rzekł: «Twoi synowie i córki jedli i pili wino w domu najstarszego brata. Wtem powiał szalony wichur z pustyni, poruszył czterema węglami domu, zawalił go na dzieci, tak iż poumierali. Ja sam uszedłem, by ci o tym donieść».

Hiob wstał, rozdarł swe szaty, ogolił głowę, upadł na ziemię, oddał pokłon i rzekł:

«Nagi wyszedłem z łona matki
i nagi tam wrócę.

Dał Pan i zabrał Pan.

Niech będzie imię Pańskie błogosławione!»

W tym wszystkim Hiob nie zgrzeszył i nie przypisał Bogu nieprawości” (Hi 1,1-3.13-22).

Szatan „obsypał Hioba trądem złośliwym, od palca stopy aż do wierzchu głowy. (...) Rzekła mu żona: «Jeszcze trwasz mocno w swej prawości? Złorzecz Bogu i umieraj!». Hiob jej odpowiedział: «Mówisz jak kobieta szalona. Dobro przyjęliśmy z ręki Boga. Czemu zła przyjąć nie możemy?» W tym wszystkim Hiob nie zgrzeszył swymi ustami.

Usłyszeli trzej przyjaciele Hioba o wszystkim, co na niego spadło, i przyszli, każdy z nich z miejscowości swojej: Elifaz z Teman, Bildad z Szuach i Sofar z Naamy. Porozumieli się, by przyjść, boleć nad nim i pocieszać go. Skoro jednak spojrzeli z daleka, nie mogli go poznać. Podnieśli swój głos i zapłakali. Każdy z nich rozdarł swe szaty i rzucał proch w górę na głowę (...)

I Pan przywrócił Hioba do dawnego stanu, gdyż modlił się on za swych przyjaciół. Pan oddał mu całą majątność w dwójnasób” (Hi 2,7b.9-12; 42.10).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej Hioba.

Analiza tekstu biblijnego.

- Jakie nieszczęścia spotkały Hioba?
- Jaka była postawa Hioba wobec cierpienia?
- W jaki sposób Bóg wynagrodził Hioba?
- Czego uczy nas postawa Hioba?

Historia Hioba jest pełna ludzkiego dramatu. Nieszczęścia, których doświadczył Hiob nie powodowały w nim buntu przeciw Bogu. Hiob w swym doświadczeniu cierpienia okazał całkowite poddanie się woli Bożej.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Choroba może prowadzić do niepokoju, do zamknięcia się w sobie, czasem nawet do rozpacz i buntu przeciw Bogu, ale może także być drogą do większej dojrzałości, może pomóc lepiej rozeznaczyć w swoim życiu to, co nieistotne, aby zwrócić się ku temu, co istotne. Bardzo często choroba pobudza do szukania Boga i powrotu do Niego” (KKK 1501).

- Do czego może prowadzić choroba?
- Do czego może pobudzić choroba?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Ludzie chorzy, cierpiący potrzebują wsparcia, aby wytrwać w tym doświadczeniu. Na sens cierpienia wskazuje Ojciec Święty Jan Paweł II.

„Odpowiedzi na pytanie o sens cierpienia «udzielił Bóg człowiekowi w Krzyżu Jezusa Chrystusa» (...).

Przez swoje cierpienie na krzyżu Chrystus zwyciężył zło i nas też uzdolnił do pokonania go. Nasze cierpienia nabierają znaczenia

i wartości, gdy są zjednoczone z Jego cierpieniem” (*„Aby mieli życie i mieli je w obfitości”. Orędzie na X Światowy Dzień Chorego 2002 roku, Castel Gandolfo, 6 sierpnia 2001 r.*).

– Kiedy cierpienie nabiera znaczenia i wartości?

Każdy powinien starać się cierpliwie znosić życiowe doświadczenia i łączyć je z cierpieniem Jezusa Chrystusa.

ZAKOŃCZENIE

Błogosławiona Matka Teresa z Kalkuty, poproszona przez jedną z siostr o radę, jak należy przeżywać cierpienie, powiedziała:

„Cierpienie, ból, porażka – to nic innego jak pocałunek Jezusa, znak, że tak bardzo się zbliżyłaś do Jezusa na Krzyżu, że może Cię pocałować. Więc, moje dziecko, ciesz się (...) Nie zniechęcaj się (...) więc uśmiechnij się znowu. (...) Jest to dla Ciebie najpiękniejszą szansą, byś stała się w pełni i całkowicie cała dla Jezusa” (*„Pójdź, bądź moim światłem”. Prywatne pisma „Świętej z Kalkuty”, Kraków 2008, s. 382*).

– Jaką radę daje nam Matka Teresa?

Każdy z nas w chorobie, cierpieniu powinien starać się bezgranicznie – tak jak Hiob – zaufać Bogu. Powinniśmy zwracać się do Boga z prośbą o potrzebne łaski, a szczególnie o łaskę cierpliwości i wytrwałości w przeżywaniu cierpienia.

Autorefleksja.

Cierpliwość jest cnotą, dzięki której ze spokojem przyjmuje się to, co jest trudne, bolesne. Ożywia ją i umacnia miłość.

Pomyślmy:

- Jaka jest moja postawa wobec cierpienia?
- Jak znoszę niepowodzenia i przykrości?
- Jak doskonalam w sobie cnotę cierpliwości?

„Akt nadziei”.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę za ludzi cierpiących.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Ty tylko mnie poprowadź” Tomka Kamińskiego.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

III. WYPEŁNIENIE PROROCTW – WCIELENIE

18. JEZUS CHRYSZTUS POSTACIĄ HISTORYCZNĄ

Cel ogólny

Zapoznanie z historycznymi faktami z życia i działalności Jezusa z Nazaretu.
Wychowanie do realizacji nauki Jezusa Chrystusa w swoim życiu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza źródła chrześcijańskie i niechrześcijańskie na temat życia i działalności Jezusa z Nazaretu (A.13),
- wymienia wydarzenia z życia Jezusa (A.13).

Umiejętności

- identyfikuje osobę Jezusa z Nazaretu z postacią Zbawiciela,
- wyjaśnia, na czym polegała misja Jezusa jako Zbawiciela,
- prezentuje świadectwa chrześcijańskie i niechrześcijańskie na temat historyczności Jezusa (A.13.1),
- uzasadnia historyczność Jezusa z Nazaretu (A.13.2),
- opisuje ziemskie życie Jezusa,
- analizuje dokumenty źródłowe świadczące o historyczności Jezusa Chrystusa.

Postawy

- wyraża wdzięczność Chrystusowi za dar odkupienia (A.13.a),
- pogłębia więź z Chrystusem poprzez poznanie Jego Osoby i nauczania (A.13.b).

Metody

Praca w grupach, rozmowa kierowana, uroczyste odczytanie tekstu biblijnego, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, techniki multimedialne, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, plansza (slajd) z tekstem przemówienia papieża Franciszka, plansza (slajd) z hasłem: WIERZĘ W JEZUSA CHRYSTUSA, prezentacja multimedialna – źródła niechrześcijańskie o Jezusie Chrystusie, karty pracy, świeca, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

WIERZĘ W JEZUSA CHRYSTUSA

– Co oznacza treść tego wyznania wiary?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Jezus Chrystus jest postacią, wobec której nie przechodzi się obojętnie. Dla jednych był Zbawicielem, dla innych tylko uczciwym człowiekiem. Jeszcze inni widzieli w Nim Boga, który przyjął ludzkie ciało. Wielu uczonych na przestrzeni wieków zastanawiało się, czy Jezus Chrystus faktycznie istniał oraz zajmowało się badaniem Jego życia i działalności.

ROZWINIĘCIE

Uroczyste odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Z narodzeniem Jezusa Chrystusa było tak. Po zaślubinach Matki Jego, Maryi, z Józefem, wprawdzie najpierw zamieszkał z nią, znalazła się

brzezienną za sprawą Ducha Świętego. Mąż Jej, Józef, który był człowiekiem sprawiedliwym i nie chciał narazić Jej na zniesławienie, zamierzał oddalić Ją potajemnie. Gdy powziął tę myśl, oto anioł Pański ukazał mu się we śnie i rzekł: «Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć do siebie Maryi, twej Małżonki; albowiem z Ducha Świętego jest to, co się w Niej poczęło. Porodzi Syna, któremu nadasz imię Jezus, On bowiem zbawi swój lud od jego grzechów». A stało się to wszystko, aby się wypełniło słowo Pańskie powiedziane przez Proroka” (Mt 1,18-22).

– O jakim wydarzeniu mówi św. Mateusz?

Chociaż nie można dokładnie wskazać czasu i miejsca poszczególnych wydarzeń z życia Jezusa, to jednak są jasno określone ich ramy historyczne:

- narodziny Chrystusa przypadają na ostatnie lata życia króla Heroda,
- śmierć Chrystusa na krzyżu podczas panowania prokuratora rzymskiego Poncjusza Piłata.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Wierzymy i wyznajemy, że Jezus z Nazaretu, urodzony jako Żyd z córki Izraela w Betlejem, w czasach króla Heroda Wielkiego i cesarza Augusta I, z zawodu cieśla, który umarł ukrzyżowany w Jerozolimie za czasów namiestnika Poncjusza Piłata, w czasie rządów cesarza Tyberiusza, jest odwiecznym Synem Bożym, który stał się człowiekiem. Wierzymy, że «od Boga wyszedł» (J 13,3), «z nieba zstąpił» (J 3,13; 6,33), «przyszedł w ciele» (1J 4,2), ponieważ «Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas. I oglądaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski i prawdy... Z Jego pełni wszyscyśmy otrzymali – łaskę po łasce» (J 1,14.16)” (KKK 423).

„Jezus Chrystus jest prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem w jedności swojej Osoby Boskiej; z tej racji jest On jedynym Pośrednikiem między Bogiem i ludźmi” (KKK 480).

– Czego dowiadujemy się z Katechizmu Kościoła Katolickiego o Jezusie?

Czytając Nowy Testament, nie znajdujemy tekstu, w którym Jezus mówił wprost, że jest Bogiem. Często zaś odwoływał się do swego Człowieczeństwa, mówiąc o sobie: „Syn Człowieczy”.

Propozycja 1

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na cztery grupy, które będą poszukiwały informacji na temat Jezusa w źródłach historycznych. Uczniowie wypisują informacje. Czas pracy: ok. 10 minut.

Grupa I

ŚWIADECTWO JÓZEFA FLAWIUSZA

Józef Flawiusz żył w latach 37-103. Urodził się w Jerozolimie, był historykiem żydowskim. Jako członek żydowskiej arystokracji kapłańskiej był krytycznie ustosunkowany do chrześcijan. W dziele *Dawne dzieje Izraela*, powstałym ok. 93 roku, zamieścił:

„Otóż Ananos (Annasz) będąc człowiekiem takiego charakteru i sądząc, że nadarzyła się dogodna sposobność, ponieważ zmarł Testus, a Albinus był jeszcze w drodze, zwołał Sanhedryn i stawił przed sądem Jakuba, brata Jezusa zwanego Chrystusem oraz kilku innych. Oskarżył ich o naruszenie Prawa i skazał na ukamienowanie” (XX,IX,1);

„W tym czasie żył Jezus, człowiek mądry (jeżeli w ogóle można nazwać go człowiekiem). Czynił bowiem rzeczy niezwykłe (był nauczycielem ludzi, którzy z radością przyjmowali prawdę). Poszło za nim wielu Żydów, jako też pogan (on to był Chrystusem). A gdy wskutek doniesienia najznakomitszych u nas mężów, Piłat zasądził go na śmierć krzyżową, jego dawni wyznawcy nie przestali go miłować (albowiem trzeciego dnia ukazał się znów jako żywy, jak to o nim oraz wiele innych zdumiewających rzeczy przepowiadali boscy prorocy). I odtąd, aż po dzień dzisiejszy, istnieje społeczność chrześcijan, którzy od niego otrzymali tę nazwę” (XVIII,III,3).

Grupa II

ŚWIADECTWO TALMUDU

Talmud – zbiór tradycji żydowskich. Dla Żydów był nie tylko zbiorem praw, ale i księgą życia. Powstał od II do VI wieku po Chrystusie.

Formę pisaną poprzedził ustny przekaz w szkołach rabinackich. Talmudyści byli bardzo nieprzyjaźnie ustosunkowani do chrześcijan. Żydzi skrupulatnie strzegli *Talmudu*. Stąd i świadectwo jego jest tak ważne:

„W wigilię Paschy został zabity Jezus. Herod ogłosił: On zostanie wyprowadzony za mury na ukamienowanie, ponieważ zajmował się magią i zwiódł Izraela, czyniąc go apostatą. Jeżeli kto ma coś na jego obronę, niech wystąpi. Ponieważ nikt nie powiedział nic na jego obronę, dlatego zabito go w wigilię Paschy” (Sanh 43a).

Grupa III

ŚWIADECTWO PLINIUSZA MŁODSZEGO

Pliniusz Młodszy żył w latach 62-113. Był namiestnikiem Bitynii, gdzie zetknął się z chrześcijaństwem. W liście skierowanym do cesarza Trajana w 112 roku prosił o radę, jak ma postępować z chrześcijanami:

„Nigdy nie brałem udziału w procesie przeciwko chrześcijanom, dlatego nie wiem, co i jak należy karać i jak prowadzić śledztwo... Zapewniali zaś, że cała ich wina czy błąd polega na tym, że zwykli byli wznaczonym dniu zgromadzać się przed świtem i modlitwę do Chrystusa, jakby do Boga, wspólnie odmawiać” (*List do cesarza Trajana*).

Grupa IV

ŚWIADECTWO GAJUSA SWETONIUSZA TRANKWILLUSA

Gajus Swetoniusz Trankwillus żył w latach 75-150. Historyk rzymski, sekretarz cesarza Trajana i Hadriana. Pozostawił po sobie biografie pierwszych dwunastu cesarzy rzymskich. W życiorysie cesarza Klaudiusza zamieścił następującą wzmiankę:

„Żydów wypędził z Rzymu za to, że bezustannie wicherzyli, podżegani przez jakiegoś Chrestosak”.

ŚWIADECTWO TACYTA

Publiusz Korneliusz Tacyt żył w latach 55-120. Jako historyk rzymski w swoich *Rocznikach* z roku 116 opisał wydarzenia z lat 14-68,

wykorzystując m.in. historię Pliniusza Starszego, naocznego świadka zdobycia Jerozolimy. Relacjonując pożar Rzymu w roku 64 napisał:

„Atoli ani pod wpływem zabiegów ludzkich, ani darowizn cesarza i ofiar błagalnych na rzecz bogów nie ustępowała hańbiąca pogłoska i nadal wierzono, że pożar był nakazany. Aby więc ją usunąć, podstawiał Neron winowajców i dotknął najbardziej wyszukаныmi kaźniami tych, których gminami chrześcijańskimi nazywał. Początek tej nazwie dał Chrystus, który za panowania Tyberiusza skazany został na śmierć przez prokuratora Poncjusza Piłata”.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Propozycja 2

Prezentacja multimedialna – źródła niechrześcijańskie.

ŚWIADECTWA POGAŃSKIE

- a) Pliniusz Młodszy – *List do cesarza Trajana* (109 r.) – urzędnik rzymski, opisuje życie chrześcijan. Píše, że chrześcijanie gromadzą się na wspólne modlitwy i śpiewają hymny na cześć Chrystusa „jako Boga”, pod przysięgą wyrzekają się kradzieży, kłamstwa i innych złych rzeczy. Pliniusz pyta cesarza, co ma robić, bo kapłani pogańscy narzekają, że do ich świątyń przychodzi coraz mniej ludzi. Z listu dowiadujemy się, że chrześcijanie od początku wielbili Chrystusa, modlili się do Niego i że chrześcijaństwo rozwijało się szybko.
- b) Tacyt Korneliusz – *Roczniki* (116 r.) – historyk rzymski. Píše: „Neron wyszukany mi mękami karał tych, których powszechnie chrześcijanami zowią. Nazwa ta bierze początek od Chrystusa, który za rządów Tyberiusza przez namiestnika Poncjusza Piłata był na śmierć skazany”.
- c) Swetoniusz – *Żywoty 12 cesarzy* (120 r.) – nie uchodzi za ściślego historyka, ale jego świadectwo stwierdza, że w połowie I w. chrześcijanie byli w Rzymie: „cesarz Klaudiusz wypędził z Rzymu Żydów, którzy podburzani przez Chrystusa wywoływali często zamieszki”.

ŚWIADECTWA ŻYDOWSKIE

- a) Józef Flawiusz – *Dawne dzieje Izraela* – pisze o Jezusie jako o Mesjaszu, który czynił cuda, a po śmierci krzyżowej zmartwychwstał. Pisze również o śmierci Jakuba, którego nazywa bratem Jezusa.
- b) *Talmud* – dzieło żydowskich uczonych pochodzące z II-IV w. – mówi o śmierci Jezusa w wigilię żydowskiego święta Paschy.

Świadectwa pozachrześcijańskie mówiące o historyczności Jezusa podają:

- Jezus żył w Palestynie (Józef Flawiusz, Tacyt).
- Jezus został skazany na śmierć za panowania Tyberiusza (Tacyt) przez Poncjusza Piłata (Józef Flawiusz, Tacyt).
- Jezus został skazany na śmierć (Tacyt), była to śmierć krzyżowa (Józef Flawiusz).
- nazwa „chrześcijanie” wywodzi się od Jezusa Chrystusa (Józef Flawiusz, Pliniusz Młodszy, Tacyt, Swetoniusz).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2, 3, 4)

Chrystus różni się od założycieli wszystkich innych religii, ponieważ jest Boskim Założycielem, a Jego ziemskie życie zapowiadane było już w Starym Testamencie. Łączy On w sobie dwie natury: Boską i ludzką, a każda z nich jest prawdziwa.

ZAKOŃCZENIE

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz zjazdu) z tekstem:

„By poznać Jezusa, trzeba przy Nim być na co dzień”
(Franciszek, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*,
Watykan, 26 września 2013 r.).

- Jakie przesłanie kieruje do nas papież Franciszek?

*Śpiew: „Jak odnaleźć mam Chrystusa”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

Jak odnaleźć mam Chrystusa,
gdzie Go szukać mam?
Pomóż mi bym Go odnalazł
i już nie był sam.

W Kościele, w Kościele,
mój Chrystus jest.
Kościele, w Kościele
On czeka Cię.

W Ewangelii...

W Eucharystii...

Autorefleksja.

Poznanie Jezusa doprowadza nas do pełniejszego zrozumienia
Jego misji zbawczej.

Pomyślmy:

- Co czynię, by poznać Jezusa – mojego Zbawiciela?
- W jaki sposób dziękuję Jezusowi za Jego miłość do mnie?
- Jak świadczę w swoim życiu o Jezusie?

PRACA DOMOWA

Zilustruj wybrane wydarzenie z życia Jezusa Chrystusa.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Podziękujmy Jezusowi za Jego obecność i światło prawdy, które
przenika do naszego życia.

Dziękujemy Ci, Panie:

- Za to, że przez swą obecność w Eucharystii jesteś z nami.
- Za to, że ubogacasz nasze życie Twoją obecnością.

19. JEZUS OBIECANYM MESJASZEM

Cel ogólny

Ukazanie Chrystusa jako oczekiwanego Mesjasza.

Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za posłanie na ziemię Mesjasza.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje słowo: „Mesjasz”,
- identyfikuje Chrystusa z oczekiwanym Mesjaszem (A.13).

Umiejętności

- wyjaśnia niektóre proroctwa mesjańskie o Chrystusie,
- określa rolę i zadania Mesjasza,
- analizuje wybrane teksty źródłowe o Mesjaszu,
- ocenia swoją postawę wobec Jezusa – Mesjasza.

Postawy

- wybiera sposób świadczenia o Chrystusie w codziennym życiu,
- odkrywa we własnym życiu Chrystusa jako Mesjasza (A.13.d).

Metody

Krzyżówka, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, analiza tekstów źródłowych, recytacja, śpiew, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Dominum et vivificantem*, plansze (slajdy) z tekstami – Łk 4,18a i Łk 4,21b, karty pracy, A. Asnyk, *Przyjście Mesjasza*, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Krzyżówka.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

1.	H	O	M	I	L	I	A				
2.	N	I	E	P	O	K	A	L	A	N	A
3.	P	S	A	L	M	Y					
4.		J	A	N							
5.	I	Z	A	J	A	S	Z				
6.	P	A	S	C	H	A	Ł				
7.	I	Z	A	A	K						

1. Po wysłuchaniu Ewangelii w czasie Mszy Świętej.
2. Maryja otrzymała ten tytuł ze względu na szczególny dar, którym obdarzył ją Bóg.
3. Utwory, których autorem jest Dawid.
4. Jeden z Ewangelistów.
5. Prorok żyjący w VIII w. p.n.Ch.; Bóg objawił mu się podczas modlitwy w świątyni.
6. Świeca poświęcona w Wigilię Paschalną.
7. Syn Abrahama.

Hasło: MESJASZ.

Człowiek został stworzony na obraz i podobieństwo Boga. Jest istotą rozumną i wolną. Za namową szatana, uległ słabości i popełnił grzech. Bóg jednak obiecał zesłać na ziemię Mesjasza.

Słowo: „**Mesjasz**” pochodzi z języka hebrajskiego i z języka greckiego znaczy: „Chrystus”, czyli „Pomazaniec”. Tytuł ten wiąże się z obrzędem namaszczenia, któremu poddawani byli królowie Izraela, kapłani i prorocy, których uważano za wysłanników Boga. Zapowiadany Mesjasz jest oczekiwany jako wysłannik i przedstawiciel Boga. Jezus jest Mesjaszem, zapowiadany przez proroków Starego Testamentu i oczekiwany przez naród izraelski. Tytuł: „Mesjasz” oznacza też, że Jezus jest najwyższym Kapłanem, Prorokiem i Królem.

Ludzie współcześni Jezusowi spodziewali się przyjścia przywódcy politycznego, który wyzwoli naród Izraela spod panowania Rzymu.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ROZWINIĘCIE

Przez śmierć Jezusa i Jego zmartwychwstanie Apostołowie dostrzegli, jaką rolę miał według zamiarów Bożych spełnić Mesjasz. Pismo Święte podaje: „Czyż Mesjasz nie miał tego cierpieć, aby wejść do swojej chwały?” (Łk 24,26).

W Piśmie Świętym czytamy:

„Wprowadzam nieprzyjaźń między ciebie a niewiastę,
pomiędzy potomstwo twoje a potomstwo jej:
ono zmiażdży ci głowę,
a ty zmiażdżysz mu piętę” (Rdz 3,15).

– Kogo zapowiada tekst biblijny?

Na kartach Starego Testamentu odnajdujemy zbawczy plan Boga, a jego realizację w księgach Nowego Testamentu.

Starotestamentalny tekst, zwany „protoewangelią”, zapowiada przyjście Mesjasza, który odkupi ludzkość z niewoli grzechu, śmierci i szatana.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Przyszedł również do Nazaretu, gdzie się wychował. W dzień szabatu udał się swoim zwyczajem do synagogi i powstał, aby czytać.

Podano Mu księgę proroka Izajasza. Rozwinąwszy księgę, natrafił na miejsce, gdzie było napisane:

Duch Pański spoczywa na Mnie,
ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie,
abym ubogim niósł dobrą nowinę,
więźniom głosił wolność,
a niewidomym przejrzenie;
abym uciśnionych odsyłał wolnymi,
abym obwoływał rok łaski od Pana.

Zwinąwszy księgę oddał słudze i usiadł; a oczy wszystkich w synagodze były w Nim utkwione. Począł więc mówić do nich: «Dziś spełniły się te słowa Pisma, któreście słyszeli». A wszyscy przyświadczali Mu i dziwili się pełnym wdzięku słowom, które płynęły z ust Jego” (Łk 4,16-22a).

Analiza tekstu biblijnego.

- Gdzie udał się Pan Jezus?
- Co podano Jezusowi w synagodze?
- Co odczytał Pan Jezus?
- Do kogo odnoszą się te słowa?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie (...)” (Łk 4,18a).

- Do kogo odnoszą się słowa proroctwa Izajasza?

Pan Jezus oznajmił wszystkim następujące słowa:

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Dziś spełniły się te słowa Pisma, któreście słyszeli” (Łk, 4,21b).

Słowa te potwierdzają, że Jezus jest oczekiwanym Mesjaszem.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Propozycja 1

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na 3-4 osobowe zespoły. Uczniowie otrzymują karty pracy i zapoznają się z tekstami nauczania Kościoła: Jan Paweł II, „*Dominum et vivificantem*”, 16, 18 oraz Katechizm Kościoła Katolickiego – KKK 437 i KKK 440, a następnie odpowiadają na pytania. Czas pracy: 10 minut.

„«Mesjasz» jest właśnie tą drogą. Zewnętrznym symbolem udzielania Ducha stało się w Starym Przymierzu namaszczenie. Mesjasz, ponad wszystkimi innymi, którzy bywali namaszczani w Starym Przymierzu, jest tym jedynym wielkim Namaszczonym przez Boga samego. Jest Pomazańcem w znaczeniu posiadania pełni Ducha Bożego. On też ma pośredniczyć w udzielaniu tego Ducha całemu ludowi. Oto słowa Proroka:

«Duch Pana Boga nade mną,
bo Pan mnie namaścił.

Posłał mnie, by głosić dobrą nowinę ubogim,
by opatrywać rany serc złamanych,
by zapowiadać wyzwolenie jeńcom
i więźniom swobodę;
aby obwieszczać rok łaski Pańskiej (...)» (Iz 61,1n).

(...) Jezus Chrystus odwoła się do tej zapowiedzi, zawartej w słowach Izajasza, u początku swej działalności mesjańskiej. Stanie się to w tym samym Nazarecie, w którym spędził trzydzieści lat życia w domu Józefa, cieśli, przy boku Maryi, swej dziewiczej Matki. W dniu, w którym mógł już przemawiać, w synagodze rozwinął księgę Izajasza, natrafił na miejsce, gdzie było napisane: «Duch Pański spoczywa na mnie, ponieważ mnie namaścił», i – odczytawszy ten fragment – powiedział do zebranych: «Dziś spełniły się te słowa Pisma, któreście słyszeli». W ten sposób wyznał i zarazem obwieścił, że On jest tym «Namaszczonym» przez Ojca, że jest Mesjaszem, czyli Chrystusem, w którym mieszka Duch Święty, jako dar Boga samego, i który posiada pełnię tego Ducha” (Jan Paweł II, *Dominum et vivificantem*, 16, 18).

- Przez kogo został namaszczony i posłany Jezus?
- Na kim spełniły się mesjańskie proroctwa Izajasza?

„Anioł ogłosił pasterzom narodzenie Jezusa jako narodziny obiecanego Izraelowi Mesjasza: «Dziś w mieście Dawida narodził się Wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz, Pan» (Łk 2,11). Od początku jest On Tym, «którego Ojciec poświęcił i posłał na świat» (J 10,36)” (KKK 437).

„Jezus przyjął wyznanie wiary Piotra, który uznał w Nim Mesjasza, zapowiadając bliską mękę Syna Człowieczego. Odsłonił autentyczną treść swojego mesjańskiego królowania, zarówno w transcendentnej tożsamości Syna Człowieczego, «który z nieba zstąpił» (J 3,13). (...) Dlatego prawdziwe znaczenie Jego królowania ukazało się dopiero z wysokości krzyża. Po Jego zmartwychwstaniu natomiast Jego królowanie mesjańskie będzie już mogło być ogłoszone przez Piotra wobec ludu Bożego: «Niech cały dom Izraela wie z niewzruszoną pewnością, że tego Jezusa, którego wyście ukrzyżowali, uczynił Bóg i Panem, i Mesjaszem» (Dz 2,36)” (KKK 440).

- Kto posłał Chrystusa na świat z misją zbawienia człowieka?
- Kto uznał w Jezusie Chrystusie Mesjasza?
- Co było treścią mesjańskiego posłannictwa Chrystusa?

Propozycja 2

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na 3-4 osobowe zespoły. Uczniowie otrzymują karty pracy z powyższymi tekstami i zapoznają się z nimi, a następnie układają notatkę wyjaśniającą, co było treścią mesjańskiego posłannictwa Chrystusa. Czas pracy: 10 minut.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

ZAKOŃCZENIE

Recytacja wiersza Adama Asnyka: „Przyjście Mesjasza”.

„Lud czekający na swego Mesjasza
Nie zwróci oczu na dziecinę małą
I do biednego nie zajrzy poddasza;
Mniema, że zbawcę, którego czekało

Tyle pokoleń, ujrzy ziemia nasza
Od razu ziemską okrytego chwałą,
Jak na wojsk czele niewiernych rozprasza –
Mniema, że wszystko będzie przed nim drżało.

Że nawet głowy ugną się książęce,
Zdając mu władzę nad światem...
Więc jeśli usłyszysz, że się narodził w stajence
I że mędrcom dary mu przynieśli,
Pyta ze śmiechem: «Jak to? ten syn cieśli
Ma rządy świata ująć w swoje ręce?»”.

– O kim pisze Adam Asnyk?

*Nauka pieśni: „Oto Pan Bóg przyjdzie”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

Oto Pan Bóg przyjdzie
z rzeszą Świętych nam przybędzie,
światłość wielka w dzień ów będzie.
Alleluja! Alleluja!

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Kim jest dla mnie Jezus Chrystus?
- Jak wyznaję wiarę w Jezusa – Mesjasza?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę, w której podziękujesz Jezusowi za Jego mesjańskie posłannictwo.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt wiary”.

20. SŁOWO STAŁO SIĘ CIAŁEM – TAJEMNICA WCIELENIA

Cel ogólny

Ukazanie prawdy, że Chrystus – Syn Boży przyjął ludzką naturę.
Pogłębienie prawdy o Tajemnicy Wcielenia.
Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za miłość, którą objawił w swoim Synu – Jezusie Chrystusie.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje, czym jest „Tajemnica Wcielenia”,
- przytacza treść Prologu z Ewangelii według św. Jana (A.13).

Umiejętności

- interpretuje Prolog św. Jana (A.13.17),
- opowiada o narodzeniu Jezusa (A.13.3),
- objaśnia znaczenie „Światła” w Prologu św. Jana,
- wyjaśnia, czego dotyczy tajemnica Wcielenia,
- wskazuje na wartość tajemnicy Wcielenia.

Postawy

- podejmuje refleksję nad słowem Bożym (A.11.c).

Metody

Rozmowa kierowana, uroczyste odczytanie tekstu biblijnego, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, praca w grupach, kolaż, analiza tekstów źródłowych, tekst luk, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT, Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, świeca, prezentacja multimedialna – myśli zawarte w Prologu św. Jana, materiały do wykonania kolażu.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

– Co znaczy słowo: „Mesjasz”?

Jezus Chrystus jest zapowiadany Mesjaszem, a proroctwa dotyczące Jego mesjańskiego posłannictwa, wypełniły się w Nowym Testamencie. Człowiek przez swoje nieposłuszeństwo i grzech zerwał przyjaźń z Bogiem. Jednak Bóg nie odwrócił się od człowieka i zesłał na ziemię swego Syna Jednorodzonego, aby go odkupił.

– Jak nazywa się czas, w którym wspominamy wydarzenie przyjścia na świat Mesjasza?

Święta Bożego Narodzenia wprowadzają nas w tajemnicę Wcielenia.

Wcielenie – przyjęcie przez Jezusa Chrystusa ludzkiej natury.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Uroczyste odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Na początku było Słowo,
a Słowo było u Boga,
i Bogiem było Słowo.
Ono było na początku u Boga.
Wszystko przez Nie się stało,
a bez Niego nic się nie stało,
co się stało.
W Nim było życie,
a życie było światłością ludzi,
a światłość w ciemności świeci
i ciemność jej nie ogarnęła.

Pojawił się człowiek posłany przez Boga –
Jan mu było na imię.
Przyszedł on na świadectwo,
aby zaświadczyć o światłości,
by wszyscy uwierzyli przez niego.
Nie był on światłością,
lecz [posłanym], aby zaświadczyć o światłości.
Była światłość prawdziwa,
która oświeca każdego człowieka,
gdy na świat przychodzi.
Na świecie było [Słowo],
a świat stał się przez Nie,
lecz świat Go nie poznał.
Przyszło do swojej własności,
a swoi Go nie przyjęli.
Wszystkim tym jednak, którzy Je przyjęli,
dało moc, aby się stali dziećmi Bożymi,
tym, którzy wierzą w imię Jego –
którzy ani z krwi,
ani z żądzy ciała,
ani z woli męża,
ale z Boga się narodzili.
A Słowo stało się ciałem
i zamieszkało wśród nas.
I oglądaliśmy Jego chwałę,
chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca,
pełen łaski i prawdy.

Jan daje o Nim świadectwo i głośno woła w słowach: «Ten był, o którym powiedziałem: Ten, który po mnie idzie, przewyższył mnie godnością, gdyż był wcześniej ode mnie». Z Jego pełności wszyscyśmy otrzymali – łaskę po łasce. Podczas gdy Prawo zostało nadane przez Mojżesza, łaska i prawda przyszły przez Jezusa Chrystusa. Boga nikt nigdy nie widział, Ten Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca, [o Nim] pouczył” (J 1,1-18).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do czego porównuje św. Jan życie Boże?
- Kto jest posłańcem poprzedzającym misję Chrystusa?
- Kto jest nazwany „Słowem” i „Światłością”?
- Co jest cechą dzieci Bożych?
- Co oznaczają słowa: „A Słowo stało się Ciałem i zamieszkało wśród nas”?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Prezentacja multimedialna – myśli zawarte w Prologu św. Jana.

W PROLOGU ŚW. JANA ZAWARTE SĄ NASTĘPUJĄCE MYŚLI:

1. Jezus jest Synem Boga Stworzyciela.
2. Życie Boże jest porównane do światłości, która oświeca drogę do zbawienia.
3. Misję Chrystusa poprzedzał Jan Chrzciciel.
4. „Słowem” i „Światłością” jest nazwany Chrystus, czyli Mesjasz.
5. Dzieci Boże wyróżniają się wiarą w Chrystusa Zbawiciela.
6. Syn Boży przyjmuje ludzką naturę.

Bóg, posyłając ludziom swego Syna Jednorodzonego, objawił wielką miłość. Św. Jan zaświadcza o Boskim pochodzeniu Jezusa.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na sześć grup. Każda z grup ma graficznie przedstawić jedną z myśli zawartych w Prologu (można posłużyć się techniką kolażu).

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza:

„W czasie ustalonym przez Boga wcielił się Jedyne Syn Ojca, wieczne Słowo, (...) nie tracąc natury Boskiej, przyjął naturę ludzką” (KKK 479).

W Katechizmie Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT czytamy:

„W Jezusie Bóg przyjął nasze śmiertelne, ludzkie ciało (WCIELENIE), dzielił z nami ziemski los, tak jak my cierpiał i umarł i stał się jednym z nas we wszystkim oprócz grzechu” (YOUCAT 76).

– Czym jest Wcielenie Syna Bożego?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Sobór Watykański II w *Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym* podaje:

„Albowiem On, Syn Boży, przez wcielenie swoje zjednoczył się jakoś z każdym człowiekiem. Ludzkimi rękoma pracował, ludzkim umysłem myślał, ludzką działał wolą, ludzkim sercem kochał, urodzony z Maryi Dziewicy, stał się prawdziwie jednym z nas, we wszystkim do nas podobny oprócz grzechu” (*Gaudium et spes*, 22).

– Z kim zjednoczył się Syn Boży przez Wcielenie?

– W czym Jezus jest podobny do ludzi?

– Co różni Syna Bożego od ludzi?

Pan Jezus poprzez Wcielenie zjednoczył się z nami.

ZAKOŃCZENIE

Autorefleksja.

Miłość Boga objawiła się w Tajemnicy Wcielenia.

Pomyślmy:

– Jak okazuję Bogu wdzięczność za Tajemnicę Wcielenia?

– Jak często dziękuję Bogu za Jego wielką miłość?

„Anioł Pański”.

Anioł Pański zwiastował Pannie Maryi.

I poczęła z Ducha Świętego.

Zdrowaś Maryjo...

Oto ja Służebnica Pańska.
Niech mi się stanie według słowa Twego.

Zdrowaś Maryjo...

A Słowo Ciałem się stało.
I zamieszkało między nami.

Zdrowaś Maryjo...

Módl się za nami, święta Boża Rodzicielko,
abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych.

PRACA DOMOWA

Ułóż krzyżówkę do hasła: WCIĘLENIE. Postaraj się, aby hasła związane były z tematem katechezy.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

21. CHRZEST JEZUSA W JORDANIE

Cel ogólny

Przedstawienie historyczności Jezusa Chrystusa – chrzest.
Kształtowanie postawy wdzięczności za chrzest i odkupienie.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, gdzie Jezus przyjął chrzest,
- wymienia, kto objawił się w czasie chrztu Jezusa.

Umiejętności

- opowiada o chrzcie Jezusa w Jordanie (A.13.3),
- wyjaśnia, co dokonało się nad wodami Jordanu,
- charakteryzuje dary otrzymane na chrzcie,
- podaje datę liturgicznego wspomnienia chrztu Pańskiego,
- układa rozważanie do pierwszej tajemnicy światła.

Postawy

- wyraża wdzięczność Chrystusowi za dar chrztu.

Metody

Rozmowa kierowana, pokaz, techniki multimedialne, analiza tekstów biblijnych, ekspozycja, drama, techniki plastyczne, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT, tekst przemówienia papieża Benedykta XVI, plansza (slajd) z tekstem – Łk 3,21-22b, mapa Polski, prezentacja multimedialna – slajdy lub krótki film prezentujący rzekę Jordan, ilustracja przedstawiająca chrzest Jezusa, rekwizyty do scenki biblijnej, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

– Do czego służy woda?

Każdy z was doskonale wie, do czego służy woda oraz jak ważna jest dla naszego organizmu oraz środowiska. Bez wody nie ma życia. Tam, gdzie jest woda mogą żyć ludzie oraz inne organizmy.

Pokaz mapy Polski.

– Jaka jest najdłuższa rzeka Polski?

Prezentacja multimedialna – slajdy lub krótki film prezentujący rzekę Jordan.

Na dzisiejszej katechezie „przeniesiemy się” nad rzekę Jordan do miejsca chrztu Pana Jezusa.

Jordan – jest palestyńską rzeką, która bierze początek u stóp góry Hermon i wpada do Morza Martwego. W wodach Jordanu chrzcił Jan Chrzciciel. Tam też Jezus został namaszczone Duchem Świętym, zanim rozpoczął swą publiczną działalność.

Jan Chrzciciel – był synem Zachariasza i Elżbiety, spokrewnionej z Najświętszą Maryją Panną. Określenie: „Chrzciciel” pochodzi stąd, że udzielał chrztu nawrócenia nad Jordanem.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Gdy Jezus miał trzydzieści lat, udał się nad rzekę Jordan. Wszedł do wody i poprosił Jana, aby Go ochrzcił. Podczas chrztu Jezusa nad Jego głową pojawiła się gołębica, a z nieba przemówił Bóg donośnym głosem: „To jest mój Syn, umiłowany”.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wtedy przyszedł Jezus z Galilei nad Jordan do Jana, żeby przyjąć chrzest od niego. Lecz Jan powstrzymywał Go, mówiąc: «To ja potrzebuję chrztu od Ciebie, a Ty przychodzisz do mnie?» Jezus mu odpowiedział:

«Pozwól teraz, bo tak godzi się nam wypełnić wszystko, co sprawiedliwe». Wtedy Mu ustąpił” (Mt 3,13-15).

Analiza tekstu biblijnego.

- Dokąd udał się Jezus?
- W jakim celu przyszedł Jezus nad Jordan?
- Co powiedział Jan Chrzciciel?
- Co odpowiedział Pan Jezus Janowi?

„Kiedy cały lud przystępował do chrztu, Jezus także przyjął chrzest. A gdy się modlił otworzyło się niebo i Duch Święty zstąpił nad Niego, w postaci cielesnej niby gołębica, a z nieba odezwał się głos: «Ty jesteś mój Syn umiłowany, w Tobie mam upodobanie»” (Łk 3,21-22).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej chrzest Jezusa.

- Co wydarzyło się podczas chrztu Jezusa?
- Jakie słowa wypowiedział Bóg?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Ty jesteś mój Syn umiłowany, w Tobie mam upodobanie” (Łk 3,22b).
--

Drama.

Wybrani uczniowie otrzymują rekwizyty i odgrywają scenę biblijną chrztu Pana Jezusa (z uwzględnieniem historyczności wydarzenia).

Od chrztu w Jordanie Pan Jezus rozpoczął swoją działalność publiczną. Misja Chrystusa została potwierdzona z nieba. Bóg Ojciec, dał świadectwo, że jest On Synem Bożym i ma prawo przemawiać w Jego imieniu.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2, 3)

W Katechizmie Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT znajdujemy odpowiedź na pytanie: Dlaczego Jezus polecił Janowi, by Go ochrzcił, chociaż był bez grzechu?

„Chrzest oznacza zanurzenie. W swoim chrzcie Jezus zanurzył się w dzieje grzechu całej ludzkości. Ustanowił przez to znak. Aby zbawić nas od naszych grzechów, pewnego dnia zanurzy się w śmierć, ale dzięki mocy swojego Ojca zostanie wskrzeszony do życia. Grzesznicy – żołnierze, nierządnicze, celnicy – przychodzili do proroka Jana Chrzciciela, ponieważ pragnęli «chrztu nawrócenia na odpuszczenie grzechów» (Łk 3,3). Właściwie Jezus nie potrzebował tego chrztu, bo był bez grzechu. Przyjęcie jednak chrztu przez Niego uzmysławia nam dwie rzeczy: Jezus bierze na siebie nasze grzechy; pozwalając się zanurzyć zapowiada swoją Mękę i swoje Zmartwychwstanie. Przy tym znaku gotowości do poniesienia za nas śmierci otwiera się niebo: «Ty jesteś moim Synem umiłowanym» (Łk 3,22b)” (YOUCAT 87).

– Dlaczego Pan Jezus przyjął chrzest w Jordanie?

Pan Jezus przyjmując chrzest, wziął na Siebie nasze grzechy i przez zanurzenie w wodzie zapowiedział swoją Mękę i Zmartwychwstanie.

Papież Benedykt XVI poucza o chrzcie Pana Jezusa w Jordanie:

„Ewangeliczne opowiadanie o chrzcie Jezusa (...), ukazuje drogę uniżenia i pokory, którą Syn Boży wybrał dobrowolnie, aby przyjąć i wypełnić plan Ojca, aby być posłusznym Jego woli miłości do człowieka we wszystkim, aż po ofiarę na krzyżu. Jezus, gdy już dorósł, rozpoczyna swoją działalność publiczną udając się nad rzekę Jordan, aby przyjąć od Jana chrzest pokuty i nawrócenia” (*„Niebo otwarte nad dziećmi”. Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej w niedzielę Chrztu Pańskiego, Watykan, 13 stycznia 2013 r.*).

– Co ukazuje wydarzenie chrztu Jezusa?

ZAKOŃCZENIE

W pierwszą niedzielę po uroczystości Objawienia Pańskiego – Trzech Króli wspominamy chrzest Chrystusa w Jordanie.

Wydarzenie chrztu Pańskiego zostało włączone w rozważania tajemnic różańcowych.

- W której części różańca rozważamy tajemnicę chrztu Pana Jezusa?
- W której tajemnicy światła rozważamy chrzest Pana Jezusa w Jordanie?

Podczas chrztu Pan Bóg uwalnia nas od grzechu pierworodnego i innych grzechów, czyni nas świątynią Ducha Świętego i włącza nas do wspólnoty Kościoła.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak dziękuję Bogu za chrzest święty?
- W jaki sposób wyrażam wdzięczność Chrystusowi za dar odkupienia?

*Nauka piosenki: „Chrystus przyjął chrzest w Jordanie”
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

Ref. Chrystus przyjął chrzest w Jordanie,
aby zgładzić nasze grzechy.

1. Gdy Jan wypełniał swe zadanie,
wszedł do Jordanu Stwórcy świata,
by swym obmyciem w jego wodach
czystość przywrócić nurtom rzeki.

2. Obwieścił Ojciec głosem z nieba:
„Oto mój Syn umiłowany”,
a Duch w postaci gołębicy
przyszedł z wysoka na Jezusa.

3. Jaśniej dzisiaj dla Kościoła
Jego zbawienna tajemnica,
bo w Trzech Osobach Bóg się jawi,
który jednością jest na wieki.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę dziękczynną za dar swojego chrztu.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

22. POWOŁANIE PIERWSZYCH UCZNIÓW

Cel ogólny

Przedstawienie wydarzenia powołania pierwszych uczniów przez Jezusa.
Kształtowanie postawy ucznia Chrystusa żyjącego według Jego słowa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest powołanie,
- wymienia imiona pierwszych uczniów Jezusa.

Umiejętności

- opowiada o wydarzeniu powołania pierwszych uczniów (A.13.16),
- charakteryzuje postawę powołanych uczniów,
- wyjaśnia znaczenie słów: „uczynię was rybakami ludzi”,
- określa zadania uczniów Chrystusa,
- wskazuje jak można głosić Ewangelię.

Postawy

- rzetelnie wypełnia obowiązki ucznia Chrystusa,
- stara się układać swoje życie według wskazań słowa Bożego (A.13.e).

Metody

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, niedokończona zdanie, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew, techniki multimedialne.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT, teksty przemówień papieża Franciszka, plansza (slajd) z tekstem – Łk 5,10b, tekst świadectwa, ilustracja przedstawiająca Jezusa nauczającego z łodzi, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa.

„Pójdźcie za mną, a zrobię was rybakami ludzi. Ja również odpowiedziałem na ten głos powołania, głos Jezusa Chrystusa. Jednak jest to dopiero początek drogi powołania, na którą wszedłem. Droga ta jest długa i trudna, gdyż Pan powiedział: «Wielu jest powołanych, ale mało wybranych». Potrzeba wielu wyrzeczeń i sił, abym kroczył tą drogą za Chrystusem. Jednak ufam, że Miłosierdzie Boże i łaska Ducha Świętego pomogą mi dojść do końca tej drogi – do święceń kapłańskich. Aby przynieść obfity plon, dobry owoc, wspomóc innych w dojściu do chwały Jezusa Chrystusa i jedności z Bogiem (Kuba)” (<https://www.niedziela.pl/arttykul/20377/nd/Swiadectwa-powolanych-do-kaplanstwa>).

- Jaką drogę życia wybrał Kuba?
- Na czyj głos odpowiedział?
- Do czego przygotowuje się Kuba?

Wyjaśnienie znaczenia słów: „powołanie”, „uczeń”.

Powołanie – zdolność i zamiłowanie do czegoś; posiadanie daru do wykonywania danej czynności.

Uczeń – jest nim ten, kto przyjmuje naukę swego mistrza. W Ewangelii uczniem jest ten, kto zostaje powołany przez Jezusa.

ROZWINIĘCIE

Pan Jezus po chrzcie w Jordanie rozpoczął działalność publiczną. Nauczając nad jeziorem Genenezaret powołał uczniów.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Pewnego razu – gdy tłum cisnął się do Niego aby słuchać słowa Bożego, a On stał nad jeziorem Genenezaret – zobaczył dwie łodzie, stojące przy brzegu; rybacy zaś wyszli z nich i płukali sieci. Wszedłszy do jednej łodzi, która należała do Szymona, poprosił go, żeby nieco odbił od brzegu. Potem usiadł i z łodzi nauczał tłumy.

Gdy przestał mówić, rzekł do Szymona: «Wy płyn na głębie i zarzućcie sieci na połów!». A Szymon odpowiedział: «Mistrzu, całą noc pracowaliśmy i nieśmy nie ułowili. Lecz na Twoje słowo zarzucę sieci». Skoro to uczynili, zagarnęli tak wielkie mnóstwo ryb, że sieci ich zaczynały się rwać. Skinęli więc na współników w drugiej łodzi, żeby im przyszli z pomocą. Ci podpłynęli; i napełnili obie łodzie, tak że się prawie zanurzały. Widząc to Szymon Piotr przypadł Jezusowi do kolan i rzekł: «Odejdź ode mnie, Panie, bo jestem człowiek grzeszny». I jego bowiem, i wszystkich jego towarzyszy w zdumienie wprowadził połów ryb, jakiego dokonali; jak również Jakuba i Jana, synów Zebedeusza, którzy byli współnikami Szymona. Lecz Jezus rzekł do Szymona: «Nie bój się, odtąd ludzi będziesz łowił». I przyciągnąwszy łodzie do brzegu, zostawili wszystko i poszli za Nim” (Łk 5,1-11).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej Jezusa nauczającego z łodzi.

Analiza tekstu biblijnego.

- Nad jakim jeziorem nauczał Pan Jezus?
- Jakie słowa wypowiedział Pan Jezus do rybaków?
- Co Jezus powiedział Szymonowi po obfitym połowie ryb?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Nie bój się, odtąd ludzi będziesz łowił” (Łk 5,10b).

- Do czego Pan Jezus powołał Szymona?

Pan Jezus powołał na swoich uczniów rybaków. Spotkał ich nad brzegiem jeziora.

- Jakie imiona nosili pierwsi uczniowie Jezusa?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Powołani przez Jezusa uczniowie towarzyszyli Mu przez cały okres działalności publicznej.

Papież Franciszek poucza:

„Uczniowie byli rybakami – Jezus ich powołał właśnie podczas pracy. Andrzej i Piotr pracowali przy sieciach. Zostawili sieci i poszli za Jezusem. Jan i Jakub podobnie – zostawili ojca i młodzieńców, którzy z nimi pracowali, i poszli za Jezusem. Usłyszeli powołanie w momencie, gdy wykonywali swój zawód rybaków” (*„Zażyłość z Panem”. Homilia wygłoszona podczas Mszy Świętej z kaplicy Domu św. Marty, Watykan, 17 kwietnia 2020 r.*).

– W jakim momencie rybacy usłyszeli powołanie Jezusa?

Papież poucza również, jakim człowiekiem jest uczeń Jezusa:

„Bycie uczniem jest prawdziwą tożsamością chrześcijanina. I to bycie uczniami da nam wolność – uczeń jest człowiekiem wolnym, ponieważ trwa w Panu” (*„Trwanie w Panu”. Homilia wygłoszona podczas Mszy Świętej z kaplicy Domu św. Marty, Watykan, 1 kwietnia 2020r.*).

– Jakim człowiekiem jest uczeń Jezusa?

– Co to znaczy: „trwać w Panu”?

Człowiek wierzący ma wyznaczoną misję do spełnienia tu na ziemi. Doświadczamy różnorodności powołań w świecie. Bóg kocha wszystkie swoje dzieci i każde z nich pragnie doprowadzić do spotkania z Nim.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Dziś Pan Jezus także powołuje swoich uczniów do głoszenia Ewangelii.

– Jakie są nasze zadania apostołskie?

Każdy z nas jest powołany przez Jezusa do świadczenia o Jego miłości i dobroci. Swoim życiem mamy wskazywać innym drogę

do Niego. Każdy może to robić w inny sposób. Tak jak pierwsi uczniowie mamy „łowić ludzi” dla Jezusa.

Autorefleksja.

Idąc za Jezusem, stajemy się Jego uczniami.

Pomyślmy:

- Jak słucham nauki Pana Jezusa, mojego Nauczyciela?
- Jak wprowadzam naukę Pana Jezusa do swojego życia?

*Nauka piosenki: „Jezioro Genenezaret”
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

Ref. Jezioro Genenezaret, ludzkich serc pełne sieci. /x2

1. Nad jeziorem Genenezaret rybacy i Piotr i inni byli też.
Tam na brzegu Pan Jezus ich zobaczył i powiedział, by On za Nim szedł.

2. Nad jeziorem Genenezaret rybacy i ja i inni byli też.
Tam na brzegu Pan Jezus nas zobaczył i powiedział, by ktoś za Nim szedł.

3. Poszli za Nim, by łowić serca ludzi z siecią wielką, jak wielki jest świat.

Jak Pan Jezus, tak oni będą mówić, Jego słowa rozdawać pośród miast.

PRACA DOMOWA

Napisz, jak powinien postępować uczeń Jezusa. Wykorzystaj schemat.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt wiary”.

23. OBJAWIENIE SIĘ JEZUSA W KANIE GALILEJSKIEJ

Cel ogólny

Zapoznanie z biblijnym wydarzeniem cudu Jezusa w Kanie Galilejskiej.

Ukazanie prawdy, że jesteśmy wezwani do pogłębiania więzi z Jezusem przez wypełnianie woli Bożej.

Kształtowanie postawy posłuszeństwa woli Bożej.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje słowo: „cud”,
- podaje, że Pan Jezus objawił Siebie na weselu w Kanie.

Umiejętności

- opowiada o pierwszym cudzie Jezusa (A.13.3),
- wyjaśnia słowa Maryi: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie”,
- podaje, że Maryja wzywa nas do wypełniania woli Pana Jezusa,
- określa, kiedy człowiek pełni wolę Boga.

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za wypełnianie woli Bożej,
- pogłębia swoją więź z Chrystusem poprzez poznanie Jego osoby i nauczania (A.13.b).

Metody

Pogadanka, pokaz, ekspozycja, czytanie z podziałem na role lub inscenizacja, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, śpiew, techniki multimedialne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst przemówienia papieża Franciszka, plansza (slajd) z tekstem – J 2,5, mapa Palestyny z czasów Jezusa, ilustracja przedstawiająca cud Pana Jezusa w Kanie Galilejskiej, scenariusz inscenizacji, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

Pogadanka na temat przyjęcia weselnego i związanych z nim zwyczajów.

W kraju Pana Jezusa również odbywały się ucztę weselne. W jednej z nich wziął udział Pan Jezus. Była tam także Matka Jezusa oraz Jego uczniowie. Wesele odbywało się w Kanie Galilejskiej.

Pokaz mapy Palestyny z czasów Pana Jezusa.

Wskazanie Kany Galilejskiej na mapie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Cud – nadzwyczajne wydarzenie, którego nie może dokonać żaden człowiek, ale tylko Bóg.

Kana Galilejska – miejscowość w Galilei położona na północ od Nazaretu.

ROZWINIĘCIE

Wyjaśnienie znaczenia słów: „stągwie”, „żydowskie oczyszczenia”.

Stągwie – dzbanki, naczynia na wodę.

Żydowskie oczyszczenia – obmycie rąk przed i po posiłku.

Pan Jezus przyjął zaproszenie na wesele i swoją obecnością uświęcił małżeństwo oraz pomógł gospodarzowi wesela. Cud w Kanie stał się zapowiedzią tego, co dokonało się na Ostatniej Wieczerzy.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Odbywało się wesele w Kanie Galilejskiej i była tam Matka Jezusa. Zaproszono na to wesele także Jezusa i Jego uczniów. A kiedy zabrakło wina, Matka Jezusa mówi do Niego: «Nie mają już wina».

Jezus jej odpowiedział: «Czyż to moja lub Twoja sprawa Niewiasto? Czyż jeszcze nie nadeszła godzina moja?» Wtedy Matka Jego powiedziała do sług: «Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie». Stało zaś tam sześć stągwi kamiennych, przeznaczonych do żydowskich oczyszczeń, z których każda mogła pomieścić dwie lub trzy miary. Rzekł do nich Jezus: «Napełnijcie stągwie wodą!» I napełnili je aż po brzegi. Potem do nich powiedział: «Zaczerpnijcie teraz i zanieście staroście weselnemu!» Oni zaś zanieśli. A gdy starosta weselny skosztował wody, która stała się winem – nie wiedział bowiem skąd ono pochodzi, ale słudzy, którzy czerpali wodę, wiedzieli – przywołał pana młodego i powiedział do niego: «Każdy człowiek stawia najpierw dobre wino, a gdy się napiją, wówczas gorsze. Ty zachowałeś dobre wino aż do tej pory». Taki to początek znaków uczynił Jezus w Kanie Galilejskiej. Objawił swoją chwałę i uwierzyli w Niego Jego uczniowie” (J 2,1-11).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej cud Pana Jezusa w Kanie Galilejskiej.

Odczytanie tekstu biblijnego z podziałem na role lub inscenizacja wydarzenia biblijnego.

Do inscenizacji można wykorzystać poniższy scenariusz. Rozdajemy uczniom teksty do odczytania.

„Przewodnik: Zapewne słyszeliście o przemienieniu wody w wino na weselu w Kanie Galilejskiej. Dzisiejsza Ewangelia opowiada o pierwszym zapisanym cudzie Jezusa.

Narrator: W Kanie Galilejskiej odbywało się wesele, na które zaproszono Maryję, Jezusa i Jego uczniów. A kiedy zabrakło wina, Matka Jezusa powiedziała do Niego:

Maryja: Jezu, nie mają już wina. Pan młody będzie zakłopotany.

Jezus: Matko, nie proś Mnie o pomoc. Mój czas jeszcze nie nadszedł.

Narrator: Maryja poprosiła jednego ze sług i powiedziała:

Maryja: Zróbcie wszystko, co powie wam mój Syn.

Narrator: Wtedy Jezus zwrócił się do sług.

Jezus: Napełnijcie sześć dużych kamiennych stągwi wodą.

Narrator: Stągwie mogły pomieścić około stu litrów. Słudzy napętnili stągwie wodą, tak jak im powiedział Jezus.

Jezus: A teraz zaczerpnijcie wody ze stągwi i zanieście staroście weselnemu.

Narrator: A kiedy starosta weselny skosztował był zaskoczony. Zawołał pana młodego i rzekł do niego:

Starosta: Co za wspaniałe wino! Każdy człowiek stawia najpierw dobre wino, a gdy się napiją wówczas gorsze. Ty zachowałeś najlepsze wino na sam koniec.

Narrator: Taki był pierwszy cud, jaki Jezus uczynił w Kanie Galilejskiej. Objawił swoją chwałę i uwierzyli w Niego Jego uczniowie. Następnie On, Jego uczniowie i rodzina udali się do Kafarnaum, gdzie pozostali kilka dni” (C. Camp Twork, *To ja chcę być Jezusem! Scenariusze zabaw i gier dla dzieci*, Kraków 2004).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto został zaproszony na wesele w Kanie Galilejskiej?
- Czego zabrakło na weselu?
- Co nadzwyczajnego uczynił Jezus na weselu?
- Na czyją prośbę Jezus uczynił cud?
- Co Maryja powiedziała do sług?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie” (J 2,5b).

- Do czego zachęca nas Maryja?

W pierwszym cudzie Pana Jezusa pośredniczyła Jego Matka. Ona wstawiła się u swojego Syna wierząc, że Jezus pomoże. Maryja zachęca nas do wypełniania nauki Chrystusa.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2, 3)

Papież Franciszek poucza o wielkim znaczeniu pierwszego cudu Jezusa.

„Na tym weselu naprawdę zostaje zawarte nowe przymierze, a sługom Pana, czyli całemu Kościołowi powierzona zostaje nowa misja: «Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie!». Służenie Panu oznacza słuchanie i wprowadzanie w czyn Jego Słowa. Jest to proste, ale istotne zalecenie Matki Jezusa i program życia chrześcijańskiego. Dla każdego z nas czerpanie ze stągwi oznacza zawierzenie Słowu Bożemu, aby doświadczyć jego skuteczności w życiu” (*Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej, Watykan, 8 czerwca 2016 r.*).

– Co oznacza dla nas czerpanie ze stągwi?

„Słowom Jezusa towarzyszą liczne «czyny, cuda, i znaki» (...). Potwierdzają one, że Jezus jest zapowiedzianym Mesjaszem” (KKK 547).

– O czym świadczy cud dokonany przez Jezusa?

Pan Jezus zamieniając wodę w wino objawił swoją moc i potwierdził, że jest Mesjaszem.

ZAKOŃCZENIE

Maryja mówi: „Zróbcie wszystko...”. Te słowa odnoszą się do każdego z nas, zachęcają nas do posłuszeństwa Jezusowi. Maryja uczy nas, że zawsze powinniśmy słuchać Jezusa i wypełniać Jego wolę.

*Nauka pieśni: „Uczyńcie, co wam mówi Syn”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)*

Usłysz Bożej Matki głos,
która wzywa dzisiaj nas,
chce u Syna znów wyprosić
cud przemiany serc.

Uczyńcie, co wam mówi Syn,
przyobleczcie wiarę w czyn.
Niech się słowo Boże stanie
ciałem w każdym z nas.

Autorefleksja.

Dobrze jest wypełniać w swoim życiu polecenia Matki Bożej i czynić wszystko, do czego wzywa nas Pan Jezus.

Pomyślmy:

- Co robię, aby umacniać swoją wiarę?
- Jak w swoim życiu wypełniam wolę Boga?

PRACA DOMOWA

Napisz, kiedy jesteśmy posłuszni Bogu.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Poprośmy Maryję, naszą Matkę w niebie, aby pomagała nam pełnić Bożą wolę.

„Zdrowaś Maryjo”.

24. JEZUS CZYNI CUDA

Cel ogólny

Zapoznanie z cudami Pana Jezusa na podstawie Ewangelii wg św. Łukasza.

Budzenie pragnienia życia według nauki Bożej.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że Jezus czynił cuda (A.13),
- wymienia cuda Jezusa (A.13.3).

Umiejętności

- opowiada o cudach Pana Jezusa (A.13),
- wyjaśnia znaczenie cudów Jezusa,
- potrafi wskazać podstawowe różnice w różnego rodzaju cudach (A.13.3),
- rozumie celowość czynienia cudów przez Jezusa.

Postawy

- stara się układać swoje życie według wskazań słowa Bożego (A.13.e).

Metody

Rozmowa kierowana, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstów z nauczania Kościoła, ekspozycja, katalog pytań, praca w grupach, alternatywne tytuły, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT, tekst świadectwa, karty pracy, prezentacja multimedialna – kategorie cudów, prezentacja multimedialna – cud eucharystyczny, plansze (slajdy) z tekstami – Mt 15,31 i KKK 548, nagrania z piosenką i pieśnią .

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

- Jaki był pierwszy cud Jezusa?
- Na czyją prośbę Pan Jezus dokonał pierwszego cudu?

Pan Jezus w dalszym ciągu dokonuje cudów. Świadczą o tym liczne wota i świadectwa osób, które doznały szczególnej łaski od Pana.

Odczytanie świadectwa.

„Przyszliśmy w pieszej pielgrzymce z Żywca, by podziękować Panu Bogu i Matce Boskiej Gidelskiej za łaskę uzdrowienia naszego synka. Było tak źle, że pierwszy rok jego życia wspominamy po prostu jak koszmar. Chorował na astmę, miał wielokrotnie przetaczaną krew, był bardzo słaby i przez cały czas się dusił. Zdarzało się, że w domu przebywał jakieś trzy dni w miesiącu, a pozostały czas musiał spędzić w szpitalu pod opieką lekarzy.

Ostatnią deską ratunku stała się dla nas pielgrzymka. W Gidlach modliliśmy się gorąco o jego zdrowie. Wkrótce nasze gorące modlitwy zostały wysłuchane. Po powrocie z pielgrzymki żyliśmy przez cały rok w spokoju. Nasz synek poczuł się lepiej, nie dostawał już ataków duszności, jego stan bardzo się poprawił. Było to jakby nie to samo dziecko. Aż do maja następnego roku nie miał w ogóle ataków duszności, nie trzeba było podawać leków. Potem zdarzył się jeden atak, ale już nie tak poważny.

Dzisiaj Matce Bożej Gidelskiej gorąco dziękujemy za to, że nasze dziecko jest zdrowe i wreszcie może zapomnieć, co to szpital” (Violetta Kijas – mama dziecka, *Uzdrowienie chłopca z Żywca*, <https://gidle.dominikanie.pl/2014/12/17/uzdrowienie-chlopca-z-zywca/>).

- Co dokonało się w rodzinie chłopca?

Pan Jezus nie przechodził obojętnie wobec ludzkich potrzeb. Swoją boską mocą czynił cuda, rzeczy niezwykle: uzdrawiał chorych, wskrzeszał umarłych, wypędzał złe duchy, uciszał żywioły – burze. Te znaki pomogły ludziom uwierzyć, że Jezus jest naprawdę Synem Bożym.

Prezentacja multimedialna – kategorie cudów.

NA PODSTAWIE TEKSTÓW BIBLIJNYCH ROZRÓŻNIAMY CZTERY PODSTAWOWE KATEGORIE CUDÓW JEZUSA:

1. **Cuda natury** – uciszenie burzy na jeziorze – są one zawsze ukazaniem mocy Boga nad siłami natury.
2. **Uzdrowienia** – kobieta cierpiąca na krwotok, uzdrowienie sługi setnika – podkreślają nie tylko moc Boga nad światem przyrody, ale także nad ludzkim ciałem.
3. **Egzorcyzmy**, czyli wypędzanie złego ducha – uzdrowienie opętanego – najczęściej występują w połączeniu z uzdrowieniem ciała.
4. **Wskrzeszenia** – Córka Jaira – przywracanie do życia, podkreślają potęgę Boga nad śmiercią.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Celem cudów Jezusowych było zawsze dobro człowieka. Cuda zwracały ludzi na Boga i kończyły się Jego uwielbieniem, wprowadzały w zachwyt i umacniały ich wiarę.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Tłumy zdumiewały się widząc, że niemi mówią,
ułomni są zdrowi, chromi chodzą, niewidomi widzą.
I wielbiły Boga Izraela” (Mt 15,31).

Analiza tekstu biblijnego.

- Czym zdumiewały się tłumy?
- Kogo wielbili świadkowie cudów?

Praca w grupach – katalog pytań.

Dzielimy uczniów na sześć grup. Uczniowie otrzymują teksty biblijne i układają trzy pytania. Po zakończonej pracy każdy zespół czyta tekst Ewangelii, po czym zadaje przygotowane pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

Uzdrowienie sługi setnika: Łk 7,1-10.

Grupa II

Uciszenie burzy na jeziorze: Łk 8,22-25.

Grupa III

Wskrzeszenie córki Jaira: Łk 8,40-42a.49-55.

Grupa IV

Uzdrowienie opętanego: Łk 8,26-34.

Grupa V

Rozmnożenie chleba: Łk 9,10-17.

Grupa VI

Uzdrowienie niewidomego pod Jerychem: Łk 18,35-43.

Prezentacja pracy w grupach.

Pokaz slajdów – ilustracje do tekstów biblijnych.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

W Katechizmie Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT czytamy:

„Cuda, które czynił Jezus, były znakami zainaugurowania królestwa Bożego. Wyrażały miłość Jezusa do ludzi i uwiarygodniały Jego posłannictwo.

Cuda Jezusa nie były magiczną autoprezentacją. Przepęniała Go moc zbawczej miłości Boga. Przez cuda pokazał, że jest Mesjaszem i królestwo Boże zaczyna się w Nim. To były znamiona nastania nowego świata: zaspokajał głód (J 6,5-15), znosił niesprawiedliwość (Łk 19,8), chorobę i śmierć (Mt 11,5). Wypędzając demony, ruszył w zwycięski pochód przeciw «władcy tego świata» (J 12,31; pod tym pojęciem kryje się Szatan). Jednakże nie położył kresu wszelkiemu złu na świecie. W orbicie Jego szczególnego zainteresowania znajdowało się wyzwolenie człowieka z niewoli grzechu. W zasadniczej mierze chodziło Mu o wiarę, którą wzbudzał również przez cuda” (YOUCAT 91).

- Czym były cuda Pana Jezusa?
- Dlaczego Pan Jezus czynił cuda?

Pan Jezus dokonywał cudów, aby dać świadectwo, że pełni dzieła swojego Ojca, że jest Synem Bożym. Bóg zaprasza przez te znaki każdego z nas do pogłębienia wiary, ukazuje, że wciąż trwa Jego pełen miłości dialog z człowiekiem.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Cuda umacniają więc wiarę w Tego,
który pełni dzieła swego Ojca;
świadczą one, że Jezus jest Synem Bożym” (KKK 548).

- O czym świadczą cuda Jezusa?

Poprzez zewnętrzne znaki Bóg ukazuje swoje miłosierne oblicze i przekonuje nas o swojej obecności w świecie.

ZAKOŃCZENIE

Każdy z nas doświadcza jednego z największych cudów, jaki obecnie dokonuje się na świecie. Tym cudem jest obecność Jezusa w Eucharystii.

Można przygotować krótką prezentację o cudzie eucharystycznym, np. cud w Lanciano lub inny.

Poprzez cuda eucharystyczne Pan Jezus daje nam znaki, że jest obecny pośród nas.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak umacniam swoją wiarę?
- Jak dziękuję Bogu za dobro, które mi okazuje?

Nauka lub odsłuchanie piosenki religijnej: „Nie bój się uwierzyć w cud” zespołu Mocni w Duchu.

PRACA DOMOWA

Napisz, dlaczego Pan Jezus czynił cuda.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”

lub

śpiew pieśni: „Boże mocny, Boże cudów”.

Boże mocny, Boże cudów,
Przenajświętszy Ojciec nasz,
co dla szczęścia wszystkich ludów
dobroć moc i łaskę masz.

Który widzisz serca drgnienie
i najskrytsze myśli znasz,
racz wysłuchać me westchnienie,
Przenajświętszy Ojciec nasz

Spraw, abyśmy korzystali
z darów udzielonych nam,
byśmy przez nie uzyskali
wstęp do Twych niebieskich bram.

25. PRZEMIENIENIE NA GÓRZE TABOR

Cel ogólny

Zapoznanie z wydarzeniem przemienienia Pańskiego.

Umacnianie wiary i budzenie pragnienia życia zgodnego z nauczaniem Chrystusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia świadków i miejsce przemienienia Pana Jezusa,
- wie, że na górze Tabor Jezus objawił swą Boską chwałę,
- podaje, kiedy w liturgii Kościoła wspomina wydarzenie z góry Tabor.

Umiejętności

- opowiada o przemienieniu Pana Jezusa (A.13.3),
- wyjaśnia znaczenie Bożych słów wypowiedzianych podczas przemienienia Pana Jezusa,
- uzasadnia znaczenie przemienienia Pana Jezusa w aspekcie wydarzeń paschalnych (A.13.16).

Postawy

- wybiera sposoby przemiany własnego życia,
- pogłębia swoją więź z Chrystusem (A.13.b).

Metody

Rozmowa kierowana, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, śpiew, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst rozważania papieża Jana Pawła II, Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT, prezentacja multimedialna – piękno gór, ilustracja przedstawiająca przemienienie Jezusa na górze Tabor, duży karton z obrysowanymi konturami trzech gór, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Prezentacja ukazująca piękno gór (np. zdjęcia Jana Pawła II na tle gór, zdjęcie Giewontu).

Święty Jan Paweł II bardzo kochał góry. Często odpoczywał w górach. Bardzo bliskie były mu Tatry. W młodości wybierał się na piesze wędrówki w góry, aby doświadczać bliskości Boga. Będąc papieżem również nie rezygnował z górskich wędrówek. Ojciec Święty wielokrotnie wypowiadał się na temat gór.

Jan Paweł II powiedział:

„Góry od zawsze fascynują ludzkiego ducha, tak dalece, że Biblia uważa je za uprzywilejowane miejsce spotkania z Bogiem” („*Piękno gór*”. *Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”*, Watykan, 10 listopada 2002 r.).

– Czym według Biblii są góry?

ROZWINIĘCIE

Prezentacja slajdu – góra Tabor.

Góra Tabor – jest wzniesieniem w północnej Palestynie, na południowy wschód od Nazaretu. Górę Tabor uważa się za miejsce przemienienia Pańskiego.

Pan Jezus zabrał na górę Tabor swoich uczniów: Piotra, Jakuba i Jana. Przemienił się wobec nich, odsłaniając tajemnicę swojego Bóstwa. W ten sposób Pan Jezus umocnił ich wiarę.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„W jakieś osiem dni po tych mowach wziął z sobą Piotra, Jana i Jakuba i wyszedł na górę, aby się modlić. Gdy się modlił, wygląd Jego twarzy się odmienił, a Jego odzienie stało się lśniąco białe. A oto dwóch mężów rozmawiało z Nim. Byli to Mojżesz i Eliasza. Ukazali się oni w chwale i mówili o Jego odejściu, którego miał dokonać w Jerozolimie. Tymczasem Piotr i towarzysze snem byli zmorzeni. Gdy się ocknęli, ujrzeni Jego chwałę i obydwóch mężów, stojących przy Nim. Gdy oni odchodzili

od Niego, Piotr rzekł do Jezusa: «Mistrzu, dobrze, że tu jesteśmy. Postawimy trzy namioty: jeden dla Ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza». Nie wiedział bowiem, co mówi. Gdy jeszcze to mówił, zjawił się obłok i osłonił ich; zlekli się, gdy [tamci] weszli w obłok. A z obłoku odezwał się głos: «To jest Syn mój, Wybrany, Jego słuchajcie!» W chwili, gdy odezwał się ten głos, Jezus znalazł się sam. A oni zachowali milczenie i w owym czasie nikomu nic nie oznajmiali o tym, co widzieli” (Łk 9,28-36).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej przemienienie Jezusa na górze Tabor.

Analiza tekstu biblijnego.

- Kogo zabrał Pan Jezus na górę Tabor?
- W jakim celu wyszedł na górę Pan Jezus?
- Co dokonało się na górze Tabor?
- Kto ukazał się na górze Tabor?
- Jakie słowa usłyszeli apostołowie?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Na górze Tabor Bóg potwierdził, że Jezus jest Jego umiłowanym Synem. Mojżesz i prorok Eliasz swoim ukazaniem potwierdzili, że zapowiadali Zbawiciela. Apostołowie widząc to byli bardzo szczęśliwi. Zewnętrzny wygląd Jezusa jest symbolem tego, co działo się w Jego wnętrzu; bliskości i całkowitej więzi z Ojcem. Lśniąco białe szaty Jezusa są promieniowaniem boskości. Wszystko w Nim jest jasne, czyste, objawia piękno i światło Boga. Św. Łukasz podkreśla, że przemienienie miało miejsce w czasie modlitwy.

W Katechizmie Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT znajdujemy wyjaśnienie dotyczące wydarzenia, jakie miało miejsce na górze Tabor.

„Ojciec chciał objawić boską chwałę swojego Syna już w ziemskim życiu Jezusa. Przemienienie Chrystusa miało później pomóc uczniom zrozumieć Jego Śmierć i Zmartwychwstanie. Trzy Ewangelie relacjonują, jak na szczycie góry Jezus zajaśniał na oczach swoich uczniów

(przemienił się), aby ich umocnić. Głos Ojca z nieba nazywa Jezusa «umiłowanym Synem», którego należy słuchać. Piotr chciał «wznieść trzy namioty» i zatrzymać tę chwilę. Jezus jednakże kroczy ku swojej Męce» (YOUCAT 93).

– Dlaczego Chrystus przemienił się na górze Tabor?

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Przemienienie Chrystusa ma na celu umocnienie wiary Apostołów ze względu na przyszłą mękę, wyjście na «wysoką górę» jest przygotowaniem do wejścia na Kalwarię. Chrystus, Głowa Kościoła, ukazuje to, co zawiera Jego Ciało i czym promieniuje w sakramentach: «nadzieję chwały» (Kol 1,27)» (KKK 568).

– Jaki był cel przemienienia Pana Jezusa?

– Do czego przygotowuje Apostołów przemienienie Pana Jezusa?

Wstępowanie na górę, przebywanie na niej, oraz przemienienie, posiada głębokie znaczenie, stanowi przygotowanie do tego, co dokonane na górze Oliwnej oraz Golgocie.

ZAKOŃCZENIE

Życie chrześcijanina powinno być wiernym kroczeniem za Jezusem na wszystkie góry, na których On sam przebywał; nie tylko na górę Przemienienia, ale również na górę walki wewnętrznej i górę męki i cierpienia. Naśladowanie Jezusa jest wiernym podążaniem za Mistrzem – w chwilach radości, cierpienia, trudu oraz chwały.

Przygotowujemy duży karton, na którym widnieją trzy góry. Góry te będą symbolizowały miejsca pobytu Pana Jezusa. Każdą górę nazywamy i zapisujemy, co Pan Jezus dokonał na każdej z nich. Następnie dopisujemy, jak my możemy towarzyszyć Jezusowi na poszczególnej górze (do ćwiczenia możemy wykorzystać tablicę multimedialną).

WĘDRÓWKA NA SZCZYT GÓR		
Góra Tabor	Góra Oliwna	Góra Kalwaria
Przemienienie Pana Jezusa	Modlitwa przed Męką i Śmiercią	Zbawienna Śmierć Pana Jezusa na Krzyżu
<i>np. Przemiana naszego życia w sakramencie pokuty</i>	<i>np. Modlitwa razem z Jezusem w chwilach trudnych</i>	<i>np. Dziękowanie Jezusowi za zbawienie. Czyny miłości</i>
.....		

Podsumowanie pracy uczniów.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

*Nauka piosenki: „Ukaż mi, Panie”
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

Ukaż mi, Panie, swą Twarz,
daj mi usłyszeć Twój głos,
bo słodki jest Twój głos,
i twarz pełna wdzięku.
Ukaż mi Panie swą Twarz.

Autorefleksja.

Każdy z nas potrzebuje przemienienia. Może go dokonać tylko Bóg.

Pomyślmy:

- W jaki sposób naśladuję Jezusa?
- Co powinienem/powinnam zmienić w swoim postępowaniu?

Każdy czas modlitwy jest „wstępowaniem wzwyż”, jest „pogrążaniem się w obłoku” Bożej obecności.

Jezu, Piotra, Jakuba i Jana na górę Tabor ze sobą prowadzący, *zmiłuj się nad nami.*

Jezu, którego twarz zajaśniała jak słońce, *zmiłuj się nad nami.*

Jezu, którego szaty stały się białe, jak śnieg, *zmiłuj się nad nami.*

Jezu, z Mojżeszem i Eliaszem o zejściu ze świata rozmawiający, *zmiłuj się nad nami.*

Jezu, którego jasny obłok zasłonił przed uczniami, *zmiłuj się nad nami.*

Jezu, któremu świadectwo dał Ojciec Przedwieczny, *zmiłuj się nad nami.*

Jezu, który przykazałeś apostołom, żeby nie wyjawiali widzenia aż po Twoim zmartwychwstaniu, *zmiłuj się nad nami.*

PRACA DOMOWA

Napisz, w której tajemnicy różańca świętego rozważamy przemienienie Pana Jezusa na górze Tabor. Odmów tę tajemnicę w intencji przemiany życia grzesznika.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”

26. JEZUS NAUCZA W PRZYPOWIEŚCIACH

Cel ogólny

Zapoznanie z nauczaniem Pana Jezusa w przypowieściach.
Budzenie pragnienia życia zgodnego z nauczaniem Jezusa Chrystusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia przypowieści Jezusa,
- definiuje, czym jest „przypowieść”,
- podaje, że Jezus nauczał przez przypowieści (A.13).

Umiejętności

- opowiada o nauczaniu Pana Jezusa w przypowieściach na podstawie Ewangelii wg św. Łukasza (A.13),
- wyjaśnia znaczenie przypowieści,
- charakteryzuje nauczanie Pana Jezusa w przypowieściach,
- wykonuje ilustracje do przypowieści.

Postawy

- uważnie słucha słowa Bożego (A.13.c),
- stara się układać swoje życie według wskazań słowa Bożego (A.13.e).

Metody

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki plastyczne, analiza tekstów z nauczania Kościoła, ekspozycja, praca w grupach, niedokończone zdanie, autorefleksja, techniki multimedialne, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst rozważania papieża Benedykta XVI, karty pracy, arkusze papieru, przybory do rysowania, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

– Jakich historii lubicie słuchać najbardziej?

Każdy z was lubi słuchać różnych historii, szczególnie tych, które mają dobre zakończenie. Niektóre kończą się morałem, pozwalają wyciągnąć wnioski. Są też takie opowiadania, zaczerpnięte z życia, które uczą dobrego postępowania, niejednokrotnie przestrzegają przed jakimś niebezpieczeństwem.

Pan Jezus głosząc Dobrą Nowinę, nauczał przez przypowieści. W przypowieściach mówi nam o Bogu i Jego królestwie, o Jego miłości do ludzi, o dobroci, a także o tym, co powinniśmy czynić.

Przypowieść – jest opowiadaniem zaczerpniętym z życia, które służy wyjaśnieniu nauki o Królestwie Bożym.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Przystąpili do Niego uczniowie i zapytali: «Dlaczego w przypowieściach mówisz do nich?» On im odpowiedział: «Wam dano poznać tajemnice królestwa niebieskiego, im zaś nie dano (...)»” (Mt 13,10-11).

Analiza tekstu biblijnego.

- O co zapytali uczniowie Pana Jezusa?
- Jaką uczniowie otrzymali odpowiedź?

Papież Benedykt XVI, wyjaśniając znaczenie nauczania w przypowieściach, powiedział:

„Ewangelia zwraca też uwagę na «metodę» Jezusowego przepowiadania, to znaczy właśnie na stosowanie przypowieści. «Dlaczego mówisz do nich w przypowieściach?» – pytają uczniowie (Mt 13,10). Jezus odpowiada, wskazując na różnicę między nimi a tłumami: uczniom, czyli tym, którzy już opowiedzieli się za Nim, może On mówić otwarcie o królestwie Bożym, natomiast innym musi je głosić posługując się przypowieściami, po to właśnie, by pobudzić ich do podjęcia

decyzji, do nawrócenia serca. Przypowieści z samej swej istoty wymagają bowiem wysiłku zrozumienia, wymagają zdolności pojmowania, a także wolności” (*„Prawdziwą «Przypowieścią» Bożą jest sam Jezus”. Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, Castel Gandolfo, 10 lipca 2011 r.*).

– Dlaczego Pan Jezus posługuje się przypowieściami nauczając słuchaczy?

Przypowieści Pana Jezusa dotyczyły królestwa Bożego. Jezus nauczał przez przypowieści, aby wyjaśnić, na czym polega życie zgodne z wolą Bożą, co oznacza królowanie Boga w świecie. Przypowieści pokazują, że o sprawach najbardziej wzniosłych i tajemniczych można mówić w sposób prosty i dostępny.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na pięć grup, każda grupa losuje przypowieść.

Rozdajemy uczniom egzemplarze Pisma Świętego lub teksty biblijne.

Przygotowujemy dla każdej grupy arkusz papieru oraz przybory do rysowania. Zadaniem uczniów będzie zilustrowanie w formie plakatu wylosowanej przypowieści oraz zapisanie przesłania – istotnego zdania z przypowieści. Czas pracy: 15 minut.

Grupa I

Dobra lub zła budowla: Łk 6,46-49.

Grupa II

Wdowi grosz: Łk 21,1-4.

Grupa III

Bogacz i Łazarz: Łk 16,19-31.

Grupa IV

Zaginiona owca: Łk 15,1-7.

Grupa V

Zgubiona drachma: Łk 15,8-10.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Ekspozycja plakatów.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Katechizm Kościoła Katolickiego wskazuje na istotną rolę nauczania Jezusa w przypowieściach.

„Jezus wzywa do wejścia do Królestwa, posługując się przypowieściami, które stanowią charakterystyczną cechę Jego nauczania” (KKK 546).

- Do czego wzywa Jezus?
- Co było charakterystyczną cechą nauczania Jezusa?

Uczniowie kończą zdanie:

Osiągnę królestwo Boże, gdy...

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2, 3)

ZAKOŃCZENIE

Pan Jezus w przypowieściach nauczał o królestwie Bożym i wskazywał, jak je osiągnąć.

Autorefleksja.

Przypowieści zachęcają nas do refleksji.

Pomyślmy:

- Jak przyjmuję naukę Jezusa zawartą w przypowieściach?
- Jak wprowadzam naukę Jezusa w swoje życie?

*Śpiew piosenki: „Królestwo Boże jest wśród nas”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

Królestwo Boże jest wśród nas – niebo jest w sercu mym!
I jego wiecznej chwały blask – niebo jest w sercu mym!
Rozlewa na nas miłość swą – niebo jest w sercu mym!
Pokojem i radością On, niebo jest w sercu mym!
O! Niebo jest w sercu mym! /x2

PRACA DOMOWA

Odszukaj i przeczytaj z Pisma Świętego fragment – Łk 8,4-15.
Napisz tytuł przypowieści i ułóż do niej pytania.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt wiary”.

27. MARYJA MATKĄ WIERZĄCYCH

Cel ogólny

Ukazanie Maryi jako Matki wszystkich wierzących i zapoznanie z dogmatami maryjnymi.

Umacnianie wiary i budzenie pragnienia życia zgodnego z nauczaniem Jezusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że Maryja jest Matką wierzących,
- wylicza dogmaty maryjne (A.13.11).

Umiejętności

- objaśnia, na czym polega obecność Maryi w życiu wierzących,
- analizuje teksty źródłowe mówiące o Maryi,
- wskazuje święta maryjne,
- wyjaśnia dogmaty maryjne: Boże Macierzyństwo, Wieczyste Dziewictwo, Niepokalane Poczęcie, Wniebowzięcie (A.13.11, A.13.12, A.13.17).

Postawy

- ocenia swoją postawę wobec Maryi,
- uważnie słucha i czyta słowo Boże (A.13.c).

Metody

Ekspozycja, rozmowa kierowana, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, czytanie z podziałem na role, analiza tekstów z nauczania Kościoła, praca w grupach, śpiew, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT, tekst przemówienia papieża Franciszka, plansza (slajd) z tekstem – Łk 1,37, ilustracja przedstawiająca Maryję, prezentacja multimedialna – dogmaty maryjne, karty pracy, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Pozdrowienie anielskie”

lub

pieśń maryjna.

WPROWADZENIE

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej Maryję.

– Jakie cechy posiada Maryja?
(cechy zapisujemy wokół ilustracji)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Maryja jest niezwykle ważna w życiu człowieka wierzącego. Do Niej zwracamy się ze swoimi sprawami i to Ona prowadzi nas do Jezusa. Często modlimy się za Jej wstawiennictwem, upraszając liczne łaski u Boga. Pielgrzymujemy do maryjnych sanktuariów. W ciągu roku liturgicznego przeżywamy wiele świąt dedykowanych Matce Zbawiciela. Na dzisiejszej katechezie poznamy dogmaty maryjne.

Wyjaśnienie znaczenia pojęcia: „dogmat”.

Dogmat – oznacza objawioną prawdę Bożą, którą swym autorytetem Kościół podaje do wierzenia wszystkim wiernym.

Prezentacja multimedialna.

DOGMATY MARYJNE:

- Boże Macierzyństwo,
- Wieczyste Dziewictwo,
- Niepokalane Poczęcie,
- Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego z podziałem na role.

„W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja. Anioł wszedł do Niej i rzekł: «Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z Tobą».

Ona zmieszała się na te słowa i rozważała, co miałoby znaczyć to pozdrowienie. Lecz anioł rzekł do Niej: «Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i będzie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca». Na to Maryja rzekła do anioła: «Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?» Anioł Jej odpowiedział: «Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym. A oto również krewna Twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, która uchodzi za nieplodną. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego». Na to rzekła Maryja: «Oto Ja służebnica Pańska, niech Mi się stanie według twego słowa!» Wtedy odszedł od Niej anioł” (Łk 1,26-38).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jaką wiadomość Anioł Gabriel przekazał Maryi?
- Jakimi słowami Maryja wyraziła swoją wiarę?
- Czego uczy nas Maryja w scenie zwiastowania?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego” (Łk 1,37).
--

- Co oznaczają te słowa Anioła?

Praca w grupach.

Podział uczniów na pięć grup. Uczniowie zapoznają się z nauczaniem Kościoła i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Bóg chciał, żeby Jezus Chrystus miał prawdziwą ludzką matkę, a samego tylko Boga za Ojca, ponieważ chciał, aby nowy początek nastąpił mocą Jego Słowa, a nie siłą natury. Dziewictwo Maryi nie jest przestarzałym mitologicznym wyobrażeniem, lecz ma zasadnicze znaczenie dla życia Jezusa. Urodził się z kobiety, ale nie miał ludzkiego ojca. Jezus Chrystus jest ustanowionym z góry nowym początkiem świata. W Ewangelii Łukasza Maryja pyta anioła: «Jak to się stanie, skoro nie znam pożycia małżeńskiego» (nie współżyję z mężczyzną, Łk 1,34). Anioł na to: «Duch Święty zstąpi na ciebie» (Łk 1,35). Chociaż kpiono z Kościoła od samego początku z powodu wiary w dziewictwo Maryi, zawsze wierzy on, że chodzi tu o realne, a nie jedynie symboliczne dziewictwo” (YOUCAT 80).

– Dlaczego Maryja jest Dziewicą?

Grupa II

„Kościół wierzy, że «najświętsza Maryja Dziewica od pierwszej chwili swego poczęcia, przez łaskę i szczególny przywilej Boga wszechmogącego, na mocy przewidzianych zasług Jezusa Chrystusa, Zbawiciela rodzaju ludzkiego, została zachowana czysta od wszelkiej zmazy grzechu pierworodnego» (dogmat z 1854 r.). Wiara w niepokalane poczęcie Maryi istnieje od początku Kościoła. Pojęcie jest dzisiaj błędnie rozumiane. Nie chodzi tu o poczęcie Jezusa w łonie Maryi, ale o to, że Bóg zachował Maryję od grzechu pierworodnego. A już w ogóle nie chodzi o deprecjonowanie seksualności w chrześcijaństwie. Mężczyzna i kobieta nie stają się «pokalani», kiedy płodzą dziecko” (YOUCAT 83).

– Co oznacza, że Maryja jest Niepokalanym Poczęciem?

– Odkąd istnieje wiara w Kościele w niepokalane poczęcie Maryi?

Grupa III

„W ciągu wieków Kościół uświadomił sobie, że Maryja, napętniona «łaską» przez Boga (Łk 1,28), została odkupiona od chwili swego poczęcia. Właśnie to wyraża dogmat Niepokalanego Poczęcia, ogłoszony w 1854 r. przez papieża Piusa IX: «Najświętsza Maryja Dziewica od pierwszej chwili swego poczęcia, przez łaskę i szczególny przywilej Boga wszechmogącego, na mocy przewidzianych zasług Jezusa

Chrystusa, Zbawiciela rodzaju ludzkiego, została zachowana nienaruszona od wszelkiej zmyzy grzechu pierworodnego» (*Ineffabilis Deus*)” (KKK 491).

- W którym roku ogłoszono dogmat o Niepokalanym Poczęciu Maryi?
- Kto ogłosił dogmat?

Grupa IV

„Po dopełnieniu swego ziemskiego życia Najświętsza Dziewica Maryja została wzięta z ciałem i duszą do chwały nieba, gdzie uczestniczy już w chwale zmartwychwstania swojego Syna, uprzedzając zmartwychwstanie wszystkich członków Jego Ciała” (KKK 974).

- Co dokonało się z Maryją po dopełnieniu ziemskiego życia?

Grupa V

„Maryja pozostawała w zażyłej i nieustannej relacji z Bogiem, absolutnie otwarta na Jego głos (zob. Łk 1,38). Zatem mogła za sprawą Ducha Świętego stać się «Matką Bożą» – a jako Matka Chrystusa stała się również Matką chrześcijan i wszystkich ludzi. Maryja umożliwiła Duchowi Świętemu dokonanie największego cudu ze wszystkich: Wcielenia Syna Bożego. Wypowiedziała Bogu swoje «Tak»: «jestem służebnicą Pana; niech mi się stanie według twego słowa» (Łk 1,38). Umocniona przez Ducha Świętego była z Jezusem do końca, aż po krzyż. Tam Jezus dał nam Ją wszystkim za Matkę (zob. J 19,25-27)” (YOUCAT 117).

- Co dokonało się przez Maryję?
- Kim jest dla nas Maryja?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Prezentacja multimedialna – dogmaty maryjne.

DOGMATY MARYJNE		
Dogmat	Ogłoszenie dogmatu	Znaczenie dogmatu
Boże Macierzyństwo	Dogmat ogłoszony na Soborze w Efezie w roku 431.	Maryja jest prawdziwie Matką Bożą, ponieważ jest Matką odwiecznego Syna Bożego, który stał się człowiekiem, i który sam jest Bogiem.
Wieczyste Dziewictwo	Dogmat ogłosił papież Marcin I na Synodzie Laterańskim w Rzymie w 649 r.	Maryja poczęła przez Ducha Świętego, porodziła Syna zachowując swe nienaruszone dziewictwo.
Niepokalane Poczęcie	Dogmat ogłoszony w 1854 r. przez papieża Piusa IX.	Najświętsza Maryja Panna, została zachowana, wolna od wszelkiej zmyły winy pierworodnej.
Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny	Dogmat ogłoszony przez papieża Piusa XII w 1950 r.	Maryja z duszą i ciałem została wzięta do nieba.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Rola Maryi nie skończyła się w chwili, gdy Jezus odszedł do Ojca. Jezus uczynił Ją Matką całego Kościoła, Matką wierzących. Maryja nieprzerwanie opiekuje się nami. Potwierdza to nauczanie Kościoła katolickiego:

„Po Wniebowstąpieniu swego Syna «modlitwami swymi wspierała początki Kościoła». Razem z Apostołami i kilkoma kobietami widzimy «także Maryję błagającą w modlitwach o dar Ducha, który podczas Zwiastowania już Ją był zacienił»” (KKK 965).

„Już też od najdawniejszych czasów Błogosławiona Dziewica czczona jest pod zaszczytnym imieniem Bożej Rodzicielki, pod której obronę uciekają się w modlitwach wierni we wszystkich swoich przeciwnościach i potrzebach (...)” (KKK 971).

Papież Franciszek powiedział o Maryi:

„Maryja nigdy nie prosiła o coś dla siebie, nigdy. Dla innych tak – pomyślmy o Kanie, kiedy idzie porozmawiać z Jezusem. Nigdy nie powiedziała: «Ja jestem matką, patrzcie na mnie – będę królową matką». Nigdy tego nie powiedziała. Nie prosiła o coś ważnego dla siebie, w kolegium apostołów. Jedynie godzi się być Matką. Towarzyszyła Jezusowi jako uczennica, bowiem Ewangelia ukazuje, że chodziła za Jezusem – z przyjaciółkami, pobożnymi kobietami, chodziła za Jezusem, słuchała Jezusa” (*„Matka Boża Bolesna – uczennica i matka”*. Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Watykan, 3 kwietnia 2020 r.).

– Czego papież Franciszek uczy nas o Maryi?

ZAKOŃCZENIE

Od Maryi uczymy się wiary w to, że dla Boga nie ma nic niemożliwego. Zawsze była ze swoim Synem we wszystkich chwilach radości i cierpienia. Jest również z nami we wszystkich naszych sprawach.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Kim jest dla mnie Maryja?
- W czym mogę naśladować Maryję?

Maryjo, Matko wierzących,
módl się za nami.

*Śpiew pieśni: „Matko, która nas znasz”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)*

1. Z wszystkich niewiast wybrana,
przyjdź i drogę wskaż.
Córko ludu Bożego,
do Syna Twego nas prowadź.
Służebnico pokorna,
pokój światu daj.

Ref. Matko, która nas znasz,
z dziećmi Twymi bądź,
na drogach nam nadzieją świeć,
z Synem Twym z nami idź.

2. Dziewico z nami idąca,
przyjdź i drogę wskaż.
Historii świata promieniu,
do Syna Twego nas prowadź.
Pośredniczko najlepsza,
pokój światu daj.

Ref. Matko, która nas znasz...

PRACA DOMOWA

Zilustruj hasło: MARYJA MATKĄ WIERZĄCYCH.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

MODLITWA

„Pod Twoją obronę”.

IV. NASZE ŻYCIE Z JEZUSEM CHRYSTUSEM – SAKRAMENTY

28. LITURGIA I JEJ ZNACZENIE W ŻYCIU KOŚCIOŁA

Cel ogólny

Przybliżenie istoty i znaczenia liturgii w życiu chrześcijanina.
Ukazanie prawdy, że poprzez gesty i postawy liturgiczne uwielbiamy Boga.
Kształtowanie postawy wdzięczności za obecność Chrystusa w liturgii.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia postawy i gesty liturgiczne (B.1),
- podaje, czym jest znak, gest i postawa (B.1),
- podaje podział zadań w sprawowaniu liturgii (B.1).

Umiejętności

- charakteryzuje liturgię jako dialog Boga z człowiekiem (B.1.1),
- wyjaśnia, cel sprawowania liturgii (B.1.2),
- wymienia zadania w zgromadzeniu liturgicznym (B.1.3),
- rozpoznaje znaki, symbole i gesty liturgiczne oraz właściwie je interpretuje (B.1.4),
- wyjaśnia, na czym polega rola Kościoła w zbawieniu człowieka (E.2.10).

Postawy

- angażuje się w liturgię Kościoła (B.1.a),
- poprzez znaki i gesty wyraża swoją wiarę oraz prowadzi dialog z Bogiem (B.1.b),
- z szacunkiem wykonuje gesty liturgiczne (B.1.c),

- daje świadectwo wiary (E.2.a),
- przyjmuje odpowiedzialność za własny udział w liturgii Kościoła (E.2.b).

Metody

Ciąg literowy, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, analiza tekstu źródłowego, ekspozycja, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, plansza (slajd) z tekstem – Mt 18,20, J. Szpet, B. Walczak (red.), *Słownik nauki religii*, Poznań 2003, plansza: DO LITURGII ZALICZAMY..., prezentacja multimedialna – postawy i gesty liturgiczne, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Każdy człowiek ma swoje myśli, uczucia. To, co przeżywa może okazywać w różny sposób.

- W jaki sposób ludzie porozumiewają się między sobą?

LUDZIE POROZUMIEWAJĄ SIĘ POPRZECZ:	
Słowo	Gesty
mówione – pisane	uśmiech – podanie ręki – spojrzenie – machnięcie ręką – wzruszenie ramionami – przytulenie – pocałunek itp.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Człowiek mówi nie tylko ustami, ale całym sobą. Jest jednością duszy i ciała, więc to co ma w środku – w duszy – wyraża na zewnątrz.

Z łatwością możemy rozpoznać człowieka radosnego, smutnego, tego, który zastanawia się, bądź myśli. Człowiek wyraża swój stan swoją postawą, zachowaniem, gestem. Przez gesty i słowa wyrażamy swoją miłość i szacunek nie tylko do naszych bliźnich, ale również do Boga.

Ciąg literowy.

Uczniowie zapisują co trzecią literę, otrzymując w ten sposób „słowo klucz”.

O	B	L	C	R	I	A	M	T	S	N	U	B	P	R	H	Z	G	D	S	I	W	E	A
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Hasło: LITURGIA.

Liturgia – „W Kościele katolickim liturgię określa się jako wspólne spotkania ochrzczonych z Bogiem. W tych spotkaniach jest obecny Chrystus, który przez Ducha Świętego i poprzez widzialne znaki uświęca człowieka i daje mu możliwość wyrażenia wdzięczności Bogu. Liturgia jest wspólnym działaniem Chrystusa oraz zgromadzonego ludu; całe zgromadzenie winno brać udział w tym spotkaniu w sposób świadomy, czynny, pełny. Centralnym wydarzeniem liturgicznym jest Eucharystia oraz pozostałe sakramenty. Do liturgicznych spotkań należy liturgia słowa, Liturgia Godzin oraz inne nabożeństwa, procesje” (J. Szpet, B. Walczak [red.], *Słownik nauki religii*, Poznań 2003).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2, 3)

Poznamy głębiej znaczenie gestów i znaków liturgicznych. Liturgia Kościoła zawiera bogactwo znaków, gestów i postaw.

- Czym jest znak?
- Czym różni się postawa od gestu?

Znak – to rzecz, działanie (czynność), poprzez którą dochodzimy do poznania ukrytej rzeczywistości.

Postawa – dotyczy układu całego ciała, gest zaś jego części: najczęściej głowy lub rąk.

ROZWINIĘCIE

Udział w liturgii to nieodłączny element życia każdego chrześcijanina. Liturgia kształtuje i umacnia naszą wiarę, pomaga odkrywać i poznawać Boga.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Bo gdzie są dwaj albo trzech zebrani w imię moje,
tam jestem pośród nich” (Mt 18,20).

– Kto jest obecny pośród zgromadzonych w imię Jezusa ludzi?

Jezus Chrystus jest obecny pośród tych, którzy zbierają się w Jego imię. Każde zgromadzenie liturgiczne jest przepełnione obecnością Jezusa.

Papież Franciszek zachęca nas, abyśmy odkrywali piękno liturgii:

„Życie chrześcijańskie rozwija się i wzrasta przede wszystkim dzięki liturgii. Trzeba zatem zabiegać, aby Lud Boży na nowo odkrył piękno spotkania z Panem w sprawowaniu Jego tajemnic” (*Przemówienie wygłoszone do uczestników sesji plenarnej Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, Watykan, 14 lutego 2019 r.*).

– Gdzie rozwija się życie chrześcijańskie?

– Do czego zachęca papież Franciszek?

Liturgia jest czynnością Kościoła, w której uobecnia się Chrystus.

Ekspozycja planszy (lub pokaz slajdu):

DO LITURGII ZALICZAMY:

- Eucharystię – Mszę Świętą,
- sakramenty święte,
- sakramentalia (egzorcyzmy, poświęcenia, błogosławieństwa),
- liturgię godzin,
- celebrację roku liturgicznego.

W Piśmie Świętym znajdujemy fragmenty, w których możemy doszukać się wielu gestów, znaków i postaw, wyrażających szacunek do Boga i drugiego człowieka.

Odczytanie i analiza tekstów Pisma Świętego.

„Gdy Abram wracał po zwycięstwie (...) Melchizedek, król Szalemu, wyniósł chleb i wino; a ponieważ był on kapłanem Boga Najwyższego, błogosławił Abrama” (Rdz 14,17a.18-19a).

- Jakich znaków użył Melchizedek?
- Jaki gest uczynił Melchizedek względem Abrama?

Ofiara Melchizedeka była zapowiedzą ofiary Chrystusa.

„Potem nalał wody do miednicy. I zaczął umywać uczniom nogi i ocierać prześcieradłem, którym był przepasany” (J 13,5).

- Jaki gest uczynił Pan Jezus?

„A gdy jedli, wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał i dał im mówiąc: «Bierzcie, to jest Ciało moje». Potem wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie dał im, i pili z niego wszyscy” (Mk 14,22-23).

- Jakich znaków użył Pan Jezus?
- Jakich gestów dokonał Pan Jezus?

„Potem wyszedł i udał się, według zwyczaju, na Górę Oliwną (...). A sam oddalił się od nich na odległość jakby rzutu kamieniem, upadł na kolana i modlił się” (Łk 22,39a.40-41).

- Jaką postawę ciała przyjął Pan Jezus?

„Dopiero po trzech dniach odnaleźli Go w świątyni, gdzie siedział między nauczycielami, przysłuchiwał się im i zadawał pytania” (Łk 2,46).

- Jaką postawę ciała przyjął Pan Jezus?

Opis pokłonu Mędrców ze Wschodu, obrazuje gesty i postawy ciała:

„Gdy ujrzeli gwiazdę bardzo się uradowali. Weszli do domu i zobaczyli Dziecię z Matką Jego, Maryją; upadli na twarz i oddali Mu pokłon” (Mt 2,10-11a).

- Jaką postawę ciała przyjęli Mędrcy?
- Jaki gest wykonali Mędrcy?

O znakach, gestach i symbolach poucza nas Katechizm Kościoła Katolickiego.

„Znaki i symbole zajmują ważne miejsce w życiu ludzkim. Człowiek, jako istota zarówno cielesna jak duchowa, wyraża i rozumie rzeczywistości duchowe za pośrednictwem znaków i symboli materialnych. Jako istota społeczna człowiek potrzebuje znaków i symboli, by kontaktować się z innymi za pośrednictwem języka, gestów i czynności. To samo odnosi się do jego relacji z Bogiem” (KKK 1146).

- Za pośrednictwem czego człowiek wyraża i rozumie rzeczywistości duchowe?
- Dlaczego człowiek potrzebuje znaków i symboli?

Prezentacja multimedialna.

1. Tabela postaw i gestów liturgicznych.

Postawy liturgiczne	Gesty liturgiczne
– postawa stojąca, – postawa siedząca, – postawa klęcząca, – leżenie krzyżem, – procesja.	– znak krzyża, – znak pokoju, – złożenie rąk, – pokłon, – bicie się w piersi.

2. Wyjaśnienie postaw i gestów.

Postawa stojąca – jest wyrazem uszanowania. Podczas liturgii jest zewnętrznym znakiem głębokiego uszanowania dla Boga jako Najwyższego Pana. Stanowi zasadniczą postawę oznaczającą aktywność człowieka w czynnościach liturgicznych i gotowość do czynu. Jest wyrazem dziękczynienia i oczekiwania na zmartwychwstanie. Postawa ta przypomina o gotowości do działania i odpowiadania na Boże wezwanie.

Postawa siedząca – jest postawą słuchającego ucznia, ułatwia skupienie do przyjmowania i rozważania słowa Bożego

Postawa klęcząca – jest znakiem pokory, wielbieniem Boga postawa pokutna i błagalna, postawa modlitwy. Należy odróżnić klęczenie od przyklęknienia.

Leżenie krzyżem – jest znakiem najgłębszej adoracji i pokuty. Symbolizuje najgłębsze uniżenie siebie i najskuteczniejszą modlitwę. Lepiej niż słowa wyraża ono całkowite oddanie się Bogu i poczucie własnej słabości. W Wielki Piątek najczęściej spotyka się praktykowanie tego znaku. Również w czasie święceń diakonatu i prezbiteratu.

Procesja – to szczególna forma postawy – cały czas w ruchu. Wyraża symbol nowego Ludu Bożego pielgrzymującego za Chrystusem.

Znak krzyża – wyraża odkupienie, jest znakiem wiary. Jest to znak naszego zbawienia. Symbolizuje krzyż, na którym umarł Zbawiciel.

Znak pokoju – oznacza miłość nadprzyrodzoną, braterstwo, pokój i pojednanie. Jedność z braćmi jest równocześnie jednością z Chrystusem.

Bicie się w piersi – widzialny znak poczucia grzeszności, żalu, skruchy i szczerego wyznania grzechów.

Złożenie rąk – symbolizuje wzniesienie duszy do Boga i oddanie się Bogu z wiarą. Jest znakiem poddania się Jego woli jako Najwyższemu Panu.

Pokłon – jest znakiem głębokiego szacunku i uwielbienia, jest również znakiem usposobienia pokutnego. Symbolizuje cześć i błaganie. Pokłon często zastępowany jest przyklęknieniem.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

ZAKOŃCZENIE

- W jaki sposób powinniśmy uczestniczyć w liturgii?
- Kiedy znaki zewnętrzne wyrażają wewnętrzną cześć Bogu?

Autorefleksja.

„W liturgii nie ma miejsca na bierność. Wszyscy powinni brać w niej czynny udział” (Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 30).

Pomyślmy:

- Czym jest dla mnie liturgia?
- Jak często uczestniczę w liturgii Kościoła?
- Jakie jest moje uczestnictwo w liturgii Mszy Świętej?
- Jak wykonuję gesty liturgiczne?

*Nauka piosenki: „Chwałę Ciebie, Panie”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

Chwałę Ciebie, Panie,
i uwielbiam
Wznoszę w górę swoje ręce,
uwielbiając Imię Twe. /x2

Ref. Bo wielkiś Ty,
wielkie dzieła czynisz dziś,
nie dorówna Tobie nikt,
nie dorówna Tobie nikt.

Jesteś mą nadzieją, (Jesteś mą nadzieją)
wiarą, życiem. (Wiarą, życiem)
Daj mi poznać swoje drogi,
bym nie zbłądził nigdy już.

Ref. Bo wielkiś Ty...

PRACA DOMOWA

Napisz, w jaki sposób chrześcijanin może zaangażować się w liturgię Kościoła.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

„Akt miłości”.

29. SAKRAMENTY – DARY BOŻEJ ŁASKI

Cel ogólny

Przybliżenie istoty i znaczenia sakramentów w życiu chrześcijanina.

Umacnianie wiary w zbawczą obecność Chrystusa w sakramentach świętych.

Kształtowanie postawy wdzięczności za otrzymane sakramenty.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia znaki, symbole i gesty liturgiczne sakramentów (B.1),
- podaje, podział sakramentów, sens i cel (B.3).

Umiejętności

- wyjaśnia, co to są sakramenty oraz omawia ich cel w życiu chrześcijanina (B.3.1),
- przedstawia konsekwencje wynikające z sakramentów (B.3.3),
- przytacza i interpretuje wybrane teksty biblijne na temat poszczególnych sakramentów (B.3.4),
- omawia skutki sakramentu w życiu indywidualnym i wspólnotowym (B.7.4).

Postawy

- wierzy w zbawczą obecność Chrystusa w sakramentach świętych (B.3.a),
- spotyka się z Jezusem w sakramentach świętych (B.3.b),
- korzysta z dobrodziejstwa sakramentów, uznając je za pomoc Chrystusa w prowadzeniu moralnego życia (B.3.c),
- daje świadectwo wiary (E.2.a),
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła (E.2.b).

Metody

Rozmowa kierowana, pokaz, techniki multimedialne. analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, ekspozycja, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, pudełko – prezent, T. Loska, A. Zuberbier [red.], *Bóg, człowiek, świat. Ilustrowana encyklopedia dla młodzieży*, Katowice 1991, karty pracy, prezentacja multimedialna – łaski płynące z poszczególnych sakramentów, prezentacja multimedialna – podział sakramentów, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Pokaz.

Prezentacja ładnie zapakowanego pudełka na prezent.

– Z czym kojarzy się ten przedmiot?

Wszyscy lubimy otrzymywać prezenty. Bóg także obdarowuje nas wspaniałymi prezentami – darami, którymi są sakramenty święte.

Znaczenie słowa: „**sakrament**” wyjaśnia greckie słowo: *mysterion*, co oznacza: „święty znak”.

W encyklopedii dla młodzieży znajdujemy następującą definicję:

„**Sakrament** – ustanowiony przez Chrystusa widzialny znak symboliczny, w którym Bóg przez Chrystusa w Duchu Świętym ofiaruje wierzącemu człowiekowi zbawienie i łaskę, a człowiek – przyjmując ten dar we wspólnocie Kościoła – w najlepszy sposób wielbi Boga w Trójcy Świętej” (T. Loska, A. Zuberbier [red.], *Bóg, człowiek, świat. Ilustrowana encyklopedia dla młodzieży*, Katowice 1991, s. 250).

Najkrótsza definicja:

Sakrament to widzialny znak niewidzialnej łaski.

ROZWINIĘCIE

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na sześć grup. Uczniowie otrzymują teksty biblijne i odpowiadają na pytanie. Czas pracy: 3 minuty.

Grupa I

„Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata”(Mt 28,19-20).

– Jaki sakrament ustanowił Pan Jezus?

Grupa II

„A Pocieszyciel, Duch Święty, którego Ojciec pośle w moim imieniu, On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem” (J 14,26).

– Jaki sakrament ustanowił Pan Jezus?

Grupa III

„Następnie wziął chleb, odmówiwszy dziękczynienie połamał go i podał mówiąc: «To jest Ciało moje, które za was będzie wydane: to czyńcie na moją pamiątkę!» Tak samo i kielich po wieczerzy, mówiąc «Ten kielich to Nowe Przymierze we Krwi mojej, która za was będzie wylana»” (Łk 22,19-20).

– Jakie sakramenty ustanowił Pan Jezus?

Grupa IV

„Po tych słowach tchnął na nich i powiedział im: «Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuscicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane» (J 20,22-23).

– Jaki sakrament ustanowił Pan Jezus?

Grupa V

„On odpowiedział: «Czy nie czytaliście, że Stwórca od początku stworzył ich jako mężczyznę i kobietę? I rzekł: Dlatego opuści czoło-

wiek ojca i matkę i złączy się ze swoją żoną, i będą oboje jednym ciałem. A tak już nie są dwoje, lecz jedno ciało. Co więc Bóg złączył, niech człowiek nie rozdziela»” (Mt 19,4-7).

– Jaki sakrament ustanowił Pan Jezus?

Grupa VI

„Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go podźwignie, a jeśliby popełnił grzechy, będą mu odpuszczone” (Jk 5,14-15).

– Jaki sakrament ustanowił Pan Jezus?

Prezentacja w pracy w grupach.

Podsumowanie.

Wszystkie sakramenty ustanowił Pan Jezus i mają one za zadanie uświęcać człowieka, łączyć z Bogiem i budować wspólnotę Kościoła.

Prezentacja multimedialna.

Pokaz slajdów – symbol graficzny i tekst wyjaśniający, jakie łaski otrzymujemy w danym sakramencie.

ŁASKI, JAKIE OTRZYMUJEMY W DANYM SAKRAMENCIE:

Chrzest – wszczepia człowieka we wspólnotę Kościoła.

Bierzmowanie – umacnia sakrament chrztu i pomnaża dary Ducha Świętego.

Pokuta – jednoczy grzeszącego człowieka z Bogiem.

Eucharystia – jest duchowym pokarmem w drodze do zbawienia.

Namaszczenie chorych – umocnienie chrześcijanina w chorobie.

Kapłaństwo – powołuje i namaścza wybranych ludzi do szczególnej służby w Kościele.

Małżeństwo – obdarza małżonków łaską nadprzyrodzonej miłości.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Prezentacja multimedialna.

Pokaz slajdów z podziałem sakramentów.

PODZIAŁ SAKRAMENTÓW ŚWIĘTYCH

1) Pierwszym kryterium podziału jest **powtarzalność przyjmowania sakramentu**:

- sakramenty niepowtarzalne, które można przyjąć raz w życiu – chrzest, bierzmowanie, kapłaństwo.
- sakramenty powtarzalne, które można przyjąć wiele razy – Eucharystia, pokuta, namaszczenie chorych, małżeństwo.

2) Drugim kryterium podziału jest **życie w stanie łaski uświęcającej**:

- sakramenty, które można przyjąć tylko w stanie łaski uświęcającej: bierzmowanie, Eucharystia, namaszczenie chorych, kapłaństwo, małżeństwo,
- sakramenty, które przyjmuje się dla zgładzenia grzechów – chrzest, pokuta.

3) Trzecim kryterium podziału jest **etapowość**:

- sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego – chrzest, bierzmowanie i Eucharystia,
- sakramenty uzdrowienia – pokuta, namaszczenia chorych,
- sakramenty w służbie komunii i posłania wiernych – kapłaństwo, małżeństwo.

Sakrament jest znakiem łaski otrzymanej od Boga, która działając w człowieku, uświęca go i daje życie Boże. Łaski nie widzimy, ale odczuwamy jej skutki.

- Ile jest sakramentów świętych?
- Kto ustanowił sakramenty?
- Które sakramenty już przyjęliście?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2, 3)

ZAKOŃCZENIE

Przyjmując sakramenty, bierzemy udział w życiu religijnym całego Kościoła.

Bóg pierwszy z miłości wychodzi do człowieka. Obecność Boga w świecie swoją pełnię osiągnęła w Osobie Jezusa Chrystusa. Chrystus jest znakiem, w którym rozpoznajemy i doświadczamy Bożej troski o nas. Spotkanie z Chrystusem dokonuje się przez wiarę i widzialne znaki sakramentów.

W Konstytucji o liturgii czytamy:

„Celem sakramentów jest uświęcenie człowieka, budowanie Mistycznego Ciała Chrystusa, a wreszcie oddawanie czci Bogu. Jako znaki, mają także one pouczać. Sakramenty wiarę nie tylko zakładają, lecz za pomocą słów i rzeczy dają jej wzrost, umacniają ją i wyrażają” (Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 59).

- Co jest celem sakramentów?
- Co czynią w człowieku sakramenty?

Sakrament jest egzystencjalnym spotkaniem dwóch osób: Chrystusa i człowieka. Chrystus ofiaruje zbawienie, ale człowiek musi przyjąć świadomie i dobrowolnie ten dar Boży, gdyż Bóg nigdy nikogo nie zmusza wbrew jego woli. Sakrament wymaga osobistego zaangażowania człowieka. Bóg udziela nam swojej łaski w sakramentach. Sakramenty są nieodłączną częścią drogi do życia wiecznego.

W ciszy podziękujmy Bogu za dar sakramentów.

Autorefleksja.

Kiedy przyjmujemy sakramenty, wyrażamy szczerą i zdecydowaną wolę życia w przyjaźni z Chrystusem.

Pomyślmy:

- Jak często spotykam się z Chrystusem w sakramentach?
- Jak przygotowuję się do przyjęcia sakramentów?
- Jak dziękuję Bogu za łaski otrzymane w sakramentach?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę dziękczynną za jeden z przyjętych sakramentów.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Uwielbiam Ciebie, Panie mój”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

Uwielbiam Ciebie, Panie mój, za wiary skarb,
przez który stajesz się obecny pośród nas.
Uwielbiam Ciebie, Panie mój, za wiary znak,
przez który stajesz się obecny w nas.

30. DAR NOWEGO ŻYCIA – CHRZEST

Cel ogólny

Przybliżenie istoty i znaczenia sakramentu chrztu w życiu chrześcijanina.

Umacnianie wiary w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie chrztu świętego.

Kształtowanie postawy wdzięczności za sakrament chrztu świętego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia znaki, symbole i gesty liturgii sakramentu chrztu świętego (B.2),
- podaje, obrzędy sakramentu chrztu świętego (B.3).

Umiejętności

- przedstawia konsekwencje wynikające z sakramentu chrztu (B.3.3),
- omawia liturgię sakramentu chrztu (B.3.4),
- przytacza i interpretuje wybrane teksty biblijne, liturgiczne oraz nauczanie Kościoła na temat sakramentu chrztu (B.3.2),
- wyjaśnia, czym jest sakrament chrztu świętego (B.4.1),
- omawia znaczenie i skutki chrztu świętego (B.4.2),
- uzasadnia godność chrześcijanina wynikającą z chrztu świętego (B.4.3),
- omawia skutki sakramentu chrztu w życiu indywidualnym i wspólnotowym (B.7.4).

Postawy

- przejawia postawę wdzięczności Bogu za sakrament chrztu świętego (B.4.a),
- jest odpowiedzialny za dar chrztu świętego (B.4.b),
- szanuje godność własną i innych (B.4.c),
- przestrzega w życiu zobowiązań wynikających z chrztu świętego (B.4.d),
- daje świadectwo wiary (E.2.a),
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła (E.2.b).

Metody

Niedokończone zdanie, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, rozmowa kierowana, techniki multimedialne, auto-refleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Christifideles laici*, karty pracy, plansza (slajd) z tekstem – J 3,5, nagranie ceremonii chrztu, prezentacja multimedialna – sakrament chrztu, prezentacja multimedialna – liturgia sakramentu chrztu, plansze (slajdy) z symboliką chrztu i rodzajami chrztu, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Praca w grupach.

Uczniowie podzieleni na grupy, otrzymują kartki A4, na których kończą zdanie:

– Przyjęcie chrztu świętego jest jak...

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Chrzest jest pierwszym sakramentem wtajemniczenia chrześcijańskiego, dzięki któremu człowiek wchodzi do wspólnoty Kościoła. Sakrament chrztu stanowi bramę życia sakramentalnego, jest pierwszym sakramentem, który ustanowił Chrystus dla wszystkich ludzi, aby osiągnęli życie wieczne.

Chrzest, który dokonuje się przez zanurzenie w wodzie jest znakiem zanurzenia w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa. Chrzest jest najpiękniejszym z darów Bożych, wzywa nas, byśmy stali się uczniami Chrystusa. Jest naszym przymierzem z Panem Jezusem. Wyrzekamy się zła i grzechu, wyznając naszą wiarę.

ROZWINIĘCIE

Chrzest jest nowym narodzeniem do życia w Chrystusie. Otwiera nam drogę do zbawienia.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28,19-20).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co Chrystus poleca Apostołom?
- Co Jezus Chrystus obiecuje Apostołom?

Głoszenie Ewangelii łączy się z udzielaniem chrztu w imię Trójcy Świętej. Woda chrztu zmywa grzech pierworodny i wszystkie grzechy do chrztu popełnione. W Dziejach Apostolskich czytamy:

„Nawróćcie się i niech każdy z was ochrzci się w imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych, a weźmiecie w darze Ducha Świętego” (Dz 2,38).

- Co daje chrzest?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha, nie może wejść do królestwa Bożego” (J 3,5).

- Co jest podstawą wejścia do królestwa Bożego?

Sakrament chrztu jest początkiem chrześcijańskiej drogi życia i włączeniem we wspólnotę Kościoła.

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Chrzest święty jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego, bramą życia w Duchu i bramą otwierającą dostęp do innych sakramentów. Przez chrzest zostajemy wyzwoleni od grzechu i odrodzeni jako synowie Boży, stajemy się członkami Chrystusa oraz zostajemy wszczępieni w Kościół i stajemy się uczestnikami jego posłania” (KKK 1213).

- Czym jest chrzest?
- Od czego uwalnia chrzest?
- Kim staje się ochrzczony?

Prezentacja multimedialna – sakrament chrztu.

SAKRAMENT CHRZTU:

- jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego,
- otwiera dostęp do innych sakramentów,
- odpuszcza wszystkie grzechy, grzech pierworodny i wszystkie grzechy osobiste,
- jest źródłem nowego życia w Chrystusie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Jan Paweł II w adhortacji apostolskiej *Christifideles laici* podkreśla znaczenie chrztu:

„Przez chrzest święty stajemy się dziećmi Boga w Jego Jednorodzonym Synu Jezusie Chrystusie” (CL 11).

Przez chrzest zostajemy wszczępieni w Kościół, stajemy się uczestnikami misji Chrystusa, stajemy się dziećmi Bożymi.

ZAKOŃCZENIE

Odtworzenie nagrania i omówienie ceremonii chrztu.

Prezentacja multimedialna – liturgia sakramentu chrztu świętego.

LITURGIA SAKRAMENTU CHRZTU ŚWIĘTEGO

Na początku kapłan zwraca się do rodziców z pytaniem:

- Jakie imię wybraliście dla swojego dziecka?
- Rodzice podają wybrane imię (*np. Jan*) lub dwa imiona (*np. Marek Aureliusz*).

Kapłan następnie pyta rodziców:

- O co prosicie Kościół Boży dla... (*tutaj podaje imię/imiona dziecka*).

Rodzice odpowiadają:

- O chrzest *albo* O wiarę *albo* O przyjęcie do Kościoła *albo* O łaskę Chrystusa *albo* O życie wieczne.

W tym momencie kapłan rozpoczyna ceremonię i mówi:

- Prosząc o chrzest dla waszego dziecka, przyjmujecie na siebie obowiązek wychowania go w wierze, aby zachowując Boże przykazania, miłował Boga i bliźniego, jak nas nauczył Jezus Chrystus. Czy jesteście świadomi tego obowiązku?

Rodzice odpowiadają:

- Tak *albo* Jesteśmy tego świadomi.

Po tej deklaracji kapłan zwracając się do rodziców chrzestnych:

- A wy, drodzy chrzestni, czy jesteście gotowi pomagać rodzicom tego dziecka w wypełnianiu ich obowiązku?

Rodzice chrzestni odpowiadają:

- Tak *albo* Jesteśmy gotowi.

Kapłan zwraca się do dziecka:

- ... (*pada imię dziecka, np. Ewo*) wspólnota chrześcijańska przyjmuje cię z wielką radością. Ja zaś w imieniu tej wspólnoty znacę cię znakiem krzyża, a po mnie naznaczą cię tym samym znakiem Chrystusa Zbawiciela twoi rodzice i chrzestni.

Po tych słowach kapłan zbliża się do dziecka i kreśli znak krzyża na czole. Potem czynią to rodzice i chrzestni.

Po wykonaniu znaku krzyża na czole dziecka, kapłan rozpoczyna Mszę Świętą, która ma przebieg tradycyjny, aż do momentu kazania, po którym następuje obrzęd chrztu świętego. Matka chrzestna ma przygotowaną białą szatkę, a ojciec chrzestny świecę chrzcielną.

Kapłan odmawia modlitwę egzorcyzmu, następnie modlitwę poświęcenia.

Po modlitwach kapłan zwraca się ponownie do rodziców dziecka i chrzestnych następującymi słowami:

- Drodzy rodzice i chrzestni. Przyniesione przez was dziecko otrzyma z miłości Bożej przez sakrament chrztu nowe życie z wody i z Ducha Świętego. Starajcie się wychować je w wierze tak, aby zachować w nim to Boże życie od skażenia grzechem i umożliwić jego ustawiczny rozwój. Jeśli więc, kierując się wiarą, jesteście gotowi podjąć się tego zadania, to wspominając swój własny chrzest, wyrzeknijcie się grzechu i wyznajcie wiarę w Jezusa Chrystusa. Jest to wiara Kościoła, w której wasze dziecko otrzymuje chrzest.

Kapłan:

- Czy wyrzekacie się grzechu, aby żyć w wolności dzieci Bożych?

Rodzice i chrzestni:

- Wyrzekamy się.

Kapłan:

- Czy wyrzekacie się wszystkiego, co prowadzi do zła, aby was grzech nie opanował?

Rodzice i chrzestni:

- Wyrzekamy się.

Kapłan:

- Czy wyrzekacie się szatana, który jest głównym sprawcą grzechu?

Rodzice i chrzestni:

- Wyrzekamy się.

(Wyznanie wiary)

Kapłan:

- Czy wierzycie w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi?

Rodzice i chrzestni:

- Wierzymy.

Kapłan:

- Czy wierzycie w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego, narodzonego z Maryi Dziewicy, umęczonego i pogrzebanego, który powstał z martwych i zasiadł po prawicy Ojca?

Rodzice i chrzestni:

– Wierzimy.

Kapłan:

– Czy wierzycie w Ducha Świętego, święty Kościół powszechny, obcowanie Świętych, odpuszczenie grzechów, zmartwychwstanie ciała i życie wieczne?

Rodzice i chrzestni:

– Wierzimy.

Na zakończenie tej części kapłan mówi:

– Taka jest nasza wiara. Taka jest wiara Kościoła, której wyznawanie jest naszą chlubą, w Chrystusie Panu naszym.

Wszyscy:

– Amen.

CHRZEST

Kapłan zaprasza rodzinę, aby podeszła do chrzcielnicy i pyta rodziców i chrzestnych:

– Czy chcecie, aby ... (*pada imię dziecka, np. Ewa*) otrzymał(a) chrzest w wierze Kościoła, którą przed chwilą wspólnie wyznaliśmy?

Rodzice i chrzestni:

– Chcemy.

Kapłan chrzci dziecko, mówiąc:

– ... (*pada imię dziecka, np. Ewo*), ja ciebie chrzczę w Imię Ojca
zanurza dziecko lub polewa je wodą po raz pierwszy,

– i Syna

zanurza lub polewa je wodą po raz drugi,

– i Ducha Świętego.

zanurza lub polewa je wodą po raz trzeci.

Po chrzcie dziecka uczestnicy wypowiadają lub śpiewają aklamację:

– Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu. Jak była na początku, teraz i zawsze, i na wieki wieków. Amen.

Namaszczenie krzyżmem świętym.

Kapłan:

– Bóg wszechmogący, Ojciec naszego Pana, Jezusa Chrystusa, który cię uwolnił od grzechu i odrodził z wody i z Ducha Świętego,

On sam namaszcza ciebie krzyżmem zbawienia, abyś włączony(a) do ludu Bożego, wytrwał(a) w jedności z Chrystusem Kapłanem, Prorokiem i Królem na życie wieczne.

Wszyscy:

– Amen.

Włożenie białej szaty.

Kapłan:

– ... *(pada imię dziecka, np. Ewo)*, stałeś(aś) się nowym stworzeniem i przyoblekłeś(aś) się w Chrystusa, dlatego otrzymujesz białą szatę. Niech twoi bliscy słowem i przykładem pomagają ci zachować godność dziecka Bożego nieskalaną aż po życie wieczne.

Wszyscy:

– Amen.

Wręczenie zapalanej świecy.

Przed wręceniem zapalanej świecy, kapłan bierze paschał i mówi:

– Przyjmijcie światło Chrystusa.

Następnie przedstawiciel każdej rodziny (np. ojciec lub chrzestny), zapala świecę swego dziecka od paschału.

Potem kapłan mówi:

– Podtrzymywanie tego światła powierza się wam, rodzice i chrzestni, aby wasze dzieci, oświecone przez Chrystusa, postępowały zawsze jak dzieci światłości, a trwając w wierze, mogły wyjść na spotkanie przychodzącego Pana razem z wszystkimi Świętymi w niebie.

Plansze lub slajdy z symboliką chrzcielną.

SYMBOLIKA CHRZCIELNA:

Polanie głowy wodą – obmycie z grzechów.

„..., ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego”.

Znak krzyża na czole – wskazuje to symbol, że na duszy ochrzczonego wyciśnięte zostało znamię przynależności do Chrystusa.

„On sam namaszcza ciebie krzyżmem zbawienia”.

Biała szata – symbol czystości.

„..., stałeś(aś) się nowym stworzeniem i przyoblekłeś(aś) się w Chrystusa, dlatego otrzymujesz białą szatę”.

Zapalona świeca – symbol Chrystusa Zmartwychwstałego.
*„Przyjmijcie światło Chrystusa. Podtrzymywanie tego światła powie-
rza się wam, rodzice i chrzestni”.*

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Plansze lub slajdy z rodzajami chrztu.

RODZAJE CHRZTU:

Chrzest z wody i Ducha Świętego – jest najbardziej znaną formą udzielania chrztu świętego, czyli chrzest, w którym materią jest woda. Najbardziej rozpowszechniony jest chrzest przez polanie głowy wodą. Prócz tej formy istnieje też chrzest przez zanurzenie lub pokropienie. Pierwsi chrześcijanie przyjmowali chrzest przez zanurzenie w rzekach, jeziorach, później w basenach chrzcielnych – baptysteriach.

Istnieje również **chrzest krwi**, np. męczennicy pierwszych wieków czy wszyscy ci, którzy nigdy nie przyjęli chrztu z wody, ale oddali swoje życie za wiarę w Chrystusa.

Chrzest pragnienia – mogą przyjąć wszyscy ci, którzy nie przyjęli chrztu z wody, a pragną być wszczępieni w Mistyczne Ciało Chrystusa.

Chrzest z wody – w sytuacji zagrożenia życia człowieka nieochrzczonego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Autorefleksja.

W sakramencie chrztu Bóg czyni nas swoimi dziećmi i obdarza nowym życiem.

Pomyślmy:

- Jak często dziękuję Bogu za dar życia Bożego?
- Jak rozwijam wiarę zapoczątkowaną na chrzcie świętym?

WYZNANIE WIARY:

- Czy wierzysz w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi?
- Wierzę.

- Czy wierzysz w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne-
go, narodzonego z Maryi Dziewicy, umęczonego i pogrzebanego,
który powstał z martwych i zasiada po prawicy Ojca?
- Wierzę.
- Czy wierzysz w Ducha Świętego, święty Kościół powszechny,
obcowanie świętych, odpuszczenie grzechów, zmartwychwsta-
nie ciała i życie wieczne?
- Wierzę.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę dziękczynną za sakrament chrztu świętego.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

W ciszy podziękujmy Bogu za rodziców, rodziców chrzestnych oraz
kapłana, który udzielił nam sakramentu chrztu.

„Chwała Ojcu...”

lub

śpiew: „Com przyrzekł Bogu”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

31. DAR MOCY – BIERZMOWANIE

Cel ogólny

Przybliżenie istoty i znaczenia sakramentu bierzmowania w życiu chrześcijanina.

Umacnianie wiary w obecność działania Ducha Świętego w sakramencie bierzmowania.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia znaki towarzyszące udzielaniu sakramentu bierzmowania (B.2),
- wyjaśnia, czym jest sakrament bierzmowania (B.5.1),
- wylicza dary Ducha Świętego (B.5.5).

Umiejętności

- przedstawia konsekwencje wynikające z sakramentu bierzmowania (B.3.3),
- przytacza i interpretuje wybrane teksty biblijne, liturgiczne oraz nauczanie Kościoła na temat sakramentu bierzmowania (B.3.2),
- opisuje i wyjaśnia obrzędy bierzmowania (B.5.2),
- przedstawia skutki bierzmowania (B.5.3),
- omawia znaczenie sakramentu bierzmowania dla życia chrześcijanina (B.5.4),
- omawia skutki sakramentu bierzmowania w życiu indywidualnym i wspólnotowym (B.7.4).

Postawy

- wierzy w pomoc Ducha Świętego w sakramencie bierzmowania (B.5.a),
- świadomie podchodzi do przygotowania do bierzmowania (B.5.b),
- kształtuje postawę współpracy z Duchem Świętym we własnym życiu (B.5.c),
- daje świadectwo wiary (E.2.a).

Metody

Pogadanka, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, metoda skojarzeń, tekst luk, ekspozycja, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, techniki multimedialne, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, plansza (slajd) z tekstem – Dz 1,8a, tekst wywiadu, plansza (slajd) z darami Ducha Świętego, ilustracja przedstawiająca udzielanie sakramentu bierzmowania, plansza (slajd): W SAKRAMENCIE BIERZMOWANIA OTRZYMUJEMY..., nagranie z pieśnią, plansza (slajd) z tekstem modlitwy do Ducha Świętego.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Propozycja 1

Odczytanie wywiadu z Markiem Citko.

„Urodzony w 1974 roku. Nietuzinkowy piłkarski talent. Reprezentant Polski, zawodnik Jagiellonii Białystok, Widzewa Łódź i od 2000 r. Legii Warszawa. W 1997 r. zrezygnował z lukratywnej, rekordowej oferty transferowej do jednego z czołowych klubów angielskich.

«Nie wstydzę się swojego wyboru. Swoje życie postanowiłem poświęcić i oddać w ręce Pana Boga i Kocham Go jak ojca, a Maryję jak swą matkę...».

- *Redaktor:* W światku sportowym uchodzi pan za człowieka głęboko wierzącego, bardzo rygorystycznie przestrzegającego praktyk religijnych. Stawiany jest pan za wzór piłkarza-katolika. Czy zgadza się pan z takim zaszufadkowaniem?
- *Marek Citko:* Od razu chcę wyjaśnić, że nie ma ludzi bardziej i mniej wierzących. Są jedynie tacy, którzy wierzą w Boga, bądź nie wierzą.
- *Red.:* Nie każdy jednak, tak jak pan, objawia swoje przekonania, nie każdy ma tyle odwagi, by o nich mówić...
- *M.C.:* Istotnie, tej odwagi trochę potrzeba. Szczególnie potrzeba jej w momencie, kiedy należy sobie odpowiedzieć, czy naprawdę się wierzy, czy moja wiara to jedynie efekt wychowania rodzinnego i tradycji. Do takiej chwili trzeba dojrzeć, by jednoznacznie się określić.

- *Red.:* Opowiadają, że zanim dla pana nadszedł ten moment, Marek Citko był łobuzem...
- *M.C.:* I teraz jestem... Nie jestem święty, jak każdy mam swoje słabości i popełniam błędy. Ważne jednak, by w codziennym życiu umieć sobie radzić z tymi słabościami.
- *Red.:* Czy pamięta pan dzień, kiedy dokonał pan tego życiowego wyboru?
- *M.C.:* Tak, to było w Białymstoku, w czasie wielkopostnych rekolacji. Grałem jeszcze w Jagiellonii, ale już byłem dość znanym piłkarzem. Doskonale pamiętam stres w przeddzień mojego wystąpienia. W wielkiej, wypełnionej po brzegi sali gimnastycznej, miałem mówić o tym, jak się zmieniłem, zadeklarować, że od tej pory będę żył inaczej. Bałem się tej konfrontacji, ale pojąłem, że stając się człowiekiem dorosłym, muszę dokonać zasadniczego wyboru. Zdecydowałem, że pójde trudną drogą wiary, drogą, na której będę upadał i grzeszył, ufając jednocześnie Panu Bogu, że będzie mi pomagał podnosić się z tych upadków.
- *Red.:* Później często pana wypytywano o szczegóły tego wydarzenia. Czy opowiadanie o bardzo osobistych wyborach nie było dla pana irytujące, wstydlive?
- *M.C.:* To fakt, że media bardzo się interesowały moimi sprawami duchowymi, chociaż absolutnie nie zależało mi na tym, jak niektórzy sugerowali posądzając o tanią reklamę. Dochodziło z tego powodu także i do śmiesznych sytuacji, kiedy pisano, że w związku z przestrzeganiem postem nie starczało mi sił w meczu. Czy mówienie o swojej wierze było wstydlive? Nie! Jeśli ja poważnie traktuję te sprawy, to i poważni ludzie to rozumieją i szanują. Bo skoro swoje życie postanowiłem poświęcić i oddać w ręce Pana Boga i kocham Go jak ojca, a Maryję jak swą matkę, to dlaczego miałbym się tego wstydzić?! Podobnie, jak nie wstydzę się mówić, że kocham swoją żonę.
- *Red.:* Czy we współczesnym sporcie można przestrzegać zasad, jakimi powinien kierować się chrześcijanin?
- *M.C.:* Uważam, że w większym lub mniejszym stopniu jest to możliwe. Owszem, na boisku, w czasie ostrych spiek, emocji, fauli, jest to trudne. Przyznaję, że także mnie zdarza się w ferworze walki kogoś sfaulować, kopnąć bez piłki, albo powiedzieć jakies

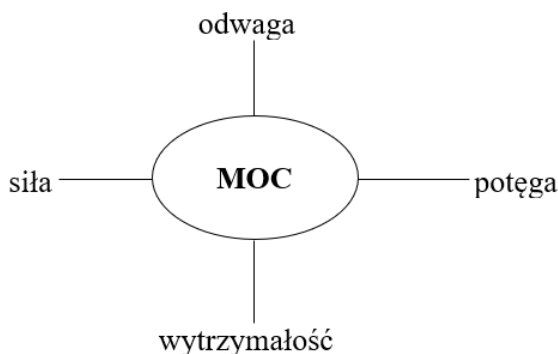
brzydkie słowo. W chwilach emocji nie potrafimy kontrolować swoich odruchów, ale kiedy napięcie wygasa, przychodzi czas na refleksję, uświadomienie sobie, że zrobiło się coś złego i wtedy trzeba zdobyć się na podanie ręki rywalowi. Ten akt przeprosin jest bardzo ważny dla sportowca.

- *Red.*: Czy modli się pan o zwycięstwa?
- *M.C.*: Nigdy. Gdy wychodzę na mecz, w krótkiej modlitwie polecam Matce Bożej wszystkich zawodników. Proszę Ją, by nikomu nic złego się nie stało.
- *Red.*: Był pan w Watykanie?
- *M.C.*: Tak, w grudniu 1997 roku, wraz z moją przyszłą żoną Agnieszką i grupą piłkarzy z Olsztyna, Ojciec Święty przyjął nas na takiej specjalnej, sportowej audiencji. To było dla mnie ogromne przeżycie i tak silnie towarzyszyły temu wydarzeniu emocje, że nie potrafię wyrazić tego słowami. Zostały piękne zdjęcia na pamiątkę” (za: Pr. zbior., *Boży doping. Mówią gwiazdy sportu*, Kraków 2000).

Propozycja 2

Gwiazda skojarzeń.

- Z czym się kojarzy słowo: MOC?



Z każdym rokiem stajemy się starsi, bardziej odpowiedzialni za siebie oraz innych. Do dojrzałego życia należy się odpowiednio przygotować. Potrzebna jest siła i moc, aby sprostać codziennym zadaniom. Sakrament bierzmowania daje szczególną moc,

aby we współczesnym świecie mężnie wyznawać wiarę, którą przyjęliśmy na chrzcie świętym.

Słowo: „**bierzmowanie**” pochodzi od staropolskiego słowa: „bierzmo”. Była to belka umacniająca strop. Bierzmowanie to sakrament, w którym Duch Święty umacnia chrześcijanina, aby wyznawał mężnie swoją wiarę, bronił jej i według niej żył.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„(...) gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami” (Dz 1,8a).

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„(...) gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami” (Dz 1,8a).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jakie łaski otrzymujemy od Ducha Świętego w sakramencie bierzmowania?
- Kim stajemy się po otrzymaniu Ducha Świętego?

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej udzielenie sakramentu bierzmowania.

Tak jak dawniej Apostołowie wkładali ręce na ochrzczonych i udzielali im Ducha Świętego, tak i obecnie czynią to biskupi, następcy Apostołów.

W Kościele rzymskokatolickim zwyczajnym szafarzem bierzmowania jest biskup. W pewnych okolicznościach bierzmować może kapłan upoważniony do tego przez prawo kościelne.

Sakrament bierzmowania może i powinien przyjąć każdy ochrzczony.

Aby godnie przyjąć ten sakrament, należy być w stanie łaski uświęcającej oraz odpowiednio przygotowanym i zdolnym do świadomego

odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych. Bierzmowanie, podobnie jak chrzest, nie może być powtarzane ze względu na niezatarty charakter, czyli znamię Chrystusa, które wyciska na duszy chrześcijanina. Znakiem zewnętrznym sakramentu bierzmowania jest włożenie rąk przez księdza biskupa, co oznacza zstąpienie Ducha Świętego, namaszczenie na czole Krzyżmem Świętym i wypowiedzenie słów: „Przyjmij znamię daru Ducha Świętego”.

- Kto udziela sakramentu bierzmowania?
- Ile razy można przyjąć sakrament bierzmowania?
- Co jest znakiem zewnętrznym sakramentu bierzmowania?
- Kiedy pierwszy raz otrzymujemy Ducha Świętego?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Chrzest, bierzmowanie i Eucharystia to sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego. Sakramenty te włączają człowieka w tajemnicę paschalną Chrystusa. Człowiek ochrzczony staje się świątynią Ducha Świętego.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z darami Ducha Świętego.

DARY DUCH ŚWIĘTEGO:

1. Dar mądrości
2. Dar rozumu
3. Dar rady
4. Dar męstwa
5. Dar umiejętności
6. Dar pobożności
7. Dar bojaźni Bożej

- Ile jest darów Ducha Świętego?
- Jakie są dary Ducha Świętego?

Liczba siedem jest symboliczna. Oznacza pełnię, obfitość darów Ducha Świętego, które otrzymuje bierzmowany podczas przyjmowania tego sakramentu.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Bierzmowanie udoskonala łaskę chrztu; jest ono sakramentem, który daje Ducha Świętego, aby głębiej zakorzenieć nas w synostwie Bożym, ściślej wszczepić w Chrystusa, umocnić naszą więź z Kościołem, włączyć nas bardziej do jego posłania i pomóc w świadczeniu o wierze chrześcijańskiej słowem, któremu towarzyszą czyny” (KKK 1316).

– W jaki sposób możemy dawać świadectwo o Chrystusie?

Umieszczenie na tablicy planszy lub pokaz slajdu.

W SAKRAMENCIE BIERZMOWANIA OTRZYMUJEMY:

- pomnożenie łaski uświęcającej,
- wyciska na duszy niezatarty znak wyznawcy Chrystusowego,
- daje siedem darów Ducha Świętego,
- udoskonalenie naszej więzi z Kościołem,
- daje łaskę uczynkową, abyśmy mężnie wyznawali wiarę, bronili jej i według niej żyli.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Autorefleksja.

W sakramencie bierzmowania otrzymujemy obfitość darów Ducha Świętego, abyśmy mężnie i z wiarą dawali świadectwo naszej przynależności do Chrystusa.

Pomyślmy:

– W jaki sposób świadczę o swojej wierze?

*Nauka pieśni: „Niechaj zstąpi Duch Twój”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)*

Niechaj zstąpi Duch Twój,
Niechaj zstąpi Duch Twój i odnowi ziemię,
życiodajny spłynie deszcz na spragnione serce.
Obmyj mnie i uświęć mnie,
uwielbienia niech popłynie pieśń. /x2

Chwała Jezusowi, który za mnie życie dał.
Chwała Temu, który pierwszy umiłował mnie.
Jezus, tylko Jezus Panem jest.

PRACA DOMOWA

Napisz, jakimi cechami powinien charakteryzować się chrześcijanin.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem modlitwy do Ducha Świętego.

Oddychaj we mnie, Duchu Święty,
abym o tym, co święte myślał!

Pociągnij mnie, Duchu Święty,
abym to, co święte czynił!

Rozpal mnie, Duchu Święty,
abym to, co święte miłował!

Broń mnie, Duchu Święty,
abym świętości
nigdy nie utracił! Amen.

32. DAR PRZEBACZENIA – POKUTA I POJEDNANIE

Cel ogólny

Przybliżenie istoty i znaczenia sakramentu pokuty w życiu chrześcijanina.

Umacnianie wiary w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie pokuty.

Kształtowanie postawy nawrócenia i pokuty.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, obrzędy sakramentu pokuty (B.3),
- wyjaśnia sens i skutki sakramentu pokuty i pojednania (A.13),
- streszcza przypowieść o miłosiernym ojcu (B.7),
- wskazuje, że człowiek jest odpowiedzialny za własne sumienie – Jezus i Zacheusz (C.2).

Umiejętności

- przedstawia konsekwencje wynikające z sakramentu pokuty (B.3.3),
- omawia liturgię sakramentu pokuty (B.3.4),
- przytacza i interpretuje wybrane teksty biblijne, liturgiczne oraz nauczanie Kościoła na temat sakramentu pokuty (B.3.2),
- wyjaśnia, czym jest sakrament pokuty (B.7.1),
- omawia przebieg sakramentu pokuty (B.7.2),
- opisuje warunki dobrze przeżytego sakramentu pokuty i pojednania (B.7.3),
- wyjaśnia pojęcie miłosierdzia Bożego, wiążąc je ze sprawiedliwością, powołując się na przypowieści (o miłosiernym ojcu) (A.13.13),
- omawia skutki sakramentu pokuty w życiu indywidualnym i wspólnotowym (B.7.4),
- omawia rolę sakramentu pokuty i pojednania w życiu moralnym chrześcijanina (B.7.5),
- uzasadnia potrzebę regularnego przystępowania do sakramentu pokuty (B.7.6).

Postawy

- wierzy w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie pokuty (B.3.a),
- spotyka się z Jezusem w sakramencie pokuty (B.3.b),

- korzysta z dobrodziejstwa sakramentów, uznając je za pomoc Chrystusa w prowadzeniu moralnego życia (B.3.c),
 - wierzy w obecność Boga Miłosiernego przebaczącego grzechy w sakramencie pokuty (B.7.a),
 - dobrze przygotowuje się do sakramentu pokuty (B.7.b),
 - wypełnia pokutę i podejmuje zadośćuczynienie (B.7.d).
-

Metody

Opowiadanie, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, odczytanie tekstu biblijnego z podziałem na role, praca w grupach, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst opowiadania, ilustracja przedstawiająca spotkanie syna marnotrawnego z ojcem, plansza (slajd) z warunkami sakramentu pokuty, plansza (slajd) ze schematem warunków sakramentu pokuty i pojednania, karty pracy, prezentacja multimedialna – obrzęd sakramentu pokuty, plansza (slajd) z tekstem modlitwy do Ducha Świętego.

MODLITWA

„Akt żalu”.

WPROWADZENIE

Odczytanie i analiza opowiadania.

„Pewien dobry, aczkolwiek słaby chrześcijanin, spowiadał się, jak zwykle, u swojego proboszcza. Jego spowiedzi przypominały zepsutą płytę: zawsze te same uchybienia, a przede wszystkim ten sam poważny grzech.

– Koniec tego! – powiedział mu pewnego dnia zdecydowanym tonem proboszcz.

– Nie możesz żartować sobie z Boga. Naprawdę ostatni już raz rozgrzeszam cię z tego przewinienia. Pamiętaj o tym! Ale po piętnastu dniach człowiek znów przyszedł do spowiedzi wyznając ten sam grzech. Spowiednik naprawdę stracił cierpliwość:

– Upprzedzałem cię, że nie dam ci rozgrzeszenia. Tylko w ten sposób się nauczysz...

Poniżony i zawstydzony mężczyzna podniósł się z klęczek. Dokładnie nad konfesjonałem, zawieszony był na ścianie wielki, gipsowy krzyż. Człowiek wzniósł nań swe spojrzenie. I właśnie w tym momencie gipsowy Chrystus z krzyża ożywił się, podniósł swoje ramię i uczynił znak przebaczenia:

– Rozgrzeszam cię z twojej winy...

Każdy z nas związany jest z Bogiem, pewną nitką.

Kiedy popełniamy grzech, ta nić się przerywa.

Ale kiedy ubolewamy nad naszą winą

– Bóg zawiązuje na nitce supełek i w ten sposób staje się ona krótsza.

Przebaczenie zbliża nas do Boga” (B. Ferrero, *Przebaczenie*, w: B. Ferrero, *Czy jest tam ktoś?*, Warszawa 1998).

– Jaką prawdę zawiera opowiadanie?

Bóg jest najlepszym Ojcem i zawsze możemy do Niego wrócić.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Pewien człowiek miał dwóch synów. Młodszy z nich rzekł do ojca: «Ojcze, daj mi część majątku, która na mnie przypada». Podzielił więc majątek między nich. Niedługo potem młodszy syn, zabrawszy wszystko, odjechał w dalekie strony i tam roztrwonił swój majątek żyjąc rozrzutnie. A gdy wszystko wydał, nastał ciężki głód w owej krainie i on sam zaczął cierpieć niedostatek. Poszedł i przystał do jednego z obywateli owej krainy, a ten posłał go na swoje pola, żeby pasł świnie. Pragnął on napełnić swój żołądek strąkami, którymi żywiły się świnie, lecz nikt mu ich nie dawał. Wtedy zastanowił się i rzekł: Iluż to najemników mojego ojca ma pod dostatkiem chleba, a ja tu z głodu ginę. Zabiorę się i pójdę do mego ojca, i powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem ciebie; już nie jestem godzien nazywać się twoim synem: uczyni mnie choćby jednym z najemników. Wybrał się więc i poszedł do swojego ojca. A gdy był jeszcze daleko, ujrzał go jego ojciec

i wzruszył się głęboko; wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go. A syn rzekł do niego: «Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem ciebie, już nie jestem godzien nazywać się twoim synem». Lecz ojciec rzekł do swoich sług: «Przynieście szybko najlepszą szatę i ubierzcie go; dajcie mu też pierścień na rękę i sandały na nogi! Przyprawiajcie utuczone cielę i zabijcie: będziemy ucztować i bawić się, ponieważ ten syn mój był umarły, a znów ożył; zginął, a odnalazł się». I zaczęli się bawić” (Łk 15,11-24).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej spotkanie syna z miłosiernym ojcem.

Analiza tekstu biblijnego.

- Czego zażądał od ojca młodszy syn?
- Co uczynił syn z otrzymanym majątkiem?
- Kiedy syn zrozumiał swój błąd?
- Jaką postawę wobec ojca przyjął syn?
- Jak przyjął ojciec powracającego syna?
- O czym świadczy postawa ojca?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Odczytanie tekstu Pisma Świętego z podziałem na role.

„Potem wszedł do Jerycha i przechodził przez miasto. A [był tam] pewien człowiek, imieniem Zacheusz, zwierzchnik celników i bardzo bogaty. Chciał on koniecznie zobaczyć Jezusa, kto to jest, ale nie mógł z powodu tłumu, gdyż był niskiego wzrostu. Pobiegł więc naprzód i wspiął się na sykomorę, aby móc Go ujrzyć, tamtędy bowiem miał przechodzić. Gdy Jezus przyszedł na to miejsce, spojrzał w górę i rzekł do niego: «Zacheuszu, zejdz prędko, albowiem dziś muszę się zatrzymać w twoim domu». Zeszedł więc z pośpiechem i przyjął Go rozradowany. A wszyscy, widząc to, szemrali: «Do grzesznika poszedł w gościnę». Lecz Zacheusz stanął i rzekł do Pana: «Panie, oto połowę mego majątku daję ubogim, a jeśli kogo w czym skrzywdziłem, zwracam poczwórnienie». Na to Jezus rzekł do niego: «Dziś zbawienie stało się udziałem tego domu, gdyż i on jest synem Abrahama. Albowiem Syn Człowieczy przyszedł szukać i zbawić to, co zginęło»” (Łk 19,1-10).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto chciał zobaczyć Jezusa?
- Kim był Zacheusz?
- Dlaczego Zacheusz wszedł na drzewo?
- Co zrobił Zacheusz, gdy przyszedł do niego Jezus?

Jezus często przebywał z grzesznikami, siadał z nimi do jednego stołu, głosząc, że chorzy potrzebują lekarza i że przyszedł wzywać niesprawiedliwych, lecz grzeszników do nawrócenia. Przyniósł wszystkim świadectwo miłości Boga, przebaczenie i odnowę życia. Wzywał do nawrócenia, to znaczy do radykalnej zmiany życia. Ta przemiana dokonuje się w sakramencie pokuty.

Grzech jest największym nieszczęściem człowieka, bo, popełniając go, odwracamy się od Boga i zadajemy ranę Kościołowi. Ranimy siebie i bliźnich. Przez sakrament pokuty powracamy do Boga i uzyskujemy Jego przebaczenie. Chrystus leczy zranienia serca, spowodowane grzechami. Dokonuje uzdrowienia naszego wnętrza, aby przywrócić nam pokój, byśmy umieli miłością odpowiedzieć na Bożą miłość.

Katechizm Kościoła Katolickiego wymienia skutki duchowe, jakie przynosi sakrament pokuty:

„Skutki duchowe sakramentu pokuty są następujące:

- pojednanie z Bogiem, przez które penitent odzyskuje łaskę;
- pojednanie z Kościołem;
- darowanie kary wiecznej spowodowanej przez grzechy śmiertelne;
- darowanie, przynajmniej częściowe, kar doczesnych, będących skutkiem grzechu;
- pokój i pogoda sumienia oraz pociecha duchowa;
- wzrost sił duchowych do walki, jaką musi prowadzić chrześcijanin” (KKK 1496).

- Jakie są skutki duchowe sakramentu pokuty?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Aby powstać z grzechu konieczne jest spotkanie z Panem Jezusem miłosiernym.

Warunkiem odpuszczenia grzechów jest zmiana postawy człowieka. Aby dobrze wyznać grzechy na spowiedzi świętej, należy spełnić odpowiednie warunki.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z warunkami sakramentu pokuty i omówienie.

WARUNKI SAKRAMENTU POKUTY:

1. Rachunek sumienia.
2. Żal za grzechy.
3. Mocne postanowienie poprawy.
4. Szczera spowiedź.
5. Zadośćuczynienie Panu Bogu i bliźnim.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na pięć grup. Uczniowie otrzymują teksty i odpowiadają na pytania. Czas pracy: 4 minut.

Grupa I

„Wśród aktów penitenta żal za grzechy zajmuje pierwsze miejsce. Jest to «ból duszy i znienawidzenie popełnionego grzechu z postanowieniem niegrzeszenia w przyszłości»” (KKK 1451).

- Na którym miejscu Kościół stawia żal za grzechy?
- Czym jest żal za grzechy?

Grupa II

„Gdy żal wypływa z miłości do Boga miłowanego nade wszystko, jest nazywany «żalem doskonałym» lub «żalem z miłości». Taki żal odpuszcza grzechy powszednie. Przynosi on także przebaczenie grzechów śmiertelnych, jeśli zawiera mocne postanowienie przystąpienia do spowiedzi sakramentalnej, gdy tylko będzie to możliwe” (KKK 1452).

- Jak jest nazywany żal za grzechy?
- Co czyni żal za grzechy w duszy człowieka?

Grupa III

„Do przyjęcia sakramentu pokuty należy przygotować się przez rachunek sumienia, zrobiony w świetle słowa Bożego. Najbardziej nadających się do tego tekstów należy szukać w Dekalogu i w katechezie moralnej Ewangelii i Listów Apostolskich: w Kazaniu na Górze i pouczeniach apostoelskich” (KKK 1454).

- Jak należy przygotować się do sakramentu pokuty?
- Na podstawie czego powinniśmy robić rachunek sumienia?

Grupa IV

„Wyznanie grzechów (spowiedź), nawet tylko z czysto ludzkiego punktu widzenia, wyzwala nas i ułatwia nasze pojednanie z innymi. Przez spowiedź człowiek patrzy bezpośrednio na popełnione przez siebie grzechy, bierze za nie odpowiedzialność, a przez to na nowo otwiera się na Boga i na komunie Kościoła, by umożliwić nową przyszłość” (KKK 1455).

„Wyznanie grzechów wobec kapłana stanowi istotną część sakramentu pokuty” (KKK 1456).

- Co jest istotną częścią sakramentu pokuty?
- Co czyni w człowieku sakramentalne wyznanie grzechów?

Grupa V

„Wiele grzechów przynosi szkodę bliźniemu. Należy uczynić wszystko, co możliwe, aby ją naprawić (na przykład: oddać rzeczy ukradzione, przywrócić dobrą sławę temu, kto został przez nas oczerzciony, wynagrodzić krzywdy). Wymaga tego zwyczajna sprawiedliwość” (KKK 1459).

- W czym wyraża się zadośćuczynienie?

Możemy szerzej omówić warunki sakramentu pokuty i pojednania, przygotować odpowiedni schemat. Numerując warunki sakramentu pokuty od dołu, wyjaśniając, że fundament stanowi rachunek sumienia i żal za grzechy.

WARUNKI SAKRAMENTU POKUTY:

5. Zadośćuczynienie

4. Szczera spowiedź

3. Mocne postanowienie poprawy

2. Żal za grzechy

1. Rachunek sumienia

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Prezentacja multimedialna – pokaz slajdów z obrzędem sakramentu pokuty.

OBRZĘD SAKRAMENTU POKUTY

Klękając przy konfesjonale mówimy:

– Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.

Kapłan odpowiada:

– Na wieki wieków. Amen.

Teraz trzeba się przeżegnać:

– W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen.

Kapłan mówi, po cichu, słowa zachęty, np.

– Łaska Ducha Świętego niech oświeci twoje serce, abyś wyznał z ufnością swoje grzechy i poznał miłosierdzie Boże.

Wyznanie grzechów rozpoczynamy jak zwykle:

– Ostatni raz byłem u spowiedzi świętej... Pokutę zadaną wypełniłem.

Najnowszy obrzęd nakazuje:

- Jestem kawalerem/panną, mam lat ... *albo* jestem żonaty/mężatką, mamy... dzieci itp.
- Obraziłem Pana Boga następującymi grzechami...

Po wyznaniu grzechów mówimy:

- Więcej grzechów nie pamiętam. Za wszystkie grzechy bardzo żałuję. Postanawiam poprawę. Proszę o pokutę i rozgrzeszenie.

Gdy kapłan udziela nauki, słuchamy uważnie, zapamiętując pokutę.

Przy udzielaniu przez kapłana rozgrzeszenia – wypowiadamy słowa skruchy i przeproszenia Boga, na przykład:

- Boże, bądź miłosierny mnie grzesznemu”.

Kapłan mówi:

- Wysławiamy Pana, bo jest dobry.

Odpowiadamy:

- Bo Jego miłosierdzie trwa na wieki.

Kapłan kończy:

- Pan odpuścił Tobie grzechy. Idź w pokój.

Odchodzimy po usłyszeniu pukania, można dawnym zwyczajem powiedzieć:

- Bóg zapłać.

Autorefleksja.

Bóg jest Miłosierny i czeka na nas, aby przebaczyć nam nasze winy w sakramencie pokuty.

Pomyślmy:

- Jak często korzystam z daru przebaczenia grzechów w sakramencie pokuty?
- Jak przygotowuję się do sakramentu pokuty?
- Kiedy ostatni raz byłem u spowiedzi?
- Kiedy w najbliższym czasie planuję przystąpić do sakramentu pokuty?

Śpiew: „Przepraszam Cię, Boże”.

PRACA DOMOWA

Napisz, kilka pytań do rachunku sumienia.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem modlitwy do Ducha Świętego.

Duchu Święty, który oświecasz każdego człowieka.
Dziś proszę Cię o szczególną pomoc:
oświeć łaską swoją mój rozum,
abym jasno poznał wszystkie moje grzechy,
wzrusz moją wolę, bym za grzechy naprawdę żałował
i szczerze je na spowiedzi wyznał.
Maryjo, Matko moja, Aniele Strózu i święty patronie mój,
Wyproście mi łaski potrzebne do przyjęcia tego sakramentu.
Amen.

33. DAR OFIARY I OBECNOŚCI – EUCHARYSTIA

Cel ogólny

Przybliżenie istoty i znaczenia sakramentu Eucharystii w życiu chrześcijanina.

Umacnianie wiary w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie Eucharystii.

Kształtowanie postawy wdzięczności Jezusowi za Jego obecność wśród nas.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- nazywa Eucharystię ucztą ofiarną, ucztą dziękczynienia i ucztą miłości (B.6),
- wymienia adorację jako formę uwielbienia Najświętszego Sakramentu (B.6, D.1).

Umiejętności

- przedstawia konsekwencje wynikające z Eucharystii (B.3.3),
- omawia liturgię sakramentu Eucharystii (B.3.4),
- przytacza i interpretuje wybrane teksty biblijne, liturgiczne oraz nauczanie Kościoła na temat sakramentu Eucharystii (B.3.2, B.3.4),
- wyjaśnia rozumienie Eucharystii jako ofiary Chrystusa i Kościoła oraz uczty miłości (B.6.1),
- uzasadnia, dlaczego Eucharystia jest centrum liturgii i życia chrześcijańskiego (B.6.2),
- wymienia elementy Mszy Świętej i wyjaśnia ich znaczenie (B.6.3),
- omawia rolę Eucharystii w życiu moralnym chrześcijanina (B.6.4),
- przedstawia rodzaje i formy modlitwy, a także postawy modlitewne: adoracja (D.1.3),
- omawia skutki sakramentu w życiu indywidualnym i wspólnotowym (B.7.4).

Postawy

- wierzy w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie Eucharystii (B.3.a),
- spotyka się z Jezusem w Eucharystii (B.3.b),
- wierzy w realną obecność Chrystusa w Eucharystii (B.6.a),

- zachowuje postawę szacunku wobec Eucharystii (B.6.b),
- angażuje się w liturgię Mszy Świętej (B.6.c),
- stara się przyjmować Komunię świętą podczas Mszy Świętej (B.6.d),
- świadomie i systematycznie uczestniczy w niedzielnej Eucharystii (B.6.e),
- daje świadectwo wiary (E.2.a).

Metody

Śpiew, opowiadanie, metoda piramidy priorytetów, krzyżówka, ekspozycja, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, rozmowa kierowana, techniki multimedialne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst przemówienia papieża Franciszka, tekst opowiadania, kartki z hasłami do piramidy wartości, ilustracja przedstawiająca Ostatnią Wieczerzę, nagranie ukazujące udzielanie i przyjmowanie Eucharystii, karty pracy, plansza (slajd) – schemat poszczególnych części Mszy Świętej, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

Śpiew „Jezusa ukrytego”.

WPROWADZENIE

Odczytanie i analiza opowiadania.

„Pewnego dnia z jego bloku uciekł jeden z więźniów. W myśl przepisów obozowych, jeśli uciekł więzień, przynajmniej dziesięciu innych z tego samego bloku skazywano na karę śmierci głodowej. Pisarz tak przedstawia ostatnie dni życia Maksymiliana:

«Po stwierdzeniu ucieczki wszystkie bloki przez trzy godziny stały na placu apelowym i czekały na wyrok okrutnych władz obozowych. (...)

– Ponieważ zbiegły w dniu wczorajszym więzień dotychczas nie został znaleziony, dziesięciu spośród was pójdzie na śmierć – powiedział Fritzsch.

Zapanowała głucha cisza, a tylko komendant obozu przechodził

wzdłuż szeregów i wybierał tych, których przeznaczył na śmierć. O. Maksymiliana opuścił i wskazał ręką na stojącego blisko w tym samym szeregu więźnia.

– Ach, jak mi żal żony i dzieci, które osierocam – powiedział sąsiad o. Kolbego i udał się na koniec bloku, gdzie stali już inni wybrani na śmierć.

Wybieranie się skończyło i jedni mieli odetchnąć z ulgą, a skazani pójść na śmierć, gdy spośród szeregów bloku wyszedł o. Kolbe i ze spokojnym spojrzeniem począł się zbliżać do komendanta obozu i jego otoczenia. Nastąpiło powszechne zdziwienie.

– Czego sobie życzysz? – spytał Fritzsich przez tłumacza zbliżającego się o. Maksymiliana.

– Pragnę pójść na śmierć za owego ojca rodziny – odpowiedział zapytany, wskazując ręką na swego niedawnego sąsiada z szeregu.

– Jaki zawód?

– Ksiądz katolicki...

Było to rozładowanie atmosfery, uderzenie piorunu, to wywołało wielki wstrząs moralny w całym obozie... (...)

Bunkier śmierci w Oświęcimiu śpiewał. Umierający śmiercią głodową towarzysze o. Kolbego śpiewali swą pieśń wielbiącą Boga. Zamiast krzyków rozpacz, jakie w podobnych okolicznościach wychodziły z piwnic, z celi śmierci o. Kolbego popłynęła modlitwa. I tak codziennie. Z celi, gdzie znajdował się czciciel Maryi, słyszano głośno odmawiane modlitwy i śpiewy. Ci, co byli bliżej bunkra śmierci i mieli doń dostęp, odnosili wrażenie, iż są w bliskości kościoła. Modlitwy prowadził o. Kolbe.

Nawet istoty rządzące w obozie w Oświęcimiu, u których z człowieczeństwa pozostał tylko wygląd zewnętrzny, musiały przyznać, że takiego jak o. Maksymilian tutaj jeszcze nie było.

Mijały dni, minęły dwa tygodnie. O. Kolbe żył jeszcze. Nadszedł dzień 14 sierpnia 1941 roku, wigilia święta Wniebowzięcia Matki Bożej... Długie życie o. Kolbego w bunkrze głodowym drażniło władze obozowe. Ponieważ nie umierał sam, postanowili go dobić. W wigilię święta, ustanowionego na pamiątkę wzięcia Niepokalanej do nieba, do bunkra weszli Niemcy i zastali jeszcze trzech tylko żyjących i o. Maksymiliana. Trzej skazani, osłabieni głodem, leżeli na cemen-cie. O. Kolbe siedział oparty o ścianę i modlił się nad nimi. Kierownik izby chorych Bock, ściśle mówiąc kat. Ojciec Kolbe, modląc się, podał

spokojnie lewą rękę dla śmiercionośnego zastrzyku i patrzył spokojnie w oczy katowi.

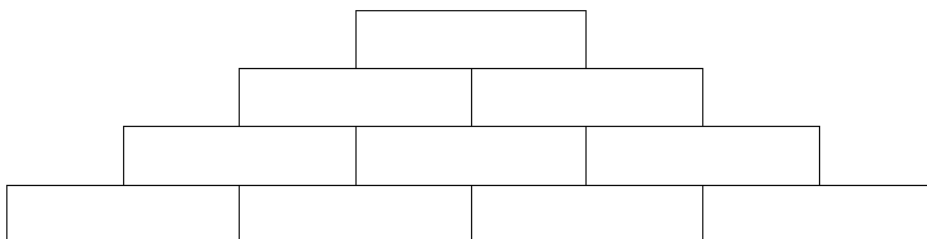
Następnie Niemcy wyszli i o. Maksymilian szedł sam na spotkanie śmierci. (...)

Tak umierał Święty dwudziestego wieku. Święty o wielkim sercu i o wielkiej miłości. Umierał, broniąc godności człowieka. Oddał życie, aby ci, którzy pozostali przy życiu, nie stracili nadziei w dobro, człowieczeństwo i miłość Boga. Dawał sens temu, co wydawało się być bez sensu, stanął w obronie miłości, kiedy wszystko wokół wręcz krzyczało desperacko, że jej nie ma, że została zniszczona»" (Z.J. Kijas, *Zwycięstwo przez miłość*, „Wychowawca”, lipiec-sierpień 2001).

Metoda piramidy.

– Jakimi wartościami kierował się o. Maksymilian?

Wspólne układanie piramidy wartości na tablicy:



ofiarność * miłość * bezinteresowność * pomoc * oddanie * odwaga * prawda * godność człowieka * solidarność * dobro
--

Święty Maksymilian Kolbe kierował się miłością Boga i bliźniego. Pan Jezus z miłości do ludzi przyjął śmierć krzyżową, aby ratować ich od śmierci wiecznej.

Krzyżówka.

Rozwiązując krzyżówkę, dowiemy się, który sakrament jest sakramentem miłości.

[illegible]

1. Jeden z Ewangelistów.
2. Jeden z darów Ducha Świętego.
3. Jeden z grzechów głównych.
4. Wszczepia człowieka we wspólnotę Kościoła.
5. Cnota Boska.
6. Imię Archaniola posłanego do Maryi.
7. Znak wszystkich chrześcijan.
8. Głos, który mówi nam, co dobre, a co złe.
9. Czas przygotowania na przyjście Zbawiciela.
10. Grzech pierwszych ludzi.
11. Góra, na której Bóg objawił przykazania.

Hasło: EUCHARYSTIA.

EUCHARYSTIA jest sakramentem miłości.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Jesteśmy zaproszeni na ucztę. Na przyjęcie przy najobfitszym ze stołów. A przy stole zasiada z nami Bóg. Bóg daje Siebie, abyśmy karmiąc się Nim, stawali się tacy jak On, żyjąc w miłości i jedności z Nim samym i ludźmi wokół nas.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„A gdy jedli, wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał i dał im mówiąc: «Bierzcie, to jest Ciało moje». Potem wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie dał im, i pili z niego wszyscy. I rzekł do nich: «To jest moja Krew Przymierza, która za wielu będzie wylana (...)»” (Mk 14,22-24).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej Ostatnią Wieczerzę.

Analiza tekstu biblijnego.

- Kiedy Pan Jezus spożył Ostatnią Wieczerzę?
- Co Pan Jezus uczynił na Ostatniej Wieczerzy?
- Jaki sakrament ustanowił Pan Jezus na Ostatniej Wieczerzy?
- Jakimi słowami Pan Jezus ustanowił sakrament Eucharystii?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Zadaniem grup jest zapoznanie się z tekstem i udzielenie odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3,16).

- W czym przejawia się miłość Boga do każdego człowieka?

Grupa II

„Ja bowiem otrzymałem od Pana to, co wam przekazałem, że Pan Jezus tej nocy, kiedy został wydany, wziął chleb i dzięki uczyniwszy połamał i rzekł: «To jest Ciało moje za was (wydane). Czyńcie to na moją pamiątkę!» Podobnie, skończywszy wieczerzę, wziął kielich mówiąc: «Ten kielich jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej. Czyńcie to, ile razy pić będziecie, na moją pamiątkę!» (1Kor 11,23-25).

– O jakim wydarzeniu mówi św. Paweł?

Grupa III

„Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich” (J 15,13).

– Na czym polega prawdziwa miłość?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Podczas każdej Mszy Świętej Chrystus w sposób bezkrwawy uobecnia tę samą Ofiarę, którą złożył na krzyżu. Pod postaciami chleba i wina ofiarowuje siebie Ojcu.

Jezus z miłości do nas poniósł śmierć na Krzyżu. Uwolnił nas z więzów szatana i ofiarował nam życie wieczne. Jednoczenie się z Chrystusem w Eucharystii jest zadatkiem pełni życia w niebie.

„Zbawiciel nasz podczas Ostatniej Wieczerzy, tej nocy, kiedy został wydany, ustanowił eucharystyczną Ofiarę Ciała i Krwi swojej, aby w niej na całe wieki, aż do swego przyjścia, utrwalić Ofiarę Krzyża i tak umiłowanej Oblubienicy – Kościołowi powierzyć pamiątkę swej Męki i Zmartwychwstania: sakrament miłosierdzia, znak jedności, węzeł miłości, ucztę paschalną, w której pożywamy Chrystusa, w której dusza napęlnia się łaską i otrzymuje zadatek przyszłej chwały” (KKK 1323).

– Komu Chrystus powierzył sprawowanie Eucharystii?

– Czym jest Eucharystia?

W czasie Mszy Świętej razem z Chrystusem składa ofiarę całą wspólnota Kościoła. Przez ręce kapłana i razem z nim składamy swoje duchowe ofiary: gotowość pełnienia woli Bożej, codzienne troski, zmartwienia i radości.

Odtworzenie nagrania z przyjęcia sakramentu Eucharystii.

– Kiedy możemy przyjąć Jezusa w Komunii Świętej?

ZAKOŃCZENIE

Kościół naucza, że Eucharystia jest ofiarą uwielbienia składaną Bogu Ojcu w imieniu całego stworzenia, przez Chrystusa, Jego Syna. Jest także ofiarą dziękczynienia za wszystko, co On dla nas uczynił. Kościół może tę ofiarę składać przez Chrystusa, który dokonał odkupienia i uświęcenia świata. Słowem Eucharystia nazywamy nie tylko przeistoczoną Hostię, którą adorujemy i spożywamy, lecz całą Mszę Świętą.

Podczas każdej Mszy Świętej Bóg karmi nas swoim słowem i Ciałem, abyśmy umacniali się w wierze, nadziei i miłości.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) ze schematem poszczególnych części Mszy Świętej.

MSZA ŚWIĘTA OBEJMUJE:

- obrzędy wstępne,
- liturgię słowa,
- liturgię Eucharystii,
- obrzędy zakończenia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Ojciec Święty Franciszek naucza:

„My, chrześcijanie, potrzebujemy uczestniczyć w niedzielnej Mszy Świętej, bo tylko dzięki łasce Chrystusa, Jego żywej obecności w nas i między nami możemy wprowadzać w praktykę Jego przykazanie

i tym samym być Jego wiarygodnymi świadkami" („Niedziela chrześcijańska”. Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej, Watykan, 13 grudnia 2017 r.).

- Do czego zachęca papież Franciszek?
- Czym jest udział we Mszy Świętej?

Jezus Chrystus każdego dnia zaprasza nas do Swojego Stołu.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Autorefleksja.

W Eucharystii Pan Jezus jest obecny wśród nas i chce, abyśmy przychodzili do Niego i spotykali się z Nim. Możemy to czynić także poprzez adorację Najświętszego Sakramentu. Adorowanie Jezusa ukrytego w Najświętszym Sakramencie jest towarzyszeniem podczas Jego poświęcenia dla ludzkości. Uczestniczenie we Mszy Świętej zobowiązuje każdego do miłości Boga i bliźniego, głoszenia Ewangelii tym, którzy nie znają Chrystusa.

Pomyślmy:

- Jak często przyjmuję Pana Jezusa w Eucharystii?
- Jak okazuję miłość Bogu i bliźnim?
- Kiedy ostatnio uczestniczyłem w adoracji Najświętszego Sakramentu?

„Boże utajony w Najświętszym Sakramencie – zmiłuj się nad nami.
Jezu, obecny w Najświętszym Sakramencie jako Bóg i człowiek – zmiłuj się nad nami.

Nieustająca Ofiara Nowego Przymierza – zmiłuj się nad nami.

Pamiętko męki Jezusa Chrystusa – zmiłuj się nad nami”.

(słowa *Litanii do Najświętszego Sakramentu*)

PRACA DOMOWA

Zilustruj hasło: MIŁOŚĆ BOGA I BLIŹNIEGO OWOCEM EUCHARYSTII.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew pieśni: „Panie, dobry jak chleb”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

Ref. Panie, dobry jak chleb,
bądź uwielbiony od swego Kościoła,
bo Tyś do końca nas umiłował,
do końca nas umiłował.

1. Tyś na pustkowiu chleb rozmnożył, Panie,
byśmy do nieba w drodze nie ustali.
Tyś stał się Manną wędrowców przez ziemię,
dla tych, co dotąd przy Tobie wytrwali.

Ref. Panie, dobry jak chleb...

2. Ziarna zbierzemy, odrzucimy chwasty,
bo łan dojrze, pachnie świeżym chlebem.
Niech ziemia nasza stanie się ołtarzem,
a chleb komunii dla spragnionych Ciebie.

Ref. Panie, dobry jak chleb...

3. Ty nas nazwałeś swymi przyjaciółmi,
jeśli spełnimy, co nam przykazałeś.
Cóż my bez Ciebie, Panie, uczynimy?
Tyś naszym Życiem i Oczekiwaniem.

Ref. Panie, dobry jak chleb...

4. Tyś za nas życie Swe na krzyżu oddał,
a w znaku Chleba z nami pozostałeś
i dla nas zawsze masz otwarte Serce,
bo Ty do końca nas umiłowałeś.

Ref. Panie, dobry jak chleb...

34. DAR UMOCNIENIA W CIERPIENIU – NAMASZCZENIE CHORYCH

Cel ogólny

Przybliżenie istoty i znaczenia sakramentu namaszczenia chorych w życiu chrześcijanina.

Umacnianie wiary w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie namaszczenia chorych.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za chorych i cierpiących.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia elementy liturgii sakramentu namaszczenia chorych (B.2),
- podaje, czym jest obrzęd namaszczenia chorych (B.3),
- wyjaśnia znaczenie i skutki sakramentu namaszczenia chorych (B.8).

Umiejętności

- przedstawia konsekwencje wynikające z namaszczenia chorych (B.3.3),
- omawia liturgię sakramentu namaszczenia chorych (B.3.4),
- przytacza i interpretuje wybrane teksty biblijne, liturgiczne oraz nauczanie Kościoła na temat sakramentu namaszczenia chorych (B.3.2, B.3.4),
- określa skutki sakramentu w życiu indywidualnym i wspólnotowym (B.7.4),
- wyjaśnia, czym jest sakrament namaszczenia chorych (B.8.1),
- omawia znaczenie i skutki sakramentu namaszczenia chorych jako daru i pomocy w przeżywaniu cierpienia (B.8.2).

Postawy

- wierzy w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie namaszczenia chorych (B.3.a),
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła (E.2.b),
- planuje w razie potrzeby przyjąć sakrament namaszczenia chorych lub poprosić o jego udzielenie potrzebującemu.

Metody

Pogadanka, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, metoda animacji, analiza tekstu źródłowego, techniki plastyczne, pokaz, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst przemówienia papieża Franciszka, ilustracje przedstawiające ludzi chorych, przebywających, np. w szpitalu, na zabiegach itp., rekwizyty do przygotowania stołu na przybycie kapłana do chorego, karty pracy, plansza (slajd) – elementy liturgii sakramentu namaszczenia chorych, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Zdrowaś Maryjo”.

WPROWADZENIE

Propozycja 1

Pogadanka na temat cierpienia, choroby.

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdów) przedstawiających ludzi chorych, przebywających, np. w szpitalu, na zabiegach itp.

- Kto zajmuje się chorymi?
- W jaki sposób możemy pomagać chorym?

Jezus Chrystus zawsze był blisko chorych i cierpiących, współczuł i pomagał im, uzdrawiał z nieuleczalnych chorób. Podnosił ludzi na duchu i odpuszczał grzechy.

Propozycja 2

Ojciec Święty Franciszek powiedział: „W sakramencie namaszczenia chorych sam Chrystus pochyla się nad cierpiącym”.

Odczytanie przemówienia papieża Franciszka.

„Dzisiaj chciałbym wam powiedzieć o sakramencie namaszczenia chorych, który pozwala nam namacalnie dotknąć współczucia Boga. W przeszłości był on nazywany «ostatnim namaszczeniem», ponieważ był pojmowany jako duchowa pociecha w bezpośredniej bliskości śmierci. Natomiast kiedy mówimy o «namaszczeniu chorych» łatwiej nam poszerzyć spojrzenie na doświadczenie choroby i cierpienia w perspektywie Bożego miłosierdzia.

1. Istnieje pewien obraz biblijny wyrażający w całej głębi tajemnicę ukazującą się w namaszczeniu chorych: jest to przypowieść o Miłosiernym Samarytaninie w Ewangelii św. Łukasza (10,30-35). Ileż to sprawujemy ten sakrament, Pan Jezus w osobie kapłana staje przy tych, którzy cierpią i są poważnie chorzy, lub w starszym wieku. Przypowieść powiada, że Miłosierny Samarytanin zatroszczył się o człowieka cierpiącego, zalewając jego rany oliwą i winem. Olej każe nam myśleć o tym oleju, który jest święcony co roku przez biskupa w Wielki Czwartek podczas Mszy św. Krzyżma, właśnie ze względu na namaszczenie chorych. Natomiast wino jest znakiem miłości i łaski Chrystusa wypływających z daru Jego życia dla nas i wyrażających się w całym swym bogactwie w życiu sakramentalnym Kościoła. Wreszcie osoba cierpiąca powierzona jest właścicielowi gospody, aby mógł się nią dalej opiekować, nie bacząc na wydatki. Ale kim jest ten właściciel gospody? To Kościół, wspólnota chrześcijańska, to my, którym każdego dnia Pan Jezus powierza cierpiących na ciele i na duchu, abyśmy mogli nadal wylewać na nich bez ograniczeń całe Jego miłosierdzie i Jego zbawienie.

2. Nakaz ten jest podkreślony wyraźnie i dokładnie w Liście św. Jakuba, gdzie się zaleca, jak słyszeliśmy: «Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana. A modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go podźwignie, a jeśli by popełnił grzechy, będą mu odpuszczone» (5,14-15). Jest to zatem praktyka, która istniała już w czasach apostoelskich. Jezus w istocie nauczał swoich uczniów, aby tak jak On szczególnie miłowali chorych i cierpiących i przekazał im zdolność i zadanie, by nadal udzielali w Jego imię i według Jego serca ulgę i pokój, poprzez specjalną łaskę tego sakramentu. Nie powinno to nas jednak prowadzić do obsesyjnego poszukiwania cudu lub domniemania, że zawsze i tak czy inaczej możemy zyskać uzdrowienie, ale jest to pewność obecności Jezusa przy osobie chorej, także starszej, bo każdy, kto ukończył 65 lat może otrzymać ten sakrament. To Jezus przy nas staje. Czasami, kiedy ktoś jest chory i proponujemy, by wezwać księdza, słyszymy czasami «nie, bo przyniesie nieszczęście, czy chory się przestraszy» – Jest bowiem taka mentalność, że zaraz po księdzu przyjdą pracownicy przedsiębiorstwa pogrzebowego, a to nie jest prawdą. Kapłan przybywa po to, aby pomóc choremu, czy osobie starszej. Z tego względu tak bardzo ważne jest

odwiedzanie chorych przez księży. Trzeba księdza poprosić, żeby przyszedł do domu i udzielił namaszczenia, błogosławieństwa, bo to sam Jezus przybywa, aby podnieść chorego na duchu, obdarzyć nowymi siłami, nadzieją, żeby jemu pomóc, ale także aby odpuścić mu grzechy. Jest to niezwykle piękne. Nie myślcie, że jest to jakieś tabu, bo zawsze warto wiedzieć, że w chwili cierpienia i choroby nie jesteśmy sami.

Drodzy przyjaciele, dobrze wiedzieć, że w chwili bólu i choroby nie jesteśmy sami: kapłan i osoby obecne podczas namaszczenia chorych reprezentują w istocie całą wspólnotę chrześcijańską, która jako jedno ciało gromadzi się wokół chorego i jego rodziny, podsycając w nich wiarę i wspierając ich modlitwą i braterską serdecznością. Ale największa pociecha wypływa z faktu, że w sakramencie obecnym staje się sam Pan Jezus, który bierze nas za rękę, obdarzając jakby pieczęcią i przypomina nam, że teraz do Niego należymy i że nic – nawet zło i śmierć – nie może nas nigdy odłączyć od Niego. Miejmy ten zwyczaj wzywania kapłana, aby naszym poważnie chorym i osobom starszym udzielił tego sakramentu, tej pociechy, mocy Jezusa, by śmiało iść dalej. Czyńmy to! Dziękuję” (Franciszek, *Katecheza o namaszczeniu chorych*, Watykan, 27 lutego 2014 r.).

– O czym przypomina papież Franciszek?

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana. A modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go podźwignie, a jeśli by popełnił grzechy, będą mu odpuszczone” (Jk 5,14-15).

Analiza tekstu biblijnego.

– Co mówi Pismo Święte na temat cierpienia?

Jezus Chrystus otaczał wielką miłością tych, których los dotknął chorobą. Kościół, wypełniając misję szerzenia Dobrej Nowiny, pomaga ludziom i opiekuje się tymi, których los dotknął cierpieniem. Źródłem łaski i nadziei jest sakrament chorych.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na dwie grupy. Uczniowie otrzymują tekst źródłowy i odpowiadają na pytania. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Następnie przywołał do siebie Dwunastu i zaczął rozsyłać ich po dwóch. Dał im też władzę nad duchami nieczystymi (...). Oni więc wyszli i wzywali do nawrócenia. Wyrzucali też wiele złych duchów oraz wielu chorych namaszczała olejem i uzdrawiali” (Mk 6,7.12-13).

„Sakrament namaszczenia chorych udziela specjalnej łaski chrześcijaninowi, który doświadcza trudności związanych ze stanem ciężkiej choroby lub starości” (KKK 1527).

- Do czego Jezus powołał Apostołów?
- Jakiej łaski udziela sakrament namaszczenia chorych?

Grupa II

„Stosowny czas na przyjęcie namaszczenia chorych zachodzi wtedy, gdy wierny staje wobec niebezpieczeństwa śmierci z powodu choroby lub starości” (KKK 1528).

„Za każdym razem, gdy chrześcijanin zostaje dotknięty ciężką chorobą, może otrzymać święte namaszczenie; również wtedy, gdy już raz je przyjął i nastąpiło nasilenie się choroby” (KKK 1529).

„Sakramentu namaszczenia chorych mogą udzielać tylko kapłani (prezbiterzy lub biskupi). Przy jego sprawowaniu używają oni oleju poświęconego przez biskupa lub w razie potrzeby przez samego prezbitera, który celebduje ten sakrament” (KKK 1530).

- Kiedy udzielany jest sakrament namaszczenia chorych?
- Kto może udzielać sakramentu namaszczenia chorych?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

W sakramencie chorych człowiek spotyka się z Chrystusem, który daje mu siłę do walki z chorobą lub łaskę przejścia do życia wiecznego.

Szafarzem sakramentu jest kapłan. Obrzęd namaszczenia chorych może mieć miejsce w domu chorego, w szpitalu, kaplicy, kościele.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Katechizm Kościoła Katolickiego mówi, jakich łask udziela człowiekowi Chrystus poprzez sakrament namaszczenia chorych.

„Skutki specjalnej łaski sakramentu namaszczenia chorych są następujące:

- zjednoczenie chorego z męką Chrystusa dla jego własnego dobra oraz dla dobra całego Kościoła;
- umocnienie, pokój i odwaga, by przyjmować po chrześcijańsku cierpienia choroby lub starości;
- przebaczenie grzechów, jeśli chory nie mógł go otrzymać przez sakrament pokuty;
- powrót do zdrowia, jeśli to służy dobru duchowemu;
- przygotowanie na przejście do życia wiecznego” (KKK 1532).

W sakramencie namaszczenia chorych człowiek łączy swoje cierpienie z męką Chrystusa. Uzyskuje umocnienie, pokój i odwagę do dalszego znoszenia choroby.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z elementami liturgii sakramentu namaszczenia chorych.

**LITURGIA SAKRAMENTU NAMASZCZENIA CHORYCH
SKŁADA SIĘ Z NASTĘPUJĄCYCH ELEMENTÓW:**

- włożenie rąk na chorego przez kapłana,
- modlitwa dziękczynna nad poświęconym olejem (lub modlitwa poświęcenia oleju),
- namaszczenie olejem chorego (czoła i rąk), Komunia Święta,
- błogosławieństwo.

Metoda animacji – przygotowanie stołu na przybycie kapłana do chorego.

Na przybycie kapłana do chorego należy się przygotować. Stół nakrywamy białym obrusem, umieszczamy na nim krzyż i świecę. Ustawiamy również naczynie z wodą święconą i kropidło.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Każdy z nas zetknął się w swoim życiu z chorobą i cierpieniem. Pamiętajmy, że sakrament chorych nie wiąże się bezpośrednio ze śmiercią i że nie należy bać się przywołać księdza do osoby chorej, cierpiącej, starszej wiekiem. Sakrament ten przynosi ulgę nie tylko duchową, ale i fizyczną.

Autorefleksja.

Jezus zawsze przychodzi nam z pomocą. Zawsze z ufnością powinniśmy zwracać się do Niego.

Pomyślmy:

- Jak dziękuję Jezusowi za to, że zawsze jest przy mnie?
- Jak często modłę się za chorych?

Śpiew: „Jezus dziś przyszedł do mnie”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

Jezus dziś przyszedł do mnie,
Wziął mnie w ramiona swoje, rzekł:
„Jesteś mój, Ja zaś bratem twoim jestem,
daj mi dłoń”.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę w intencji ludzi chorych i cierpiących.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

35. POWOŁANIE DO MIŁOŚCI I SŁUŻBY – KAPŁAŃSTWO

Cel ogólny

Przybliżenie istoty i znaczenia sakramentu kapłaństwa w życiu chrześcijanina.

Umacnianie wiary w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie kapłaństwa.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności w powołaniu do miłości i służby.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, obrzęd sakramentu święceń (B.3),
- zna znaczenie i skutki sakramentu święceń (B.9).

Umiejętności

- przedstawia konsekwencje wynikające z sakramentu święceń (B.3.3),
- omawia liturgię sakramentu kapłaństwa (B.3.4),
- przytacza i interpretuje wybrane teksty biblijne, liturgiczne oraz nauczanie Kościoła na temat sakramentu święceń (B.3.2, B.3.4),
- opisuje, czym jest sakrament święceń (B.9.1),
- przedstawia motywy przyjęcia sakramentu święceń (B.9.2),
- przedstawia sakrament święceń jako dar i pomoc w realizacji powołania do miłości i służby (B.9.3).

Postawy

- wierzy w zbawczą obecność Chrystusa w sakramentach świętych (B.3.a),
- daje świadectwo wiary (E.2.a),
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła (E.2.b).

Metody

Pogadanka, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, pokaz, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, niedokończone zdanie, ekspozycja, techniki multimedialne, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst świadectwa, Jan Paweł II, *Dar i Tajemnica*, Kraków 1996, ilustracja przedstawiająca Jezusa z Apostołami, plansza (slajd) ukazująca układ hierarchii Kościoła, karty pracy, prezentacja multimedialna – zdjęcia przedstawiające święcenia kapłańskie, zdjęcia przedstawiające diakona i kapłana, nagranie z piosenką, J. Twardowskiego, *Własnego kapłaństwa się boję*.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Propozycja 1

Odczytanie świadectwa.

„Chciałbym podzielić się z wami moim świadectwem powołania. Zawsze dzielę się nim z innymi. Mam nadzieję, że dzięki temu młodzi mężczyźni, którzy są wezwani do kapłaństwa, powiedzą Bogu: «Tak». Oprócz tego pragnę, aby ci, którzy przeczytają moje świadectwo, zastanowili się nad swoim życiowym powołaniem.

W Liście św. Pawła do Hebrajczyków czytamy: «Każdy bowiem arcykapłan z ludzi brany, dla ludzi bywa ustanawiany» (Hbr 5,1). Uważam, że każda osoba powinna uświadomić sobie, że kapłan pochodzi z ludzi.

Jeśli chodzi o mnie to mam piątkę rodzeństwa (3 siostry i dwóch braci). Pochodzę z miejscowości Parma. Kiedy przystąpiłem do Pierwszej Komunii Świętej najlepsza koleżanka moich rodziców tak mi powiedziała: «Michael, myślę, że pewnego dnia będziesz dobrym księdzem». Gdy to usłyszałem spuściłem głowę i czułem się zakłopotany. «Nie chcę być księdzem. Chcę cieszyć się życiem, ożenić się i założyć rodzinę. Bycie księdzem jest nudne» – tak sobie myślałem, kiedy byłem dzieckiem. Byłem przekonany, że kapłaństwo, modlitwa, a nawet Msza Święta są nudne. Pamiętam, jak na modlitwie zawsze proponowałem Panu Bogu taki układ: «Panie Boże, proszę Cię spraw, abym nie został księdzem. Jeśli sprawisz, że ożenię się, to codziennie będę odmawiał różaniec z całą rodziną». Interesującym

faktem jest to, że nie mogłem zagłuszyć w sobie głosu, który wzywał mnie do kapłaństwa. Kiedy uczestniczyłem we Mszy Świętej, podczas której modlono się o nowe powołania kapłańskie, spuszczałem głowę i miałem wrażenie, że rumienię się na twarzy.

Po ukończeniu szkoły średniej poszedłem na studia. Mówi się, że kapłani pochodzą z ludu. Zapewniam was, że miałem podobne trudności, z którymi obecnie borykają się młodzi ludzie. Po jakimś czasie zacząłem myśleć o kapłaństwie, ale jednocześnie ukrywałem to przed innymi.

Pewnego dnia mój starszy brat Robert powiedział rodzicom, że myślał o kapłaństwie i udał się na rekolekcje do seminarium. Rodzice spyтали mnie, moich braci i siostry: «Robert myśli, że Bóg chce, aby został księdzem. Co o tym myślisz?». Odpowiedziałem: «Tak naprawdę też myślałem o kapłaństwie przez całe życie. Być może powinienem razem z nim udać się na rekolekcje do seminarium».

Razem z moim bratem pojechaliśmy na rekolekcje do seminarium, podczas których młodzi ludzie rozeznają swoje życiowe powołanie. Po zakończeniu rekolekcji Robert wiedział, że kapłaństwo nie jest jego życiowym powołaniem. Jeśli chodzi o mnie, to wtedy uświadomiłem sobie, że to jest droga życiowa, którą wyznaczył mi Bóg. Jestem wdzięczny mojemu bratu za to, że odbyliśmy te rekolekcje.

Kiedy wstąpiłem do seminarium, tak powiedziałem Bogu: «W porządku Panie Boże, moje życie stanie się okropne i żałosne. Może, jeśli zostanę kapłanem i będę wypełniał Twoją wolę, to po śmierci pójdę do Nieba». Potem odkryłem, że moje poglądy nie miały nic wspólnego z rzeczywistością. Okazało się, że kapłaństwo i modlitwa nie są nudne. Uświadomiłem sobie, że modlitwa jest najbardziej intymnym i najwspanialszym doświadczeniem obecności Boga na tym świecie. Nie da się opisać szczęścia, jakie miałem w sercu, kiedy powiedziałem Bogu: «Tak».

Pewnego razu powiedziałem mojej siostrze, że myślałem o kapłaństwie. Kiedy to usłyszała, załamała się i płakała. Powiedziała: «Wydaję mi się, że byłąś wspaniałym księdzem i dobrym mężem». Odpowiedziałem: «Wiem, ale czuję, że jestem wezwany do kapłaństwa». Kilka lat temu, moja siostra wysłała mi kartę z okazji Dnia Ojca z takimi życzeniami: «Drogi Michael. Teraz naprawdę wiem, że jesteś dobrym księdzem i ojcem dla wielu osób. Wszystkiego najlepszego z okazji Dnia Ojca».

Wydaję mi się, że wszyscy rodzice, chcą, aby ich dzieci były szczęśliwe. Jeśli chodzi o mnie to mogę powiedzieć, że moi rodzice widzą, że jestem najszczęśliwszym człowiekiem na świecie.

Kiedy niewidomy przyszedł do Jezusa błagał Go o cud uzdrowienia. Jezus rzekł: «Idź. Twoja wiara cię ocaliła». Niewidomy natychmiast przejrzał i szedł za Nim drogą (Mk 10,52). Tym samym droga, po której kroczył stała się drogą za Jezusem.

Uważam, że kiedy odkryjemy nasze życiowe powołanie to jednocześnie realizowane są pragnienia Boga i nasze. W tajemniczy sposób zaczynamy żyć tak, jak Bóg chce. Dzięki temu stajemy się najszczęśliwszymi ludźmi na świecie.

Oprócz tego musimy sobie uświadomić, że kapłani są ludźmi. Warto o tym pamiętać, szczególnie teraz w tym trudnym czasie dla Kościoła. Kapłani pochodzą z rodzin.

Teraz pomyślmy o kapłanach, których Bóg postawił na naszej drodze życia. Zamknijmy oczy i spróbujmy ich zapamiętać. Ci kapłani zrobili wiele dobrego dla nas. Kochali nas i pokazali nam wspianą drogę, prowadzącą do Boga.

Być może kapłan skrzywdził, rozzłościł lub rozczarował kogoś. Warto zapamiętać, że kapłani są również grzesznikami. Zachęcam każdą osobę, która została skrzywdzona przez kapłana, aby mu wybaczyła. Warto również przypomnieć sobie kapłanów, którym wiele zawdzięczamy. Bogu niech będą dzięki za kapłanów, których postawił na naszej drodze życia. Dziękujmy Stwórcy za kapłanów, którzy pomagali nam w rozeznaniu naszego życiowego powołania, udzielili nam chrztu, sakramentu bierzmowania, Pierwszą Komunię Świętą, rozgrzeszenia podczas spowiedzi lub pobłogosławili nasz związek małżeński. Każdy kapłan pochodzi z ludzi i jest wybrany, aby ich reprezentował. Lubię ten fragment z Listu św. Pawła do Hebrajczyków: «Każdy bowiem arcykapłan z ludzi brany, dla ludzi bywa ustanawiany w sprawach odnoszących się do Boga, aby składał dary i ofiary za grzechy. Może on współczuć z tymi, którzy nie wiedzą i błędzą, ponieważ sam podlega słabości» (Hbr 5,1-2). Kapłan cierpliwie znosi osoby, które są niedouczone i wiarołomne. Dlaczego? Ponieważ sam jest słaby i my sami jesteśmy dręczeni przez słabości. Każdy z nas wie, co to znaczy zmagać się z własną słabością. Wiemy też, co to znaczy przechodzić przez trudności w życiu.

Niektórzy łagodni kapłani, których znałem nauczyli się współczucia dla innych, ponieważ sami zmagają się z podobnymi słabościami. My również z powodu naszych słabości możemy zrozumieć tych, którzy udzielają nam sakramentów.

Módlmy się za wszystkich kapłanów i dziękujmy Bogu za kapłana, który jest na naszej drodze życia” (ks. Michael Denk, *Nie chciałem zostać księdzem*, tłum. Marcin Rak, <https://homilies.theprodigalfather.org/priesthood-sunday-vocation-story/>).

Propozycja 2

Ojciec Święty Jan Paweł II, w 50. rocznicę swoich święceń kapłańskich, powiedział:

„Powołanie kapłańskie jest misterium. Jest ono tajemnicą «szczególnej wymiany» (...) pomiędzy Bogiem a człowiekiem. Człowiek oddaje Chrystusowi swoje człowieczeństwo, by mógł się On nim posłużyć jako narzędziem zbawienia. Chrystus zaś przyjmując ten dar, czyni owego człowieka jakby swoim alter ego. Jeśli nie wnuknie się w tajemnicę tej «wymiany», nie można zrozumieć jak to się dzieje, że młody człowiek słysząc słowa «Pójdź za Mną!», wyrzeka się wszystkiego dla Chrystusa w przekonaniu, że na tej drodze jego ludzka osobowość osiągnie całą swoją pełnię” (Jan Paweł II, *Dar i Tajemnica*, Kraków 1996, s. 70-71).

Pogadanka.

– Jaką rolę odgrywają kapłani w naszym życiu?

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem” (Mt 28,19-20a).

Analiza tekstu biblijnego.

– Jakie polecenia dał Jezus Apostołom?

Pan Jezus posłał Apostołów na cały świat, aby głosili Ewangelię. Napełnieni Duchem Świętym gorliwie wypełniali ten nakaz, zakładali nowe wspólnoty chrześcijańskie, uczyli zachowywać naukę Mistrza i udzielali ludziom chrztu.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Zadaniem uczniów jest odszukać tekst w Piśmie Świętym i odpowiedzieć na pytanie. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„A gdy nadeszła pora, zajął miejsce u stołu i Apostołowie z Nim. Wtedy rzekł do nich: «Gorąco pragnąłem spożyć Paschę z wami, zanim będę cierpiał. Albowiem powiadam wam: Już jej spożywać nie będę, aż się spełni w królestwie Bożym».

Potem wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie rzekł: «Weźcie go i podzielcie między siebie; albowiem powiadam wam: odtąd nie będę już pił z owocu winnego krzewu, aż przyjdzie królestwo Boże».

Następnie wziął chleb, odmówiwszy dziękczynienie połamał go i podał mówiąc: «To jest Ciało moje, które za was będzie wydane: to czyńcie na moją pamiątkę!» (Łk 22,14-19).

– Jakie polecenie otrzymali Apostołowie, a tym samym ich następcy w Wieczerniku przed męką?

Grupa II

„Po tych słowach tchnął na nich i powiedział im: «Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuszcicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane» (J 20, 22-23).

– Jakie polecenie dał Pan Jezus tymi słowami?

Grupa III

„Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28,19-20).

– Jaką obietnicę daje Pan Jezus Apostołom i ich następcom?

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdów) przedstawiającej Jezusa z Apostołami.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Pan Jezus dał Apostołom i ich następcom prawo oraz obowiązek sprawowania Eucharystii, głoszenia Ewangelii, udzielania chrztu i odpuszczania grzechów. Ponadto zapewnił ich, że pozostanie z nimi aż do skończenia świata. W ten sposób Jezus przygotowywał Kościół do misji zbawiania świata. Apostołowie dobrze zrozumieli wolę Mistrza. Zakładali gminy, ustanawiali przełożonych i w ten sposób, wraz z rozwojem chrześcijaństwa na całym świecie, wykształciły się stopnie kościelnej hierarchii: biskup, kapłan, diakon.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z układem hierarchii w Kościele.

HIERARCHIA W KOŚCIELE:

- Biskup Rzymu
- Kardynałowie
- Arcybiskupi
- Biskupi
 - * Biskupi diecezjalni
 - * Inni biskupi (pomocniczy)
- Dziekani
- Proboszczowie
- Wikariusze parafialni
- Diakoni

Cały Kościół przez posługę kapłanów pośredniczy w zbawianiu świata, wypełniając w ten sposób polecenie Jezusa Chrystusa. Czy- ni to głównie poprzez sprawowanie sakramentów świętych. Kapłan

na mocy sakramentu kapłaństwa ma szczególny udział w posłannictwie Chrystusa. Posiada władzę nauczania, rządzenia i uświęcania ludu Bożego.

Gdy ktoś zostaje powołany do specjalnej służby w Kościele jako kapłan, tę władzę i misję przekazuje mu Chrystus w sakramencie kapłaństwa. Mówimy, że są to święcenia kapłańskie. Jak kiedyś Apostołowie, modląc się do Ducha Świętego, nakładali ręce, tak dzisiaj kleryk przez obrzęd nałożenia i modlitwę konsekracyjną przyjmuje sakrament kapłaństwa.

Powołanie mężczyzny do kapłaństwa jest równocześnie decyzją jego wiary. Kościół sprawdza, czy powołanie jest prawdziwe i w zależności od wyniku tego badania przyjmuje kandydata. Przyszły kandydat przechodzi studium naukowo-teologiczne oraz praktyczne przygotowanie w seminarium. O takim studencie mówimy alumn lub kleryk.

ZAKOŃCZENIE

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje stopnie sakramentu święceń:

„Sakrament święceń jest sakramentem, dzięki któremu posłanie, powierzone przez Chrystusa Apostołom, nadal jest spełniane w Kościele aż do końca czasów. Jest to więc sakrament posługi apostołskiej. Obejmuje on trzy stopnie: episkopat, prezbiterat i diakonat” (KKK 1536).

- Co dokonuje się przez sakrament kapłaństwa?
- Jakie obejmuje stopnie sakrament kapłaństwa?

Prezentacja multimedialna – zdjęcia przedstawiające udzielanie święceń kapłańskich.

SAKRAMENT ŚWIĘCEŃ

Sakrament kapłaństwa czy sakrament święceń?

Sakrament święceń, bo tak brzmi prawidłowa nazwa szóstego sakramentu, ma trzy stopnie:

- diakonat,
- prezbiterat

– episkopat.

I tylko dwóm ostatnim – można przypisać przymiotnik: „kapłańskie”.

Diakon nie jest kapłanem, jest święcony do posługi. Ma służyć biskupowi i prezbiterom. Różnice pomiędzy diakonem a kapłanem (prezbiterem czy biskupem) są wielorakie.

Ekspozycja zdjęć przedstawiających diakona i kapłana.

Sam strój diakona pokazuje zarówno podobieństwa jak i różnice.

Diakon i kapłan ubrani są w albę.

Jeden i drugi nosi także stulę, ale w inny sposób: diakon nosi ją na lewym barku, spiętą na wysokości prawego biodra, kapłan, jak wiemy stulę nosi zawieszoną na szyi.

Różne są także wierzchnie stroje duchownych: diakon zakłada dalmatykę, kapłan zaś kapę lub ornat.

Kolejna, istotna różnica wypływa z liturgii sakramentu święceń.

W obrzędach prezbiteratu i episkopatu mamy do czynienia z namaszczeniem – dłoni prezbitera i głowy biskupa. Istotnym elementem sakramentu święceń jest włożenie rąk biskupa i modlitwa święceń, jednak namaszczenie krzyżem jest ważnym znakiem – mówi o włączeniu w potrójną misję Chrystusa: Kapłana, Proroka i Króla lub o pogłębieniu tej misji.

Dla alumna święcenia diakonatu, choć są tylko etapem na drodze do kapłaństwa, stanowią bardzo ważne wydarzenie. Już tutaj bowiem zapadają najważniejsze decyzje natury prawnej: włączenie do stanu duchownego, a co za tym idzie – związanie z konkretną diecezją, dalej celibat, posłuszeństwo biskupowi, obowiązek wiernego odprawiania Liturgii Godzin.

Przy święceniach prezbiteratu te decyzje zostają powtórzone.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Kapłani kontynuują misję Apostołów. Cały Kościół przez wypełnianie poleceń Jezusa Chrystusa pośredniczy w zbawianiu świata. Czyni to przez biskupów i kapłanów. Na mocy sakramentu kapłaństwa Chrystus daje kapłanom szczególny udział w swoim posłannictwie. Daje im potrójną władzę: nauczania, rządzenia i uświęcania. Jezus

to jedyny Kapłan i Pośrednik między Bogiem a człowiekiem. Jedynie przez Niego człowiek może dojść do zbawienia, sami nie jesteśmy w stanie tego uczynić.

Kapłanom potrzebna jest nasza życzliwość i pomoc.

– Jak możemy okazać wdzięczność Bogu za kapłanów?

Autorefleksja.

Biskupi i kapłani kontynuują Chrystusową troskę o głoszenie Ewangelii i gromadzą ludzi we wspólnocie Kościoła, aby pomóc im na drodze do świętości.

Pomyślmy:

- W jaki sposób pomagam kapłanom w wypełnianiu ich misji?
- Jak często modlę się za kapłanów?

Nauka piosenki: „Sutanna”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

Ref. Wystarczyła ci sutanna uboga,
i ubogi wystarczył ci ślub.
Bo wiedziałeś kim jesteś dla Boga,
i wiedziałeś co tobie dał Bóg.

1. Nie słyszałeś Jego słów i nie pukał w Twoje drzwi,
a jednak przyszedłeś do Niego.
On ci krzyż dać swój mógł, wśród życiowych dróg.
Zapukałeś i stanąłeś u drzwi Jego.

2. Cóż ci Jezus mógł dać oprócz trudnej drogi,
coż ci mógł powiedzieć w powitaniu.
Dobrze wie jak trudne są Jego drogi,
i najczęściej mówi w powołaniu.

3. Przechodziłeś wiele chwil, wiele ciepłych chwil,
i żegnałeś się z domem rodzinnym.
I wiedziałeś, że nie wrócisz już nigdy,
i że życie to będzie już inne.

4. Jeśli chcesz bym służył tylko sercu Twojemu,
jeśli kochasz choć troszeczkę, kochasz mnie.
Prowadź Jezu, prowadź proszę, Przyjacielu niezrównany.
W zwykłą szatę powołaniu ubierz mnie.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę w intencji wybranego przez Ciebie kapłana.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Sutanna”

lub

„O Jezu mój, proszę Cię za Kościół cały, udziel mu miłości i światła Ducha swego, daj moc słowom kapłańskim, aby serca zatwardziałe kruszyły się i wróciły do Ciebie, Panie. Panie, daj nam świętych kapłanów. Ty sam ich utrzymuj w świętości” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 1052).

36. DAR MIŁOŚCI – MAŁŻEŃSTWO

Cel ogólny

Przybliżenie istoty i znaczenia sakramentu małżeństwa w życiu chrześcijanina.

Umacnianie wiary w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie małżeństwa.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności w powołaniu do miłości i służby.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, z czego składa się obrzęd sakramentu małżeństwa (B.3),
- wskazuje na sakrament małżeństwa jako sakrament w służbie wspólnoty dla człowieka (B.9).

Umiejętności

- przedstawia konsekwencje wynikające z sakramentu małżeństwa (B.3.3),
- omawia liturgię sakramentu małżeństwa (B.3.4),
- przytacza i interpretuje wybrane teksty biblijne, liturgiczne oraz nauczanie Kościoła na temat sakramentu małżeństwa (B.3.2, B.3.4),
- omawia skutki sakramentu w życiu indywidualnym i wspólnotowym (B.7.4),
- opisuje, czym jest sakrament małżeństwa (B.9.1),
- przedstawia motywy przyjęcia sakramentu małżeństwa (B.9.2),
- przedstawia sakrament małżeństwa jako dar i pomoc w realizacji powołania do miłości i służby (B.9.3).

Postawy

- wierzy w zbawczą obecność Chrystusa w sakramencie małżeństwa (B.3.a),
- jest przekonany o wartości sakramentu małżeństwa w służbie wspólnoty (B.9.a),
- modli się o powołania do małżeństwa (B.9.b).

Metody

Analiza piosenki, recytacja, analiza wiersza, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, tekst luk, rozmowa kierowana, animacja, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, Jan Paweł II, *List do młodych całego świata*, „*Parati semper*”, nagranie z piosenką, tekst piosenki: *Twoja miłość jak ciepły deszcz*, A. Kamieńska, *Małżeństwo*, ilustracja przedstawiająca nowożeńców, prezentacja multimedialna – liturgia sakramentu małżeństwa, dwie wstążki, pierścień, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Zdrowaś Maryjo”.

WPROWADZENIE

Propozycja 1

Odtworzenie nagrania z piosenką: „Twoja miłość jak ciepły deszcz”

Jesteś blisko mnie
Tęsknię za Duchem Twym
Kocham kroki Twe
Wiem jak pukasz do drzwi
Przychodzisz jak ciepły wiatr
Otwieram się i czuję znów że:

Ref. Twoja miłość jak ciepły deszcz
Twoja miłość jak morze gwiazd za dnia
Twoja miłość sprawia że,
Nieskończenie dobry Święty Duch
Ogarnia mnie.

Analiza tekstu piosenki:

- O czym jest mowa w piosence?
- Do czego porównana jest miłość?

Propozycja 2
Rezytacja wiersza.

Posłuchajmy, co na temat małżeństwa powiedziała Anna Kamieńska, polska poetka. Miała męża, a po jego dość wczesnej śmierci nigdy nie wyszła ponownie za mąż.

„Że tak im było dane
zestarzeć się jak świątkom przy drodze
tak samo spróchniali
tak samo
poorani mrozem i zawieją

Że tak im dozwolono
iść serce w serce
biodro w biodro
zmarszczka w zmarszczkę
Że tak im darowano
istnieć w sobie podwójnie
i milczeć wzajemnie
Że tak im dopuszczono
by nawet w sen wchodzili razem
on ją obejmował na poduszce
by o kamień snu nie zraniła stopy
Że tak ich wysłuchano
aby to on
czerwone jabłko niósł jej do szpitala
i ukląkł w jej ostatniej łzie”.
(Anna Kamieńska, *Małżeństwo*)

Analiza wiersza.

– Jak przedstawiona jest miłość w wierszu?

Pan Bóg stworzył kobietę i mężczyznę z miłości i do miłości ich powołał.

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdów) przedstawiającej nowożeńców.

– Dlaczego chrześcijanie zawierają małżeństwo w Kościele?

Istnienie nowej rodziny rozpoczyna się w chwili zawarcia małżeństwa przez narzeczonych.

Sakrament małżeństwa jest związkiem nierozzerwalnym i na całe życie, a miłość małżeńska włączona zostaje w miłość Bożą.

Sakrament małżeństwa jest przymierzem miłości, które zawiązuje się między Chrystusem a małżonkami w społeczności Kościoła.

ROZWINIĘCIE

Chrystus obecny w sakramencie małżeństwa obdarza małżonków łaską miłości.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Mężowie, miłujcie żony, bo i Chrystus umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie, aby go uświęcić, oczyściwszy obmyciem wodą, któremu towarzyszy słowo, aby osobiście stawić przed sobą Kościół jako chwalebny, nie mający skazy czy zmarszczki, czy czegoś podobnego, lecz aby był święty i nieskalany. Mężowie powinni miłować swoje żony, tak jak własne ciało. Kto miłuje swoją żonę, siebie samego miłuje. Przecież nigdy nikt nie odnosił się z nienawiścią do własnego ciała, lecz (każdy) je żywi i pielęgnuje, jak i Chrystus – Kościół, bo jesteśmy członkami Jego Ciała. Dlatego opuści człowiek ojca i matkę, a połączy się z żoną swoją, i będą dwoje jednym ciałem. Tajemnica to wielka, a ja mówię: w odniesieniu do Chrystusa i do Kościoła. W końcu więc niechaj także każdy z was tak miłuje swą żonę jak siebie samego! A żona niechaj się odnosi ze czcią do swojego męża” (Ef 5,25-33).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jaka powinna być miłość małżonków?
- Jakie zadania ma do spełnienia w małżeństwie kobieta i mężczyzna?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Miłość małżonków powinna kształtować się na wzór miłości Chrystusa do Kościoła. Ma być mocna, ofiarna, jak miłość Chrystusa, który oddał swe życie za Kościół. Taką miłością obdarza Chrystus małżonków w sakramencie małżeństwa i do takiej miłości ich uzdalnia.

Św. Paweł stawia w małżeństwie inne zadania kobiecie, a inne mężczyźnie.

Kobieta została obdarowana przez Stwórcę darem macierzyństwa, instynktem opiekuńczości, bogatym życiem uczuciowym, intuicją, wrażliwością.

Mężczyzna winien być ostoją, fundamentem rodziny, zapewnić jej bezpieczeństwo, być człowiekiem stanowczym i dobrym. Dzięki takiemu zróżnicowaniu małżeństwo staje się wspólnotą osób wzajemnie się dopełniających i ubogacających.

Pismo Święte w pierwszej księdze opisuje stworzenie mężczyzny i kobiety na obraz i podobieństwo Boże.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„(...) mężczyzna i kobieta zostali stworzeni wzajemnie dla siebie: «Nie jest dobrze, żeby mężczyzna był sam». Bóg daje mu niewiastę, «ciało z jego ciała», to znaczy istotę równą mu i bliską, jako «pomoc przychodzącą od Pana». «Dlatego to mężczyzna opuszcza ojca swego i matkę swoją i łączy się ze swą żoną tak ściśle, że stają się jednym ciałem» (Rdz 2,24).

Jezus wskazuje, że oznacza to nienaruszalną jedność ich życia, przypominając, jaki był «na początku» zamysł Stwórcy: «A tak już nie są dwoje, lecz jedno ciało» (Mt 19,6)” (KKK 1605).

Prezentacja multimedialna – liturgia sakramentu małżeństwa.

LITURGIA SAKRAMENTU MAŁŻEŃSTWA

Po homilii wszyscy wstają, a narzeczeni zbliżają się do ołtarza i stają przed kapłanem. Kapłan mówi do narzeczonych:

- N. i N., wysłuchaliście słowa Bożego i przypomnieliście sobie znaczenie ludzkiej miłości i małżeństwa. W imieniu Kościoła pytam was, jakie są wasze postanowienia.

- N. i N., czy chcecie dobrowolnie i bez żadnego przymusu zawrzeć związek małżeński?

Narzeczeni:

- Chcemy.

Kapłan:

- Czy chcecie wytrwać w tym związku w zdrowiu i w chorobie, w dobrej i złej doli, aż do końca życia?

Narzeczeni:

- Chcemy.

Kapłan:

- Czy chcecie z miłością przyjąć i po katolicku wychować potomstwo, którym was Bóg obdarzy?

Narzeczeni:

- Chcemy.

Hymn do Ducha Świętego.

Kapłan mówi:

- Prośmy Ducha Świętego, aby uświęcił ten związek i dał narzeczonym łaskę wytrwania. Niech ich miłość przez Niego umocniona stanie się znakiem miłości Chrystusa i Kościoła.

Kapłan zwraca się do narzeczonych, aby wyrazili zgodę małżeńską:

- Skoro zamierzacie zawrzeć sakramentalny związek małżeński, podajcie sobie prawe dłonie i wobec Boga i Kościoła powtarzajcie za mną słowa przysięgi małżeńskiej.

Narzeczeni zwracają się do siebie i podają sobie prawe dłonie. Kapłan wiąże je końcem stuły.

Narzeczony powtarza za kapłanem:

- Ja, N., biorę ciebie, N., za żonę i ślubuję ci miłość, wierność i uczciwość małżeńską oraz że cię nie opuszczę aż do śmierci. Tak mi dopomóż, Panie Boże wszechmogący, w Trójcy Jedyny, i wszyscy Święci.

Następnie powtarza narzeczona:

- Ja, N., biorę ciebie, N., za męża i ślubuję ci miłość, wierność i uczciwość małżeńską oraz że cię nie opuszczę aż do śmierci. Tak mi dopomóż, Panie Boże wszechmogący, w Trójcy Jedyny, i wszyscy Święci.

Kapłan:

- „Co Bóg złączył, człowiek niech nie rozdziela”. Małżeństwo przez was zawarte ja powagą Kościoła katolickiego potwierdzam i błogosławię w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

Wszyscy:

- Amen.

Kapłan zdejmuje stulę.

Błogosławieństwo obrączek

Kapłan mówi:

- Niech Bóg pobłogosławi te obrączki, które macie sobie wzajemnie nałożyć jako znak miłości i wierności.

Wszyscy:

- Amen.

Kapłan kropi obrączki wodą święconą.

Nałożenie obrączek

Kapłan mówi:

- Na znak zawartego małżeństwa nałóżcie sobie obrączki.

Mąż nakłada na serdeczny palec żony obrączkę przeznaczoną dla niej mówiąc:

- N., przyjmij tę obrączkę jako znak mojej miłości i wierności. W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

Także żona nakłada na serdeczny palec męża obrączkę przeznaczoną dla niego mówiąc:

- N., przyjmij tę obrączkę jako znak mojej miłości i wierności. W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

- Co ślubują sobie małżonkowie?
- Kto powołuje i uzdalnia ich do miłości?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Sakrament małżeństwa jest „węzłem miłości”.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Zgoda, przez którą małżonkowie oddają się sobie i przyjmują wzajemnie zostaje przypieczętowana przez samego Boga. Z ich przy-
mierza «powstaje z woli Bożej instytucja trwała także wobec społeczeństwa»” (KKK 1639).

„Węzeł małżeński został więc ustanowiony przez samego Boga, tak, że zawarte i dopełnione małżeństwo osób ochrzczonych nie może być nigdy rozwiązane” (KKK 1640).

- Jaką prawdę o sakramencie małżeństwa podaje Katechizm Kościoła Katolickiego?

Małżeństwo sakramentalne jest zawierane raz na całe życie, to znaczy, że miłość, która złączyła małżonków związała ich na zawsze.
(można jeszcze raz przytoczyć słowa przysięgi małżeńskiej)

„(...) oraz, że cię nie opuszczę aż do śmierci”, a także słowa kapłana: „Co Bóg złączył, człowiek niech nie rozdziela”.

„Głęboka wspólnota życia i miłości małżeńskiej ustanowiona przez Stwórcę i unormowana Jego prawami, zawiązuje się przez przy-
mierze małżeńskie, czyli przez nieodwołalną osobistą zgodę. W ten sposób aktem osobowym, przez który małżonkowie wzajemnie się sobie oddają i przyjmują, powstaje z woli Boga instytucja trwała także wobec społeczeństwa. Ten święty związek, ze względu na dobro tak małżonków i potomstwa, jak i społeczeństwa, nie jest uzależniony od ludzkiego sądu. Sam bowiem Bóg jest twórcą małżeństwa, obdarzonego różnymi dobrami i celami” (Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, 48).

Przymiotami małżeństwa chrześcijańskiego są jedność i nierozdzielność. Na straży tych wartości stoi wzajemna miłość małżonków kształtowana na wzór miłości między Chrystusem i Kościołem.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Animacja – jedność małżeństwa.

Prosimy dwoje uczniów. Otrzymują 2 wstążki i pierścień– symbol obrączki. Nawlekają obrączkę na tasiemki i chwytają je – każde po dwie. Przesuwają obrączkę na tych wstążkach.

Animacja ma za zadanie ukazać uczniom, że obrączka łączy małżonków na każdym etapie życia, że dzięki niej działają wspólnie, że czasami może im się wydawać, że są od siebie daleko, ale zawsze łączy ich sakrament.

- W jaki sposób należy wypełniać słowa przysięgi małżeńskiej?
- W jaki sposób małżonkowie mogą umacniać swoją jedność sakramentalną?
- W jaki sposób można pomóc małżonkom w przezwyciężeniu trudności?

Ojciec Święty Jan Paweł II naucza:

„Wejść na drogę powołania małżeńskiego – to znaczy uczyć się miłości oblubieńczej z dnia na dzień, z roku na rok: miłości wedle duszy i ciała, miłości, która cierpliwa jest i łaskawa, która nie szuka swego i nie pamięta złego; miłości, która umie współwesościć się z prawdą, miłości, która wszystko przetrzyma. Takiej właśnie miłości potrzeba Wam, młodym, jeżeli wasze przyszłe małżeństwo ma «przetrzymać» próbę całego życia. A taka właśnie próba należy do całej istoty powołania, jakie przez małżeństwo zamierzacie wpisać w projekt waszego życia” (*List do młodych całego świata „Parati semper”*).

- Jakiej miłości potrzebują małżonkowie?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.3)

Autorefleksja.

Prawdziwa miłość polega na poszanowaniu godności współmałżonka, na wzajemnej ofierze z własnych upodobań na rzecz kochanej osoby, na wymianie osobistych wartości i wspólnym poszukiwaniu nowych wartości duchowych, które wzmacniają wzajemną więź.

Pomyślmy:

- Jak często modłę się za swoich rodziców?
- Jak wspieram rodziców w codziennych obowiązkach?

*Nauka piosenki: „Warto dla jednej miłości żyć”.
(można odtworzyć nagranie z piosenką)*

1. Warto dla jednej miłości żyć,
Choć szukać trzeba stale.
Może dla kogoś szczęściem być,
dobro nieść w życie dalej.

Ref. Miłość jedyna jest, miłość nie zna końca,
miłość cierpliwa jest, zawsze ufająca.
Wszystko potrafi znieść, wszystko oddać umie,
życiu nadaje treść, każdego zrozumie.

2. Warto całego siebie dać
jak bukiet polnych kwiatów,
i chociaż trudno potem trwać,
uśmiech darować światu.

PRACA DOMOWA

Pomódl się w intencji małżeństw.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Warto dla jednej miłości żyć”.

37. SAKRAMENTALIA – BŁOGOSŁAWIEŃSTWA I NABOŻEŃSTWA.

Cel ogólny

Przybliżanie istoty, liturgii i znaczenia sakramentaliów w życiu chrześcijanina.

Ukazanie Kościoła jako Mistycznego Ciała Chrystusa i konsekwencji tej rzeczywistości Kościoła dla wierzących.

Wychowanie do dawania świadectwa wiary i przynależności do Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym są sakramentalia – błogosławieństwa i nabożeństwa (B.2),
- wymienia obrzędy liturgiczne (pogrzeb) (B.2).

Umiejętności

- wymienia rodzaje sakramentaliów (B.2.5),
- przedstawia znaczenie pogrzebu kościelnego (B.2.5),
- wyjaśnia, na czym polega rola Kościoła w zbawianiu człowieka (E.2.10),
- omawia Kościół jako mistyczne Ciało Chrystusa i konsekwencje tej rzeczywistości Kościoła dla wierzących (E.2.3),
- podaje możliwości włączenia się w życie Kościoła, zwłaszcza wspólnoty parafialnej i diecezjalnej (E.2.12).

Postawy

- poprzez znaki i gesty wyraża swoją wiarę oraz prowadzi dialog z Bogiem (B.1.b),
- z szacunkiem wykonuje gesty liturgiczne (B.1.c),
- daje świadectwo wiary (E.2.a),
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła (E.2.b).

Metody

Pogadanka, analiza tekstu biblijnego, pokaz, analiza tekstu źródłowego, tekst luk, opowiadanie, ekspozycja, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, J. Szpet, B. Walczak (red.), *Słownik nauki religii*, Poznań 1994, plansza (slajd) z definicją słowa: „sakramentalia”, plansza (slajd) – podział sakramentów, tekst opowiadania, prezentacja multimedialna – obrzędy pogrzebu chrześcijańskiego, zdjęcia z pogrzebu Jana Pawła II, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z definicją słowa: „sakramentalia”.

Sakramentalia – to „święte znaki, które przygotowują do sakramentów i uświęcają różne okoliczności życia. Dzięki modlitwie Kościoła przekazują łaskę wspomagającą. Zalicza się do nich: wprowadzenie w posługę (lektora i akolity), pogrzeb, poświęcenie kościoła, a także wiele błogosławieństw” (J. Szpet, B. Walczak [red.], *Słownik nauki religii*, Poznań 1994).

Sakramentalia mają pogłębić pobożność człowieka i dobrze przygotować do przyjęcia sakramentów.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z podziałem sakramentaliów.

PODZIAŁ SAKRAMENTALIÓW:

– POŚWIĘCENIA

Rozciągają się one od poświęcenia budynku kościelnego aż po poświęcenie przedmiotów codziennego użytku, np.:

- * poświęcenie pól,
- * poświęcenie samochodów,
- * liturgia poświęcenia Kościoła,
- * Msza Krzyżma – poświęcenie olejów.

– BŁOGOSŁAWIENSTWA

Każde błogosławieństwo jest uwielbieniem Boga i modlitwą o Jego dary. Kościół udziela błogosławieństwa, wzywając imienia Jezusa i czyniąc znak krzyża, np.:

- * błogosławieństwo: osób, przedmiotów, miejsc, pokarmów w Wielką Sobotę.

– EGZORCYZMY

Kościół publicznie i na mocy swojej władzy prosi w imię Jezusa Chrystusa, by jakaś osoba lub przedmiot były strzeżone od napaści złego i wolne od jego panowania, mówimy o egzorcyzmach. Egzorcyzmy należy traktować bardzo roztropnie, przestrzegając ściśle ustalonych przez Kościół norm.

Sakramentaliami są także:

- OBRZĘDY KLASZTORNE
- POGRZEB

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Czyż nie wiecie, że ciało wasze jest świątynią Ducha Świętego, który w was jest, a którego macie od Boga, i że już nie należycie do samych siebie?” (1Kor 6,19).

Analiza tekstu biblijnego.

- Czym jest ciało człowieka?
- Do Kogo należy człowiek od chwili chrztu?

Św. Paweł podkreślił, że ciało człowieka jest świątynią Ducha Świętego. Dlatego Kościół zawsze podkreślał godność ludzkiego ciała, co przejawia się w szacunku i trosce o ludzkie ciało zarówno za życia, jak i po śmierci.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

„Sakramentalia nie udzielają łaski Ducha Świętego na sposób sakramentów, lecz przez modlitwę Kościoła uzdalniają do przyjęcia łaski i dysponują do współpracy z nią. «Prawie każde wydarzenie życia odpowiednio usposobionych wiernych zostaje uświęcone przez łaskę wypływającą z Paschalnego Misterium Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa, z którego czerpią swoją moc wszystkie sakramenty i sakramentalia; w ten sposób niemal każde godziwe użycie rzeczy materialnych może zostać skierowane do uświęcenia człowieka i uwielbienia Boga»” (KKK 1670).

- Z czego czerpią moc sakramenty i sakramentalia?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Odczytanie opowiadania.

„Żył sobie pewien człowiek, nie kochał, nie współczuł, nie przebaczał, nie prosił o przebaczenie, nie prosił o miłosierdzie i miłosierdzia nie dawał.

Kiedy umarł stanął twarzą w twarz z Nieogarniętą Miłością i Miłosierdziem – JEZUSEM. Jezus spojrział na niego z miłością i wyciągając do niego ramiona, rzekł: podejdź, wszystko ci wybaczam, wszystko ci daruję, chcę spędzić z tobą wieczność.

Człowiek jednak poczuł się bardzo nieswojo, nigdy nie kochał i nie przebaczał, nie był przyzwyczajony do takiego zachowania, nie bardzo wiedział co zrobić, jak zareagować... i odwrócił się od JEZUSA i odszedł, w wieczną i jałową pustkę egoizmu.

To jest piekło-odrzućcie miłości.

Żył sobie pewien człowiek, podobny do wszystkich innych ludzi. Ale czynienie dobra przychodziło mu bardzo ciężko. Musiał się przełamywać i zmuszać by zrobić coś dobrego dla innych. Kochał, ale czasem przy tym cierpiał, przebaczał ale dużo go to kosztowało, prosił o przebaczenie, prosił o miłosierdzie-dojrzywał do spotkania z nieogarnialną Miłością i Miłosierdziem. Wreszcie i on umarł.

Kiedy umarł stanął twarzą w twarz z Nieogarnialną Miłością i Miłosierdziem-JEZUSEM. Jezus spojrzał na niego z miłością i wyciągając do niego ramiona, rzekł: podejdź, wszystko ci wybaczam, wszystko ci daruję, chcę spędzić z tobą wieczność.

Człowiek pomyślał: znam Cię, ale nie jestem Ciebie godzien... W jednej chwili poczuł ból tak straszliwy, rozdzierający kości i serce i duszę. Pomyślał wtedy, że tak bolało, gdy kochał na ziemi, tylko dużo mniej.

To jest czyścić-dojrzywanie do miłości przez cierpienie.

Czy chcesz co dzień dojrzywać do tego, by móc żyć z Nieogarnialną Miłością i Miłosierdziem-JEZUSEM?

To jest niebo-życie pełnią miłości-ŻYCIE JEZUSEM” (ks. Grzegorz SDB, *Piekło czyścić niebo – jakie jest...*, <https://adonai.pl/opowiadania/smierc/?id=11>).

– Dokąd dostali się zmarli?

Katechizm Kościoła Katolickiego przypomina:

„Ciała zmarłych powinny być traktowane z szacunkiem i miłością, wypływającą z wiary i nadziei zmartwychwstania. Grzebanie zmarłych jest uczynkiem miłosierdzia względem ciała; jest uczczeniem dzieci Bożych, będących świątynią Ducha Świętego” (KKK 2300).

– Co nakazuje Kościół czynić z ciałem zmarłego?

Pokaz zdjęć z pogrzebu Jana Pawła II.

Prezentacja multimedialna – obrzędy pogrzebu chrześcijańskiego.

OBRZĘDY POGRZEBU CHRZEŚCIJAŃSKIEGO

Troska o zmarłych jest kryterium kultury ludzkiej. Kościół wyznaje, że ludzkie życie „zmienia się, ale się nie kończy”. Przypomina o Świętych Obcowaniu i zachęca wiernych do modlitwy za zmarłych, która ma przyspieszyć osiągnięcie przez nich szczęścia wiecznego.

W KOŚCIELE

Gdy procesja wchodzi do kościoła, rozpoczyna się śpiew na wejście Mszy pogrzebowej. Trumnę składa się na niewielkim podwyższeniu. Przy zmarłym zapala się paschał.

Msza Święta.

Ostatnie pożegnanie.

Wezwanie do modlitwy.

Kapłan stojąc w pobliżu trumny, zwrócony do ludu, wzywa obecnych do modlitwy słowami:

- Nasz brat zasnął (Nasza siostra zasnęła) w pokoju z Chrystusem. Z wiarą i nadzieją życia wiecznego polecamy go (ją) miłosierdziu Bożemu. Prośmy Boga, aby N. *(imię zmarłego/zmarłej)*, który(a) przez chrzest stał(a) się przybranym dzieckiem Bożym i w ciągu życia karmił(a) się Ciałem Chrystusa, teraz został(a) wezwany(a) na ucztę dzieci Bożych w niebie i razem ze Świętymi stał(a) się dziedzicem obiecanej nagrody wiecznej. Módlmy się do Boga także za nas, pogrążonych w żałobie, abyśmy razem z naszym bratem (naszą siostrą) mogli wyjść naprzeciw Chrystusa, gdy On, Życie nasze, objawi się w chwale. Niech ta nadzieja przenika nasze skupienie i naszą modlitwę.

Cicha modlitwa.

Wszyscy modlą się przez chwilę w zupełnej ciszy.

Śpiew pożegnalny.

Pokropienie.

Kapłan mówi:

- Wszechmogący Bóg odrodził cię z wody i Ducha Świętego na życie wieczne, niech zatem dopełni dzieła, które rozpoczął na chrzcie świętym.

Stojąc w miejscu trzykrotnie kropi trumnę wodą święconą.

Jeżeli to możliwe kapłan nakłada kadzidło do kadzielnicy, po czym mówi:

- Twoje ciało było świątynią Ducha Świętego, niech Bóg przyjmie cię do swojej chwały.

Kapłan trzykrotnie okadza trumnę.

Modlitwa celebransa.

Kapłan odmawia modlitwę:

- Ojczy nieskończenie dobry, w Twoje ręce polecamy naszego brata (naszą siostrę) N. (*imię zmarłego/zmarłej*) i mocno ufamy, że razem z wszystkimi, którzy umarli w Chrystusie, będzie miał(a) udział w Jego zmartwychwstaniu. Dzięki Ci składamy za wszystkie dobrodziejstwa, którymi obdarzyłeś Twojego sługę (Twoją służebnicę) w ziemskim życiu i które za jego (jej) pośrednictwem nam przypadły w udziale. Boże, wysłuchaj miłosiernie nasze prośby i spraw, aby bramy raju otworzyły się przed Twoim sługą (Twoją służebnicą), nam zaś, którzy pozostajemy na ziemi, daj moc, abyśmy się wzajemnie pocieszali słowami wiary, aż spotkamy się wszyscy w Chrystusie i na zawsze połączymy się z Tobą i z naszym bratem (naszą siostrą). Przez Chrystusa, Pana naszego.

Wszyscy:

- Amen.

PROCESJA NA CMENTARZ

W czasie procesji na cmentarz można śpiewać psalmy.

PRZY GROBIE

Gdy orszak pogrzebowy stanie przy grobie, powtarza się antyfonę: „Ja jestem zmartwychwstanie i życie”.

Poświęcenie grobu.

Jeżeli cmentarz lub grób nie jest poświęcony.

Cicha modlitwa.

Kapłan wzywa zgromadzonych do cichej modlitwy:

- Wypełniając chrześcijański obowiązek pogrzebania ciała ludzkiego, z wiarą błagajmy Boga, dla którego wszystko żyje, aby ciało naszego brata (naszej siostry) wskrzesił w chwale i powołał go (ją) do społeczności Świętych. Prośmy o to w cichej modlitwie. Wszyscy modlą się w ciszy przez dłuższą chwilę.

Modlitwa powszechna.

Kapłan odmawia z wiernymi modlitwę powszechną. Wezwania modlitwy może śpiewać diakon lub kantor.

Kapłan:

- Nasz Pan, Jezus Chrystus, powiedział: «Ja jestem zmartwychwstanie i życie, kto wierzy we Mnie, nie umrze na wieki». Ożywieni tą wiarą módlmy się wspólnie do Zbawiciela za naszego brata (naszą siostrę).

Wszyscy:

- Wysłuchaj nas, Panie.

Kapłan mówi:

- Zjednoczeni z wszystkimi wiernymi, którzy nas poprzedzili do wiecznej ojczyzny, módlmy się, jak nas nauczył nasz Zbawiciel.

Wszyscy odmawiają wspólnie *Modlitwę Pańską*.

Modlitwa końcowa.

Następnie kapłan mówi:

- Boże, Ty dajesz ludziom życie i zmartwychwstanie, wysłuchaj prośby, które my grzeszni z bólem zanosimy za Twojego sługę (Twoją służebnicę) N. (*imię zmarłego/zmarłej*); wyzwól go (ją) z więzów śmierci i daj mu (jej) udział w radościach raju z Twoimi Świętymi. Przez Chrystusa, Pana naszego.

Wszyscy:

- Wysłuchaj nas, Panie.

Błogosławieństwo.

Kapłan kropi trumnę wodą święconą mówiąc:

- Niech Bóg da tobie pić ze źródła wody życia.

Następnie kapłan rzuca na trumnę grudkę ziemi, mówiąc:

- Prochem jesteś i w proch się obrócisz, ale Pan cię wskrzesi w dniu ostatecznym. Żyj w pokoju.

Pożegnanie przez krewnych.

Jeżeli jest taki zwyczaj, krewni zmarłego mogą wygłosić słowa pożegnania.

Złożenie do grobu.

Kapłan mówi:

- Złożymy ciało naszego brata (naszej siostry) w grobie. Ponieważ Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy z umarłych i odnowi nasze śmiertelne ciała na podobieństwo swojego ciała uwielbionego, ufamy, że wskrzesi ciało naszego brata (naszej siostry), gdy przyjdzie w chwale.

Autorefleksja.

Jezus jest Zmartwychwstaniem i Życiem. Zawsze z ufnością powinniśmy zwracać się do Niego.

Pomyślmy:

- Jak dziękuję Jezusowi za to, że zawsze jest przy mnie?
- Jak często modlę się za zmarłych?

*Śpiew: „Anielski orszak”.
(można odtworzyć nagranie z pieśnią)*

1. Przybądźcie z nieba na głos naszych modlitw,
mieszkańcy chwały wszyscy święci Boży;
z obłoków jasnych zejździe aniołowie,
z rzeszą zbawionych spieszcie na spotkanie.

Ref. Anielski orszak niech twą duszę przyjmie,
uniesie z ziemi ku wyżynom nieba,
a pieśń zbawionych niech ją zaprowadzi,
aż przed oblicze Boga Najwyższego.

2. Niech cię przygarnie Chrystus uwielbiony,
On wezwał ciebie do królestwa światła.
Niech na spotkanie w progach Ojca domu
Po ciebie wyjdzie litościwa Matka.

Ref. Anielski orszak niech twą duszę przyjmie...

3. Promienny Chryste, Boski Zbawicielu,
jedyne światło, które nie zna zmierzchu,
bądź dla tej duszy wiecznym odpocznieniem,
pozwól oglądać chwały Twej majestat.

Ref. Anielski orszak niech twą duszę przyjmie...

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę w intencji swoich bliskich zmarłych.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Wieczny odpoczynek”.

V. WIEM, W KOGO WIERZĘ

38. WIERZĘ W JEDNEGO BOGA – WYZNANIE WIARY

Cel ogólny

Zapoznanie z artykułami Składu Apostolskiego i Credo.

Przedstawienie historii Kościoła.

Zachęcenie do świadomego wyznawania wiary w życiu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia artykuły Składu Apostolskiego (A.4),
- podaje, na ile artykułów dzieli się Skład Apostolski.

Umiejętności

- wyjaśnia poszczególne artykuły Składu Apostolskiego i Credo (A.4.1),
- określa, w jaki sposób uczeń Jezusa może wyznawać wiarę,
- proponuje sposoby wzmacniania wiary.

Postawy

- świadomie wyznaje wiarę (A.4.a),
- daje świadectwo wiary (E.2.a),
- stara się układać swoje życie według wskazań słowa Bożego (A.1.e).

Metody

Opowiadanie, metoda słoneczka, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, techniki multimedialne, analiza tekstu źródłowego, niedokończone zdanie, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst opowiadania, plansza z hasłem: WIARA, kartki samoprzylepne, karty pracy, nagranie z pieśnią, plansze (slajdy) – artykuły Składu Apostolskiego i Credo.

MODLITWA

„Akt wiary”

lub

śpiew: „Wierzę w Ciebie, Panie”.

(można odtworzyć nagranie z pieśnią)

WPROWADZENIE

Propozycja 1

Odczytanie opowiadania.

„Pewna nastolatka imieniem Anne podjęła wakacyjną pracę jako hotelowa pokojówka w jednym z nadmorskich kurortów. Do jej obowiązków należało codzienne sprzątanie w dziesięciu pokojach. W ciągu tego lata poznała wielu ciekawych ludzi, nawet parę sław. Ale jeden człowiek wyróżniał się spośród nowo poznanych. Nazwała go: «panem Smithem».

Pan Smith pojawił się któregoś weekendu z niewielkim nesese-rem. Kiedy Anne poszła posprzątać jego pokój, mężczyzna wychylił się przez drzwi i powiedział:

– Daruj sobie to sprzątanie, daj mi tylko czyste ręczniki.

Przez następne dwa dni sytuacja się powtarzała. Dopiero w połowie tygodnia pan Smith pozwolił u siebie posprzątać. Podczas gdy to robili, zaczął z nią rozmawiać, a nawet pomógł przy ścieleniu łóżka.

W sobotę Anne posprzątała wszystkie dziesięć pokoi, a po pracy poszła na Mszę o wpół do piątej. Kiedy szła do kościoła, zatrzymał się przy niej samochód. To był pan Smith, który spytał:

– Może Cię podwieźć?

Odpowiedziała, że właśnie idzie do kościoła i chętnie skorzysta z propozycji. Po drodze pan Smith zasypał ją gradem pytań: Jak często chodzi do kościoła? Dlaczego w ogóle chodzi, skoro większość jej rówieśników tego nie robi? Czy kazania są dobre? Czy zawsze przystępuje do Komunii?

– Proszę przyjść i samemu się przekonać. – odpowiedziała dziewczyna.

Gdy dojechali na miejsce pan Smith spytał Anne, czy może pójść z nią na Mszę. Dziewczyna poczuła się lekko zaniepokojona z powodu tego nieznanego i jego dziwnych pytań. Ale zaraz się uspokoiła, kiedy uklękła, przymknęła oczy i trwał w tej pozycji do końca nabożeństwa.

Po Mszy pan Smith pośpiesznie wyszedł bez pożegnania. Następnego dnia, gdy Anne poszła sprzątać jego pokój, bagażu już nie było. Za to na stoliku stało niewielkie pudełko z karteczką. Anne rozłożyła kartkę i przeczytała:

Droga Anne,

Ten podarunek jest dla Ciebie, w podziękowaniu za to, co dla mnie zrobiłaś, sama o tym nie wiedząc. Moje małżeństwo ostatnio zawisło na włosku, do tego stopnia, że powiedziałem żonie, że się wyprowadzam na jakiś czas, żeby wszystko przemyśleć. Ale im więcej myślałem, tym mniej wiedziałem, co o tym sądzić.

A potem zjawiłaś się Ty. Powiedziałaś, żebym <przyszedł i sam się przekonał>. Twoja piękna wiara w Boga poruszyła mnie głęboko. Kiedy uczestniczyłem razem z Tobą we Mszy, zrobiłem to po raz pierwszy od dziesięciu lat. Podczas nabożeństwa Bóg mnie oświecił w sprawie moich problemów i natchnął pragnieniem, by zostać z żoną.

Wracam do domu, wdzięczny Bogu i Tobie, za to, że stałaś się dla mnie jasnym światłem w mroku, który mnie otaczał. Nigdy nie zapomnę, że pomogłaś mi na powrót odnaleźć wiarę.

Pan Smith.

W pudełeczku był złoty łańcuszek z pięknym złotym krzyżykiem” (Autor nieznany, *Świadectwo wiary*, <https://adonai.pl/opowiadania/duchowe/?id=179>).

– Kto pomógł odzyskać wiarę panu Smithowi?

– Jak tego dokonała Anne?

Propozycja 2

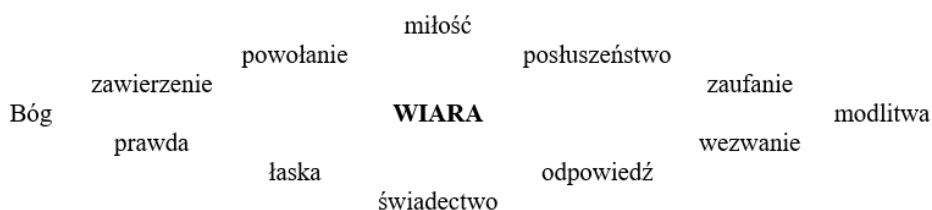
Metoda „słoneczko”.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

WIARA

Uczniowie zapisują na kartkach swoje skojarzenie i umieszczają promienie wokół hasła umieszczonego.

– Z czym kojarzy się wiara?



(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Wiara jest wielką łaską daną nam od Boga.

WIERZYĆ TO ZNACZY:

- uznać, że Bóg jest jeden, że nie ma innego;
- że jest święty, wieczny, wszechmogący, sprawiedliwy, łaskawy;
- odpowiedzieć na Jego wezwanie;
- wyznać, że jedynie On umie zaspokoić najgłębsze pragnienia naszego serca;
- starać się uczynić słowo Boże treścią swojego życia.

ROZWINIĘCIE

Wiara jest potrzebna każdemu człowiekowi. Przykładem na to może być postawa Szymona Piotra.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Jezus zapytał ich: «A wy za kogo Mnie uważacie?» Odpowiedział

Szymon Piotr: «Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego». Na to Jezus mu rzekł: «Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem nie objawiły ci tego ciało i krew, lecz Ojciec mój, który jest w niebie. Otóż i Ja tobie powiadam: Ty jesteś Piotr, [czyli Skała], i na tej Skale zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie» (Mt 16,15-19).

Analiza tekstu biblijnego.

- O co Pan Jezus zapytał swoich uczniów?
- Jak Szymon Piotr nazwał Pana Jezusa?
- Co wyraził Szymon Piotr, nazywając Pana Jezusa Mesjaszem i Synem Bożym?
- Co Pan Jezus powiedział Szymonowi?

Szymon Piotr wyznał swoją wiarę w Jezusa, który jest Mesjaszem i prawdziwym Synem Bożym. Pan Jezus nazywa go błogosławionym i wskazuje, że wiara to dar od Boga.

Od początku swego istnienia Kościół wyrażał i przekazywał swoją wiarę w krótkich i zobowiązujących dla swoich wyznawców formułach. Były to wyznania wiary. Niezwykłym szacunkiem otaczano w początkach chrześcijaństwa Apostolskie wyznanie wiary. Nazywano je symbolem wiary, ponieważ miało być znakiem rozpoznawczym dla chrześcijan. Z tego też powodu trzymano je w tajemnicy przed poganami, nie wolno go było zapisywać, miało być ono wypisane w sercu każdego chrześcijanina.

Najstarszym wyznaniem wiary jest Skład Apostolski. O jego powstaniu zdecydowały dwa czynniki: udzielanie chrztu dorosłym i walka z herezjami, czyli niewłaściwymi próbami interpretowania Objawienia oraz niezgodnego z wiarą Kościoła rozumienia prawd wiary.

Początki powstania Składu Apostolskiego sięgają czasów apostołskich i zawierają naukę Apostołów.

Credo, czyli wyznanie wiary, które w każdą niedzielę recytujemy wspólnie w kościele. Jest ono w porównaniu z Symbolem Apostolskim rozszerzoną treściowo formułą wiary.

„Credo” – (łac. *credo* – wierzę) jest zbiorem podstawowych prawd wiary, których wyznanie od najdawniejszych czasów świadczyło o przynależności do Kościoła. Mszałne wyznanie wiary – Credo, zwane Symbolem nicejsko-konstantynopolitańskim, powstało z potrzeby pełniejszego wyjaśnienia tych prawd wiary, których zrozumienie powodowało najczęściej trudności.

Skład Apostolski jest podzielony na dwanaście Artykułów, ponieważ było Dwunastu Apostołów. Pierwsze osiem Artykułów odnosi się do Boga, a cztery ostatnie do Kościoła świętego.

WYZNANIE WIARY	
Symbol Apostolski	Credo
1. Wierzę w Boga, Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi.	Wierzę w jednego Boga, Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych.
2. I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego,	I w jednego Pana Jezusa Chrystusa, Syna Bożego Jednorodzonego, który z Ojca jest zrodzony przed wszystkimi wiekami. Bóg z Boga, Światłość ze Światłości, Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego. Zrodzony, a nie stworzony, współistotny Ojcu, a przez Niego wszystko się stało. On to dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba.

3. który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Panny.	I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem.
4. Umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion.	Ukrzyżowany również za nas pod Poncjuszem Piłatem został umęczony i pogrzebany.
5. Zstąpił do piekieł. Trzeciego dnia zmartwychwstał.	I zmartwychwstał trzeciego dnia, jak oznajmia Pismo. I wstąpił do nieba; siedzi po prawicy Ojca.
6. Wstąpił na niebiosą, siedzi po prawicy Boga Ojca wszechmogącego.	I powtórnie przyjdzie w chwale sądzić żywych i umarłych, a królestwu Jego nie będzie końca.
7. Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych.	
8. Wierzę w Ducha Świętego,	Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, który od Ojca i Syna pochodzi. Który z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę; który mówił przez Proroków.
9. święty Kościół powszechny, świętych obcowanie,	Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół.
10. grzechów odpuszczenie,	Wyznam jeden chrzest na odpuszczenie grzechów.
11. ciała zmartwychwstanie,	I oczekuję wskrzeszenia umarłych.
12. żywot wieczny. Amen.	I życia wiecznego w przyszłym świecie. Amen.

Praca w grupach.

Podział uczniów na sześć lub dwanaście grup. Uczniowie otrzymują tekst artykułu/artykułów i odpowiadają na pytanie:

– Jaką prawdę zawiera artykuł Wyznania wiary?

Czas pracy: 5 minut.

Prezentacja pracy.

Podsumowanie.

I. Wierzę w Boga, Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi.

Wierzę mocno i niezachwianie w jednego Boga, który jest Ojcem wszech rzeczy, przez stworzenie. A ten Bóg jest wszechmogący, bo może wszystko, stworzył z niczego niebo i ziemię, z tym wszystkim, co się w nich znajduje, czyli świat cały.

II. I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego.

Wierzę w Jezusa Chrystusa, który jest Synem jedynym Ojca i jest Bogiem przedwiecznym, nieskończonym, wszechmogącym, Stwórcą i Panem naszym i wszech rzeczy, równie jak Bóg Ojciec.

III. Który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Dziewicy.

Wierzę, że Jezus Chrystus nie tylko jest prawdziwym Bogiem, ale jest także prawdziwym Człowiekiem zrodzonym z Dziewicy Maryi, za sprawą Ducha Świętego.

IV. Umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion.

Wierzę, iż Jezus Chrystus dla odkupienia świata został umęczony pod Ponckim Piłatem. Będąc ubiczowany, cierniem ukoronowany i przybity do Krzyża, na którym skonał, a z którego zdjęty, został pochowany.

V. Zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał.

Wierzę, iż Jezus Chrystus, zaraz po skonaniu, zstąpił duszą swoją do piekieł, to jest do otchłani, w której przebywały dusze oczekujące odkupienia, a trzeciego dnia, w Niedzielę zmartwychwstał.

VI. Wstąpił na Niebiosą, siedzi po prawicy Boga Ojca wszechmogącego.

Wierzę, że Jezus Chrystus po czterdziestu dniach od zmartwychwstania wstąpił na Niebiosą, tam wywyższony nad wszystkie Chóry Anielskie, siedzi po prawicy Boga Ojca wszechmogącego.

VII. Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych.

Wierzę, iż gdy przyjdzie koniec świata, Jezus Chrystus zstąpi z Nieba w najwyższej potędze i chwale. Sądzić będzie wszystkich ludzi, dając każdemu nagrodę lub karę.

VIII. Wierzę w Ducha Świętego.

Wierzę w Ducha Świętego, który jest Trzecią Osobą Trójcy Przenajświętszej, pochodzi od Ojca i Syna, i jest im równym we wszystkim i przez wszystko.

IX. Święty Kościół powszechny, Świętych obcowanie.

Wierzę, że Kościół jest święty, który jest zgromadzeniem wszystkich wiernych chrześcijan.

„Świętych obcowanie” oznacza duchową łączność wiernych na ziemi, dusz w czyśćcu i świętych w niebie.

X. Grzechów odpuszczenie.

Wierzę, iż w Kościele jest prawdziwe grzechów odpuszczenie przez sakramenty.

XI. Ciała zmartwychwstanie.

Wierzę, iż gdy przyjdzie koniec świata, ludzie zmartwychwstaną przez moc Bożą.

XII. I żywot wieczny. Amen.

Wierzę, że dla dobrych chrześcijan jest życie wieczne, pełne wszelkiej szczęśliwości i wolne od wszelkiego zła.

Amen – znaczy: „tak jest w istocie”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Katechizm Kościoła Katolickiego wyjaśnia źródło prawd zawartych w Składzie Apostolskim:

„(...) z całego Pisma świętego wybrano to, co najważniejsze, aby podać w całości jedną naukę wiary. Jak ziarno gorczycy zawiera w maleńkim nasionku wiele gałęzi, tak samo streszczenie wiary zamyka w kilku słowach całe poznanie prawdziwej pobożności zawartej w Starym i Nowym Testamencie” (KKK 186).

– Co zawiera streszczenie wiary?

Katechizm Kościoła Katolickiego dzieli Wyznanie wiary na trzy części:

„Pierwsza jest poświęcona pierwszej Osobie Boskiej i przedziwnemu dziełu stworzenia; następna drugiej Osobie Boskiej i tajemnicy Odkupienia ludzi; ostatnia natomiast trzeciej Osobie Boskiej, będącej źródłem i zasadą naszego uświęcenia” (KKK 190).

– Komu poświęcone są części Wyznania wiary?

ZAKOŃCZENIE

W Składzie Apostolskim wyznajemy wiarę w Boga, który jest Wszechmogącym Ojcem, w Boga, który jest Początkiem i Końcem. Wyznajemy prawdę, że Jezus Chrystus jest naszym Odkupicielem,

który umarł, zmartwychwstał i wstąpił do nieba. Wyznajemy prawdę, że Duch Święty jest Trzecią Osobą Trójcy i źródłem naszej świętości.

– W jaki sposób możemy dawać świadectwo swojej wiary?

Dajemy świadectwo wiary, gdy przystępujemy do sakramentów świętych, jednoczymy się z Chrystusem w Eucharystii, dostrzegamy cierpiących, kierujemy się prawdą, postępujemy sprawiedliwie, dajemy nadzieję samotnym, spełniamy dobre uczynki i unikamy zła.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Wiara, którą nosimy w sercu powinna przekładać się na życie codzienne, na konkretną postawę chrześcijańskiej miłości. Autentyczna wiara zawsze rodzi owoce miłości. Człowiek, który kocha odkrywa piękno, wielkość, dobroć, potęgę Boga, buduje i pogłębia swoją wiarę i zapala ją w sercach innych ludzi.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak troszczę się o rozwój swojej wiary?
- Jak świadczę o Bogu w swoim środowisku?

PRACA DOMOWA

Zilustruj wybrany artykuł Składu Apostolskiego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

39. KATOLICKI WYMIAR RENESANSU

Cel główny

Rozwijanie umiejętności dostrzegania działania Boga w epoce renesansu.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własną wiarę i życie Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje pojęcie: „renesans”,
- wymienia osoby, które w epoce renesansu wniosły znaczący wkład w życie Kościoła (E.3).

Umiejętności

- wyjaśnia zaangażowanie chrześcijan w tworzenie kultury,
- wskazuje na ciągłość działania Boga w dziejach świata (E.3.1),
- uzasadnia, że historia Kościoła jest świadectwem prowadzenia ludzi do zbawienia (E.3.11),
- przedstawia rolę Kościoła w nauce i sztuce renesansu europejskiego (E.3.4).

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za rozwój własnej wiary i zaangażowanie w życie Kościoła (E.3.b),
- modli się za Kościół (E.3.c).

Metody

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, niedokończone zdanie, tekst luk, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Paweł VI, *Evangelii nuntiandi*, prezentacja multimedialna – zdjęcia dzieł artystów epoki renesansu, prezentacja multimedialna – obowiązki członków Kościoła, J. Kochanowski, *Pieśń XXV*, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Renesans jest przełomową epoką w spojrzeniu na świat. W tym okresie zmieniają się poglądy, dążenia, następuje również wiele przełomowych momentów, do których zaliczyć trzeba przede wszystkim odkrycia geograficzne i ruch reformacyjny. Powstaje również ideał człowieka renesansu, gdyż epoka odrodzenia skupia się przede wszystkim na nim i jego problemach.

Renesans (odrodzenie) – okres w historii kultury europejskiej, obejmujący przede wszystkim XV i XVI wiek, określany często jako „odrodzenie sztuk i nauk”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Nauka i sztuka postawiła w centrum człowieka, nastąpił rozwój języków i literatury narodowej, wzrost wartości i znaczenia pieniądza, handlu, wartości materialnych. Zaczęto rozbudowywać miasta, prywatne domy i posiadłości, w których dominował przepych i bogactwo. W dobie renesansu miały też miejsce liczne odkrycia geograficzne, wynalezienie druku przez Jana Gutenberga, co zaowocowało szybkim rozwojem sztuki drukarskiej.

Religia w dobie renesansu miała również znaczącą rolę.

Bóg widziany był jako najwyższy Architekt i Stwórca świata. Rozkwitła egzegeza biblijna (naukowe ustalanie treści poszczególnych tekstów Biblii, ustalanie autora, czasu i miejsca powstania, porównywanie z tłem historycznym i geograficznym oraz z innymi tekstami).

Przetłumaczono Biblię na języki narodowe, powstało wiele dzieł literackich, wiele obrazów, rzeźb i budowli o tematyce religijnej.

Dużą rolę odegrali papieże renesansowi:

– **papież Mikołaj V** zgromadził dużą ilość rękopisów, co było podstawą utworzenia Biblioteki Watykańskiej,

– **papież Juliusz II**, na zlecenie którego Michał Anioł (malarz, rzeźbiarz, architekt) zadbał o artystyczny wygląd Watykanu.

Kościół renesansu z jednej strony był Kościołem instytucjonalnym, wrażliwym na herezje i świadomym swojej władzy i pozycji, z drugiej zaś był głosem ludzi wiernych Kościołowi dostrzegających potrzebę reformy i zmian.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Zadaniem Kościoła jest świadczyć wobec wszystkich narodów o Bożym zbawieniu, które dokonało się w Chrystusie.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„(...) nie jesteście już obcymi i przybyszami, ale jesteście współobywatelami świętych i domownikami Boga – zbudowani na fundamencie apostołów i proroków, gdzie kamieniem węgielnym jest sam Chrystus Jezus. W Nim zespalana cała budowla rośnie na świętą w Panu świątynię, w Nim i wy także wznosicie się we wspólnym budowaniu, by stanowić mieszkanie Boga przez Ducha” (Ef 2,19-22).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto jest kamieniem węgielnym Kościoła?
- Do czego wezwani są chrześcijanie?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Chrześcijanie mają tylko jeden fundament – jest nim Jezus Chrystus. Nowy Testament ukazuje niezmiennność słowa Bożego przy jednoczesnej różnorodności kultur i języków czy epok.

Jako chrześcijanie mamy świadczyć o Chrystusie w codziennym życiu.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Zadaniem ludzi świeckich, z tytułu właściwego im powołania, jest szukać Królestwa Bożego, zajmując się sprawami świeckimi i kierując nimi po myśli Bożej... Szczególnym więc ich zadaniem

jest tak rozświećlać wszystkie sprawy doczesne... i tak nimi kierować, aby się ustawicznie dokonywały i rozwijały po myśli Chrystusa i aby służyły chwale Stworzyciela i Odkupiciela” (KKK 898).

– Co jest zadaniem świeckich?

Na zadania chrześcijan w codziennym życiu zwraca uwagę papież Paweł VI:

„Im więcej będzie ludzi świeckich owianych duchem ewangelicznym, odpowiedzialnych za te sprawy oraz wyraźnie im oddanych, i im kompetentniej zdołają je wspierać oraz świadomi będą obowiązku zaangażowania wszystkich swoich sił chrześcijańskich – które często zostają ukryte – tym więcej wszystkie te sprawy będą służyć budowaniu Królestwa Bożego i przynoszeniu zbawienia w Jezusie Chrystusie” (*Evangelii nuntiandi*, 70)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

W dobie renesansu podejmowano różnorodne działania w dziedzinie literatury, sztuki, nauk teologicznych, duszpasterstwa. Do osób, które w okresie renesansu wniosły ważny wkład w dzieje Kościoła należą między innymi:

- **Michał Anioł** – w swoich rzeźbach ukazywał Boską potęgę i piękno,
- **Leonardo da Vinci** – swoje przywiązanie do religii chrześcijańskiej ukazywał w dziedzinie malarstwa (*Ostatnia Wieczerza*),
- **Rafaël Santi** – autor wielu słynnych obrazów (*Madonny i Chrystusa w Ogrójcu*), ozdobił także górne części ścian bocznych Kaplicy Sykstyńskiej, miał nadzór nad zdobieniem Pałacu Watykańskiego oraz nad budową nowej Bazyliki św. Piotra w Rzymie.

Prezentacja multimedialna – zdjęcia dzieł ww. artystów.

Najwybitniejsi polscy ludzie renesansu to:

- **Mikołaj Kopernik** – był polskim astronomem, matematykiem, prawnikiem, ekonomistą, lekarzem, kanonikiem warmińskim i duchownym katolickim. Jego najważniejsze dzieło: *O obrotach*

sfer niebieskich zawiera wykład o tym, że Ziemia krąży wokół Słońca.

- **Mikołaj Rej** – pisał wyłącznie w języku polskim, przetłumaczył z łaciny na język polski tom kazań, autor dzieła: *Apokalypsis, to jest dziwna sprawa skrytych tajemnic Pańskich* zawierającego rozważania religijne i komentarze do Biblii.
- **Jan Kochanowski** – zajmował się przekładem psalmów biblijnych – jest autorem: *Psałterza Dawidowego*, hymnu wystawiającego Boga: *Czego chcesz od nas, Panie... (Pieśń XXV)*.

W swoich dziełach ukazywali boską potęgę i piękno. Pragnęli chrześcijańskiej Europy, powrotu do nauki Chrystusa, wierności Ewangelii. Każdy z nas korzysta z tego wszystkiego, co nasi przodkowie wytworzyli w ciągu wieków.

ZAKOŃCZENIE

Każdy z nas ma swój udział w życiu Kościoła. Powinniśmy tak żyć, aby przynosić pożytek i chlubę Kościołowi.

- Jakie zadania spoczywają na członkach Kościoła katolickiego?

Prezentacja multimedialna – obowiązki członków Kościoła.

CZŁONKOWIE KOŚCIOŁA ZOBOWIĄZANI SĄ DO:

- trwania w wierze i obrony wiary, jeśli zajdzie taka potrzeba;
- dbania o potrzeby Kościoła;
- pomocy bliźnim;
- obrony wartości życia;
- obrony najwyższej wartości, jaką jest rodzina, kształtowania jej na obraz Boży;
- aktywnego życia we wspólnocie parafialnej;
- pomocy duchownym w misji apostoelskiej;
- troski o dzieła sztuki sakralnej;
- tworzenia nowych dzieł, ukazujących Wszechmoc Boga.

Każdy dobry uczynek przynosi pożytek i chwałę całemu Kościołowi.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jakie mam zadania w Kościele?
- Jak wyrażam swoją troskę o Kościół?

*Recytacja albo śpiew: J. Kochanowski, „Pieśń XXV”.
(można odtworzyć nagranie z pieśnią)*

„Czego chcesz od nas, Panie, za Twe hojne dary?
Czego za dobrodziejstwa, którym nie masz miary?
Kościół Cię nie ogarnie, wszędy pełno Ciebie,
I w otchłaniach, i w morzu, na ziemi, na niebie.

Złota też, wiem, nie pragniesz, bo to wszystko Twoje,
Cokolwiek na tym świecie człowiek mieni swoje.
Wdzięcznym Cię tedy sercem, Panie, wyznawamy,
Bo nad to przystojniejszej ofiary nie mamy”.

PRACA DOMOWA

Napisz notatkę o osobie, która w okresie renesansu wniosła wkład w dzieje Kościoła.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

40. MARCIN LUTER – REFORMACJA

Cel główny

Ukazanie roli M. Lutra, J. Kalwina i króla Henryka VIII w powstaniu wyznań protestanckich.

Kształtowanie postawy wierności nauczaniu Kościoła i odpowiedzialności za działania podejmowane na rzecz jedności chrześcijan.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia przyczyny reformacji (E.3),
- podaje, czym jest ruch ekumeniczny (E.3),
- wyjaśnia pojęcia: reformacja, protestantyzm (E.2).

Umiejętności

- wskazuje różnice i podobieństwa katolicyzmu i innych wyznań chrześcijańskich (E.2.5),
- wymienia główne Kościoły protestanckie (E.2.5),
- uzasadnia potrzebę otwartości i szacunku wobec chrześcijan innych wyznań.

Postawy

- stara się poznać historię Kościoła i szuka swojego miejsca w jego misji (E.3.b),
- modli się za cały Kościół (E.3.c).

Metody

Niedokończone zdanie, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, praca w grupach, analiza tekstu źródłowego, auto-refleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, prezentacja multimedialna – podział w Kościele katolickim, A. Friszke, *Encyklopedia szkolna – historia*, Warszawa 2004, plansza (slajd) z hasłem: REFORMACJA, karty pracy, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Jezus założył Kościół, wspólnotę, która stanowi początek królestwa Bożego na ziemi. Mimo troski o zachowanie jedności pojawiły się w nim różnice zdań tak duże, że doprowadziły do rozłamów wśród chrześcijan.

Na przełomie XV i XVI w. pogłębił się kryzys w Kościele katolickim. Konieczne było wprowadzenie zmian w funkcjonowaniu instytucji kościelnych. Ludzie coraz częściej otwarcie wypowiadali swoje poglądy. Nastąpił trudny czas dla Kościoła, czas reformacji.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

REFORMACJA

Wyjaśnienie pojęcia: „reformacja”.

Reformacja – ruch mający na celu odnowę chrześcijaństwa. Był reakcją na negatywne zjawiska, które miały miejsce w katolickiej hierarchii kościelnej.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Pismo Święte wskazuje drogę, jaką powinien kierować się Kościół.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Jeśliście więc razem z Chrystusem powstałi z martwych, szukajcie tego, co w górze, gdzie przebywa Chrystus zasiadając po prawicy Boga. Dążcie do tego, co w górze, nie do tego, co na ziemi. Umarliście bowiem i wasze życie jest ukryte z Chrystusem w Bogu. Gdy się ukaże Chrystus, nasze życie, wtedy i wy razem z Nim ukażecie się w chwale” (Kol 3,1-4).

„Bądźcie, bracia, wszyscy razem moimi naśladowcami i wpatrujcie się w tych, którzy tak postępują, jak tego wzór macie w nas” (Flp 3,17).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co jest fundamentem Kościoła?
- Kogo mają naśladować chrześcijanie?
- Co mają czynić chrześcijanie?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

W 1517 r., przeciwko niesprawiedliwości i niemoralności w Kościele wystąpił Marcin Luter. Spisał swoje postulaty w 95 тезach, które były programem reform społecznych i religijnych (według tradycji przybił je do drzwi jednego z kościołów w Wittenberdze).

W Kościele katolickim nastąpił rozłam. Powstały dwa odłamy: katolicyzm i protestantyzm.

Prezentacja multimedialna – rozłam w Kościele katolickim.

ROZŁAM W KOŚCIELE KATOLICKIM	
Protestantyzm	Katolicyzm
Tylko Pismo Święte stanowi podstawę wiary i moralności.	Słowo Boże zawarte jest w Piśmie Świętym i Tradycji.
Tylko Chrystus (odrzućcie kultu Matki Bożej i świętych).	Chrystus jest pośrednikiem zbawienia, ale Maryja oraz święci orędują za nami i są wzorami do naśladowania.
Tylko łaska zbawia człowieka, a nie uczynki.	Zbawienie jest łaską, ale człowiek, aby je osiągnąć, powinien żyć według przykazań i błogosławieństw.
Tylko wiara – zbawienie staje się udziałem człowieka tylko przez wiarę, a nie uczynki.	Człowiek otrzymuje zbawienie przez wiarę, ale bez uczynków jest ona martwa.

Reformacja dotarła do innych państw europejskich, w których także występowali ze swoimi poglądami inni reformatorzy. Protestantyzm podzielił się na 3 odłamy:

- **LUTERANIZM** – twórca: **Marcin Luter** – *Niemcy*
- **ANGLIKANIZM** – twórca: **Henryk VIII** – *Anglia*
- **KALWINIZM** – twórca: **Jan Kalwin i Huldrych Zwingli** – *Szwajcaria*

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Każda grupa otrzymuje jedno hasło: „luteranizm”, „kalwinizm”, „anglikanizm” i opracowuje na podstawie szkolnej encyklopedii. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

LUTERANIZM – 1517 r., jego twórcą był Marcin Luter. Za jedyną podstawę wiary przyjmuje Pismo Święte, uznaje dwa sakramenty (komunia, chrzest). Twierdzi, że zbawienie osiąga się tylko przez wiarę w Boga, liturgia sprawowana jest w języku narodowym, przyjmuje komunię pod dwiema postaciami (chleb i wino). Luter zanegował nieomyślność papieża, sakrament spowiedzi oraz płatne odpusty. Zniósł również celibat kapłanów.

Grupa II

ANGLIKANIZM – 1534 r., jego formalnym założycielem był Henryk VIII, głosi prymat Pisma Świętego, który rozwiązał zakony, zniósł przymusowy celibat duchownych. Wprowadził liturgię w języku angielskim oraz komunię pod dwiema postaciami. Anglikanizm nie uznaje katolickiej nauki o czyśćcu i odpustach, uznaje wszystkie siedem sakramentów.

Grupa III

KALWINIZM (ewangelicyzm reformowany) – 1536 r., jego twórcą był, między innymi: Jan Kalwin i Huldrych Zwingli. Głosi, że Bóg jednych obdarza łaską konieczną do zbawienia, drugich nie. Zniósł celibat księży, zakony, zaprzestał kultu świętych, uznaje dwa sakramenty (komunia, chrzest). Nakazuje pracowitość, proste, cnotliwe życie, powagę, rezygnację z przyjemności, oddalających od Boga.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Oprócz rozłamu w Kościele katolickim, podziału Europy na tle wyznaniowym oraz wojen religijnych reformacja miała również pozytywne skutki. Dała impuls do podjęcia działań na rzecz reformy Kościoła – Sobór Trydencki. Protestanci wprowadzili do liturgii języki narodowe, zaczęli tłumaczyć z języka łacińskiego Pismo Święte, co z kolei przyczyniło się do rozkwitu kultur narodowych, rozwijało się szkolnictwo, szerzono idee tolerancji religijnej.

Wieki XX i XXI to czasy szczególnego dążenia do pierwotnej jedności Kościoła. Wiele uwagi poświęca się ruchowi ekumenicznemu.

– Czym jest ruch ekumeniczny?

Ruch ekumeniczny to ruch w chrześcijaństwie, który propaguje porozumienie i współpracę pomiędzy Kościołami różnych wyznań chrześcijańskich oraz dąży do przywrócenia pierwotnej jedności (doktrynalnej, sakramentalnej i organizacyjnej) w ramach jednego, świętego, powszechnego i apostołskiego Kościoła.

Podstawę ekumenizmu stanowi dialog pomiędzy różnymi Kościołami chrześcijańskimi. Ma on prowadzić do stopniowego zanikania różnic i podziałów. Podstawą tego dialogu powinno być wzajemne zrozumienie i tolerancja.

ZAKOŃCZENIE

Katechizm Kościoła Katolickiego przypomina:

„Kościół jest «jeden»: ma jednego Pana, wyznaje jedną wiarę, rodzi się z jednego chrztu, tworzy jedno Ciało, jest ożywiany przez jednego Ducha ze względu na jedną nadzieję (por. Ef 4,3-5), u której kresu zostaną przewyciężone wszystkie podziały” (KKK 866).

- Dlaczego Kościół jest jeden?
- Jakie są współczesne zagrożenia jedności Kościoła?
- Co możemy zrobić na rzecz jedności wszystkich chrześcijan?
- Jaką postawę powinniśmy przyjąć wobec chrześcijan innych wyznań?

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często modłę się o jedność chrześcijan?
- Jak świadczę o przynależności do Kościoła?
- Jak odnoszę się do wyznawców innych religii?

*Śpiew pieśni: „Zjednoczeni w Duchu”.
(można odtworzyć nagranie z pieśnią)*

1. Zjednoczeni w Duchu, zjednoczeni w Nim,
zjednoczeni w Duchu, zjednoczeni w Nim,
módlmy się, aby jedność była odnowiona w nas,
aby świat cały poznał uczniów Chrystusa w nas,
aby świat cały ujrzał miłość w nas.
2. Wraz z innymi pójdziemy, podaj mi swoją dłoń,
wraz z innymi pójdziemy, podaj mi swoją dłoń.
Wszystkim głosić będziemy tę radosną dla nas wieść,
że nasz Pan kroczy z nami, że nasz Pan z nami jest,
że nasz Pan zawsze z nami wszędzie jest.
3. Chcemy razem pracować, chcemy złączyć swój trud,
chcemy razem pracować, chcemy złączyć swój trud.
By nie stracić godności, którą Pan obdarzył nas,
aby strzec ludzką dumę, aby strzec dumę swą,
żeby człowiek zachował godność swą.

PRACA DOMOWA

Napisz, co możesz zrobić na rzecz jedności wszystkich chrześcijan.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

41. REFORMA KATOLICKA – DZIEŁO SOBORU TRYDENCKIEGO

Cel główny

Ukazanie konieczności istnienia doktryn Kościoła, ujętych w orzeczeniach dogmatycznych przez Sobór Trydencki jako odpowiedź na reformację XVI w.
Kształtowanie postawy odpowiedzialności za życie Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia przyczyny i główne idee reformy katolickiej,
- definiuje pojęcie: „sobór”,
- podaje, kiedy odbył się Sobór Trydencki.

Umiejętności

- wyjaśnia, w jakim celu odbył się Sobór Trydencki,
- wskazuje rolę Ducha Świętego w Kościele reformującym się,
- opowiada o działalności św. Karola Boromeusza (E.3.6),
- określa i analizuje rozwój nauczania Kościoła w trakcie Soboru Trydenckiego,
- omawia przyczyny zwołania i postanowienia Soboru Trydenckiego (E.3.6),
- podejmuje refleksję nad treścią wiary katolickiej.

Postawy

- przyjmuje postawę odpowiedzialności za włączenie się w życie Kościoła (E.2.c),
- identyfikuje się za wspólnotą Kościoła (E.2.b).

Metody

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, łamigłówka, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, prezentacja multimedialna – przebieg i postanowienia Soboru Trydenckiego, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, film o św. Karolu Boromeuszu, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Pan Jezus po swoim zmartwychwstaniu, zanim powrócił do Ojca, spotkał się z Apostołami. Umacniał ich, dając ostatnie pouczenia. Obiecał, że nie zostawi ich samych, że ześle Pocieszyciela – Ducha Świętego.

- Kiedy Duch Święty zstąpił na Apostołów?
- W jakim celu Duch Święty zstąpił na Apostołów?

Duch Święty został zesłany w dniu Pięćdziesiątnicy. Od tego momentu działa w Kościele. O Jego mocy przekonali się Apostołowie, kiedy wyszli z Wieczernika i zaczęli odważnie nauczać. To Duch Święty umocnił ich i dodał im odwagi. Kościół na przestrzeni wieków przekonywał się niejednokrotnie o mocy i działaniu Ducha Świętego.

ROZWINIĘCIE

Apostołowie potrzebowali wsparcia Ducha Świętego wobec zaistniałych problemów w Kościele Jerozolimskim.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Ponieważ dowiedzieliśmy się, że niektórzy bez naszego upoważnienia wyszli od nas i zaniepokoiłi was naukami, siejąc zamęt w waszych duszach, postanowiliśmy jednomyślnie wybrać mężów i wysłać z naszymi drogimi: Barnabą i Pawłem, którzy dla imienia Pana naszego Jezusa Chrystusa poświęcili swe życie. Wysyłamy więc Judę i Sylasa, którzy powtórzą wam ustnie to samo. Postanowiliśmy bowiem, Duch Święty i my, nie nakładać na was żadnego ciężaru oprócz tego, co konieczne. Powstrzymajcie się od ofiar składanych bożkom” (Dz 15,24-29a).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jaki problem pojawił się w gminie chrześcijańskiej w Jerozolimie?
- W jakim celu Apostołowie wybrali Judę i Sylasa?
- O co Apostołowie prosili pierwszych chrześcijan?
- Kto pomógł Apostołom w podjęciu jednomyślnej decyzji?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Na przestrzeni wieków, Kościół przeżywał trudności. Jeden z kryzysów wywołany był między innymi wystąpieniami Marcina Lutra (1483-1548), który podważył prawdy wiary chrześcijańskiej.

W obronie prawd wiary chrześcijańskiej spotykali się biskupi na czele z papieżem. Jak nazywa się to zgromadzenie dowiedzie się rozwiązując ćwiczenie 2.

1. STAPOOŁ

A	P	O	S	T	O	Ł
---	---	---	---	---	---	---

2. ŁANOI

A	N	I	O	Ł
---	---	---	---	---

3. ABIBLI

B	I	B	L	I	A
---	---	---	---	---	---

4. ŚCIKOÓŁ

K	O	Ś	C	I	Ó	Ł
---	---	---	---	---	---	---

5. ZOROJEMALI

J	E	R	O	Z	O	L	I	M	A
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Hasło: SOBÓR.

SOBÓR – uroczyste zgromadzenie wszystkich biskupów pod przewodnictwem papieża.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

W czasie soboru rozstrzygane są różnorodne problemy związane z wiarą. Do tej pory zwołanych było 21 soborów powszechnych.

Pierwszy zebrał się w Nicei w 325 roku. Ostatni, Sobór Watykański II, miał miejsce w latach 1962-1965.

Sobór w Trydencie zwołany przez Papieża Pawła III był odpowiedzią Kościoła na wystąpienia Marcina Lutra. Odbył się on w latach 1545-1563. Dał znaczącą odpowiedź wobec negowania niektórych prawd wiary przez Marcina Lutra i przez innych reformatorów XVI w. Jego ustalenia przyczyniły się do zachowania prawdziwej nauki Kościoła, opartej na Piśmie Świętym i Tradycji.

Prezentacja multimedialna – przebieg i postanowienia Soboru Trydenckiego.

PRZEBIEG SOBORU TRYDENCKIEGO.

Otwarcia soboru dokonał papież Paweł III.

I etap (1545-1548):

- ustalono kanon Pisma Świętego,
- wskazano, że normą wyjaśniającą i interpretującą Pismo Święte jest Tradycja,
- uzgodniono naukę Kościoła dotyczącą grzechu pierworodnego,
- przyjęto naukę o usprawiedliwieniu, łasce i sakramentach,
- określono zakres obowiązków biskupów.

II etap (1551-1552) – za pontyfikatu papieża Juliusza II:

- przedstawiono naukę Kościoła o Eucharystii,
- określono naukę dotyczącą ostatniego namaszczenia i pokuty.

III etap (1562-1563) – za pontyfikatu papieża Piusa IV:

- przyjęto kanony dotyczące ofiary Mszy Świętej,
- przyjęto schemat reformy generalnej, która dotyczyła, między innymi: hierarchicznej struktury Kościoła, organizacji synodów, powołania seminariów diecezjalnych, reformy kapituł i zakonów,
- określono stanowisko Kościoła na temat małżeństwa, czyśćca i odpustów.

W 1563 roku zakończono obrady Soboru Trydenckiego.

NAJWAŻNIEJSZE POSTANOWIENIA SOBOROWE:

1. Potwierdzono obecność Chrystusa w Eucharystii na Mszy Świętej, jako ofiary.
2. Potwierdzono znaczenie wszystkich siedmiu sakramentów.

3. Potępiono tezę głoszącą, iż los pośmiertny człowieka jest odgórnie wyznaczony przez Boga.
4. Podtrzymano koncepcję wolnej woli, zdolnej samodzielnie wybrać dobro.
5. Potępiono indywidualne interpretowanie Pisma Świętego.
6. Uznano Biblię i Tradycję Kościoła za równoważne źródła wiary.
7. Wprowadzono księgi metrykalne (rejestrowano śluby, chrzty, pogrzeby).
8. Stopniowo wprowadzano języki narodowe w czytaniach.
9. W 1592 roku ogłoszono obowiązujący tekst Biblii tzw. *Wulgatę*.

Papież Jan Paweł II podkreślał duże znaczenie Soboru Trydenckiego dla Kościoła katolickiego:

To był jeden z najważniejszych soborów w historii Kościoła. „W obliczu kryzysu duchowego i eklezjalnego pierwszych lat XVI w. Kościół potrafił odnaleźć w Trydencie odwagę, aby dochować wierności Tradycji apostoelskiej (...). Oddziaływanie Soboru przekroczyło granice Kościoła i stało się czynnikiem kształtującym cywilizację w Europie, a dzięki wielkiej ekspansji działalności misyjnej – także na całym świecie” (*Przemówienie w 450. rocznicę rozpoczęcia Soboru Trydenckiego*, Trydent, 30 kwietnia 1995 r.).

Rozwiązując ćwiczenie 3, dowiemy się, który święty zaangażował się w prace Soboru Trydenckiego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Św. Karol Boromeusz z żelazną konsekwencją zajął się wprowadzeniem soborowych reform w życie Kościoła. Jako arcybiskup Mediolanu dokładał starań, by zmienić oblicze Kościoła w jego archidiecezji. Wśród jego najważniejszych działań było ustanowienie seminariów i stowarzyszeń zajmujących się edukacją kandydatów do zakonów. Kładł ogromny nacisk na właściwe przygotowanie mężczyzn do kapłaństwa, by podnieść stan duchowieństwa. Przeprowadzał liczne wizytacje w celu przywrócenia ładu w parafiach, klasztorach. Zakazał sprzedaży odpustów i stanowisk kościelnych, zarządził uproszczenie wnętrza kościelnych. Wspierał zakony, dla świeckich

zakładał bractwa, szczególnie wspierał Bractwo Nauki Chrześcijańskiej, którego celem było nauczanie dzieci.

*Można odtworzyć film o świętym Karolu Boromeuszu:
<https://www.youtube.com/watch?v=z60Hfw2biCI>.*



ZAKOŃCZENIE

Każdy z nas wezwany jest do troski o swoją wiarę. Każdego dnia mamy starać się żyć tak, aby przybliżać się do Królestwa Bożego.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co robię, aby przybliżyć się do Królestwa Bożego?
- W jaki sposób angażuję się w życie Kościoła?
- Jak rozwijam swoją wiarę?

*Śpiew pieśni: „Bliskie jest Królestwo Boże”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)*

1. Bóg jest Światłością
i nie ma w Nim żadnej ciemności.
Jeżeli chodzimy w światłości,
wtedy mamy łączność między sobą.

Ref. Bliskie jest Królestwo Boże
nawracajmy się i wierźmy w Ewangelię.

2. Krew Jezusa, Jego Syna,
oczyszcza nas z wszelkiego grzechu.
Jeżeli mówimy, że nie mamy grzechu,
to samych siebie oszukujemy.

PRACA DOMOWA

Napisz, w jaki sposób możemy włączyć się w życie Kościoła.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt wiary”.

42. W POSZUKIWANIU JEDNOŚCI – EKUMENIZM

Cel ogólny

Ukazanie znaczenia ekumenizmu w życiu chrześcijanina oraz we współczesnym świecie.

Kształtowanie postawy szacunku do innych wyznań, kultur.

Cele szczegółowe

Uczeń

Wiedza

- podaje, czym jest ruch ekumeniczny (E.3),
- wymienia przyczyny podziału chrześcijan.

Umiejętności

- wyjaśnia czym jest ekumenizm – dialog międzyreligijny (E.2.6),
- charakteryzuje działania na rzecz jedności Kościoła i tolerancji religijnej (E.5.10),
- wyjaśnia podłoże podziałów w chrześcijaństwie (E.3.11).

Postawy

- szanuje ludzi innych wyznań, ras i kultur,
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła (E.2.b).

Metody

Opowiadanie, rozmowa kierowana, niedokończone zdanie, tekst luk, techniki multimedialne, analiza tekstów źródłowych, analiza tekstów biblijnych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst modlitwy Jezusa za przyszły Kościół (J 17,20-23), tekst modlitwy Jana Pawła II do Ducha Świętego, tekst opowiadania, zdjęcie przedstawiające pęknięty krzyż z pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (Drohiczyn, 10 czerwca 1999 r.), plansza z tekstem – KKK 280, nagranie z piosenką.

MODLITWA

Odczytanie fragmentu modlitwy św. Jana Pawła II do Ducha Świętego.

„Duchu świętości,
Boskie tchnienie, które porusza wszechświat,
przyjdź i odnów oblicze ziemi.
Wzbudź w sercach chrześcijan
pragnienie pełnej jedności,
aby byli dla świata
skutecznym znakiem i narzędziem
wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem
i jedności całego rodzaju ludzkiego.
Duchu komunii,
duszo i podporo Kościoła,
spraw, aby bogactwo charyzmatów i posług
umacniało jedność Ciała Chrystusowego;
spraw, aby wierni świeccy,
osoby konsekrowane
i wyświęceni szafarze sakramentów
wspólnie dążyli
do budowania Królestwa Bożego”.

WPROWADZENIE

Odczytanie opowiadania.

„Było sobie czterech ludzi, którzy się zwali: KAŻDY, KTOŚ, KTO-KOLWIEK i NIKT. Mieli do wykonania bardzo ważne zadanie i KAŻDY był pewien, że KTOŚ się do niego na pewno zabierze. Mógł to wprowadzić zrobić KTOKOLWIEK, ale nie zrobił tego też NIKT. Wtedy KTOŚ wpadł w gniew, gdyż było to zadanie dla KAŻDEGO. KAŻDY zaś myślał, że wykona je może KTOŚ, w dodatku NIKT nie wiedział, że owego dzieła nie wykonał KTOKOLWIEK. Na koniec KAŻDY oskarżał KOGOKOLWIEK, podczas gdy NIKT nie zrobił tego, czego dokonać mógł KAŻDY” (*O czterech ludziach*, <https://mariuszhan.pl/2020/05/27/na-dobranoc-i-dzien-dobry-j-17-20-26-2/>).

- Dlaczego ludzie z tego opowiadania nie wykonali zadania im powierzonego?
- Co to jest dialog?
- Jaką rolę spełnia dialog w naszym życiu?

Dialog to rozmowa, podczas której ludzie otwierają się jedni na drugich i są ze sobą w relacji. Za pomocą dialogu możemy wymieniać swoje poglądy, zapobiegać konfliktom i je rozwiązywać. Dialogu uczymy się przez całe życie.

Dialog ekumeniczny – spotkania i rozmowy między przedstawicielami Kościołów i wspólnot chrześcijańskich, służące jedności chrześcijan.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Przeto upominam was, bracia, w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa, abyście byli zgodni, i by nie było wśród was rozłamów; byście byli jednego ducha i jednej myśli” (1Kor 1,10).

„Zdrowe zasady, któreś posłyszał ode mnie, miej za wzorzec w wierze i miłości w Chrystusie Jezusie! Dobrego depozytu strzeż z pomocą Ducha Świętego, który w nas mieszka” (2Tm 1,13-14).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do czego wzywa św. Paweł Apostoł?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Dwa największe podziały w historii Kościoła i chrześcijaństwa: były w XI wieku, gdzie dokonał się rozłam na Kościół prawosławny oraz w XVI wieku na skutek reformacji nastąpił rozłam na wspólnoty protestanckie. W wyniku tego wielu chrześcijan utraciło łączność z Kościołem rzymskokatolickim i do dnia dzisiejszego są od niego oddzielone.

Przez wiele wieków chrześcijaństwo jest podzielone i niewiele robiono kroków, aby nastąpiło ponowne zjednoczenie. W wieku XX dopiero zaczął się rozwijać powoli ruch ekumeniczny, gdzie największy wkład mieli protestanci i katolicy.

Prezentacja slajdu pękniętego krzyża z pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (Drohiczyn, 10 czerwca 1999 r).



(foto: <https://drohiczynska.pl/wizyta-jp2/>)

Ten symbol górował nad placem, gdzie odbywało się nabożeństwo ekumeniczne w Drohiczynie podczas pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w dniu 10.06.1999 roku: rozdarty pionowo krzyż obwieszczał ranę podziałów Kościoła – ukrzyżowanie było zarazem klamrą spinającą, chroniącą przed rozpadem. A poniżej figury Jezusa rozszczepiony krzyż wiązała Piotrowa sieć – symbol jednoczącego chrześcijaństwo trudu Papieża.

Sobór Watykański II, który był w latach 1962-1965 i został zwołany przez papieża Jana XXIII. Miał na celu odnowę i pojednanie chrześcijan. Na ten Sobór zostały zaproszone różne Kościoły: prawosławny, anglikański, protestancki. Wielkim kontynuatorem Soboru Watykańskiego II i dialogu ekumenicznego był Św. Jan Paweł II, który dążył do jedności chrześcijan. Cały pontyfikat Św. Jana Pawła II był w duchu ekumenicznym, gdyż podczas każdej z pielgrzymek zawsze starał się spotykać z przedstawicielami różnych Kościołów czy innych religii. Obecnie jest wiele problemów na polu jedności chrześcijan, dlatego potrzeba dalszego rozwoju ekumenizmu, aby budować jedność i wspólnotę chrześcijan.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„(...) Chrystus zawsze udziela swojemu Kościołowi daru jedności,
ale Kościół musi zawsze modlić się i pracować,
by strzec, umacniać i doskonalić jedność,
której Chrystus pragnie dla niego (...)” (KKK 820).

– Czego udzielił Chrystus swojemu Kościołowi?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Ekumenizm rozpoczyna się w sercu każdego z nas. Potrzebujemy każdego dnia miłości, współpracy i dialogu, żeby osiągnąć wspólny cel. Człowiek bez zjednoczenia z Bogiem i bez pomocy drugiego człowieka nie jest w stanie nic osiągnąć.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak troszczę się o jedność w domu, rodzinie, szkole?
- Jak często modłę się o jedność chrześcijan?

Śpiew: „Abyśmy byli jedno”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

1. Patrzę na ptaki i lilie polne,
widzę, jak Ojciec troszczysz się o nie;
tylko my, ludzie, na Twojej ziemi
nie potrafimy chlebem się dzielić.

Ref. Abyśmy byli jedno, podajmy sobie ręce.
Abyśmy byli razem i jedno mieli serce.
Dzielmy się chlebem, dzielmy się niebem;
Niech się odmieni, niech się odmieni
oblicze ziemi, tej ziemi.

PRACA DOMOWA

Przedstaw graficznie pojęcie: EKUMENIZM.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Odczytanie modlitwy Jezusa za przyszły Kościół:

„Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie; aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojczy, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał. I także chwale, którą Mi dałeś, przekazałem im, aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy. Ja w nich, a Ty we Mnie! Oby się tak zespolili w jedno, aby świat poznał, żeś Ty Mnie posłał i żeś Ty ich umiłował tak, jak Mnie umiłowałeś” (J 17,20-23).

43. KU WIĘKSZEJ CHWALE BOGA – ŚW. IGNACY LOYOLA

Cel ogólny

Ukazanie życiorysu św. Ignacego Loyoli jako wzoru wiary i przewodnika na drodze do nieba.

Motywowanie do naśladowania świętych w codziennym życiu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje przykład św. Ignacego Loyoli jako wzoru w obronie wiary (E.3),
- charakteryzuje duchowość św. Ignacego Loyoli (E.4).

Umiejętności

- opowiada o życiu św. Ignacego Loyoli (E.4.2),
- omawia znaczenie zakonu jezuitów (E.4.2),
- określa sposoby naśladowania św. Ignacego Loyoli w swoim życiu (A.13.18).

Postawy

- modli się za cały Kościół (E.3.c),
- wzoruje się na przykładzie życia św. Ignacego Loyoli (E.4.a).

Metody

„Słoneczko”, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, praca w grupach, niedokończone zdanie, analiza tekstu źródłowego, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, tekst przemówienia papieża Franciszka, plansza z hasłem: ŚWIĘTY, kartki samoprzylepne, ilustracja przedstawiająca św. Ignacego Loyolę, życiorys św. Ignacego Loyoli, plansza (slajd) ze słowami św. Ignacego Loyoli, karty pracy, nagrania z piosenkami, tekst wezwań *Litanii do św. Ignacego Loyoli*.

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”

WPROWADZENIE

Metoda „słoneczko”.

Umieszczenie na tablicy planszy z hasłem:

ŚWIĘTY

Uczniowie zapisują skojarzenia do tego słowa na kartkach samoprzylepnych i umieszczają promieniście wokół planszy.

Święty – to człowiek przebywający z Bogiem w niebie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Bądźcie świętymi, bo Ja jestem święty, Pan, Bóg wasz!” (Kpł 19,2b).

„Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski” (Mt 5,48).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto jest święty i doskonały?
- Do czego zachęca nas słowo Boże?
- Co to znaczy być doskonałym, świętym?

To wezwanie do świętości jest ponadczasowe. Bóg kieruje je dzisiaj do nas.

Jezus zaprasza nas do tego, byśmy stawali się doskonałymi, świętymi.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Dziś poznamy jednego ze świętych, którym jest św. Ignacy z Loyoli.

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej św. Ignacego Loyoli.

Prezentacja życiorysu św. Ignacego Loyoli.

Święty Ignacy Loyola pochodził z zamożnej rodziny. W latach młodości życie upływało mu na hazardowych grach, częstych pojedynkach, fascynowały go wojna i dworska sława. Jako wojskowy podczas obrony zamku w Pampelunie został ciężko zraniony kulą armatnią. Podczas przewlekłej rekonwalescencji poprosił o jakąś lekturę: romans lub opowieść rycerską, ale dostał „Życie Chrystusa”. Było to dzieło 40-to letniej pracy mnicha, co zapoczątkowało proces jego nawrócenia. Miał wizję Najświętszej Marii Panny z Dzieciątkiem, która odmieniła jego życie. Wzorem do naśladowania stał się dla niego św. Franciszek z Asyżu. Zawiesił swoją broń, wydał biednym ubranie, wszystko co miał, ubrał się w ubogie szaty. Zdecydował się udać do Ziemi Świętej, by nawracać pogan. Uświadomił sobie, że Bóg miał wobec niego inny plan niż jego dotychczasowe pragnienia. Bóg stopniowo przygotowywał go do innej walki w służbie Chrystusa. Święty Ignacy Loyola, stawiając Boga na pierwszym miejscu, zwraca uwagę na istotne dla człowieka działania: pracę i modlitwę. Postawa ta świadczy o zrozumieniu treści drugiego przykazania Bożego: „Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno” i wynikających z niego konsekwencji dla życia ludzkiego.

Św. Ignacy Loyola kiedyś wypowiedział takie zdanie: „Staraj się tak, jakby wszystko zależało od ciebie, i ufaj tak, jakby wszystko zależało od Boga”.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Staraj się tak, jakby wszystko zależało od ciebie,
i ufaj tak, jakby wszystko zależało od Boga”.
(św. Ignacy Loyola)

– Jaką wskazówkę daje nam św. Ignacy Loyola?

Postawa, o której mówi św. Ignacy Loyola jest wyrazem wiary, zaufania i miłości wobec Boga. Każdy człowiek na chrzcie świętym otrzymuje od Boga zaproszenie do świętości i od tego momentu jest powołany do tego, aby tę świętość rozwijać, aby wydawała owoce w drodze do nieba.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Imię Ignacy przyjął po swoim nawróceniu na cześć św. Ignacego z Antiochii (męczennika z II w.). Wcześniej jednak prowadził życie, które było dalekie od chrześcijańskiego ideału. Nigdy nie ukrywał własnej przeszłości, ukazując w ten sposób wielkość działania Bożej łaski. Zamieszkał w jednej z jaskiń, gdzie prowadził życie pustelnicze. Czas spędzał na modlitwie, rozważaniu Męki Chrystusa i pokucie. W tym okresie powstał zarys *Ćwiczeń Duchowych*, które są dziś dość powszechnie znane i stanowią bardzo dobrą pomoc dla wielu osób pragnących pogłębić swoją relację z Bogiem. W 1524 r. złożył śluby czystości, ubóstwa i wierności Kościołowi, w tym szczególnie papieżowi. Był to nieformalny początek zgromadzenia, które później otrzymało nazwę Towarzystwa Jezusowego (jezuici). Ignacy z towarzyszami gorliwie zabiegał o większą chwałę Bożą. Napisał zarys reguł określających sposób życia w nowopowstałej wspólnotce, a następnie – opartą na nim całą regułę, która została zatwierdzona w 1541 r. W życiu wskazywał na potrzebę współpracy człowieka z otrzymaną łaską Bożą i działania na większą chwałę Boga.

Praca w grupach.

Uczniowie otrzymują tekst życiorysu św. Ignacego Loyoli i uzupełniają kartę pracy. Czas pracy: 10 minut.

– Droga św. Ignacego do świętości

.....

– Moja droga do świętości

.....

Prezentacja pracy uczniów.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Papież Franciszek powiedział:

„Przypatrzmy się doświadczeniu św. Pawła, które nie jest obce także św. Ignacemu. Apostoł (...) pisze: «Nie mówię, że już to osiągnąłem i już się stałem doskonałym, lecz pędzę, abym też to zdobył, bo i sam zostałem zdobyty przez Chrystusa Jezusa» (Flp 3,12). Dla Pawła wydarzyło się to na drodze do Damaszku, w życiu Ignacego – w domu rodzinnym w Loyoli, ale punkt centralny jest w obu przypadkach jednakowy: dać się zdobyć Chrystusowi” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej w uroczystość św. Ignacego – święta patronalnego jezuitów, Rzym, 31 lipca 2013 r.*).

– Do czego zachęca nas papież Franciszek?

ZAKOŃCZENIE

*Nauka piosenki: „W moim sercu mieszka Bóg”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

W moim sercu mieszka Bóg
a jego flagą radość jest /x2
podniosę flagę wysoko, wysoko /x2
niech pozna, pozna cały świat /x2
niech wszyscy ludzie zobaczą, zobaczą /x2
niech pozna, pozna cały świat. /x2

Autorefleksja.

Życie wiarą, spełnianie woli Bożej prowadzi nas do świętości.

Pomyślmy:

- Co robię, aby osiągnąć świętość?
- W czym mogę naśladować św. Ignacego Loyolę?

Refleksję kończymy wezwaniami „Litanii do św. Ignacego Loyoli”.

„Nauczycielu modlitwy, módl się za nami.
Nauczycielu kontemplacji Chrystusowych tajemnic,
Nauczycielu o Bogu trującym się w stworzeniach,
Wychowawco dzieci i młodzieży,
Wzorze cierpliwości i pokory”.

PRACA DOMOWA

Wykonaj komiks o życiu św. Ignacego z Loyoli.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „W moim sercu mieszka Bóg”.
(można odtworzyć nagranie z piosenką)

44. PREKURSORZY MISJI – ŚW. FRANCISZEK KSAWERY I ŚW. WINCENTY À PAULO

Cel ogólny

Zapoznanie z działalnością misyjną św. Franciszka Ksawerego i św. Wincentego à Paulo.

Wychowanie do udziału w realizacji misyjnego nakazu Chrystusa.

Cele szczegółowe:

Uczeń

Wiedza

- podaje znaczenie słów: powołanie, misja, misjonarz, nakaz misyjny,
- wskazuje świętych, którzy zasłużyli się dla misji (A.13).
- wymienia prekursorów działalności charytatywnej w Kościele (E.3),
- przytacza treść nakazu misyjnego Chrystusa.

Umiejętności

- omawia działalność Kościoła w XVI i XVII w. na przykładzie św. Franciszka Ksawerego i św. Wincentego à Paulo (E.3.5),
- charakteryzuje wpływ chrześcijaństwa na dzieje ludzkości (A.13.18),
- uzasadnia potrzebę głoszenia Ewangelii w dzisiejszym świecie (E.3.1).

Postawy

- stara się poznawać historię Kościoła i szuka swojego miejsca w jego misji (E.3.b),
- wzoruje się na przykładach życia świętych (E.4.a),
- wyraża swoją gotowość głoszenia Jezusa i angażuje się w konkretną pomoc misjom (E.3.b).

Metody

Śpiew, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, rozmowa kierowana, auto-refleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, tekst orędzia Jana Pawła II, tekst *Modlitwy misyjnej dzieci*, zdjęcia lub ilustracje przedstawiające: św. Franciszka

Ksawerego i św. Wincentego à Paulo, życiorysy: św. Franciszka Ksawerego i św. Wincentego à Paulo, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

*Śpiew: „Wiele jest serc”
(odtworzenie nagrania z pieśnią)*

Ref. Wiele jest serc które czekają na Ewangelię,
Wiele jest serc, które czekają wciąż. /x2

1. Napełnij serce twoje
tym kosztownym nasieniem
A zobaczysz, że Bóg
poprowadzi cię do ludzi. /x2

2. Sam zobaczysz, że Bóg
poprowadzi cię do ludzi,
Których będziesz mógł
zaprowadzić do Chrystusa. /x2

WPROWADZENIE

Odczytanie „Modlitwy misyjnej dzieci”

„Panie Jezu, pragnę zostać pomocnikiem misjonarzy i nieść pomoc duchową i materialną dzieciom z krajów misyjnych; dzieciom, które Cię nie znają, dzieciom bezdomnym i opuszczonym, dzieciom cierpiącym głód i pozbawionym wszelkiej opieki lekarskiej.

Ofiaruję Ci za nie codzienną modlitwę, pracę, naukę i dobre uczynki, a także ofiarę z drobnych wyrzeczeń – na chleb dla głodnych, lekarstwo dla chorych, naukę i katechezę dla wszystkich, na wielką radość zjednoczenia z Tobą, Panie Jezu”.

– Na czym polega praca misjonarza?

Każdego dnia możemy żyć życiem zgodnym z Ewangelią, która będzie się wyrażała w codziennej modlitwie i świadectwie życia.

Nie musimy wcale wyjeżdżać na misje, aby zostać misjonarzem. Każdy z nas może być misjonarzem poprzez modlitwę, ofiarę i dar serca.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wtedy Jezus podszedł do nich i przemówił tymi słowami: «Dana Mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata»” (Mt.28,18-20).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co Pan Jezus polecił swoim uczniom?
- Co Pan Jezus obiecał uczniom?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Jezus posłał Apostołów na cały świat, do wszystkich narodów. Dzieje Apostolskie mówią o tym, że wypełniali oni gorliwie naukę Chrystusa. Głosili Ewangelię często narażając swoje życie. Obecnie cały świat jest terenem misyjnym. Bóg powołuje misjonarzy. Przez modlitwę i konkretną ofiarę, wyrzeczenia i pomoc materialną możemy im pomagać.

Poznamy dzisiaj misjonarzy Kościoła: św. Franciszka Ksawerego, który był człowiekiem głęboko wierzącym i odważnym oraz św. Wincentego à Paulo.

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej św. Franciszka Ksawerego.

Odczytanie życiorysu św. Franciszka Ksawerego.

Św. Franciszek Ksawery, wielki misjonarz Azji, urodził się w 1506 r. na zamku w Xavier (Javier, Nawarra w Hiszpanii). W 1525 r. wyruszył do Paryża, by podjąć studia teologiczne na Sorbonie. Zamieszkał w Kolegium św. Barbary, gdzie zaprzyjaźnił się z bł. Piotrem Favre. Tutaj poznał św. Ignacego Loyolę oraz pięciu innych

„pierwszych jezuitów”. 15 sierpnia 1534 r. złożył w kaplicy na Montmartre śluby zakonne. Franciszek oddał się apostołskiej działalności w Bolonii.

24 czerwca 1537 r. Franciszek przyjął święcenia kapłańskie w Rzymie. W 1538 r. podczas spotkania w Rzymie zwolennicy św. Ignacego postanowili założyć nowy zakon. Otrzymawszy pozwolenie papieża zakonnicy podjęli gorliwie dzieła apostołskie w całym Kościele. W 1541 r. wyruszył w podróż misyjną do Indii. Po roku uciążliwej podróży dotarł do Goa. Św. Franciszek gorliwie oddał się posługiwaniu duszpasterskiemu. Misjonarz poznał obyczaje, język i kulturę miejscowej ludności. Pomogło mu to w pracy apostołskiej i uczyniło prekursorem nowoczesnych misji. Przetłumaczył na język miejscowy podstawowe modlitwy. Katechizował, chrzczył i wznosił kaplice. Młody apostoł odkrył wtedy modlitwy i troski o rodzime powołania. Już wtedy św. Franciszek zasłynął jako cudotwórca.

15 sierpnia 1549 r., pierwszy misjonarz z Europy dotarł do Japonii. Wyszedł na ląd w Kagosimie. Ewangelizował Japonię przez trzy lata. Odwiedził Hirado, Hakatę i Yamaguchi na wyspie Honsiu. Tutaj zwrócił się do szoguna z prośbą o pozwolenie na ewangelizację, lecz nie otrzymał go. Wrócił więc na Kiusiu, gdzie założył pierwszy kościół. W Japonii ochrzcił ok. 1500 osób. Tu też zrozumiał, że by pozyskać dla Chrystusa Japonię, trzeba najpierw nawrócić Chiny, które dominowały kulturowo nad krajem. Św. Franciszek opuścił Japonię w 1551 r. i udał się na wyspę Shangchuan, w pobliżu Chin. Czekać na pozwolenie przybycia do Chin ciężko zachorował i zmarł w nocy z drugiego na trzeciego grudnia 1552 r. Ostatnie słowa, jakie wypowiedział były modlitwą. Został pochowany w Goa.

Franciszek Ksawery został beatyfikowany przez papieża Pawła V w 1619 r., a w 1622 r. kanonizowany przez papieża Grzegorza XV. W 1748 r. papież św. Pius X ogłosił go patronem Wschodu. W 1927 r. papież Pius XI ogłosił go patronem misji Kościoła katolickiego.

- Na czym polegała działalność misyjna św. Franciszka Ksawerego?

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej św. Wincentego à Paulo.

Odczytanie życiorysu św. Wincentego à Paulo.

Św. Wincenty à Paulo urodził się 24 kwietnia 1581 r. na południu Francji w wiosce Pouy. Do 12. roku życia Wincenty pomagał w domu rodzinnym, a jednym z jego obowiązków był wypas owiec. Potem ojciec oddał go do pobliskiego Dax, do szkoły i internatu franciszkanów. Po ukończeniu tejże szkoły Wincenty wstąpił do seminarium duchownego w Dax. W 1596 r., gdy miał 15 lat, otrzymał z rąk biskupa niższe święcenia. W 1600 r. Wincenty przyjął święcenia kapłańskie w stopniu prezbiteratu.

W latach 1612-1617 Wincenty pełnił funkcję proboszcza dwóch parafii: Clichy oraz Chatillon-les-Domb. W Clichy w miejscowej szkole przygotowywał kandydatów do kapłaństwa. Następnie Wincenty otrzymał propozycje zajęcia się wychowaniem synów Filipa Emanuela de Gondi, generała galer i głównodowodzącego flotą królewską, stając się jednocześnie kapelanem pałacu i spowiednikiem pani de Gondi. Duszpasterzował także wśród ubogich mieszkańców okolicznych wsi. Jednak nie czuł się dobrze na dworze królewskim.

W 1617 r. w parafii Chatillon-les-Dombes powstało pierwsze Bractwo Miłosierdzia, zrzeszające świeckich niosących pomoc dobroczynną. Odtąd mówimy o początkach charyzmatu wincentyńskiego. Święty starał się ulżyć cierpieniom i osamotnieniu ubogich. Dlatego chętnie ich odwiedzał i służył swoją pomocą. Na wzór Bractwa Miłosierdzia w Chatillon-les-Dombes w innych parafiach powstały również bractwa. Jednak Panie Miłosierdzia należące do Bractwa nie mogły sprostać wszystkim wyzwaniom ubogich. Wincenty wówczas znał Ludwikę de Marillac, której był kierownikiem duchowym. Ludwika była bardzo wrażliwą osobą i przechodziła pod wpływem ks. Wincentego wewnętrzną przemianę. Ks. Wincenty widząc, że Panie Miłosierdzia odstąpiły od pierwotnej gorliwości w niesieniu pomocy biednym za natchnieniem Bożym razem z Ludwiką założyli 29 listopada 1633 r. Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia w celu służenia ubogim.

W dobrach państwa de Gondi ks. Wincenty 25 stycznia 1625 r. wysłuchał spowiedzi umierającego młynarza, który wyznał publicznie, że bez tej spowiedzi byłby niechybnie potępiony z powodu tajenia grzechów podczas wcześniejszych spowiedzi. To skłoniło Wincentego do wygłoszenia kazania na temat spowiedzi generalnej. Tak wiele

osób zapragnęło przystąpić do spowiedzi, że zdecydował służyć ubogim zaczynając od głoszenia Ewangelii. Prowadząc misje parafialne w posiadłościach de Gondi przy udziale pomocy innych kapłanów, Wincenty doszedł do wniosku, że dzieło to wymaga na stałe większej ilości księży. Powstała myśl utworzenia nowego zgromadzenia. I tak 17 kwietnia 1625 r. podpisano kontrakt fundacyjny Zgromadzenia Misji, którego mała wspólnota zamieszkała w centrum Paryża. Z biegiem czasu oprócz głoszenia misji parafialnych doszły liczne zadania: duchowe i duszpasterskie przygotowywanie kandydatów do święceń kapłańskich, co dało początek seminariom duchownym, których wówczas jeszcze nie było; powstały także konferencje wtorkowe dla duchownych zaangażowanych w odnowę stanu kapłańskiego. W tym czasie działalność apostolska Wincentego przekroczyła granice Francji, mianowicie posłał on swoich Misjonarzy do Włoch, Irlandii, Szkocji, Genui, Polski, na Hebrydy, a także do Afryki.

Św. Wincenty był prekursorem miłosierdzia. Nie było nędzy, której by nie zauważył i nie zaradził. Razem z Siostrami Miłosierdzia zajął się dziełem porzuconych dzieci, galernikami, żebrakami, ofiarami wojen...

Święty Wincenty pożegnał ziemską ojczyznę dnia 27 września 1660 r., mając 79 lat. W 1729 r. papież Benedykt XIII ogłosił go błogosławionym a papież Klemens XII kanonizował w 1737 r. Papież Leon XIII ogłosił Świętego Wincentego patronem wszystkich dzieł miłosierdzia.

– Na czym polegała działalność misyjna św. Wincentego à Paulo?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Papież Jan Paweł II powiedział:

„W naszej epoce bardziej niż kiedykolwiek Kościół i świat potrzebują Misjonarzy (...). Bądźcie wiarygodnymi świadkami miłości Ojca w Kościele i w różnych środowiskach, w których toczy się wasze życie! Sprawcie, ażeby ona była widoczna w wyborach, postawach, w sposobie traktowania osób i oddania się ich służbie, w wiernym poszanowaniu woli Boga i Jego Przykazań” (*Orędzie wygłoszone na XIV Światowy Dzień Młodzieży, Watykan, 6 stycznia 1999 r.*).

– Do czego zachęca nas Jan Paweł II?

ZAKOŃCZENIE

Ojciec Święty Franciszek podkreśla, że na mocy chrztu stajemy się „uczniami-misjonarzami”. Uczniami, bo otrzymujemy wiarę, a misjonarzami, bo mamy przekazywać ją dalej. Chrześcijanie z natury powinni być misjonarzami, czyli głosić Jezusa tym wszystkim, którzy o Nim nie słyszeli. W Kościele jest wiele osób, które w radykalny sposób poświęcają się sprawie misji, wyjeżdżając na misyjną placówkę. Naszym zadaniem jest wspieranie misjonarzy.

Autorefleksja.

Każdy z nas może być misjonarzem w środowisku własnego życia.

Pomyślmy:

- Jak mogę wspierać misjonarzy?
- Jak często modłę się za misjonarzy?
- Jak świadczę o Chrystusie w swoim środowisku?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę za misjonarzy.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

MODLITWA

„Pod Twoją obronę”.

45. ZNACZENIE KOŚCIOŁA DLA ROZWOJU SZKOLNICTWA W XVI-XVIII WIEKU

Cel ogólny

Ukazanie znaczenia Kościoła dla rozwoju szkolnictwa w XVI-XVIII w.
Wychowanie do modlitwy za osoby konsekrowane.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przedstawia znaczenie Kościoła dla rozwoju szkolnictwa w XVI-XVIII w. (A.13),
- wymienia zakony zaangażowane w tworzenie szkolnictwa (E.3).

Umiejętności

- opowiada o misji zakonów: jezuitów, Braci Szkolnych, pijarów (E.3.7),
- opisuje sytuacje szkolnictwa w XVI-XVIII w. (E.3.1),
- wskazuje, na osoby zaangażowane w rozwój szkolnictwa w XVI-XVIII w.

Postawy

- modli się za osoby życia konsekrowanego (E.4.b).

Metody

Pogadanka, analiza tekstu biblijnego, rozmowa kierowana, praca w grupach, analiza tekstu źródłowego, techniki multimedialne, ekspozycja, auto-refleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, tekst przemówienia papieża Benedykta XVI, plansza z sentencją, plansza (slajd) ze słowami Jana Pawła II, karty pracy, plansza (slajd) z tekstem modlitwy za osoby konsekrowane.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Pogadanka.

- Dlaczego uczęszczamy do szkoły?
- Dlaczego tak ważna jest edukacja w życiu człowieka?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

UCZYMY SIĘ NIE DLA SZKOŁY, LECZ DLA ŻYCIA.

- Jaka prawda płynie z sentencji?
- Co to znaczy uczyć się dla życia?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Uczymy się tylko dla siebie, nie dla rodziców czy nauczycieli w szkole. Zdobywając wykształcenie i ucząc się zawodu, będziemy służyć bliżnim, poprzez wykonywaną pracę.

Święty Jan Paweł II w *Liście do młodych całego świata „Parati semper”* napisał:

„Szukajcie tej prawdy tam, gdzie ona rzeczywiście się znajduje!”

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Szukajcie tej prawdy tam, gdzie ona rzeczywiście się znajduje!”
(Jan Paweł II, *List do młodych całego świata „Parati semper”*).

- Do czego zachęca młodych św. Jan Paweł II?

Na dzisiejszej katechezie dowiemy się o wielkim wkładzie Kościoła w rozwój szkolnictwa.

Duże zaangażowanie Kościoła w sprawy społeczne sprawiło, że już w okresie wczesnego średniowiecza rozpoczęto organizowanie szkolnictwa. Następnie powstały pierwsze szkoły parafialne, gdzie uczono czytania i pisania, liczenia oraz religii. Oprócz tych szkół, które upowszechniły się kilka wieków później, a więc w XVI i XVII wieku, organizowano także szkoły klasztorne i katedralne, o szerszym

zakresie nauczania. Z połączenia i przekształcenia niektórych szkół katedralnych powstały pierwsze uniwersytety. Do rozwoju edukacji przyczyniły się między innymi zakony: Jezuitów, Pijarów i Braci Szkolnych.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„(...) głos naukę, nastawaj w porę, nie w porę, [w razie potrzeby] wykaż błąd, poucz, podnieś na duchu z całą cierpliwością, ilekroć nauczasz. (...) czuwaj we wszystkim, znoś trudy, wykonaj dzieło ewangelisty, spełnij swe posługiwanie!” (2Tm 4,2.5).

Analiza tekstu biblijnego.

– O co prosi św. Paweł Tymoteusza?

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują karty pracy i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 10 minut.

Grupa I

Zakon jezuitów

Jezuici od początku swego istnienia doceniali znaczenie pracy z młodzieżą i zakładali coraz to nowsze szkoły, które na tle epoki cechował wysoki poziom. Ich placówki znajdowały się nie tylko w Europie, ale także na innych kontynentach. Aby pozyskać tamte ludy jezuici starali się zaimponować im wiedzą matematyczno-astro-nomiczną, która w Chinach była szczególnie ceniona. Przykładem może być Jan Mikołaj Smogulecki, który zaznajomił Chińczyków z systemem kopernikańskim i logarytmami oraz Jan Adam Schall von Bell, urodzony w Nysie na Śląsku, prezes Cesarskiej Akademii Matematycznej w Pekinie w 1645 r. Ożywioną działalność misyjną rozwinęli jezuici w Ameryce łacińskiej. Pracowali wśród czarnych niewolników, jak np. Piotr Klawer, który stał się niewolnikiem niewolników i w sposób heroiczny służył braciom występując w ich obronie. Rozchodząc się na cały świat jezuici zdobyli zasługi w dziedzinie językoznawstwa,

opracowując dla potrzeb misjonarzy gramatyki, m.in. języków: japońskiego, chińskiego. Zakon wydał uczonych we wszystkich gałęziach wiedzy, wielkich teologów, doktorów Kościoła [Piotra Kanizego i Roberta Bellarmina], 44 świętych [wśród nich Polacy: Andrzej Bobola, Melchior Grodziecki i Stanisław Kostka] oraz 137 błogosławionych. Niemalą rolę odegrali jezuici w Polsce. Sprowadzeni przez kard. Stanisława Hozjusza w 1564 r. do Braniewa otworzyli pierwsze w kraju seminarium duchowne. Zakładali szkoły w centrach życia politycznego i kulturalnego. Ponad 60 kolegiów jezuickich, których koroną była Akademia Wileńska, stanowiło większość szkolnictwa wyższego i średniego w Polsce XVII i XVIII stulecia. Ubogacili niezmiernie rodzimą literaturę religijną. Dzieła Piotra Skargi i Jakuba Wujka weszły do skarbca języka polskiego. W XVII w. stworzyli polską szkołę życia wewnętrznego. Podnieśli na wyższy poziom nie tylko nauki teologiczne, ale również wiedzę świecką. Karol Malapert oraz Marcin Poczobut wzbogacili swoimi badaniami wiedzę astronomiczną; Michał Boym nakreślił cenione do dzisiaj mapy Chin; Grzegorz Knapski i Karol Szyrwid przez swoje słowniki zasłużyli się dla językoznawstwa; Maciej Sarbiewski nie tylko był sławnym poetą piszącym po łacinie, ale dał również podbudowę pod teorię literatury: Bartłomiej Wąsowski i Stanisław Solski zapoczątkowali zaś polską literaturę architektoniczną: matematyk Adam Kochański (1631-1700) był ceniony przez najwybitniejszych uczonych ówczesnej Europy (m.in. Gottfrieda Leibniza Anastazego Kirchera), z którymi prowadził korespondencję naukową; Gabriel Rączyński (1664-1737) był pionierem polskiej literatury przyrodniczej. Oczywisty jest wkład jezuitów w odrodzenie kultury polskiej w epoce Oświecenia. Franciszek Bohomolec, Adam Naruszewicz i Grzegorz Piramowicz odegrali tutaj rolę pierwszoplanowe; Stefan Łuski, Jan Albertrandi i Piotr Świtkowski zasłużyli się dla dziennikarstwa, Ignacy Nagurczewski dla historii literatury; Karol Wyrwicz dla geografii, Józef Rogaliński dla fizyki (<https://jezuici.pl/historia/>).

- W jaki sposób zakon jezuitów przyczynił się do rozwoju szkolnictwa?
- Jaką dziedzinę nauki rozwijali?
- Kto zasłynął dla dobra nauki?

Grupa II

Bracia Szkolni

Zgromadzenie powstało ok. 1680 roku w Remis we Francji jako odpowiedź na ówczesną sytuację ubogich dzieci i młodzieży pozbawionych możliwości zdobycia nawet podstawowego wykształcenia. Proces tworzenia zgromadzenia był długi, nie brakowało również przeszkód ze strony władz kościelnych jak i prywatnych nauczycieli. Mimo tego zgromadzenie bardzo szybko rozprzestrzeniło się we Francji, a stopniowo także na ościennie kraje. Dziś bracia szkolni w liczbie ponad 5 tysięcy są obecni w 80 krajach na całym świecie. Bracia Szkolni łączą w swoim powołaniu konsekrację zakonną z edukacją misyjną wśród dzieci i młodzieży. Aby całkowicie oddać się służbie pedagogicznej nie przyjmują żadnych święceń, w ten sposób mają stawać się prawdziwie braćmi dla każdego człowieka. Można ich spotkać w szkołach wszystkich typów, a nawet na uniwersytetach. Pracują także w ośrodkach dla młodzieży trudnej i opóźnionej w rozwoju. Zgromadzenie może się pochlubić wieloma wybitnymi nauczycielami i wychowawcami oraz świętymi. Do Polski zgromadzenie przybyło w 1903 r. i otworzyło we Lwowie Szkołę św. Józefa. Polscy bracia przybyli do tego miasta z Wiednia, odpowiadając na zaproszenie ówczesnego arcybiskupa św. Józefa Bilczewskiego i rozpoczęli swoją działalność przy pomocy św. Zygmunta Gorazdowskiego (<http://www.braciaszkolni.com/historia-zgromadzenia/historia-zgromadzenia-na-swiecie>).

- Dlaczego powstało zgromadzenie Braci Szkolnych?
- Jakie zadania realizuje zgromadzenie?
- Kiedy zgromadzenie rozpoczęło działalność w Polsce?

Grupa III

Zakon pijarów

Pijarzy są zakonem kontemplacyjno-apostolskim złożonym z kapłanów i braci, których głównym celem jest nauczanie i wychowywanie dzieci i młodzieży.

Hasłem zakonu są słowa: *Pietas et Litterae*, czyli *Pobożność i Nauka*. Swoje powołanie potwierdzają składanym – obok czystości, ubóstwa

i posłuszeństwa – czwartym ślubem zakonnym: *bezinteresownej troski o nauczanie i wychowanie dzieci i młodzieży*.

Pijarzy spełniają swoje posłannictwo przede wszystkim poprzez prowadzenie szkół wszystkich stopni oraz katechizację, prowadzenie świetlic opiekuńczych dla dzieci, Centrum Kultury Calasanz oraz formację nauczycieli, rodziców i współpracowników. Angażują się ponadto w działalność duszpasterską w parafiach i sanktuariach, głoszenie rekolekcji oraz działalność wydawniczą i inną służącą szczególnie dzieciom i młodzieży. Do Polski przybyli pijarzy jeszcze za życia św. Józefa Kalasancjusza, sprowadzeni w 1642 r. staraniem króla Władysława IV. Pierwsze domy zakonne powstały w Podolińcu, Warszawie, Rzeszowie i Krakowie. Ze względu na ogromne zapotrzebowanie społeczeństwa Rzeczypospolitej Obojga Narodów na szkołę bezpłatną i dostępną dla wszystkich, liczba kolegiów szybko wzrastała sięgając kilkudziesięciu. Zainteresowanie szkołą elementarną było tak wielkie, że jedna tylko szkoła warszawska liczyła w 1738 r. 1050 wychowanków. Myśl Kalasancjusza – wychowanie w duchu pobożności i wykształcenie dla zapewnienia samodzielnego utrzymania – znalazła podatną glebę na ziemi polskiej. Szkoły pijarskie zaowocowały wydaniem ponad stu posłów Sejmu Wielkiego, twórców Konstytucji 3-go Maja. Wychowankami pijarskimi byli m.in.: marszałek Sejmu Stanisław Małachowski i Ignacy Potocki, dowódca powstania Tadeusz Kościuszko i twórca polskiej historiografii Joachim Lelewel, Bronisław Trentowski, wybitny filozof, i Stanisław Moniuszko – twórca opery narodowej. Wojciech Bogusławski, twórca narodowej sceny, Franciszek Zabłocki, pisarz sceniczny i Alojzy Feliński, autor hymnu: *Boże, coś Polskę* oraz dramatu: *Barbara Radziwiłłówna*. Uczniami pijarskimi byli założyciele polskich zgromadzeń zakonnych – ks. St. Papczyński (księża Marianie) i ks. H. Kajsiewicz (księża Zmartwychwstańcy). Szkołę pijarską ukończył ojciec chirurgii polskiej I. R. Czerwiakowski, poeta-powstaniec S. Goszczyński, geolog i geograf światowej sławy I. Domeyko oraz poeta H. Koźmian. To tylko niektórzy. Również wielu pijarów można uznać za wybitnych Polaków: ks. O. Kopczyński jest autorem pierwszej gramatyki polskiej, ks. I. H. Osiński pierwszy polski elektryk, hutnik i chemik, prowadził kursy fizyki eksperymentalnej, ks. Jundził wykształcił pierwszy polski zespół przyrodników i stworzył w Wilnie ogród botaniczny, ks. I. Zaborowski „ojciec geodezji polskiej” jest autorem pierwszych

logarytmów polskich, ks. J. Falkowski stworzył i prowadził pierwszy w Polsce Zakład dla Głuchoniemych (<https://www.pijarzy.pl/stro-na,22.html>).

- Co jest zasadniczym celem zakonu Pijarów?
- Do czego zobowiązuje czwarty ślub zakonny Pijarów?
- Jaki wkład włożyli Pijarzy w edukację w naszym kraju?

Prezentacja pracy uczniów.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Papież Benedykt XVI podkreślił wielkie znaczenie życia konsekrowanego w Kościele.

„(...) Drodzy przyjaciele, wznieśmy do Pana hymn dziękczynienia i chwały za życie konsekrowane. Gdyby ono nie istniało, o ileż uboższy byłby świat!” („*Życie konsekrowane szkołą miłosierdzia i bezinteresowności*”. Homilia wygłoszona w czasie Nieszporów w święto Ofiarowania Pańskiego, Watykan, 2 lutego 2010 r.).

- Do czego zachęca nas papież Benedykt XVI?

ZAKOŃCZENIE

Kościół w dalszym ciągu odgrywa ważną rolę w procesie edukacji. Prowadzi przedszkola, szkoły katolickie. Wnosi ogromny wkład w szkolnictwo wyższe. W Polsce działają uniwersytety katolickie.

- Jakie uniwersytety katolickie działają w Polsce?

Kościół oprócz działalności na rzecz rozwoju szkolnictwa, podejmował i nadal podejmuje szereg inicjatyw charytatywnych. Charytatywna działalność Kościoła na przestrzeni wieków była dynamicznie rozwijana, obecnie jest skutecznie kontynuowana.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często modłę się o powołania zakonne?
- Jaka jest moja postawa wobec kapłanów i osób konsekrowanych?
- Jakim jestem uczniem Chrystusa?

„Boże, Ty dajesz natchnienie do dobrego i pomagasz je urzeczywistniać, prowadź drogą wiecznego zbawienia naszych braci i siostry, którzy dla miłości Twojej porzucili wszystko i oddali się Tobie. Spraw, aby naśladować Chrystusa wiernie wypełniali śluby oraz służyli Tobie i braciom w duchu ubóstwa i pokorze serca. Spraw, aby mieli ducha jedności i zachęcając się wzajemnie do pełnienia dobrych uczynków, przez święte życie byli prawdziwymi świadkami Chrystusa. Amen”
(*Modlitwa za osoby konsekrowane*).

PRACA DOMOWA

Korzystając z różnych źródeł, wypisz zgromadzenia zakonne w Twojej diecezji, które zajmują się edukacją.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

MODLITWA

„Pod Twoją obronę”.

Można wykorzystać tekst: Rafał, „Kościół i edukacja”, <http://oczami-duszy.pl/kosciol-i-edukacja/>.



46. MĘCZEŃSTWO ZA WIARĘ – ŚW. ANDRZEJ BOBOLA

Cel ogólny

Zapoznanie z życiem i działalnością świętego Andrzeja Boboli.
Wychowanie do dawania chrześcijańskiego świadectwa wiary.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wyjaśnia pojęcie: „męczennik”,
- podaje, kim był święty św. Andrzej Bobola (E.5).

Umiejętności

- prezentuje sylwetkę św. Andrzeja Boboli (E.5.8),
- dowodzi, że Bóg posługując się ludźmi prowadzi Kościół do zbawienia (E.3.11).

Postawy

- wzoruje się na przykładzie życia św. Andrzeja Boboli (E.4.a),
- stara się naśladować św. Andrzeja Bobolę (E.5.c).

Metody

Pogadanka, krzyżówka, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, ekspozycja, praca w grupach, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne:

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, ilustracja przedstawiająca św. Andrzeja Bobolę, karty pracy – życiorys św. Andrzeja Boboli, tekst modlitwy do św. Andrzeja Boboli, tekst modlitwy B. Mokrzyckiego.

MODLITWA

Pomódlmy się o odwagę w świadczeniu o Panu Jezusie:

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Pogadanka.

– Co to jest heroizm?

Heroizm jest odwagą podejmowania decyzji w stosunku do naszego życia, których konsekwencje mogą nas bardzo wiele kosztować, ale które warto podjąć z miłości do Boga i do ludzi, a także w obronie wartości, w które głęboko wierzymy.

Propozycja 1

Krzyżówka.

Rozwiązując krzyżówkę, dowiemy się, komu przypisuje się heroizm.

1.	M	I	Ł	O	Ś	Ć			
2.	M	E	S	T	W	O			
3.		C	Z	Ł	O	W	I	E	K
4.	J	Ó	Z	E	F				
5.		E	W	A					
6.		N	O	W	E	N	N	A	
7.		N	O	E					
8.	L	I	T	A	N	I	A		
9.		K	O	Ś	C	I	Ó	Ł	

1. Trzecia cnota boska.
2. Jeden z darów Ducha Świętego.
3. Stworzony na Boży obraz i podobieństwo.
4. Święty opiekun Jezusa.
5. Pierwsza kobieta.
6. Dziewięciodniowa modlitwa.
7. Ocalony z potopu, budowniczy arki.
8. Np. Loretańska lub do Serca Pana Jezusa.
9. Dom Boży lub wspólnota wierzących.

Hasło: MĘCZENNIK.

Propozycja 2

Uzupełnij zdanie: Męczennik to ...

Męczennik – osoba, która cierpiała lub zmarła w obronie swojej wiary. W chrześcijaństwie człowiek, który cierpiał, umarł za wiarę w Jezusa Chrystusa.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie” (Mt 5,10).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jak Pan Jezus nazywa prześladowanych?
- Co osiągną ci, którzy cierpią prześladowania?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

- Kim jest świadek?

Świadek to ktoś kto daje świadectwo. Dziś to słowo kojarzy nam się przede wszystkim z procesem sądowym, gdzie świadkowie składają swoje zeznania. Świadectwo dotyczy też wiary. Świadek wiary to ten, kto słowem, postępowaniem, a nawet ofiarą z życia jest gotowy zaświadczyć o swojej miłości do Chrystusa. W dziejach Polski nie brakowało takich właśnie świadków wiary, którzy jako męczennicy oddali swoje życie za Chrystusa. Jednym z nich był nasz dzisiejszy bohater św. Andrzej Bobola.

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej św. Andrzeja Bobolę.

Praca w grupach.

Uczniowie otrzymują życiorys św. Andrzeja Boboli i uzupełniają kartę pracy. Czas pracy: 15 minut.

Św. Andrzej Bobola żył w niespokojnych czasach na przełomie XVI i XVII w. w Europie rozdartej podziałami religijnymi i politycznymi. Toczyły się wtedy wojny religijne. Bóg i Jego Kościół wykorzystywany był do osiągania politycznych wpływów. Taka sytuacja powodowała osłabienie jedności Kościoła. Bardzo wielu wiernych siłą wcielonych do Cerkwi z powrotem powracało do wspólnoty Kościoła Katolickiego. Jednym z głównych promotorów nawróceń na Polesiu był nasz dzisiejszy bohater.

Andrzej urodził się w 1591 r. W 1611 r. wstąpił do nowicjatu jezuitów w Wilnie, gdzie w kolejnych latach otrzymał solidną formację duchową i intelektualną w prężnie rozwijającym się zakonie. Studiował na założonej przez jezuitów Akademii Wileńskiej. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1622 r.

Apostołował w Wilnie, Pułtusk, Nieświeżu, Warszawie, Łomży a następnie przez wiele lat w Pińsku. Spełniał funkcje przełożonego i wychowawcy. Zawsze starał się dbać o ubogich, wspierał chorych, odwiedzał więźniów. Będąc w Braniewie opiekował się biednymi. Ci, którzy mieszkali pod jednym dachem ze św. Andrzejem, podkreślali jego codzienną troskę o modlitwę, dobroć i pogodę ducha.

Na co dzień doświadczał trudów misjonarskiej działalności. W ostatnim okresie swojego życia był zawsze w drodze. Spieszył się, jakby świadomy rychłej śmierci. Cały pochłonięty był misją głoszenia Ewangelii. Trwał w Chrystusie jak latorośl w winnym krzewie. Codziennie odprawiał Eucharystię uczestnicząc w tajemnicy Jezusowego Krzyża.

Św. Andrzej ufał Jezusowi, powierzając każdy kolejny dzień swojego życia, który był wypełniony głoszeniem Słowa i udzielaniem sakramentów świętych. Troszczył się o wychowanie młodzieży, pocieszał strapionych, niósł ulgę chorym. Nie zniechęcał się trudnościami, podejmując coraz to bardziej odważne misje, nie bacząc na czekające go niebezpieczeństwa i przeciwności. Pozostał „duszochwatem” pomimo zacieśniającego się wokół niego kręgu nieprzyjaciół i wciąż narastającego zagrożenia dla życia. Za świętym Pawłem, pełen ufności, powtarzał: „i w życiu i w śmierci należę do Pana!”. Święty Andrzej

był rozpalony ogniem miłości, od którego zapalali się inni. W 1657 r. poniósł śmierć męczeńską całkowicie oddany Bogu.

Święty Andrzej pozostał przy prawdzie Jezusowej Ewangelii będąc wierny własnemu sumieniu. Pragnął leczyć rany rozdartego brakiem jedności Kościoła. Nie złamały go nawet najokrutniejsze katusze, jakie mu zadawali rozwścieczeni Kozacy w Janowie Poleskim. Swoje męczeństwo przeżywał w duchu modlitwy zanoszonej przez Jezusa w Wieczerniku do Ojca: „... aby byli jedno!”.

KALENDARIUM ŻYCIA ŚW. ANDRZEJA BOBOLI
.....
.....
.....

Prezentacja pracy uczniów.

Podsumowanie

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

- Kogo naśladował św. Andrzej Bobola?
- Czego uczy nas postawa św. Andrzeja Boboli?

Jan Paweł II o św. Andrzeju Boboli powiedział:

„(...) święty Andrzej Bobola jest nie tylko szczególnym, jakby powiedzieć syntetycznym znakiem naszej historii, przede wszystkim w wieku XVII, w trudnym wieku XVII, święty Andrzej jest równocześnie jakimś znakiem prorockim” („Święty Andrzej Bobola – znak prorocki”. *Przemówienie wygłoszone do polskich pielgrzymów*, Rzym 29 maja 1988 r.).

- Co Jan Paweł II mówi o św. Andrzeju Boboli?

ZAKOŃCZENIE

– Jakie prześladowania spotykają dziś chrześcijan?

Męczennicy są najbardziej wiarygodnymi świadkami wiary. Od ukamienowania Szczepana, pierwszego męczennika, przez dwadzieścia wieków, do dnia dzisiejszego nie brakuje tych, którzy swoim życiem głoszą przesłanie chrześcijańskie: Miłość jest silniejsza od śmierci!

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak troszczę się o rozwój mojej wiary?
- Jak wyznaję swoją wiarę?

Refleksję kończymy modlitwą do św. Andrzeja Boboli:

„Święty Andrzeju Bobolo,
który tak umiłowałeś naszego Pana, Jezusa Chrystusa,
że cały się poświęciłeś na Jego służbę,
wieńcząc apostolskie życie męczeńską śmiercią!
Prosimy Cię, wspieraj nas swoim wstawiennictwem przez całe życie,
byśmy jak Ty wzrastali i wytrwali wiernie
w zjednoczeniu z Sercem Jezusa
i pod opieką Jego Matki Niepokalanej.
Amen”.

PRACA DOMOWA

Ułóż krzyżówkę, której hasłem głównym będzie: ANDRZEJ BOBOLA. Hasła poboczne powinny wiązać z życiem św. Andrzeja Boboli.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Odczytanie modlitwy ks. Bronisława Mokrzyckiego.

„Nie zabijaj Chrystusa
w drugim człowieku
ani słowem
ani postawą
ani złą myślą.
On powiedział:
Wszystko, co uczyniliście
jednemu z tych braci moich najmniejszych,
Mnieście uczynili.
Ten, który za nas cierpiał rany,
wciąż cierpi w każdym człowieku
i w całej ludzkości,
w swoim Mistycznym Ciele –
świętym Kościele”.

47. KOŚCIÓŁ W RZECZYPOSPOLITEJ OBOJGA NARODÓW

Cele ogólne

Ukazanie znaczenia Konfederacji Warszawskiej i Unii Brzeskiej dla jedności Kościoła.

Ukazanie Polski jako kraju tolerancji religijnej, na podstawie Konfederacji Warszawskiej i Unii Brzeskiej (E.5).

Kształtowanie postawy wierności w nauczaniu Kościoła i odpowiedzialności za jedność chrześcijan.

Rozwijanie umiejętności dostrzegania Boga w dziejach świata i każdego człowieka.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje cechy charakterystyczne dla Kościoła grekokatolickiego,
- wymienia osoby, które przyczyniły się do zawarcia Unii Brzeskiej,
- wyjaśnia znaczenie Unii Brzeskiej.

Umiejętności

- streszcza działania Konfederacji Warszawskiej i Unii Brzeskiej,
- wskazuje okoliczności zawarcia Unii Brzeskiej,
- wskazuje na ciągłość działania Boga w dziejach świata i każdego człowieka,
- analizuje działania Konfederacji Warszawskiej na rzecz tolerancji religijnej,
- charakteryzuje działania Konfederacji Warszawskiej na rzecz tolerancji religijnej,
- uzasadnia, że historia Kościoła jest świadectwem prowadzenia ludzi do zbawienia (E.3.11),
- dowodzi, że Polska była krajem tolerancji religijnej (E.5.5),
- przedstawia znaczenie Konfederacji Warszawskiej i Unii Brzeskiej (E.5.6).

Postawy

- stara się poznawać historię Kościoła i szuka swojego miejsca w jego misji (E.3.b),
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła (E.2.b),

- odpowiedzialnie podejmuje zadania w życiu Kościoła, a zwłaszcza parafii (E.2.c),
- okazuje szacunek dla historii Kościoła w Polsce (E.5.a),
- kształtuje postawę patriotyzmu i odpowiedzialności za losy narodu (E.5.b).

Metody

Wykład, praca w grupach, dyskusja panelowa, praca z tekstem, analiza tekstów biblijnych, analiza tekstów historycznych, zajęcie stanowiska wobec tekstów biblijnych i historycznych, ekspozycja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, teksty przemówień papieża Jana Pawła II, plansze z hasłami: KONFEDERACJA WARSZAWSKA, UNIA BRZESKA i KOŚCIÓŁ UNICKI, karty pracy, encyklopedie, słowniki, podręczniki historyczne, nagranie z pieśnią (hymnem).

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Pamiętamy z wcześniejszych katechez, że w latach 1545-1563 odbył się Sobór w Trydencie.

– Jakie zagadnienia omawiano na Soborze?

Na Soborze Trydenckim sprecyzowano dogmaty katolickie (wprowadzono dogmat o rzeczywistej obecności Chrystusa w Eucharystii, uznano wyższość papieża nad soborem, scentralizowano władze w Kościele katolickim, wzmocniono autorytet papieski, powstał *Katechizm Rzymski*. W kolejnych latach konsekwentnie wprowadzono zmiany i reformy – w 1568 r. wprowadzono brewiarz, mszał rzymski (ujednolicenie liturgii), zakaz łączenia dostojęństw kościelnych, obowiązek pozostawiania biskupów w swoich diecezjach, wizytowania parafii, odbywania wizyt w Rzymie, co 5 lat i zakładania seminariów dla kształcenia księży, ogłoszono obowiązujący tekst Biblii,

tzw. *Wulgatę*. Zmiany te ostatecznie wykluczyły próby rozmów z protestantami i doprowadziły do zerwania wszelkiej łączności katolicyzmu z protestantyzmem.

Po śmierci ostatniego Jagiellona na tronie polskim – Zygmunta II Augusta, sytuacja wewnętrzna Rzeczypospolitej przedstawiała się wyjątkowo trudno. Kwestia sukcesji tronu Polski oraz Litwy nie została ostatecznie rozstrzygnięta. Dodatkowo w kraju narastał spór religijny i polityczny między katolikami a protestantami. W tej sytuacji w okresie bezkrólewia w Polsce uformowały się dwie główne grupy polityczne – senatorowie popierani przez katolicką szlachtę oraz różnowiercy. Sukcesem różnowierców w tym okresie było uchwalenie na sejmie konwokacyjnym aktu **konfederacji warszawskiej – 28 stycznia 1573 r.**

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

KONFEDERACJA WARSZAWSKA

Posłowie oraz senatorowie poszczególnych wyznań uznali wówczas, iż dla wspólnego dobra Rzeczypospolitej – nie tylko należy wznieść się ponad podziały religijne, ale również należy stworzyć **gwarancje prawne pokoju religijnego**. W redagowaniu postanowień konfederacji uczestniczyli przedstawiciele protestantów oraz katolików – w tym również biskupi. Konfederacja ta wprowadzała wieczny pokój między różniącymi się w wierze. Natomiast wolność sumienia oraz wyznania, która została zapisana w konstytucjach sejmowych i w artykułach henrykowskich – była obowiązującym prawem. **Episkopat katolicki** nie uznał ważności konfederacji – powołując się na brak obecności monarchy podczas jej uchwalania. Oprotestowanie jej postanowień przez biskupów senatorów miało charakter deklaracji lojalności wobec Rzymu, bowiem **Sobór Trydencki** potępił wszystkich protestantów. Konfederacja warszawska stała się przy tym jednym z największych osiągnięć polskiej demokracji szlacheckiej. W Polsce zagwarantowano wówczas prawnie **tolerancję religijną**.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Debata wokół tekstu kierowana przez nauczyciela.

Nie ustawały jednak próby rozmów z Kościołem prawosławnym.

Jednym z rozłamów w Kościele katolickim była schizma wschodnia – 1054r., w wyniku, której powstał Kościół prawosławny. U podstaw tego podziału leżały głębokie różnice między kulturą chrześcijańskiego Wschodu i Zachodu. Wschód zakwestionował wówczas posłannictwo papieża, jako najwyższego autorytetu w sprawach wiary i dyscypliny kościelnej. W październiku 1596 r. na synodzie w Brześciu nad Bugiem został zawarty układ między Kościołem katolickim a Kościołem prawosławnym. Część duchownych prawosławnych uznała prymat papieża, przyjęła dogmaty katolickie, zachowując bizantyjski ryt liturgiczny i podpisali tzw. Unię z Kościołem katolickim. Powstał Kościół unicki, który jest częścią Kościoła katolickiego w obrządku greckim. Nowy Kościół miał zwolenników przede wszystkim na wschodnich ziemiach dawnej Rzeczypospolitej, ale początkowo nie cieszył się zbyt dużym uznaniem. Następstwem unii brzeskiej był podział społeczności prawosławnej na zwolenników unii – unitów i przeciwników – dyzunitów.

- W którym roku i w jakich okolicznościach powstał Kościół prawosławny?
- Co było przyczyną rozłamu?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ROZWNIECIE

Troska o jedność chrześcijan wynika z samej istoty chrześcijaństwa. Przypomina o niej św. Paweł.

Analiza tekstów biblijnych – zajęcie stanowiska wobec tekstów biblijnych.

„Przeto, bracia, stójcie niewzruszenie i trzymajcie się tradycji, o których zostaliście pouczeni bądź żywym słowem, bądź za pośrednictwem naszego listu. Sam zaś Pan nasz Jezus Chrystus i Bóg, Ojciec nasz, który nas umiłował i przez łaskę udzielił nam niekończącego się pocieszenia i dobrej nadziei, niech pocieszy serca wasze i niech utwierdzi we wszelkim czynie i dobrej mowie” (2Tes 2,15-17).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

„O gdybyś i ty poznało w ten dzień to, co służy pokojowi! Ale teraz zostało to zakryte przed twoimi oczami. Bo przyjdą na ciebie dni, gdy twoi nieprzyjaciele otoczą cię wałem, oblegną cię i ścisną zewsząd. Powalą na ziemię ciebie i twoje dzieci z tobą i nie zostawią w tobie kamienia na kamieniu za to, żeś nie rozpoznało czasu twojego nawiedzenia” (Łk 19,42-44).

Chrystus przez sakrament chrztu włączył nas we wspólnotę Kościoła. Nieustannie troszczy się On o nasz rozwój duchowy, karmiąc nas swoim Słowem i Ciałem. Pragnie, aby wszyscy chrześcijanie tworzyli jedną, miłującą się rodzinę Bożą. Każdego z nas obdarzył osobistymi darami, które powinniśmy rozwijać dla dobra całego Kościoła, a zwłaszcza jego jedności. Podstawą jedności Kościoła jest miłość. Miłujący się chrześcijanie trwają w łączności z Bogiem i między sobą. Doskonale rozumieli to chrześcijanie Kościołów wschodnich, uznając dogmatykę i jurysdykcję Kościoła rzymskokatolickiego, a w tym prymat papieża. Ci chrześcijanie tworzą tzw. Kościoły unijne, jest to wspomniany już Kościół unicki, który jest częścią Kościoła katolickiego w obrządku greckim, tzw. grekokatolicy.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

UNIA BRZESKA

– Jaki Kościół powstał w wyniku układu zawartego między Kościołem katolickim a Kościołem prawosławnym?

Umieszczenie na tablicy, pod planszą z hasłem: UNIA BRZESKA, planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

KOŚCIÓŁ UNICKI

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na cztery grupy. Na podstawie encyklopedii i słowników historycznych uczniowie opracowują odpowiedzi na wskazane pytania na kartkach A4. Czas pracy 15 minut.

(można posłużyć się poniższym tekstem)

Unię w Brześciu zatwierdził Synod biskupów ruskich, który odbył się w październiku 1596 roku w Brześciu Litewskim. W oficjalnym dokumencie powołano się na pierwotną jedność Kościoła oraz schizmę wschodnią. Podkreślono również prymat papieża i ekumeniczne znaczenie soboru we Florencji.

W grudniu 1595 roku w Sali Konstantyna w Watykanie papież Klemens VIII zatwierdził Unię w Brześciu Litewskim i zezwolił unitom na sprawowanie liturgii według własnego obrządku podczas uroczystości, w czasie której biskupi Terlecki i Pociej, jako reprezentanci unitów, złożyli katolickie wyznanie wiary oraz uznali naukę Kościoła katolickiego.

Unici (grekokatolicy) uznają nauczanie Kościoła podobnie, jak wierni wyznania rzymskokatolickiego. Różnice dotyczą sprawowania liturgii i wyglądu świątyń. Grekokatolicy modlą się w cerkwiach. Posługując się kalendarzem juliańskim i według niego ustalają daty świąt. Obrządek grekokatolicki charakteryzuje się, między innymi tym, że sakrament bierzmowania udzielany jest łącznie z sakramentem chrztu, Komunia święta udzielana jest pod dwoma postaciami oraz bardzo rozwinięte śpiewy liturgiczne, natomiast księża grekokatolicy podlegają celibatowi w odróżnieniu od duchownych prawosławnych.

Grupa I

– Kto i kiedy zatwierdził Unię w Brześciu Litewskim?

Grupa II

– Gdzie i kiedy Unia została zatwierdzona przez papieża?

Grupa III

– Czym charakteryzuje się obrządek grekokatolicki?

Grupa IV

– Co łączy grekokatolików z wiernymi wyznania rzymskokatolickiego?

Uczniowie prezentują swoje prace. Po omówieniu umieszczają kartki z opracowaniem (w kolejności) pod planszą (slajdem) z hasłem: KOŚCIÓŁ UNICKI.

Kościół prawosławny uważa Unię Brzeską za rozbitcie jedności, natomiast Kościół rzymskokatolicki za największą i najważniejszą, po Unii florenckiej, próbę odbudowy jedności Kościoła. Unia Brzeska była próbą likwidacji upośledzenia prawnego, społecznego i kulturalnego Kościoła prawosławnego oraz zapewnienia nowemu Kościołowi unickiemu równorzędnego miejsca z Kościołem rzymskokatolickim.

Katechizm Kościoła Katolickiego przypomina, że:

„Jedyny Kościół Chrystusowy, który wyznajemy w Symbolu wiary, jako jeden, święty, powszechny i apostołski... trwa w Kościele powszechnym, rządzonej przez następcę Piotra oraz biskupów pozostających z nim we wspólnocie, choć i poza jego organizmem znajdują się liczne pierwiastki uświęcenia i prawdy (Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 8)” (KKK 870).

„Do tej katolickiej jedności Ludu Bożego powołani są wszyscy ludzie. Należą lub są jej przyporządkowani zarówno wierni katolicy, jak inni wierzący w Chrystusa, jak wreszcie wszyscy w ogóle ludzie, z łaski Bożej powołani do zbawienia (Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 13)” (KKK 836).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

O jedność chrześcijan usilnie zabiegał papież Jan Paweł II, który nauczał:

„Siłę do jednoczenia się na nowo czerpią chrześcijanie z Jezusa Chrystusa i Jego Ducha Świętego. Dlatego też ich obowiązkiem jest modlitwa o urzeczywistnienie się jedności Kościoła, a dzięki niej – jedności świata. Mają też obowiązek uczynić wszystko, co w ich mocy, aby – niezależnie od form wyrażania – żyć jednomyślnie wiarą chrześcijańską i w ten sposób dawać światu wiarygodne o niej świadectwo. (...) Pierwszym krokiem prowadzącym do pojednania jest podkreślanie tego, co jednoczy, a nie – istniejących różnic. Tymi wspólnymi elementami są: wiara w Boga Ojca, Jezusa Chrystusa i Ducha Świętego, Biblia uznawana za podstawę wiary, chrzest, modlitwa i oczekiwanie nadejścia Królestwa Bożego” („*Jedność chrześcijan wielkim darem*”).

i łaską Boga". Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z Katolikiem-Patriarchą Eliaszem II oraz Świętym Synodem, Mccheta [Gruzja], 8 listopada 1999 r.).

„Dzisiaj przed chrześcijanami otwierają się wszędzie nowe horyzonty, zwłaszcza zaś Duch Święty nakłania nas, byśmy dali posłuch prośbie samego Chrystusa: «aby wszyscy stanowili jedno, (...) aby świat uwierzył, że Bóg Go posłał» (por. J 17,21). Taka przyszłość nigdy nie będzie wyłącznie dziełem nas samych, ale wielkim darem i łaską Boga” (Jan Paweł II, *„Jedność chrześcijan wielkim darem i łaską Boga". Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z Katolikiem-Patriarchą Eliaszem II oraz Świętym Synodem, Mccheta [Gruzja], 8 listopada 1999 r.).*

ZAKOŃCZENIE

- Jakie zagrożenia dla świata niosą podziały w Kościele?
- W jaki sposób możemy przyczynić się do jedności chrześcijan?
- W jaki sposób możemy okazać Bogu wdzięczność za przynależność do wspólnoty Kościoła katolickiego?

Dyskusja panelowa.

„Jesteśmy wezwani, aby budować jedność. Obecna u początków życia Kościoła jedność nie może nigdy stracić swojej istotnej wartości. Trzeba jednak ze smutkiem stwierdzić, że ta pierwotna jedność została na przestrzeni wieków, zwłaszcza w ostatnim tysiącleciu, poważnie osłabiona. (...) Wierzyć w Chrystusa, znaczy pragnąć jedności” (Jan Paweł II, *„Wierzyć w Chrystusa, znaczy pragnąć jedności". Przemówienie wygłoszone w czasie nabożeństwa ekumenicznego, Drohiczyn, 10 czerwca 1999 r.).*

- Do czego wzywa nas Jan Paweł II ?

Droga do zjednoczenia chrześcijan jest jeszcze daleka. Przybliżamy się do niej życiem zgodnym z Ewangelią i szukaniem tego, co nas łączy a nie dzieli.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób odnoszę się do ludzi innych wyznań?
- Jaką wartość ma dla mnie przynależność do wspólnoty Kościoła katolickiego?
- Jakie wysiłki podejmuję, by budować bliskie relacje z Bogiem i ludźmi?

*Śpiew pieśni (hymnu): „Te Deum laudamus”.
(można odtworzyć nagranie z hymnem)*

Ciebie Boga, wysławiamy,
Tobie, Panu, wieczna chwała;
Ciebie, Ojca, niebios bramy,
Ciebie wielbi ziemia cała. (...)

Ciebie poprzez okrąg ziemi,
z głębi serca, ile zdoła,
głosy ludów zgodzonymi
wielbi święta pieśń Kościoła.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę o jedność chrześcijan.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

48. UDZIAŁ KOŚCIOŁA W ROZWOJU KULTURALNO-SPOŁECZNYM W POLSCE (XIX I XX W.)

Cel ogólny

Rozwijanie umiejętności dostrzegania działania Boga w dziejach świata i człowieka.

Ukazanie stanowiska Kościoła wobec problemów społecznych na przełomie XIX i XX wieku.

Wychowanie do czynnego udziału w życiu kulturalno-społecznym.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że Kościół miał udział w rozwoju kulturalnym i społecznym (E.5),
- wymienia zadania chrześcijanina w życiu kulturalno-społecznym,
- używa poprawnie pojęć: „kultura”, „katolicka nauka społeczna”.

Umiejętności

- objaśnia, czym jest odpowiedzialność za tworzenie kultury,
- wymienia przykłady kultury chrześcijańskiej,
- wskazuje na ciągłość działania Boga w dziejach świata i każdego człowieka (E.3.1),
- uzasadnia, że historia Kościoła jest świadectwem prowadzenia ludzi do zbawienia (E.3.11).

Postawy

- stara się poznać historię Kościoła (E.3.b),
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła (E.2.b),
- odpowiedzialnie podejmuje zadania w życiu Kościoła, a zwłaszcza parafii (E.2.c),
- okazuje szacunek dla historii Kościoła w Polsce (E.5.a),
- kształtuje postawę patriotyzmu i odpowiedzialności za losy narodu (E.5.b).

Metody

Rozmowa kierowana, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, praca w grupach, niedokończone zdanie, ekspozycja, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT, Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, tekst przemówienia Jana Pawła II, prezentacja multimedialna – ogłoszenia dotyczące poszukiwania pracy, karty pracy, plansza (slajd) – elementy dobra wspólnego, plansza z hasłem: KULTURA JEST DOBREM, KTÓRE..., kartki samoprzylepne, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

W naszym codziennym życiu, są pewne sprawy, o których mówimy, że są to sprawy osobiste. O innych zaś, że są to sprawy wspólne – społeczne. Zauważamy również, że chociaż każdy z nas żyje i dorasta w rodzinie, to jednocześnie należymy do innej jeszcze większej społeczności, jaką jest Kościół, państwo i cała ludzkość.

Prezentacja multimedialna – przykłady ogłoszeń dotyczących poszukiwania pracy.

Uczniowie odczytują ogłoszenia.

– Dlaczego takie ogłoszenia zamieszczane są w prasie czy Internecie?

Pracy poszukują ludzie różnych zawodów. W różnych krajach problem ten dotyczy wielu ludzi, ale nie jest nowym problemem. Na dzisiejszej katechezie przyjrzymy się, jak tą kwestią zajmował się Kościół w XIX i XX wieku.

ROZWINIĘCIE

Pod koniec XIX wieku wielu ludzi przybyło do miast w poszukiwaniu pracy. To rodziło wiele problemów społecznych.

Bóg stworzył człowieka w trosce o jego dobro.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„(...) abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną” (Rdz 1,28b).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do czego wzywa nas Pan Bóg tymi słowami?
- Co to znaczy uczynić sobie ziemię poddaną?

Święty Paweł wskazuje zasady ładu społecznego wśród chrześcijan.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Prosimy was, bracia, abyście uznawali tych, którzy wśród was pracują, którzy przewodzą wam i w Panu was napominają. Ze względu na ich pracę otaczajcie ich szczególną miłością. Między sobą zachowujcie pokój” (1Tes 5,12-13).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do kogo święty Paweł kieruje swoje prośby?
- Do przestrzegania jakich zasad społecznych wzywa św. Paweł?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Wraz z pontyfikatem papieża Leona XIII narodziła się myśl Katolickiej nauki społecznej, w odpowiedzi na pogarszający się stan współżycia społecznego u schyłku XIX wieku. Leon XIII ukazał wzorzec moralny w czasie powszechnego lekceważenia wartości chrześcijańskich. Papież wezwał wierzących do zdecydowanego zaangażowania się w przywrócenie tradycyjnego chrześcijańskiego porządku społecznego. Jego encyklika *Rerum novarum* (*Rzeczy nowe*) ogłoszona w 1891 roku jest promocją zasad i obowiązku solidarności między ludźmi. Dała ona początek nauce społecznej Kościoła katolickiego.

- Co zostało zapoczątkowane wraz z pontyfikatem papieża Leona XIII?
- Jaką encyklikę ogłosił papież Leon XIII?
- Na jakie problemy papież zwrócił uwagę?

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na cztery grupy.

By lepiej poznać troskę Kościoła o rozwój kulturalno-społeczny w Polsce w XIX i XX w., pracując w grupach, odniesiemy się do dokumentów nauczania Kościoła katolickiego.

Czas pracy: 10 minut.

Grupa I

„Pracować na rzecz dobra wspólnego oznacza brać odpowiedzialność za innych.

Dobro wspólne musi być sprawą wszystkich. W głównej mierze stanie się tak wtedy, gdy ludzie zaangażują się i przejmą odpowiedzialność tam, gdzie żyją: w rodzinie, w miejscu zamieszkania czy pracy. Ważna jest również odpowiedzialność w sferze społecznej i politycznej. Kto bierze odpowiedzialność, ten sprawuje władzę, musi jednak uważać, by jej nie nadużywać. Dlatego każda osoba odpowiedzialna wezwana jest do ciągłego nawracania się, żeby umiała troszczyć się o innych zawsze sprawiedliwie i z miłością” (YOUCAT 328).

- Co to znaczy pracować na rzecz dobra wspólnego?
- Do czego wezwany jest każdy z nas?

Grupa II

„Każdą wspólnotę określa jej cel, a zatem kieruje się ona własnymi regułami. Jednak osoba ludzka jest i powinna być zasadą, podmiotem i celem wszystkich urządzeń społecznych” (KKK 1881).

- Czym kieruje się każda wspólnota?
- Co powinno być najważniejszym celem społeczności?

Grupa III

„(...) Aby umożliwić jak największej liczbie osób uczestnictwo w życiu społecznym, należy zachęcać do tworzenia zrzeszeń i instytucji wybieralnych dla celów gospodarczych i społecznych, kulturowych i rozrywkowych, sportowych, zawodowych i politycznych. Taka

socjalizacja jest także wyrazem naturalnego dążenia ludzi do zrzeszania się, by osiągnąć cele, które przerastają ich indywidualne możliwości” (KKK 1882).

- Do czego należy zachęcać chrześcijan żyjących w społeczności?
- Skąd płynnie potrzeba ludzi do zrzeszania się?

Grupa IV

„Rola władzy polega na zapewnieniu, na ile to możliwe, dobra wspólnego społeczności. Aby władza była właściwie sprawowana, winna w osiąganiu celów używać środków moralnie dozwolonych, winna kierować się sprawiedliwością i miłością. Zabiegać o sprawiedliwy podział dóbr, zapobiegać nędzy, zapewnić ludziom podstawowe prawa: do nauki, pracy, opieki lekarskiej, godziwej zapłaty za pracę itp.

O poszanowaniu tych podstawowych praw ludzkich upomina się obecnie Kościół przez Urząd Nauczycielski, przez nauczanie papieży” (KKK 1897).

- Na czym polega rola władzy?
- O co powinna zabiegać władza?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu):

**DOBRO WSPÓLNE OPIERA SIĘ
NA TRZECH ISTOTNYCH ELEMENTACH:**

- poszanowanie i popieranie podstawowych praw osoby;
- dobrobyt, czyli rozwój duchowych i ziemskich społeczności;
- pokój i bezpieczeństwo społeczności i jej członków.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Człowiek otrzymał od Boga w posiadanie świat, którym ma mądrze zarządzać i przetwarzać go tak, aby służył on jego pełnemu rozwojowi. Dzieła człowieka wytwarzane są we współdziałaniu z innymi ludźmi. W ten sposób powstaje kultura, która łączy ludzi, czyni z nich społeczność osób, o podobnych obyczajach i upodobaniach, dążących do celów uznawanych przez wszystkich za ważne, Obecnie dzięki rozwojowi środków masowego przekazu możemy poznawać różne kultury, także bardzo odległych od nas ludów.

Wyraz: „**kultura**” pochodzi z języka łacińskiego: *colo, ere, cultum* – uprawiam, uszlachetniam.

„Mianem «kultury» w sensie ogólnym oznacza się wszystko, czym człowiek doskonali i rozwija wielorakie uzdolnienia swego ducha i ciała...” (Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, 53).

Prezentacja multimedialna – przykłady kultury chrześcijańskiej w kilku dziedzinach, np. muzyki, architektury, literatury.

Umieszczenie na tablicy planszy:

KULTURA JEST DOBREM, KTÓRE...

Uczniowie na kartkach samoprzylepnych dopisują swoje propozycje: np. kultura jest dobrem, które tworzy człowieka, służy ludziom, opiera się na Ewangelii, inspirowa do działania, ubogaca nas, rozwija itp.

To od nas zależy, jak będzie wyglądało życie naszych bliskich i otaczający nas świat. Każdy z nas otrzymał potencjał możliwości i zadań do spełnienia, które należy umiejętnie w sobie odkryć i rozwinąć.

Odczytanie fragmentu przemówienia Jana Pawła II.

„Moi Drodzy.

Te słowa mówi do was człowiek, który swoją duchową formację zawdzięcza od początku polskiej kulturze, polskiej literaturze, polskiej muzyce, plastyce, teatrowi – polskiej historii, polskim tradycjom chrześcijańskim, polskim szkołom, polskim uniwersytetom.

Mówiąc do was, młodych, (...) proszę was: pozostańcie wierni temu dziedzictwu! Uczyńcie je podstawą swojego wychowania! Uczyńcie je przedmiotem szlachetnej dumy! Przechowajcie to dziedzictwo! Pomnóżcie to dziedzictwo! Przekażcie je następnym pokoleniom!” (Przemówienie wygłoszone do młodzieży zgromadzonej na Wzgórzu Lecha, Gniezno, 3 czerwca 1979 r.).

- Czemu Jan Paweł II zawdzięcza swoją duchową formację?
- Do czego Jan Paweł II wzywa młodych?

(Zeszyt ćwiczenie – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Każdy człowiek zobowiązany jest do uczestnictwa w rozwoju dobra wspólnego. Urzeczywistnia się ono w podejmowaniu pewnych zadań i odpowiedzialności osobistej za ich wykonanie.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię dla dobra wspólnego?
- Co czynię dla rozwoju kultury chrześcijańskiej?

PRACA DOMOWA

Wymień przykłady kultury chrześcijańskiej.

(Zeszyt ćwiczenie – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Bo nikt nie ma z nas”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

V. TO DZIEJE SIĘ DZISIAJ – ROK LITURGICZNY

49. POMOC Z NIEBA – ARCHANIOŁOWIE I ANIOŁOWIE

Cel ogólny

Przedstawienie uroczystości Świętych Archaniołów i Wspomnienia Świętych Aniołów Stróżów w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji wydarzeń roku liturgicznego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie uroczystości Świętych Archaniołów i Wspomnienia Świętych Aniołów Stróżów (A.11, B.2).

Umiejętności

- wymienia zadania aniołów,
- charakteryzuje uroczystości Świętych Archaniołów i Wspomnienia Świętych Aniołów Stróżów (B.2.1),
- ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- omawia liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania w poszczególnych okresach liturgicznych (B.2.3),
- wyjaśnia pojęcie: „anioł” (A.11.3),
- wskazuje na obecność aniołów w literaturze pięknej i sztuce (A.11.5),
- stara się poznawać Boże Objawienie (A.10.b).

Postawy

- angażuje się w obchody roku liturgicznego – uroczystości Świętych Archaniołów i Wspomnienia Świętych Aniołów (B.2.a),
- wierzy w prawdy zawarte w Objawieniu Bożym (A.10.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b).

Metody

Recytacja, rozmowa kierowana, tekst luk, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, techniki multimedialne, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, tekst listu Ojca Pio, tekst wiersza, prezentacja multimedialna – dzieła artystyczne ukazujące aniołów, ilustracja przedstawiająca aniołów w niebie, plansza (slajd) z tekstem – J 1,51, karty pracy, prezentacja multimedialna – hierarchia anielska, prezentacja multimedialna – Święci Archaniołowie, paski białego papieru, plansza z konturem anioła, Katechizm Kościoła Katolickiego, J. Twardowski, *Anioł przebudzenia*, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Recytacja wiersza ks. Jana Twardowskiego, „Anioł przebudzenia”.

„Jakie to szczęście obudzić się
i zobaczyć Anioła
wysłannika Boga
świadka Jego obecności”.

- O kim mówi autor wiersza?
- Kim jest anioł?

Słowo: „**anioł**” pochodzi z języka greckiego i oznacza posłańca. Aniołowie to istoty duchowe, niemające ciała, posiadające rozum i wolną wolę, stworzone przez Boga.

Jest wiele obrazów, ilustracji i rzeźb przedstawiających anioły, które przypominają nam o tym, że niewidzialny Bóg opiekuje się swoimi dziećmi.

Prezentacja multimedialna – dzieła artystyczne ukazujące aniołów, np. obrazy aniołów Jacka Malczewskiego: „Do sławy”, „Aniele pójde za tobą”, „Trzy anioły z Tobiaszem”.

29 września Kościół obchodzi uroczystość Świętych Archaniołów: Michała, Gabriela i Rafała, a 2 października Wspomnienie Świętych Aniołów Stróżów.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Pan Jezus w czasie swojego ziemskiego życia doświadczał pomocy aniołów. Między innymi w czasie ucieczki świętej Rodziny do Egiptu, podczas postu na pustyni czy w Ogrójcu przed pojmaniem. Wiele razy mówił o aniołach, o ich służbie ludziom i Bogu.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Jezus ujrzał, jak Natanael zbliżał się do Niego, i powiedział o nim: «Patrz, to prawdziwy Izraelita, w którym nie ma podstępu». Powiedział do Niego Natanael: «Skąd mnie znasz?» Odrzekł mu Jezus: «Widziałem cię, zanim cię zawołał Filip, gdy byłeś pod drzewem figowym». Odpowiedział Mu Natanael: «Rabbi, Ty jesteś Synem Bożym, Ty jesteś królem Izraela!» Odparł mu Jezus: «Czy dlatego wierzysz, że powiedziałem ci: <Widziałem cię pod drzewem figowym>? Zobaczysz jeszcze więcej niż to». Potem powiedział do niego: «Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Ujrzycie niebiosa otwarte i aniołów Bożych wstępujących i zstępujących na Syna Człowieczego»” (J 1,47-51).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej aniołów w niebie.

Analiza tekstu biblijnego.

- Co Pan Jezus powiedział o Natanaelu?
- Kogo Natanael widział w Jezusie?
- Co Pan Jezus zapowiedział?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Ujrzycie niebiosą otwarte i aniołów Bożych
wstępujących i zstępujących na Syna Człowieczego” (J 1,51b).

Pan Jezus w rozmowie z Filipem i Natanaelem zapowiada, że wszyscy, którzy osiągną radość królestwa niebieskiego, ujrzą Bożych aniołów, oddających Mu chwałę.

W Piśmie Świętym znajdujemy teksty mówiące o aniołach i ich zadaniach.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z konturem anioła.

Praca w grupach.

Podział uczniów na sześć grup. Uczniowie otrzymują teksty biblijne i przygotowują odpowiedź na pytanie:

- Co o aniołach mówi tekst biblijny?

Odpowiedzi zapisują na paskach białego papieru. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Oto Ja posyłam anioła przed tobą, aby cię strzegł w czasie twojej drogi i doprowadził cię do miejsca, które ci wyznaczyłem” (Wj 23,20).

Grupa II

„Bo swoim aniołom dał rozkaz o tobie,
aby cię strzegli na wszystkich twych drogach” (Ps 91,11).

Grupa III

„W tej samej okolicy przebywali w polu pasterze i trzymali straż nocną nad swoją trzodą. Naraz stanął przy nich anioł Pański i chwala Pańska zewsząd ich oświeciła, tak że bardzo się przestraszyli. Lecz anioł rzekł do nich: «Nie bójcie się! Oto zwiastuję wam radość wielką,

która będzie udziałem całego narodu: dziś w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz, Pan. A to będzie znakiem dla was: Znajdziecie Niemowlę, owinięte w pieluszki i leżące w żłobie». I nagle przyłączyło się do anioła mnóstwo zastępów niebieskich, które wielbiły Boga słowami:

«Chwała Bogu na wysokościach,
a na ziemi pokój ludziom Jego upodobania» (Łk 2,8-14).

Grupa IV

„Aniołowie ich w niebie wpatrują się zawsze w oblicze Ojca mego, który jest w niebie” (Mt 18,10b).

Grupa V

„Czyż nie są oni wszyscy duchami przeznaczonymi do usług, posłanymi na pomoc tym, którzy mają osiąść zbawienie?” (Hbr 1,14).

Grupa VI

„I ujrzałem,
i usłyszałem głos wielu aniołów
dokoła tronu i Zwierząt, i Starców,
a liczba ich była miriady miriad i tysiące tysięcy” (Ap 5,11).

Prezentacja pracy w grupach i umieszczenie pasków z odpowiedziami na skrzydłach anioła.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Bóg powołał do istnienia aniołów, którym wyznaczył szczególne misje i zadania do wykonania. Aniołowie są sługami i wysłannikami Boga, którego nieustannie adorują i wychwalają w niebie. Zajmują najwyższy stopień w hierarchii istot stworzonych.

Z Pisma Świętego wiemy, że jest ich niezliczona liczba oraz że są podzielone na trzy hierarchie. Do pierwszej hierarchii zaliczają się Serafini, Cherubini i Trony, do drugiej – Panowania, Moce i Cnoty, a do trzeciej – Zwierzchności, Archaniołowie i Aniołowie.

Prezentacja multimedialna – hierarchia aniołów.

HIERARCHIA ANIELSKA

I STOPIEŃ – STOPIEŃ DOSKONAŁOŚCI

Należące do niego anioły trwają w promieniach Boskiego światła i nienaruszalnej miłości do Boga.

- Serafiny,
- Cherubiny,
- Trony.

II STOPIEŃ – STOPIEŃ OŚWIECENIA

Anioły są tu oświecane przez pośrednictwo najwyższych chórów, przekazują boskie światło aniołom.

- Panowania,
- Moce,
- Władze.

III STOPIEŃ – STOPIEŃ OCZYSZCZENIA

Anioły te cechuje akt oczyszczania z niewiedzy, aktywnie starają się pozyskać wiedzę.

- Zwierzchności,
- Archaniołowie,
- Aniołowie.

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Jako stworzenia czysto duchowe aniołowie posiadają rozum i wolę: są stworzeniami osobowymi i nieśmiertelnymi. przewyższają doskonałością wszystkie stworzenia widzialne. Świadczy o tym blask ich chwały” (KKK 330).

– Jakimi stworzeniami są aniołowie?

Archaniołowie stoją wyżej w hierarchii niebiańskiej niż aniołowie.

Prezentacja multimedialna o świętych Archaniołach, np. „Skarby Kościoła 29 września | Św. Michał, Gabriel i Rafał” (<https://www.youtube.com/watch?v=jgLq5LYMK9E>).



Pan Jezus zapowiedział, że ci, którzy osiągną radość królestwa niebieskiego, ujrzą Bożych aniołów.

Aniołowie we wszystkim są zależni od Boga. To On wyznacza ich na opiekunów narodów lub do spełnienia określonych zadań. Dlatego otrzymali stosowne do tego imiona.

- **Archanioł Michał** – jego imię znaczy: „Któż jak Bóg”, stoczył walkę ze złymi duchami i nadal wspiera ludzi w walce ze złem. Istnieje przekonanie o jego obecności przy umierającym człowieku, kiedy przechodzi ku wieczności.
- **Archanioł Gabriel** – „Bóg jest mocą”, jego zadaniem było przekazywanie ludziom woli Boga. To on powiedział Zachariaszowi, że jego żona Elżbieta urodzi mu syna – Jana oraz zwiastował Pannie Maryi, że zostanie Matką Syna Bożego.
- **Archanioł Rafał** – „Bóg uleczy”, jeden z siedmiu Aniołów, którzy stoją przed Panem i są w gotowości do pomocy ludziom.

Każdy z nas od urodzenia ma Anioła Stróża. Jego podstawowym zadaniem jest czuwanie nad ciałem i duszą.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

W liturgiczne święto trzech Archaniołów i we Wspomnienie Aniołów Stróżów oddajemy cześć aniołom. Przypominamy sobie, że nie jesteśmy sami. Stale towarzyszą nam anioły, które posyła do nas Bóg. Te wyjątkowe istoty uczestniczą w naszym codziennym życiu. Nieustannie nas wspierają, pomagają nam na drodze do świętości, modlą się za nas i chronią od zła. To nasi cisi przyjaciele i duchowi opiekunowie, którzy troszczą się o nas i prowadzą nas ku wieczności.

W jednym ze swoich listów św. Ojciec Pio napisał:

„Ten dobry Anioł modli się za ciebie i ofiaruje Bogu wszystkie twoje dobre uczynki, twoje święte i godne pragnienia. Kiedy wydaje ci się, że jesteś sama i opuszczona, nie narzekaj, że brakuje ci przyjaciela, przed którym mogłabyś otworzyć serce i któremu mogłabyś powierzyć swoje nieszczęścia. Na Boga, nie zapominaj, że ten niewidzialny

towarzysz jest przy tobie, zawsze gotowy cię słuchać, zawsze gotowy cię pocieszać”.

– O czym powinniśmy zawsze pamiętać?

Każdy z nas ma przy sobie niewidzialnego towarzysza – anioła.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

– Jak często modłę się do mojego Anioła Stróża?

– W jaki sposób dziękuję Bogu za dar aniołów – niewidzialnych towarzyszy?

„Święci Aniołowie, módlcie się za nami”.

Nauka piosenki: „Anioł Stróż” Magdy Anioł.

(można odtworzyć nagranie z piosenką)

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę dziękczynną do swojego Anioła Stróża.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.4)

MODLITWA

„Aniele Boży”.

50. MODLITWA RÓŻAŃCOWA STRESZCZENIEM EWANGELII

Cel ogólny

Przedstawienie poszczególnych okresów roku liturgicznego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w nabożeństwach różańcowych.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens, przesłanie i liturgię nabożeństwa różańcowego (B.2),
- wskazuje na modlitwę różańcową jako streszczenie Ewangelii (A.13, D.5).

Umiejętności

- charakteryzuje nabożeństwo różańcowe w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- ukazuje związek modlitwy różańcowej z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- uzasadnia, że modlitwa różańcowa jest rozważaniem wydarzeń z dziejów zbawienia (D.5.2),
- wyjaśnia, na czym polega odmawianie różańca, wymienia jego części i tajemnice (D.5.1),
- uzasadnia związek modlitwy różańcowej z życiem chrześcijanina (D.5.3).

Postawy

- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d),
- angażuje się w modlitwę różańcową (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- stara się naśladować przykład Maryi i świętych (B.2).

Metody

Gwiazda skojarzeń, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, techniki multimedialne, tekst luk, analiza tekstów źródłowych, niedokończone zdania, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst rozważania papieża Jana Pawła II, plansza (slajd) z hasłem: RÓŻANIEC, karty pracy – ilustracje i kartki z tytułami poszczególnych tajemnic różańca, prezentacja multimedialna – nazwy i ilustracje tajemnic różańca, różaniec, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Zdrowaś Maryjo”.

WPROWADZENIE

Gwiazda skojarzeń.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

RÓŻANIEC

– Z czym kojarzy się różaniec?

Uczniowie zapisują swoje skojarzenia wokół planszy (hasła nie mogą się powtarzać).

Różaniec jest modlitwą chrześcijan od wielu wieków. Pomimo upływu czasu, kolejne pokolenia wypełniają wezwanie Maryi, skierowane do dzieci w Fatimie: „Odmawiajcie różaniec!”. Zbliży się październik, miesiąc poświęcony tej wyjątkowej modlitwie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Modląc się na różańcu, zgłębiamy tajemnice-wydarzenia z życia Jezusa Chrystusa i Jego Matki. Wypowiadamy słowa, które Bóg skierował do Maryi przez anioła Gabriela podczas Zwiastowania.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z Tobą, «błogosławiona jesteś między niewiastami»” (Łk 1,28).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jakimi słowami anioł powitał Maryję?
- Co anioł powiedział o Maryi?
- Co to znaczy, że Maryja jest pełna łaski?
- Co znaczy, że Maryja jest błogosławiona?

Anioł Gabriel powiedział Maryi, że jest błogosławiona między niewiastami, wyróżniona przez Boga, pełna łaski, bezgrzeszna. Bóg wybrał Ją na Matkę swego Syna, który przyjdzie na świat dla zbawienia ludzkości. Maryja, zawsze wierna i oddana Bogu, wypełnia Jego wolę. Od początku do końca towarzyszy Jezusowi.

Różaniec jest wyjątkową modlitwą, ponieważ skrywa w sobie moc wydarzeń zbawczych, a jednocześnie jest modlitwą prostą. Modląc się na różańcu rozważamy wydarzenia, które dokonały się dla naszego zbawienia. Określone są jako tajemnice radosne, światła, bolesne i chwalebne.

Propozycja 1

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje kopertę z nazwą tajemnicy różańca i pięcioma ilustracjami. Uczniowie układają w odpowiedniej kolejności ilustracje i przygotowują odpowiedź na pytanie.

Grupa I

Tajemnice radosne

- Jakie radosne wydarzenia miały miejsce w życiu Jezusa i Jego Matki?

Grupa II

Tajemnice światła

- Jakie wydarzenia z życia Jezusa i Maryi streszczają się w tajemnicach światła?

Grupa III

Tajemnice bolesne

- Jakie bolesne wydarzenia miały miejsce w życiu Jezusa i Maryi?

Grupa IV

Tajemnice chwalebne

- Jakie chwalebne wydarzenia miały miejsce w życiu Jezusa i Maryi?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Propozycja 2

Pokaz slajdów z nazwami tajemnic różańca świętego i ilustracjami.

Omówienie.

Różaniec nazywany jest „streszczeniem Ewangelii” ponieważ tajemnice różańca nawiązują do najważniejszych wydarzeń biblijnych. Każda z tajemnic stanowi obraz wydarzeń zbawczych z życia Matki Najświętszej i Jej Syna – Jezusa Chrystusa. Modląc się na różańcu powinniśmy wpatrywać się w te wydarzenia, w skupieniu rozważać je oraz całym sercem dążyć do naśladowania Maryi i Jezusa. Przed rozpoczęciem modlitwy należy wzbudzić intencję, czyli podać cel modlitwy różańcowej.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Poza liturgią sakramentów i sakramentaliów katecheza powinna brać pod uwagę formy pobożności wiernych i religijności ludowej. Zmysł religijny ludu chrześcijańskiego zawsze znajdował wyraz w różnorodnych formach pobożności, które otaczały życie sakramentalne Kościoła. Są to: cześć oddawana relikwiom, nawiedzanie sanktuariów, pielgrzymki, procesje, droga krzyżowa, tańce religijne, różaniec, medaliki itp.” (KKK 1674).

– Jakie są formy pobożności wiernych i religijności ludowej?

Ojciec Święty Jan Paweł II ukazuje cel modlitwy różańcowej:

„Odmawiać różaniec, bowiem to nic innego, jak kontemplować z Maryją oblicze Jezusa (...) Różaniec, bowiem z natury swojej wymaga w rytmie spokojnej modlitwy i powolnej refleksji, by przez to modląc się łatwiej odda się kontemplacji tajemnic życia Chrystusa rozważanych jakby sercem Tej, która ze wszystkich najbliższa była Panu i by otwarte zostały niezgłębione tych tajemnic bogactwa...” (*Rosarium Virginis Mariae*, 3).

– Co na temat modlitwy różańcowej powiedział papież Jan Paweł II?

Maryja jest naszą Pośredniczką i Orędowniczką u Boga. Dlatego w modlitwie różańcowej powierzamy Jej nasze sprawy i prosimy o uproszenie potrzebnych łask.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

*Nauka piosenki: „Z różańcem w ręku”
(można odtworzyć nagranie z piosenką)*

1. Z różańcem w ręku u boku Maryi
zapraszam Chrystusa w nasz dom.
W tajemnic głębiach Twą miłość odkrywam
nadziei promień na lepszy dzień

Powierzam dzieci, ich drogi wzrastania
i by nie wchłonął ich świat.
O jedność rodzin modlę się dzisiaj,
Matko pokój im daj.

Modląc się na różańcu rozważamy tajemnice z życia Jezusa i Maryi,
wspominamy wielkie dzieła Boga, które mówią o Jego miłości do nas.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Czym jest dla mnie modlitwa różańcowa?
- Jak staram się odpowiadać na słowa Matki Bożej: „Odmawiajcie różaniec!”?

Odmawiając dziesiątkę różańca, poprośmy Jezusa, abyśmy w codziennym życiu naśladowali Jego Matkę – Maryję.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

PRACA DOMOWA

Zaprojektuj zaproszenie do udziału w nabożeństwie różańcowym w Twojej parafii.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Z różańcem w ręku”.

(można odtworzyć nagranie z piosenką)

51. WEZWANI DO ŚWIĘTOŚCI. UROCZYSTOŚĆ WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

Cel ogólny

Przedstawienie uroczystości Wszystkich Świętych w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji uroczystości Wszystkich Świętych.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens, przesłanie i liturgię uroczystości Wszystkich Świętych (A.8, B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi uroczystość Wszystkich Świętych.

Umiejętności

- charakteryzuje uroczystość Wszystkich Świętych w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- omawia liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania Uroczystości Wszystkich Świętych (B.2.3),
- uzasadnia religijny wymiar uroczystości Wszystkich Świętych (B.2.4).
- wyjaśnia, że Bóg każdego powołał do świętości,
- objaśnia, że podstawą osiągnięcia świętości jest wiara,
- charakteryzuje niektórych świętych i błogosławionych.

Postawy

- wierzy w prawdy zawarte w Objawieniu Bożym (A.10.a),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody uroczystości Wszystkich Świętych (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- wierzy w zmartwychwstanie umarłych (A.8.a),
- akceptuje nauczanie Kościoła o rzeczach ostatecznych (A.8.b),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c).

Metody

Techniki multimedialne, opowiadanie, praca w grupach, rozmowa kierowana, niedokończone zdanie, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, rozsypanka wyrazowa, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, prezentacja multimedialna – sylwetki wybranych świętych i błogosławionych, tekst opowiadania, papierowe aureole, karty pracy, J. Twardowski, *Myśli na każdy dzień*, Poznań 2019, H. Hoefer, *Żywoty Świętych Pańskich*, Olsztyn 2017, Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Kraków 1994, prezentacja multimedialna – ilustracje, zdjęcia wybranych świętych i błogosławionych, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Akt nadziei”.

WPROWADZENIE

Prezentacja multimedialna – sylwetki wybranych świętych i błogosławionych, np.: św. Piotr, św. Jadwiga, św. Antoni, św. Krzysztof, św. Weronika, św. Brat Albert, św. Jan Paweł II.

– Co łączy wszystkie slajdy?

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje poniższy tekst ks. Jana Twardowskiego oraz wyciętą z żółtego koloru aureolę. Zadaniem uczniów jest zapisanie na niej odpowiedzi na pytanie:

– Kim jest święty?

Czas pracy 4 minuty.

„Święty jest jak otwarte okno, przez które wpada do mieszkania promień słońca. Otwiera się i nie przeszkadza działać Bogu w swoim życiu. Niewidzialny Bóg staje się widzialny na ziemi poprzez świętego, który całkowicie otworzył się na Jego działanie.

Jak często przeszkadzamy Bogu wtedy, kiedy myślimy o sobie, zazdrościmy, zamykamy się w swoich urazach, kompleksach. Wtedy

Bóg przez nas nie przechodzi.

Świątym jest ten, kto usunął egoizm, zazdrość i pozwolił Bogu działać przez siebie, by mógł się nim posługiwać.

Święty otworzył się całkowicie na działanie Pana Boga i niewidzialny Bóg staje się poprzez niego widzialny na ziemi.

Każdy święty jest dowodem na istnienie Pana Boga.

Wnosi pokój, prostotę, radość. Jest drogą Boga na świat. Święci przyspieszają przyjście Chrystusa.

Ewangelia mówi o „błogosławionych”, to znaczy „szczęśliwych”. Święty jest szczęśliwy, choćby był zakrakany, zagłuszony, prześladowany. Jest szczęśliwy, bo otworzył Bogu drogę na świat.

Niech będzie Bóg uwielbiony w swoich aniołach i w swoich świętych” (J. Twardowski, *Myśli na każdy dzień*, Poznań 2019).

Prezentacja pracy i umieszczenie aureoli na tablicy.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.1)

Zbliża się 1 listopada – dzień, w którym Kościół obchodzi Uroczystość Wszystkich Świętych. Ten wyjątkowy dzień w roku liturgicznym, przypomina nam, że naszym ostatecznym celem jest osiągnięcie wiecznego szczęścia w niebie. Bóg powołał człowieka do świętości i ten ostateczny cel może osiągnąć każdy.

ROZWINIĘCIE

Pan Jezus wielokrotnie mówił o świętości.

Odczytanie tekstów Pisma Świętego.

„Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie” (J 11,25b).

„Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski” (Mt 5,48).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co Pan Jezus powiedział o sobie?
- Co Pan Jezus obiecuje tym, którzy w Niego wierzą?
- Do czego wzywa nas Jezus Chrystus?

Pan Jezus wzywa nas do doskonałości – świętości i nieustannie nam w tym pomaga, gdy słuchamy Jego słów, przyjmujemy sakramenty święte i wypełniamy przykazanie miłości Boga i bliźniego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Pomocą w osiągnięciu świętości są także przykłady życia świętych i błogosławionych.

Praca w grupach.

Uczniowie na podstawie fragmentów z książki pt. „Żywoty Świętych Pańskich” H. Hoevera przygotowują odpowiedź na pytanie:

- W jaki sposób wskazany święty realizował powołanie do świętości?

Grupa I

Św. Cecylia pochodziła z możnego rzymskiego rodu. Urodziła się 300 lat po narodzeniu Chrystusa. Jej rodzice chcieli, aby poślubiła młodzieńca o imieniu Walerian, ale ona wcześniej przystąpiła do chrześcijaństwa i postanowiła całkowicie poświęcić swe życie Bogu. W dniu ślubu wyznała narzeczonemu, że ofiarowała siebie i swą czystość Panu Jezusowi, a gdyby Walerian chciał ją skrzywdzić w jej obronie stanie Anioł. Walerian sam się nawrócił i przyjął chrzest z rąk papieża Urbana I. Kiedy jednak wybuchło prześladowanie chrześcijan aresztowano Waleriana i skazano go na śmierć. Cecylia rozdała majątek ubogim. Dowiedziawszy się o tym rzymski namiestnik kazał ją aresztować. Skazał ją na tortury, wierząc, że wtedy wyrzeknie się Boga. Dziewczyna jednak oddała życie za wiarę i zmarła w opinii świętości.

Grupa II

Św. Dominik Savio urodził się we Włoszech w 1842 r. Żył zaledwie piętnaście lat, ale zdążył osiągnąć wysoki stopień świętości. Był uczniem św. Jana Bosko, który kochał go jak syna. Chcąc pomóc św. Janowi w jego pracy misyjnej, zorganizował towarzystwo pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia. Pomimo, że życie św. Dominika płynęło w ubóstwie,

pracy i cierpieniach, przepełniała go radość i pogodna świętość. Jest prawdziwym wzorem dla młodzieży. Pewnego razu napisał do przyjaciela: „Tu na ziemi świętość polega na tym, aby być stale radosnym i wiernie wypełniać nasze obowiązki”.

Grupa III

Św. Małgorzata Maria Alacogue urodziła się 22 lipca 1647 r. we Francji. Choć nie wyróżniała się wykształceniem, majątkiem ani wysokim urzędem przypadła jej wyjątkowa rola w krzewieniu kultu Serca Jezusowego. W szeregu objawień Zbawiciel przedstawił jej swe Serce, kochające ludzi i spragnione ich miłości. Wyjątkową rolę w jej życiu odegrały cztery objawienia, zwane wielkimi. Miały miejsce w latach 1673-1675 w Zakonie Sióstr Nawiedzenia w Paray-le-Monial, do którego wstąpiła. Zbawiciel objawił jej się z zamiarem przybliżenia istoty kultu Swego Serca. Życzył sobie, aby czczono Je jako symbol nieskończonej miłości do ludzi. Zadanie Małgorzaty polegało na uświadomieniu ludziom konieczności zadośćuczynienia i wynagradzania Jezusowi za nasze grzechy. Nie znalazłszy początkowo zrozumienia u współsióstr i ludzi przechodziła ona chwile utrapień, opuszczenia i zwątpień. W końcu przy pomocy spowiednika Klaudiusza de la Colombiere, odzyskała wewnętrzny spokój i realizowała zadanie Zbawiciela, które przyniosło wielkie owoce. Zmarła 17 października 1690 r., a 13 maja 1920 r. została kanonizowana przez papieża Benedykta XV.

Grupa IV

Św. Maksymilian Maria Kolbe urodził się 8 stycznia 1894 r. w Zduńskiej Woli. Pochodził z rodziny, w której panowała atmosfera wielkiej pobożności i szczerego patriotyzmu. Jako 12-letni chłopiec doznał w kościele wielkiego przeżycia: ukazała mu się Matka Boża trzymająca w rękach dwie korony – białą (oznaczającą czystość) i czerwoną (oznaczającą męczeństwo), pytając, którą z nich wybiera. Kiedy odpowiedział, że obie uśmiechnęła się i zniknęła.

W 1907 r. wstąpił do Małego Seminarium Ojców Franciszkanów we Lwowie. Ukończywszy studia w 1914 r. złożył śluby wieczyste i przybrał zakonne imię Maksymilian Maria. W 1918 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był założycielem Rycerstwa Niepokalanej. Kult Maryjny szerzył nie tylko w Polsce, ale i na Dalekim Wschodzie.

Niestety II wojna światowa ograniczyła Jego misyjną działalność, aż w końcu w 1941 r. został aresztowany, uwięziony na Pawiaku, a następnie przewieziony do Oświęcimia. Jako numer 16670 cierpiał wiele, ale wszystko znosił mężnym sercem, innych krzepił na duchu i zbliżał do Boga. Kiedy z jego bloku uciekł więzień, dziesięciu innych skazano za to na śmierć głodową. Wtedy to Ojciec Maksymilian dobrowolnie zaofiarował się za jednego z nich – Franciszka Gajowniczka, który pozostawił w domu żonę i dzieci. Przeszło dwa tygodnie święty męczył się bez pokarmu i napoju w bloku śmierci. W wigilię Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny Niemcy dobili go zastrzykiem truciźny, a ciało spalili w krematorium. 10 października 1982 r. został kanonizowany na Placu św. Piotra w Rzymie.

Prezentacja pracy i podsumowanie.

(podczas prezentacji pokaz slajdów – św. Cecylia, św. Dominik Savio, św. Małgorzata Maria Alacogue, św. Maksymilian Maria Kolbe)

Miłość i wiara w Boga prowadziła wielu ludzi do świętości. Wyróżniali się oni oddaniem Bogu poprzez czyny miłosierdzia, godnym wypełnianiem swojego powołania, poświęceniem życia za wiarę, czy też drugiego człowieka. Są dla nas wzorami do naśladowania w drodze do nieba.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Katechizm Kościoła Katolickiego zachęca nas do świętości:

„Kościół już na ziemi naznaczony jest prawdziwą, choć niedoskonałą jeszcze świętością. Członkowie Kościoła powinni dążyć do doskonałej świętości. Wyposażeni w tyle i tak potężnych środków zbawienia, wszyscy wierni chrześcijanie (...) powołani są przez Pana, każdy na właściwej sobie drodze, do świętości doskonałej, jakim i sam Ojciec doskonały jest” (KKK 825).

- Do czego powinni dążyć członkowie Kościoła?
- Czym są potężne środki zbawienia?

Ojciec Święty Jan Paweł II mówi o świętości:

„Kościół, do którego w Jezusie Chrystusie wszyscy jesteśmy powołani i w którym, dzięki łasce Boga zdobywamy świętość, osiągnie pełnię dopiero w chwale niebieskiej (...)” (*Przekroczyć próg nadziei*, Kraków 1994, s. 137).

– Co pomaga człowiekowi osiągnąć świętość?

Każdy człowiek, dzięki łasce Bożej powinien zmierzać do świętości, której pełnię osiągnie w niebie.

W Kościele jest obecny Bóg, który w sakramentach świętych obdarza nas swymi łaskami, dzięki którym możemy osiągnąć świętość.

W uroczystość Wszystkich Świętych czcimy tych, których Kościół wyniósł na ołtarze, jak i tych, którzy nie zostali beatyfikowani czy kanonizowani, a osiągnęli już zbawienie. Wśród tego grona są nasi patronowie, czyli święci, których imiona nosimy i którym możemy polecać naszą wędrówkę do Ojca.

ZAKOŃCZENIE

Wszyscy jesteśmy powołani do świętości. Podstawą i zaczątkiem świętości jest wiara, która powinna być widoczna w naszym codziennym życiu.

Autorefleksja.

Idąc za wezwaniem Pana Jezusa możemy osiągnąć pełnię szczęścia, a święci i błogosławieni mogą nam w tym pomóc. Warto pamiętać o modlitwie za ich wstawiennictwem.

Pomyślmy:

- Co robię, aby osiągnąć doskonałość – świętość?
- Jak często modłę się za wstawiennictwem świętych?

PRACA DOMOWA

Napisz, jakie czyny pomagają osiągnąć świętość.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Boże mój, Boże, szukam Ciebie
i pragnie Ciebie moja dusza.
Ciało moje tęskni za Tobą,
Jak ziemia zeschła i łaknąca wody” (Ps 63,2).

Śpiew: „Zabierzesz mnie na drugi brzeg” zespołu Arka Noego.
(można odtworzyć nagranie z piosenką)

52. MOJA TROSKA O ZMARŁYCH. DZIEŃ ZADUSZNY

Cel ogólny

Przedstawienie Dnia Zadusznego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z Dniem Zadusznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji Wspomnienia Wszystkich Wiernych Zmarłych.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, kiedy Kościół obchodzi Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych (B.2),
- określa sens, przesłanie i liturgię Dnia Zadusznego (B.2),
- podaje, że we Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych można uzyskać odpust (A.10, B.2),
- omawia liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania Dnia Zadusznego (B.2.3).

Umiejętności

- charakteryzuje Dzień Zaduszny w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- wyjaśnia pojęcia: Kościół pielgrzymujący, cierpiący i triumfujący,
- określa sposoby pomocy душom czyśćcowym.

Postawy

- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d),
- angażuje się w obchody Dnia Zadusznego (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- akceptuje nauczanie Kościoła o rzeczach ostatecznych (A.8.b),
- korzysta z możliwości przyjmowania odpustów (A.8.c),
- modli się za zmarłych (A.8.d).

Metody

Opowiadanie, rozmowa kierowana, ekspozycja, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, praca w grupach, techniki plastyczne, analiza tekstu źródłowego, niedokończone zdanie, recytacja, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst opowiadania, ilustracja przedstawiająca ludzi nawiedzających cmentarz, J. Kulmowa, *W Zaduszki*, karty pracy, znicze wycięte z papieru, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie i analiza opowiadania.

„Żył sobie kiedyś pewien rycerz, który z wielką odwagą walczył na wszystkich frontach swojego Królestwa. Aż któregoś dnia potknął się, kusza przecięła mu nogę i omal nie doprowadziła go do śmierci. Kiedy leżał ranny na ziemi, przyśniło mu się niebo. Było ono jednak bardzo daleko, prawie całkowicie poza zasięgiem jego możliwości. Tymczasem piekło, ze swoją bramą na oścież otwartą, z której buchał ogień, znajdowało się bardzo blisko. Rycerz ten rzeczywiście od pewnego czasu odrzucił wszelkie reguły i obietnice rycerskie, a przeobraził się w zwykłego żołdaka, który zabijał i popełniał wiele zła, nie biorąc pod uwagę drugiego człowieka. Pełen strachu, rzucił hełm, miecz i zbroję, i udał się pieszo do jaskini, gdzie przebywał pewien święty pustelnik.

– Ojcze mój, chciałbym otrzymać rozgrzeszenie z moich win, ponieważ bardzo obawiam się o zbawienie duszy. Przyjmę wszelki rodzaj pokuty. Niczego się nie lękam.

– Dobrze, mój synu. – odpowiedział pustelnik.

– Zrobisz tylko jedną rzecz: idź i napełnij wodą tę beczułkę i wróć

z nią do mnie.

– Och! To jest pokuta dla dzieci i dla kobiet! – wykrzyknął nasz rycerz, podnosząc wojowniczo rękę w górę. (...) Wziąwszy baryłeczkę pod pachę, mrucząc udał się w kierunku rzeki. Zanurzył baryłkę w wodzie, lecz ta nie chciała się napełnić.

– To są czary! – krzyknął pokutnik.

– Ale teraz zobaczmy.

Poszedł do innego źródła: baryłeczka była nadal pusta. Wściekły udał się do wioskowej studni. Trud daremny. Rok później, stary pustelnik ujrzał go z daleka, w podartych łachmanach, z krwawiącymi nogami i z pustą baryłeczką pod pachą.

– Mój ojciec – rzekł rycerz (to był właśnie on) głosem niskim i zbołałym.

– Odwiedziłem wszystkie rzeki i źródła Królestwa. Nie mogłem napełnić baryłki... Teraz wiem, że moje grzechy nie będą odpuszczone. Będę potępiony na wieczność! Ach, moje grzechy, grzechy tak bardzo ciężkie. Zbyt późno zacząłem za nie żałować.

Łzy strumieniem spływały mu po policzkach. Jedna z nich, bardzo maleńka, spływając po brodzie, spadła do baryłki. W jednym mgnieniu oka baryłeczka napełniła się aż po brzegi wodą czystą, świeżą i dobrą, taką, jakiej nigdy nie widziano. Jedna maleńka łza żalu” (B. Ferrero, *Baryłka*).

– Co przyśniło się rannemu rycerzowi?

– Do kogo udał się przestraszony rycerz?

– O co rycerz prosił pustelnika?

– Jakie zadanie otrzymał wojownik?

– Co zrozumiał, gdy nie mógł napełnić baryłki?

– Kiedy baryłka napełniła się aż po brzegi?

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej ludzi odwiedzających cmentarz.

Ludzka słabość sprawia, że nie wszyscy bezpośrednio po śmierci osiągają świętość. Aby ją uzyskać muszą oczyścić się z grzechów, pokutując w czyśćcu. Czyścić to dochodzenie duszy do doskonałej miłości, koniecznej do osiągnięcia szczęścia nieba. Termin zdefinio-

wany został przez Kościół katolicki w 1438 r.

O zmarłych cierpiących w czyśćcu Kościół pamięta, modląc się za nich szczególnie 2 listopada we Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych, nazywane Dniem Zadusznym.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy spośród tych, co pomarli. Ponieważ bowiem przez człowieka przyszła śmierć, przez Człowieka też dokona się zmartwychwstanie. Jak w Adamie wszyscy umierają, tak też w Chrystusie wszyscy będą ożywieni (...)” (1Kor 15,20-22).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto zmartwychwstał jako pierwszy?
- Co dokona się przez Chrystusa?

Chrystus jako pierwszy powstał z martwych. Na zawsze pokonał śmierć. Przez sakrament chrztu umarliśmy dla grzechu i narodziliśmy się do nowego życia – staliśmy się dziećmi Boga. Św. Paweł Apostoł zapewnia, że w Chrystusie wszyscy będziemy ożywieni – każdy, kto pokłada w Nim ufność, dostąpi zmartwychwstania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują wycięte z papieru znicze oraz teksty biblijne i przygotowują odpowiedź na pytanie:

- Co wyraża autor Psalmu?

Odpowiedzi zapisują w formie haseł na papierowych zniczach, które kolorują. Czas pracy: 7 minut.

Grupa I

„Pan moim światłem i zbawieniem moim,

kogo mam się lękać?
Pan obroną mojego życia:
przed kim mam się trwożyć?" (Ps 27,1).

Grupa II

„O jedno tylko proszę Pana,
tego poszukuję:
bym w domu Pańskim przebywał
po wszystkie dni mego życia,
abym zażywał łaskowości Pana,
stałe się radował Jego świątynią" (Ps 27,4).

Grupa III

„Usłysz, Panie, głos mój – wołam:
zmiłuj się nade mną i wysłuchaj mnie! (...)
Szukam, o Panie, Twojego oblicza;
swego oblicza nie zakrywaj przede mną (Ps 27,7.8b-9a).

Grupa IV

„Wierzę, iż będę oglądał dobra Pańskie
w ziemi żyjących.
Ufaj Panu, bądź mężny,
niech się twe serce umocni, ufaj Panu!" (Ps 27,13-14).

Prezentacja pracy w grupach i umieszczenie „zniczy” na tablicy.

Podsumowanie.

Psalm jest wyrazem ufności Bogu, a jednocześnie prośby o pomoc. Tylko w Bogu człowiek znajduje ocalenie i obronę, a także kres swego życia. To Bóg jest Krainą Życia, miejscem spotkania z tymi, którzy odeszli.

W czasie Mszy Świętej mówimy: „wierzę w świętych obcowanie”.

Katechizm Kościoła Katolickiego wyjaśnia znaczenie tych słów, mówiąc o duchowej łączności Kościoła pielgrzymującego (na ziemi), cierpiącego (oczyszczającego się w czyśćcu) i triumfującego (w niebie):

„Dopóki Pan nie przyjdzie w majestacie swoim, a wraz z Nim wszyscy aniołowie, dopóki po zniszczeniu śmierci wszystko nie zostanie Mu poddane, jedni spośród Jego uczniów pielgrzymują na ziemi, inni, dokonawszy żywota, poddają się oczyszczeniu, jeszcze inni zażywają chwały (...)” (KKK 954).

„Nasza modlitwa za zmarłych nie tylko może im pomóc, lecz także sprawia, że staje się skuteczne ich wstawiennictwo za nami” (KKK 958).

- Kto należy do Kościoła pielgrzymującego?
- Kto przebywa w Kościele cierpiącym?
- Czym jest Kościół triumfujący?
- W jaki sposób pomagamy cierpiącym w czyśćcu?

Śmierć nie kończy ludzkiego życia i nie kończy więzi między ludźmi. Kościół tworzą zarówno żyjący na ziemi, jak i ci którzy osiągnęli zbawienie i przebywają w niebie oraz ci, którzy potrzebują jeszcze oczyszczenia. Wszyscy w Kościele żyjemy w łączności i wzajemnie sobie pomagamy. Zbawieni w niebie modlą się za nas pielgrzymujących na ziemi. My modlimy się za tych, którzy przebywają w czyśćcu. Pomiedzy niebem, czyśćcem, a ziemią następuje ciągła wymiana Bożych łask.

Kościółowi cierpiącemu pomagamy poprzez ofiarowanie modlitwy, Mszy Świętej, przyjęcie Komunii Świętej i nawiedzenie cmentarza.

Przychodząc do kościoła w uroczystość Wszystkich Świętych oraz w Dniu Zadusznym, możemy uzyskać odpust zupełny, czyli całkowite darowanie kar dla dusz w czyśćcu cierpiących.

W czasie nawiedzenia świątyni należy odmówić Ojcie nasz i Wierzę w Boga oraz wypełnić następujące warunki:

- brak jakiegokolwiek przywiązania do grzechu, nawet powszedniego,
- stan łaski uświęcającej czyli brak nieodpuszczonego grzechu ciężkiego lub spowiedź sakramentalna,
- przyjęcie Komunii Świętej,
- odmówienie dowolnej modlitwy w intencji, w której modli się Ojciec Święty.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3 i 4)

ZAKOŃCZENIE

Recytacja wiersza Joanny Kulmowej „W Zaduszki”

„Tu jest pamięć i tutaj świeczka.
Tutaj napis i kwiat pozostanie.
Ale zmarły gdzie indziej mieszka
na wieczne odpoczywanie.

Smutek to jest mrok po zmarłych tu,
ale dla nich są wysokie, jasne światy.
Zapal świeczkę.
Westchnij.
Pacierz zmów.
Odejdź pełen jasności skrzydlatej”.

– Do czego zachęcają nas słowa wiersza: *W Zaduszki*?

Należymy do Kościoła pielgrzymującego, jesteśmy w drodze do nieba... Powinniśmy pamiętać, że możemy pomóc tym, którzy przebywają w czyśćcu i pragną wejść do Królestwa niebieskiego.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co zrobię, aby pomóc cierpiącym w czyśćcu?
- Jak często modłę się za zmarłych?

„Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci na wieki wieków. Amen”.

PRACA DOMOWA

Wykonaj ilustrację do wiersza J. Kulmowej *W Zaduszki*.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Jezus siłą mą”.

(można odtworzyć nagranie z piosenką)

Ref. Jezus siłą mą, Jezus pieśnią mego życia.
Królem wiecznym On niepojęty w mocy swej.
Dziś znalazłem to, czego szukałem do dzisiaj.
Sam mi podał dłoń, bym zwyciężał w każdy dzień.

1. Jezus, daje nam zbawienie,
Jezus, daje pokój nam.
Jemu składam dziękczynienie,
chwałę serca mego dam.

Ref. Jezus siłą mą...

2. W Jego ranach uzdrowienie,
w Jego śmierci życia dar.
Jego krew to oczyszczenie,
Jego życie chwałą nam.

53. JEZUS MOIM KRÓLEM. UROCZYSTOŚĆ CHRYSTUSA KRÓLA WSZECHŚWIATA

Cel ogólny

Przedstawienie uroczystości Chrystusa Króla Wszechświata w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w uroczystości Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens, przesłanie i liturgię uroczystości Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata (B.2),
- podaje, kiedy obchodzimy uroczystość Chrystusa Króla,
- wymienia przymioty Chrystusa Króla.

Umiejętności

- ukazuje związek uroczystości Chrystusa Króla z prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- charakteryzuje królestwo Chrystusa Króla (B.2.1),
- omawia formy świętowania uroczystości Chrystusa Króla (B.2.3).

Postawy

- dowodzi prawd zawartych w Objawieniu Bożym (A.10.a),
- planuje udział we Mszy Świętej w Uroczystość Chrystusa Króla (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c),
- proponuje sposoby oddawania czci Jezusowi Królowi (A.10.d).

Metody

Stopniowe poznawanie obrazu, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, niedokończone zdanie, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, tekst rozważania papieża Franciszka, plansza (slajd) z tekstem – Mt 20,28, ilustracja przedstawiająca Chrystusa Króla zakryta planszą z naciętymi okienkami, plansza (slajd) – wykres roku liturgicznego, plansza z hasłem: JEZUS JEST MOIM KRÓLEM, GDY..., karty pracy – wycięte z czerwonego papieru serca, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Stopniowe odkrywanie obrazu.

Umieszczenie na tablicy ilustracji Chrystusa Króla zakrytego planszą z naciętymi okienkami.

Uczniowie stopniowo otwierają okienka i odgadują, co przedstawia ilustracja. Po odgadnięciu, następuje całkowite odsłonięcie ilustracji Chrystusa Króla.

- Jak wygląda Pan Jezus?
- O czym świadczy korona, berło i szata?

Jezus jest Królem, choć nigdy nie nosił pięknych szat, złotej korony czy berła. Jego tronem był krzyż, koroną ciernie, a berłem zwykła trzcina.

Papież Jan Paweł II w czasie II pielgrzymki do Ojczyzny powiedział:

„Tak więc w znaczeniu doczesnym Chrystus nie przyjął na swą głowę żadnej korony. Przyjął tylko koronę z cierni, którą wtłoczono na Jego głowę, aby ośmieszyć «króla żydowskiego». I z tą cierniową koroną na swej głowie Jezus z Nazaretu oddał duszę swoją w ręce Ojca na Kalwarii: ukrzyżowany Król” (*Przemówienie wygłoszone w czasie koronacji obrazów Matki Bożej, Częstochowa, 19 czerwca 1983 r.*).

Chrystusa Króla czcimy w ostatnią niedzielę roku liturgicznego. Uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata ustanowił papież Pius XI w 1925 r.

(można pokazać Uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata na wykresie roku liturgicznego)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Patrzałem w nocnych widzeniach:
a oto na obłokach nieba przybywa
jakby Syn Człowieczy.
Podchodzi do Przedwiecznego
i wprowadzają Go przed Niego.
Powierzono Mu panowanie,
chwałę i władzę królewską,
a służyły Mu wszystkie narody, ludy i języki.
Panowanie Jego jest wiecznym panowaniem,
które nie przeminie,
a Jego królestwo nie ulegnie zagładzie” (Dn 7,13-14).

„Łaska wam i pokój (...)
od Jezusa Chrystusa, (...)
Władcy królów ziemi.
Temu, który nas miłuje
i który przez swą krew uwolnił nas od naszych grzechów,
i uczynił nas królestwem (...),
Jemu chwała i moc na wieki wieków. Amen” (Ap 1,4a.5-6).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kim jest Syn Człowieczy?
- Jakie jest królestwo Chrystusa?
- Co uczynił dla nas Jezus Chrystus?
- Co należy się Chrystusowi?

Umieszczenie na tablicy tablicy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Syn Człowieczy (...) nie przyszedł, aby Mu służyło, lecz aby służyć i dać swoje życie na okup za wielu” (Mt 20,28).

– Co Pan Jezus powiedział o sobie?

– Jakim królem jest Jezus?

(cechy Chrystusa Króla można zapisać wokół ilustracji)

Jezus jest Królem Wszechświata, gdyż jest Synem Bożym i Odkupicielem ludzkości. Panuje od początku i Jego panowanie nie będzie miało końca. Jego królestwo oparte jest na miłości, panuje w nim radość, szczęście, sprawiedliwość i pokój. Jest Królem sprawiedliwym, wiernym i kochającym każdego człowieka. Królem, który uczy pokory, służenia i oddania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Papież Franciszek naucza:

„Jezus żąda od nas dzisiaj, byśmy pozwolili, żeby stał się naszym królem. Królem, który swoim słowem, swoim przykładem i swoim życiem złożonym w ofierze na krzyżu wybawił nas od śmierci, wskazuje drogę zagubionemu człowiekowi, daje nowe światło naszemu życiu (...)” *(Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, Watykan, 25 listopada 2018 r.)*.

– Do czego zachęca nas papież Franciszek?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

JEZUS JEST MOIM KRÓLEM, GDY...

Praca w grupach.

Podział uczniów na grupy. Każda grupa otrzymuje wycięte z czerwonego papieru serce, na którym zapisuje dalszy ciąg zdania z planszy: „Jezus jest moim Królem, gdy...”. Czas pracy: 5 minut.

Prezentacja pracy i umieszczenie papierowych serc wokół planszy.

Podsumowanie.

Jezus pragnie, by Jego królestwo rodziło się w sercu każdego człowieka i przez dobre uczynki rozpowszechniało się w całym świecie, aż do Jego powtórnego przyjścia na ziemię.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Uczestnicząc we Mszy Świętej w uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata uwielbimy Jezusa i oddamy Mu cześć jako Królowi królów.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co robię, aby Chrystus był Królem mojego serca?
- Jak troszczę się o rozwój Królestwa Bożego?

Śpiew: „Jesteś Królem”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

PRACA DOMOWA

Zaprojektuj znaczek pocztowy z wizerunkiem Chrystusa Króla.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.4)

MODLITWA

„Przykazanie miłości”.

54. CZEKAJCIE NA MNIE. ADWENT

Cel ogólny

Przedstawienie Adwentu w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z Adwentem, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji wydarzeń roku liturgicznego – Adwent.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens, przesłanie i liturgię Adwentu (B.2):
- przytacza fragmenty wystąpienia Jana Chrzciciela (A.8, A.10, B.2).

Umiejętności

- charakteryzuje Adwent w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- omawia liturgiczne formy Adwentu (B.2.3),
- objaśnia adwentowe zwyczaje i symbole,
- uzasadnia religijny wymiar okresu Adwentu (B.2.4).

Postawy

- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody roku liturgicznego (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- ufa Bogu i stara się żyć w gotowości na przyjście Chrystusa (A.8.e),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c).

Metody

Metoda słoneczka, rozmowa kierowana, czytanie tekstu biblijnego z podziałem na role, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, tekst luk, techniki multimedialne, śpiew, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, plansza z hasłem: OCZEKIWANIE, kartki samoprzylepne, karty pracy, prezentacja multimedialna – symbole i zwyczaje adwentowe, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Zdrowaś Maryjo”.

WPROWADZENIE

Metoda „słoneczko”.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

OCZEKIWANIE

Uczniowie na kartkach samoprzylepnych zapisują uczucia, które kojarzą się z oczekiwaniem. Następnie umieszczają je promieniście wokół planszy (slajdu).

Odczytanie skojarzeń.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.1)

Człowiek wielokrotnie na coś lub kogoś czeka. Uczucia, które mu towarzyszą sprawiają, że chce być gotowy – przygotowany na tę chwilę.

Kościół każdego roku przeżywa oczekiwanie na przyjście Pana w czasie Adwentu, który rozpoczyna Rok Liturgiczny. Słowo: „**adwent**” pochodzi z łacińskiego słowa: *adventus* i oznacza: „przyjście”. Obejmuje cztery niedziele przed Bożym Narodzeniem. W liturgii pierwsza niedziela Adwentu przypada na dni między 27 listopada, a 3 grudnia i kończy się w wigilię Bożego Narodzenia przed pierwszymi nieszpokami.

Przez cztery tygodnie słyszymy dwugłos oczekiwania: na przyjście Jezusa w pamiętce Bożego Narodzenia i Jego powtórne przyjście na świat. Liturgia Adwentu ukazuje Izajasza i Jana Chrzciciela. Pierwszy jest uosobieniem tęsknoty Starego Testamentu, drugi stoi na pograniczu między Starym a Nowym Przymierzem. Adwent wskazuje także Maryję, która jest wzorem oczekiwania na Zbawiciela.

ROZWINIĘCIE

Jan Chrzciciel – ostatni prorok przygotowywał ludzi na przyjście Mesjasza. Jego wskazówki są cenne także dla nas.

Uczniowie odczytują w ciszy tekst Pisma Świętego – Łk 3,2b-14.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego z podziałem na role: narrator, Jan Chrzciciel, tłumy, celnicy, żołnierze.

„(...) Przygotujcie drogę Panu,
prostujcie ścieżki dla Niego! (...)”

Pytały go tłumy: «Cóż więc mamy czynić?» On im odpowiadał: «Kto ma dwie suknie, niech się podzieli z tym, który nie ma; a kto ma żywność, niech tak samo czyni». Przyszli zaś także celnicy, żeby przyjąć chrzest, i rzekli do niego: «Nauczycielu, co mamy czynić?» On im powiedział: «Nie pobierajcie nic więcej ponad to, co wam wyznaczono». Pytali go też i żołnierze: «A my co mamy czynić?» On im odpowiedział: «Na nikim pieniędzy nie wymuszajcie i nikogo nie uciskajcie, lecz poprzestawajcie na waszym żołdzie» (Łk 3,4b.10-14).

Propozycja 1

Analiza tekstu biblijnego.

- Do czego nawoływał Jan Chrzciciel?
- Co znaczy prostować ścieżki dla Pana?
- O co ludzie pytali Jana?
- Jakie wskazówki dał ludziom prorok?

Propozycja 2

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują fragment tekstu Pisma Świętego – Łk 3,2b-14 i pytania do opracowania. Czas pracy 5 minut.

Grupa I

„(...) skierowane zostało słowo Boże do Jana, syna Zachariasza, na pustyni. Obchodził więc całą okolicę nad Jordanem i głosił chrzest nawrócenia dla odpuszczenia grzechów (...).”

- Do kogo Bóg skierował swoje słowo?
- Czego udzielał Jan Chrzciiciel nad Jordanem?
- Czym był chrzest nawrócenia?

Grupa II

„(...) napisane w księdze mów proroka Izajasza:

Głos wołającego na pustyni:

Przygotujcie drogę Panu,

prostujcie ścieżki dla Niego!

Każda dolina zostanie wypełniona,

każda góra i pagórek zrównane,

drogi kręte staną się prostymi,

a wyboiste drogami gładkimi!

I wszyscy ludzie ujrzą zbawienie Boże”.

- Na którego proroka powoływał się Jan?
- Co znaczy prostować ścieżki dla Pana?

Grupa III

„Mówił więc do tłumów, które wychodziły, żeby przyjąć chrzest od niego: «Plemię żmijowe, kto wam pokazał, jak uciec przed nadchodzącym gniewem? Wydadźcie więc godne owoce nawrócenia (...)»”.

- Do czego zachęcał ludzi Jan Chrzciiciel?
- Czym są godne owoce nawrócenia?

Grupa IV

„Pytały go tłumy: «Cóż więc mamy czynić?» On im odpowiadał: «Kto ma dwie suknie, niech się podzieli z tym, który nie ma; a kto ma żywność, niech tak samo czyni». Przyszli zaś także celnicy, żeby przyjąć chrzest, i rzekli do niego: «Nauczycielu, co mamy czynić?» On im powiedział: «Nie pobierajcie nic więcej ponad to, co wam wyznaczono». Pytali go też i żołnierze: «A my co mamy czynić?» On im odpowiedział: «Na nikim pieniędzy nie wymuszajcie i nikogo nie uciskajcie, lecz poprzestawajcie na waszym żołdzie»”.

- O co ludzie pytali Jana?
- Jakie wskazówki dał ludziom prorok?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

- Czego uczy nas Jan Chrzciciel?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Dla chrześcijan Adwent jest czasem radosnego oczekiwania, a także czasem nawrócenia i odnowy oraz dawania świadectwa.

Czytania ewangelijne z pierwszych niedziel Adwentu przybliżają nam prawdę o paruzji, czyli o powtórным przyjściu Chrystusa. Dlatego wzywają nas do czuwania, trwania w gotowości, by przyjście Jezusa nas nie zaskoczyło. Czytania z drugich niedziel Adwentu ukazują postać Jana Chrzciciela, wzywającego do nawrócenia – prostowania ścieżek naszego życia na spotkanie z Panem. Trzecia niedziela Adwentu znana jest jako niedziela radości (*gaudete* – radujcie się).

Jej radosny charakter, podkreśla różowa barwa szat liturgicznych, która zastępuje miejsce adwentowego fioletu. Warunkiem odczuwania radosnej bliskości Pana jest przemiana naszych serc. Zarówno w Starym jak i w Nowym Testamencie, serce jest miejscem, w którym człowiek spotyka Boga. Pragnienie czystego serca wyrażone poprzez czuwanie nad własnymi myślami i czynami pozwala z radością oczekiwać Pana. Czwarte niedziele Adwentu podkreślają wyjątkową rolę

Maryi w realizacji przyjścia Syna Bożego na ziemię. Wśród wszystkich uczniów Chrystusa Maryja jest pierwszą „czuwającą”. Dziś czuwa nad nami i wskazuje nam drogę do Jezusa.

Adwent ma bogatą symbolikę i zwyczaje.

Prezentacja multimedialna – symbole i zwyczaje adwentowe.

SYMBOLE I ZWYCZAJE ADWENTOWE:

- **Roraty** – to poranna Msza św. ku czci Najświętszej Maryi Panny.
- **Roratka** – to świeca, która symbolizuje Maryję, niosącą Chrystusa – Światłość. Zapalona świeca przypomina nam, że razem z Maryją mamy czuwać i oczekiwać na przyjście Syna Bożego.
- **Lampiony adwentowe** – światło jest symbolem Chrystusa, a także symbolem życia chrześcijanina, przypomina o gotowości spotkania z Jezusem. Lampiony adwentowe są dobrą ilustracją do przypowieści Jezusa o roztropnych pannach, które zabrały oliwę do naczyń i z płonącymi lampami oczekiwały na przyjście Oblubieńca.
- **Wieniec adwentowy** – światło, zieleń i okrąg – oznaczają wspólnotę, oczekującą w miłości i radości na przyjście Pana. W pierwszej niedzielę zapalamy jedną świecę, w drugą dwie, w trzecią trzy, a w czwartą wszystkie cztery palące się świece oznajmiają przyjście Jezusa, który jest Światłością.
- **Pusty żłóbek** – wzywa nas do szukania Jezusa, zarówno Tego z Ewangelii, jak i Tego, którego dzisiaj spotykamy w ludziach, szczególnie tych, którzy są w potrzebie.
- **Figura Matki Bożej** – zwyczaj ten polega na przyjmowaniu do naszych rodzin figury Matki Bożej z kościoła po roratach. Rodzina w znaku figury zaprasza najczęściej na jedną dobę Maryję do swego domu.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Celebrując co roku liturgię Adwentu, Kościół aktualizuje to oczekiwanie Mesjasza; uczestnicząc w długim przygotowaniu pierwszego przyjścia Zbawiciela, wierni odnawiają gorące pragnienie Jego drugiego Przyjścia (...)” (KKK 524).

- Co Kościół aktualizuje w czasie Adwentu?
- Jakie pragnienie odnawiają wierni podczas Adwentu?

Adwent ma podwójne zadanie: przygotowuje nas do uroczystości Świąt Bożego Narodzenia, a także przygotowuje na drugie przyjście Jezusa Chrystusa w Dniu Sądu Ostatecznego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.3)

Ojciec Święty Jan Paweł II poucza, jak należy czuwać.

„Co to znaczy: «czuwać»?

To znaczy, że staram się być człowiekiem sumienia. Że tego sumienia nie zagłuszam i nie zniekształcam. Nazywam po imieniu dobro i zło, a nie zamazuję. Wypracowuję w sobie dobro, a ze zła staram się poprawiać, przewycięzać je w sobie. To taka bardzo podstawowa sprawa, której nigdy nie można pomniejszać, zepchnąć na dalszy plan (...) Czuwam – to znaczy dalej: dostrzegam drugiego (...) Czuwam – to znaczy miłość bliźniego – to znaczy: podstawowa między ludzka solidarność.

Jesteśmy wezwani do postawy czuwania, czyli życia zgodnego z własnym sumieniem” (*Przemówienie wygłoszone podczas czuwania maryjnego na Jasnej Górze, Częstochowa, 14 sierpnia 1991 r.*).

- Co znaczy czuwać według Jana Pawła II?

ZAKOŃCZENIE

Śpiew: „Czekam”¹.

(można odtworzyć nagranie z piosenką – <https://youtu.be/2tb8ld-1SEM4>)



¹ Tekst, akordy, nuty, wersja instrumentalna, wersja wokalna piosenki: *Czekam* dostępne pod adresem: <https://www.malygosc.pl/doc/5966224.Piosenka-roratnia-Czekam>

W Adwencie czekamy na Pana Jezusa i uświadamiamy sobie, że trzeba się na chwilę zatrzymać i zastanowić, co zrobić, by ścieżki naszego życia stały się proste. Pomocą mogą być rekolekcje adwentowe w parafii, spowiedź święta, udział w roratach, lektura Pisma Świętego, modlitwa.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Czym jest dla mnie czas Adwentu?
- Co zrobię, by tegoroczne przeżywanie Adwentu zaowocowało pogłębieniem mojej wiary?

„Akt wiary”.

PRACA DOMOWA

Narysuj i opisz jeden z symboli adwentowych.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Czekam”.
(można odtworzyć nagranie z piosenką)

55. BÓG ZAMIESZKAŁ WŚRÓD NAS. BOŻE NARODZENIE

Cel główny

Przedstawienie Bożego Narodzenia w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji uroczystości Bożego Narodzenia.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, kiedy Kościół obchodzi Boże Narodzenie (B.2),
- wyjaśnia przesłanie uroczystości Narodzenia Pańskiego (B.2),
- wylicza okoliczności związane z narodzeniem Jezusa.

Umiejętności

- charakteryzuje uroczystość Bożego Narodzenia w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- zestawia wydarzenia biblijne – narodzenie Pana Jezusa ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- omawia formy świętowania Bożego Narodzenia (B.2.3).

Postawy

- stara się poznawać Boże Objawienie (A.10.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje bożonarodzeniowe (A.10.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d),
- angażuje się w obchody uroczystości Bożego Narodzenia (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- jednoczy się z nowonarodzonym Chrystusem (B.2.c).

Metody

Rozmowa kierowana, ekspozycja, uroczyste odczytanie tekstu biblijnego, analiza tekstu biblijnego, niedokończone zdania, analiza tekstu źródłowego, techniki multimedialne, pogadanka, recytacja, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, tekst przemówienia papieża Franciszka, nagranie z pastorałką, świeca, ilustracja przedstawiająca Narodzenie Pana Jezusa, prezentacja multimedialna – tradycje i zwyczaje bożonarodzeniowe, J. Twardowski, *Dlaczego jest Święto Bożego Narodzenia?*.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

*Wysłuchanie i analiza pastorałki: „Maleńki Jezu”
(odtworzenie nagrania z pastorałką)*

Maleńki Jezu, przychodzisz zbawić świat,
bo na nim ciągle tak wiele jeszcze zła.

Ref. Maleńki Jezu zostań tu.
Zamieszkaj w każdym z nas.
Niech w naszych sercach żyje Bóg.
Na zawsze w każdy czas.

Maleńki Jezu, w Betlejem rodzisz się,
by wszystkim ludziom otworzyć serce swe

Ref. Maleńki Jezu zostań tu...

Maleńki Jezu, przychodzisz do nas, bo
dobrym uczynkiem Ty pragniesz zwalczyć zło.

Ref. Maleńki Jezu zostań tu...

– Dlaczego Bóg zesłał na ziemię swego Syna?

Każdego roku – 25 grudnia przeżywamy święta Bożego Narodzenia. Wspominamy wielkie wydarzenie – przyjście na świat Syna Bożego – Zbawiciela świata.

ROZWINIĘCIE

W wigilię – przeddzień Bożego Narodzenia wsłuchujemy się w słowa Ewangelii św. Łukasza.

Uroczyste odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„W owym czasie wyszło rozporządzenie Cezara Augusta, żeby przeprowadzić spis ludności w całym państwie. Pierwszy ten spis odbył się wówczas, gdy wielkorządcą Syrii był Kwiryniusz. Wybierali się więc wszyscy, aby się dać zapisać, każdy do swego miasta. Udał się także Józef z Galilei, z miasta Nazaret, do Judei, do miasta Dawidowego, zwanego Betlejem, ponieważ pochodził z domu i rodu Dawida, żeby się dać zapisać z poślubioną sobie Maryją, która była brzemienna. Kiedy tam przebywali, nadszedł dla Maryi czas rozwiązania. Porodziła swego pierworodnego Syna, owinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, gdyż nie było dla nich miejsca w gospodzie.

W tej samej okolicy przebywali w polu pasterze i trzymali straż nocną nad swoją trzodą. Naraz stanął przy nich anioł pański i chwiała Pańska zewsząd ich oświeciła, tak że bardzo się przestraszyli. Lecz anioł rzekł do nich: «Nie bójcie się! Oto zwiastuję wam radość wielką, która będzie udziałem całego narodu: dziś w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz, Pan. A to będzie znakiem dla was: znajdziecie Niemowlę, owinięte w pieluszki i leżące w żłobie». I nagle przyłączyło się do anioła mnóstwo zastępów niebieskich, które wielbiły Boga słowami:

«Chwała Bogu na wysokościach,
a na ziemi pokój
ludziom Jego upodobania» (Łk 2,1-14).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej narodziny Jezusa.

Analiza tekstu biblijnego.

- Dlaczego Józef i Maryja udali się do Betlejem?
- Gdzie Maryja położyła nowonarodzonego Syna?
- Co anioł oznajmił pasterzom?
- Jakimi słowami aniołowie wielbili Boga?

Maryja i Józef mieszkali w Nazarecie, ale kiedy Cezar August wydał rozporządzenie o spisie ludności, przybyli do Betlejem. Tam, w ubogiej stajence narodził się Boży Syn. Przyszedł na świat, aby odkupić ludzkość i przywrócić przyjaźń z Bogiem.

Jako pierwsi do stajenki przybyli pasterze i na pamiątkę tego wydarzenia odprawiana jest z 24 na 25 grudnia Pasterka – pierwsza Msza Święta w Boże Narodzenie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza:

„Jezus narodził się w nędznej stajni, w ubogiej rodzinie; prości pasterze są pierwszymi świadkami tego wydarzenia. Właśnie w tym ubóstwie objawia się chwała nieba. Kościół nie przestaje opiewać chwały tej nocy:

Dzisiaj Dziewica wydaje na świat Wiecznego,
A ziemia użycza groty Niedostępnemu.
Wysławiają Go aniołowie i pasterze,
Zbliżają się mędrcy, idąc za gwiazdą,
Ponieważ narodziłeś się dla nas,
Małe Dzieciątko, wieczny Boże!” (KKK 525).

- Gdzie urodził się Jezus?
- Kto jest świadkiem tego wydarzenia?
- W czym objawia się chwała nieba?
- Dla kogo narodził się Boży Syn?

Papież Franciszek powiedział:

„Boże Narodzenie jest świętem Miłości wcielonej, miłości narodzonej dla nas w Jezusie Chrystusie. Jezus Chrystus jest światłem ludzi, które świeci w ciemności, nadając sens ludzkiemu życiu i całej historii” (*Przemówienie wydłoszone w czasie audiencji generalnej, Watykan, 23 grudnia 2020 r.*).

– Kim jest Jezus Chrystus dla ludzi?

Święta Bożego Narodzenia mają bogatą tradycję i zwyczaje. Ich pielęgnowanie ma służyć uczczeniu Bożego Syna.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.2)

Prezentacja multimedialna – tradycje i zwyczaje bożonarodzeniowe.

Pogadanka.

– Jakie są zwyczaje i tradycje bożonarodzeniowe?

– Dlaczego powinniśmy pielęgnować zwyczaje i tradycje bożonarodzeniowe?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Odczytanie wiersza ks. Jana Twardowskiego, „Dlaczego jest Święto Bożego Narodzenia?”.

„Dlaczego jest Święto Bożego Narodzenia?

Dlaczego wpatrujemy się w gwiazdę na niebie?

Dlaczego śpiewamy kolędy?

Dlatego, żeby uczyć się miłości od Pana Jezusa.

Dlatego, żeby podawać sobie ręce.

Dlatego, żeby się uśmiechać do siebie.

Dlatego, żeby sobie przebaczać”.

– Do czego zachęcają nas słowa wiersza?

Uroczystość Bożego Narodzenia przypomina nam, jak wielką miłością zostaliśmy obdarzeni. Bóg do nas przyszedł. Kiedy gromadzimy się wokół ołtarza na Eucharystii, Jezus jest obecny wśród nas i dokonuje dzieła naszego zbawienia.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Czym jest dla mnie Boże Narodzenie?
- Jak świętuję narodziny Jezusa?
- W jaki sposób pielęgnuję tradycje bożonarodzeniowe?

Podziękujmy Bogu, za dar Jezusa Chrystusa – naszego Zbawiciela.

„Akt miłości”.

PRACA DOMOWA

Wykonaj rysunek szopki bożonarodzeniowej.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw.4)

MODLITWA

Śpiew: „Wśród nocnej ciszy”

lub

śpiew: „Maleńki Jezu”.

56. UROCZYSTOŚCI I ŚWIĘTA OKRESU BOŻEGO NARODZENIA

Cel ogólny

Przedstawienie uroczystości i święta Okresu Bożego Narodzenia w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji Okresu Bożego Narodzenia.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens, przesłanie i liturgię Okresu Narodzenia Pańskiego (świętych Młodzianków, Świętej Rodziny, Objawienia Pańskiego, Chrztu Pańskiego) (A.10, B.2).

Umiejętności

- charakteryzuje uroczystości i święta Okresu Bożego Narodzenia (B.2.1),
- ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- omawia liturgiczne formy świętowania okresu Bożego Narodzenia (B.2.3).

Postawy

- wierzy w prawdy zawarte w Objawieniu Bożym (A.10.a),
- stara się poznawać Boże Objawienie (A.10.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody roku liturgicznego (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c).

Metody

Śpiew, pogadanka, niedokończone zdanie, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Exemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT, karty pracy, tekst *Listu Episkopatu Polski do wiernych z dnia 23 października 1968 r.*, tekst wypowiedzi św. Augustyna, prezentacja multimedialna – ilustracje wybranych wydarzeń biblijnych wraz z opisem świąt/uroczystości obchodzonych na pamiątkę tych wydarzeń, plansza (slajd) z tekstem – Ps 43,4, nagrania z kolędami.

MODLITWA

Śpiew: „Przybieżeli do Betlejem pasterze”.
(odtworzenie nagrania z kolędą)

WPROWADZENIE

Pogadanka.

- Kiedy obchodziliśmy uroczystość Narodzenia Pańskiego?
- Dlaczego Syn Boży przyszedł na świat?
- Jak długo w Kościele trwa okres Bożego Narodzenia?

Czas Bożego Narodzenia jest szczególny. Oczekujemy go z radością w czasie Adwentu i chcemy, aby trwał jak najdłużej.

W Kościele okres Bożego Narodzenia – trwa od I nieszporów uroczystości Narodzenia Pańskiego, czyli od Mszy Świętej odprawianej 24 grudnia w godzinach wieczornych, do niedzieli Chrztu Pańskiego.

O tym wyjątkowym okresie w roku liturgicznym będziemy rozmawiać na dzisiejszej katechezie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje tekst Pisma Świętego oraz tekst źródłowy. Uczniowie przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 7 minut.

Grupa I

„Gdy oni [mędrcy], oto anioł Pański ukazał się Józefowi we śnie i rzekł: «Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i uchodź do Egiptu; pozostań tam, aż ci powiem; bo Herod będzie szukał Dziecięcia, aby Je zgładzić». On wstał, wziął w nocy Dziecię i Jego Matkę i udał się do Egiptu; tam pozostał aż do śmierci Heroda. Tak miało się spełnić słowo, które Pan powiedział przez Proroka: «Z Egiptu wezwałem Syna mego».

Wtedy Herod widząc, że go Mędrcy zawiedli, wpadł w straszny gniew. Posłał oprawców do Betlejem i całej okolicy i kazał pozabić wszystkich chłopców w wieku do lat dwóch, stosownie do czasu, o którym się dowiedział od Mędrców.

Wtedy spełniły się słowa proroka Jeremiasza:

«Krzyk usłyszano w Rama,
płacz i jęk wielki.

Rachel opłakuje swe dzieci
i nie chce utulić się w żalu,
bo ich już nie ma»” (Mt 2,13-18).

– O jakim wydarzeniu mówi tekst Pisma Świętego?

„Niemowlęta, które bezbożność Heroda oderwała od piersi matek, słusznie zostały nazwane męczeńskimi kwiatami. Są to pierwsze pąki Kościoła, rozwinięte wśród niewiary, zaś przedwcześnie zważone mroźną zawiścią prześladowania” (św. Augustyn).

– Jak św. Augustyn nazywa stracone przez Heroda niemowlęta?

Grupa II

„Gdy oni [mędrcy], oto anioł Pański ukazał się Józefowi we śnie i rzekł: «Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i uchodź do Egiptu; pozostań tam, aż ci powiem; bo Herod będzie szukał Dziecięcia, aby Je zgładzić». On wstał, wziął w nocy Dziecię i Jego Matkę i udał się do Egiptu;

tam pozostał aż do śmierci Heroda. Tak miało się spełnić słowo, które Pan powiedział przez Proroka: «Z Egiptu wezwałem Syna mego». (...)

A gdy Herod umarł, oto Józefowi w Egipcie ukazał się anioł Pański we śnie i rzekł: «Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i idź do ziemi Izraela, bo już umarli ci, którzy czyhali na życie Dziecięcia». On więc wstał, wziął Dziecię i Jego Matkę i wrócił do ziemi Izraela. Lecz gdy posłyszał, że w Judei panuje Archelaus w miejsce ojca swego, Heroda, bał się tam iść. Otrzymaawszy zaś we śnie nakaz, udał się w stronę Galilei. Przybył do miasta, zwanego Nazaret, i tam osiadł. Tak miało się spełnić słowo Proroków: «Nazwany będzie Nazarejczykiem» (Mt 2,13-15.19-23).

– O jakim wydarzeniu mówi tekst Pisma Świętego?

„Dziś ma miejsce święto przedziwne; nie święto Pańskie ani Matki Najświętszej, ani jednego ze świętych, ale święto Rodziny. O niej teraz usłyszymy w tekstach Mszy świętej, o niej dziś mówi cała liturgia Kościoła. Jest to święto Najświętszej Rodziny – ale jednocześnie święto każdej rodziny. Bo słowo «rodzina» jest imieniem wspólnym Najświętszej Rodziny z Nazaretu i każdej rodziny. Każda też rodzina podobnie jak Rodzina Nazaretańska jest pomysłem Ojca niebieskiego i do każdej zaprosił się na stałe Syn Boży. Każda rodzina pochodzi od Boga i do Boga prowadzi” (*List Episkopatu Polski do wiernych z dnia 23 października 1968 r.*).

– Kogo wspomina liturgia w święto Świętej Rodziny?

Grupa III

„Gdy zaś Jezus narodził się w Betlejem w Judei za panowania króla Heroda, oto mędrcy ze Wschodu przybyli do Jerozolimy i pytali: «Gdzie jest nowo narodzony Król żydowski? Ujrzeliśmy bowiem Jego gwiazdę na Wschodzie i przybyliśmy oddać Mu pokłon». Skoro to usłyszał król Herod, przeraził się, a z nim cała Jerozolima. Zebrał więc wszystkich arcykapłanów i uczonych ludu i wypytywał ich, gdzie ma się narodzić Mesjasz. Ci mu odpowiedzieli: «W Betlejem judzkim, bo tak zostało napisane przez Proroka:

A ty, Betlejem, ziemio Judy,
nie jesteś zgola najlichsze spośród głównych miast Judy,
albowiem z ciebie wyjdzie władca,
który będzie pasterzem ludu mego, Izraela».

Wtedy Herod przywołał potajemnie mędrców i wywiedział się od nich dokładnie o czas ukazania się gwiazdy. A kierując ich do Betlejem, rzekł: «Udajcie się tam i zapytajcie starannie o dziecko, a gdy je znajdziecie, donieście mi, abym i ja mógł pójść i oddać Mu pokłon». Oni zaś, wysłuchawszy króla, ruszyli w drogę. A oto gwiazda, którą widzieli na Wschodzie, postępowała przed nimi, aż przysłała i zatrzymała się nad miejscem, gdzie było Dziecię. Gdy ujrzeli gwiazdę, bardzo się uradowali. Weszli do domu i zobaczyli Dziecię z Matką Jego, Maryją; padli na twarz i oddali Mu pokłon. I otworzywszy swe skarby, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirrę. A otrzymawszy we śnie nakaz, żeby nie wracali do Heroda, inną drogą udali się z powrotem do swojego kraju” (Mt 2,1-12).

– O jakim wydarzeniu mówi tekst Pisma Świętego?

„Objawienie jest ukazaniem się Jezusa jako Mesjasza Izraela, Syna Bożego i Zbawiciela świata” (KKK 528).

– Kogo Mędrcy uznali w Dzieciątku Jezus?

Grupa IV

„[Jan Chrzciciel] tak głosił: «Idzie za mną mocniejszy ode mnie, a ja nie jestem godzien, aby schyliwszy się, rozwiązać rzemyk u Jego sandałów. Ja chrzcilem was wodą, On zaś chrzącić was będzie duchem Świętym».

W owym czasie przyszedł Jezus z Nazaretu w Galilei i przyjął od Jana chrzest w Jordanie. W chwili gdy wychodził z wody, ujrzał rozwierające się niebo i ducha jak gołębicę zstępującego na Niego. A z nieba odezwał się głos: «Ty jesteś moim Synem umiłowanym, w Tobie mam upodobanie»” (Mk 1,7-11).

– O jakim wydarzeniu mówi tekst Pisma Świętego?

„Chrzest oznacza zanurzenie. W swoim chrzcie Jezus zanurzył się w dzieje grzechu całej ludzkości. Ustanowił przez to znak. Aby zbawić nas od naszych grzechów, pewnego dnia zanurzy się w śmierć, ale dzięki mocy swojego Ojca zostanie wskrzeszony do życia” (YOUCAT 87).

– Co zapowiada chrzest Jezusa?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Prezentacja multimedialna – ilustracje do omawianych wydarzeń wraz z opisem święta/uroczystości obchodzonego na pamiątkę tego wydarzenia.

1. Ilustracja przedstawiająca matki opłakujące swe dzieci

28 grudnia Kościół obchodzi święto Młodzianków, czyli dzieci betlejemskich pomordowanych na rozkaz Heroda. Choć jeszcze nie były tego nieświadome, zostały męczennikami, bo oddały życie, by Syn Boży mógł żyć. Tradycja podaje, że w ten sposób zamiast chrztu z wody, otrzymały chrzest krwi. Kult Młodzianków rozpoczął się już w II wieku.

Święto to uwypukla tajemnicę cierpienia niewinnych dzieci. Zaprasza do refleksji nad problemem cierpienia, głodu, porzucania, sieroctwa społecznego współczesnych dzieci, a także śmierci nienarodzonych.

W tym dniu w wielu kościołach ma miejsce obrzęd błogosławienia małych dzieci.

Rzeź niewiniątek jest tematem często wykorzystywanym w sztuce. Dzieła takie stworzyli m.in. Rubens, Dürer, Brueghel, Poussin.

2. Ilustracja Świętej Rodziny

W pierwszą niedzielę po Bożym Narodzeniu Kościół katolicki obchodzi niedzielę Świętej Rodziny. Święto zaczęto obchodzić w różnych krajach począwszy od XVIII wieku a zatwierdził je papież Leon XIII. Natomiast decyzją papieża Benedykta XV zaczęto je obchodzić w całym Kościele.

Teksty liturgiczne na święto Najświętszej Rodziny i czytania akcentują biblijne sceny, w których występuje rodzina. Teksty Pisma Świętego podkreślają równocześnie obowiązki członków rodziny.

Święto zachęca nas do naśladowania Najświętszej Rodziny we wzajemnej miłości, poszanowaniu, miłosierdziu i pobożności.

3. Ilustracja pokłonu Trzech Mędrców.

6 stycznia Kościół katolicki obchodzi uroczystość Objawienia Pańskiego zwane popularnie Świętem Trzech Króli. Jest to jedno z najstarszych świąt w chrześcijaństwie.

Dzień Trzech Króli jest świętem Objawienia Boga światu. Był on obchodzony już w III wieku na pamiątkę hołdu złożonego przez Mędrców ze Wschodu Dzieciątku Jezus.

W Kościele katolickim Uroczystość Objawienia Pańskiego jest dniem świątecznym nakazanym. Oznacza to, że wierni są zobowiązani w tym dniu uczestniczyć we Mszy Świętej oraz powstrzymać się od prac niekoniecznych.

W Kościele tego dnia święci się wodę, kadzidło i kredę. Napis: „K + M + B + *bieżący rok*” lub „C + M + B + *bieżący rok*” jest interpretowany następująco:

Kacper, Melchior, Baltazar (imiona mędrców)

lub

Christus manisionem benedicat (Niech Chrystus mieszkanie błogosławi).

W Uroczystość Objawienia Pańskiego organizowane są Orszaki Trzech Króli.

4. Ilustracja przedstawiająca chrzest Pana Jezusa.

W pierwszą niedzielę po uroczystości Objawienia Pańskiego (Trzech Króli) obchodzimy Święto Chrztu Pańskiego.

Wspominamy chrzest Jezusa, który objawił się jako prawdziwy Mesjasz. Misja Chrystusa została potwierdzona z nieba. Bóg Ojciec, dał Mu świadectwo, że jest Synem Bożym i ma prawo przemawiać w Jego imieniu. Nad Jordanem Jezus rozpoczął działalność publiczną.

Święto zostało wprowadzone przez papieża Piusa XII w 1955 r. pod nazwą wspomnienie Chrztu Pana Jezusa, na 13 stycznia. Reforma Soboru Watykańskiego II (1969) – przeniosła je na niedzielę po Objawieniu Pańskim.

Niedziela Chrztu Pańskiego przypomina nam nasz chrzest. Jako dzieci Boże nie jesteśmy już w niewoli zła i grzechu pierworodnego. Zostaliśmy włączeni w rodzinę Kościoła, rodzinę Bożą.

Święto Chrztu Pańskiego kończy okres Bożego Narodzenia, choć w polskiej tradycji jeszcze do 2 lutego śpiewa się kolędy i nie rozbiera się szopki.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

Święta i uroczystości Okresu Bożego Narodzenia pomagają nam zgłębiać wydarzenia, które miały miejsce w ziemskim życiu Chrystusa oraz niosą ze sobą bardzo ważne przesłania odnoszące się do naszego chrześcijańskiego życia.

W Katechizmie Kościoła Katolickiego dla młodych YOUCAT czytamy:

„Nasze ziemskie liturgie powinny być świętami pełnymi piękna i siły: świętami Ojca, który nas stworzył. (...) Powinny być świętami Syna, który nas odkupił. Dlatego cieszymy się z naszego wyzwolenia, oddychamy słuchanym słowem, pokrzepiamy się pokarmem eucharystycznym. Powinny być świętami Ducha Świętego, który w nas żyje” (YOUCAT 170).

- Co powinien zrobić chrześcijanin, aby owocnie przeżywać liturgię Okresu Bożego Narodzenia?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.3)

Autorefleksja.

Nasz aktywny udział w liturgii świąt i uroczystości Okresu Bożego Narodzenia oraz pielęgnowanie tradycji ma duży wpływ na rozwój naszej wiary, nadziei i miłości.

Pomyślmy:

- Jaki jest mój udział w liturgii świąt okresu Bożego Narodzenia?
- Co mogę zrobić, aby pogłębiać swoją wiarę?

Modlitwa słowami psalmu – Ps 43,4.

(umieszczenie na tablicy planszy [lub pokaz slajdu] z tekstem – Ps 43,4)

„(...) przystąpię do ołtarza Bożego,
do Boga, który jest moim weselem.
Radośnie będę Cię chwalił (...),
Boże, mój Boże!” (Ps 43,4).

W DOMU

Napisz, do czego zachęcają nas słowa psalmu:

„(...) przystąpię do ołtarza Bożego,
do Boga, który jest moim weselem.
Radośnie będę Cię chwalił (...),
Boże, mój Boże!” (Ps 43,4).
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Pójdźmy wszyscy do stajenki”.
(odtworzenie nagrania z kolędą)

57. ZACZYNAM OD NOWA. WIELKI POST

Cel ogólny

Przedstawienie Wielkiego Postu w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji Wielkiego Postu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest okres Wielkiego Postu (B.2),
- wymienia praktyki Wielkiego Postu.

Umiejętności

- charakteryzuje Wielki Post w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- omawia formy celebracji Wielkiego Postu (B.2.3),
- uzasadnia religijny wymiar okresu Wielkiego Postu (B.2.4),
- omawia praktyki ascetyczne w Kościele (B.2.6).

Postawy

- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne związane z okresem Wielkiego Postu (A.10.c),
- angażuje się w obchody Wielkiego Postu (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c).

Metody

Metoda „słoneczko”, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, praca w grupie, ekspozycja, zdania niedokończone, tekst luk, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, zadania interaktywne, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, plansza (slajd) z hasłem: WIELKI POST, kartki samoprzylepne, karty pracy, ilustracja przedstawiająca ukrzyżowanego Jezusa, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Metoda „słoneczko”.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

WIELKI POST

– Co kojarzy się z hasłem: „Wielki Post”?

Uczniowie na kartkach samoprzylepnych zapisują swoje skojarzenia i umieszczają promieniście wokół planszy.

Prezentacja pracy uczniów.

Podsumowanie.

ROZWINIĘCIE

Analiza tekstu biblijnego – praca w grupach

Dzielimy klasę na kilka grup. Każda grupa otrzymuje tekst Pisma Świętego. Na jego podstawie wyszukuje informacje dotyczące znaczenia postu i jego wartości. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Oto dla was ustawa wieczysta: Dziesiątego dnia siódmego miesiąca będziecie pościć. Nie będziecie wykonywać żadnej pracy, ani tubylec, ani przybysz, który osiedlił się wśród was. Bo tego dnia będzie za was dokonywane przebłaganie, aby oczyścić was od wszystkich grzechów. przed Panem będziecie oczyszczeni. Będzie to dla was

święty szabat odpoczynku. Będziecie w tym dniu pościć. (...) Będzie to dla was ustawa wieczysta, ażeby raz w roku dokonywano przeblągania za wszystkie grzechy Izraelitów” (Kpł 16,29-31b.34a).

Grupa II

„I był tam [Mojżesz] u Pana czterdzieści dni i czterdzieści nocy, i nie jadł chleba, i nie pił wody. I napisał na tablicach słowa przymierza – Dziesięć Słów” (Wj 34,28).

Grupa III

„Zwróciłem więc twarz do Pana Boga, oddając się modlitwie i błaganiu w postach, pokucie i popiele” (Dn 9,3).

Grupa IV

„Wzięli potem ich kości i pogrzebali pod tamaryszkiem w Jabesz. Pościli potem przez siedem dni” (1Sm 31,13).

„Dawid błagał Boga za chłopcem i zachowywał surowy post, a wróciwszy do siebie, całą noc leżał na ziemi. Dostojnicy jego domu, podszedłszy do niego, chcieli podźwignąć go z ziemi: bronił się jednak; w ogóle z nimi nie jadał” (2Sm 12,16-17).

Grupa V

„Oni zaś rzekli do Niego: «Uczniowie Jana dużo poszczą i modły odprowadzają, tak samo uczniowie faryzeuszów; Twój zaś jedzą i piją». Jezus rzekł do nich: «Czy możecie goście weselnych nakłonić do postu, dopóki pan młody jest z nimi? Lecz przyjdzie czas, kiedy zabiorą im pana młodego, i wtedy, w owe dni, będą pościli»” (Łk 5,33-35).

Grupa VI

„Kiedy pościecie, nie bądźcie posępni jak obłudnicy. Przybierają oni wygląd ponury, aby pokazać ludziom, że poszczą. Zaprawdę, powiadam wam: już odebrali swoją nagrodę. Ty zaś, gdy pościsz, namaść sobie głowę i umyj twarz, aby nie ludziom pokazać, że pościsz, ale Ojcu twemu, który jest w ukryciu. A Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odda tobie” (Mt 6,16-18).

Grupa VII

„Ten zaś rodzaj złych duchów można wyrzucić tylko modlitwą i postem” (Mt 17,21).

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Post w niektórych sytuacjach łączony był z określoną intencją, np. przebłaganie Boga za popełnione grzechy, wyblaganie łaski u Boga, czy przygotowanie się na spotkanie z Bogiem. Jezus zwraca uwagę na wewnętrzną, duchową wartość postu przed Bogiem.

Podejmowane przez nas wyrzeczenia mają charakter dobrowolny.

Ekspozycja i omówienie ilustracji przedstawiającej Jezusa na krzyżu

Śmierć Pana Jezusa na krzyżu była wyrazem posłuszeństwa względem Ojca. Pan Jezus jest dla wierzących wzorem miłości do Boga i człowieka. Pobożne przeżywanie Wielkiego Postu pozwala na duchowe jednoczenie się ze Zbawicielem i okazanie Mu wdzięczności za dary wysłużone na krzyżu.

– Jaką wartość nadprzyrodzoną niesie ze sobą praktyka postna?

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Serce człowieka jest ociężałe i zatwardziałe. Trzeba, by Bóg dał człowiekowi serce nowe. Nawrócenie jest najpierw dziełem łaski Boga, który sprawia, że nasze serca wracają do Niego. Bóg daje nam siłę zaczynania od nowa. Odkrywając wielkość miłości Boga, nasze serce zostaje wstrząśnięte grozą i ciężarem grzechu; zaczyna obawiać się, by nie obrazić Boga grzechem i nie oddalić się od Niego. Serce ludzkie nawraca się, patrząc na Tego, którego zraniły nasze grzechy” (KKK 1432).

– Czym jest nawrócenie?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3, 4)

ZAKOŃCZENIE

Bóg daje nam siłę zaczynania od nowa, nawracania się, odkrywania wielkiej miłości do człowieka. Doskonałą okazją do tego są: nabożeństwa wielkopostne – Droga krzyżowa i Gorzkie żale, a także rekolekcje wielkopostne.

Autorefleksja.

Pomyśl:

- Jak przepraszam Boga za popełnione grzechy?
- Jak często dziękuję Panu Jezusowi za to, że oddał za mnie życie?
- Jak odnoszę się do bliźnich?

W miarę możliwości można przeprowadzić quiz z pytaniami o Wielkim Poście z wykorzystaniem aplikacji: „LearningApps.org” (<https://learningapps.org/1365574>).



PRACA DOMOWA

Zilustruj hasło: WIELKI POST – ZACZYNAM OD NOWA.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Ciągłe zaczynam od nowa”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

58. ŚPIEWAJMY PANU: HOSANNA!

NIEDZIELA PALMOWA

Cel ogólny

Przedstawienie sensu, przesłania i liturgii Niedzieli Palmowej.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w Niedzieli Palmowej.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie Niedzieli Palmowej (B.2),
- określa przebieg liturgii Niedzieli Palmowej (A.10).

Umiejętności

- charakteryzuje Niedzielę Palmową (B.2.1),
- opowiada o wjeździe Pana Jezusa do Jerozolimy (A.10.5),
- zestawia wydarzenie biblijne ze zwyczajami Niedzieli Palmowej (A.10.6).

Postawy

- stara się poznawać Boże Objawienie (A.10.b),
- wierzy w prawdy zawarte w Objawieniu Bożym (A.10.a),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody roku liturgicznego (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b).

Metody

Quiz, rozmowa kierowana, odczytanie tekstu biblijnego z podziałem na role, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, niedokończone zdanie, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, tekst orędzia papieża Jana Pawła II, ruletka z pytaniami do quizu, plansza (slajd) – liturgia niedzieli Męki Pańskiej, plansza (slajd) – tradycje związane z Niedzielą Palmową, ilustracja przedstawiająca wjazd Pana Jezusa do Jerozolimy, palma, kartki z literami: Z, B, A, W, N, A, S, nagranie procesji z palmami, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Quiz – Ruletka z pytaniami o Wielkim Poście (przygotowana przez katechetę).

Uczniowie losują pytanie i udzielają na nie odpowiedzi.

ROZWINIĘCIE

Chrystus wielokrotnie zapowiadał swoją mękę i śmierć krzyżową. Apostołom trudno było jednak uwierzyć. Jeszcze mniej rozumieli te zapowiedzi, widząc jak radośnie witano Jezusa podczas Jego wjazdu do Jerozolimy, kilka dni przed Świętem Paschy.

Wydarzenie to przeżywamy w ostatnią niedzielę Wielkiego Postu – Niedzielę Męki Pańskiej, która wprowadza bezpośrednio w przeżywanie Wielkiego Tygodnia. Liturgia tej niedzieli z jednej strony akcentuje królewski triumf Chrystusa, z drugiej przypomina Jego mękę i śmierć. Uświadamia też, że nasz Zbawiciel króluje z krzyża. Królowanie i cierpienie wyraża czerwony kolor szat liturgicznych.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego z podziałem na role.

„Gdy [Jezus] przyszedł w pobliże Betfage i Betanii, do góry zwanej Oliwną, wysłał dwóch spośród uczniów, mówiąc: «Idźcie do wsi, która jest naprzeciwko, a wchodząc do niej, znajdziecie ośłę uwiązane, którego jeszcze nikt nie dosiadł. Odwiążcie je i przyprowadźcie tutaj! A gdyby was kto pytał: <Dlaczego odwiązujecie?>, tak powiecie: <Pan go potrzebuje>». Wyśłani poszli i znaleźli wszystko tak, jak im powiedział. A gdy odwiązywali ośłę, zapytali ich jego właściciele: «Czemu odwiązujecie ośłę?» Odpowiedzieli: «Pan go potrzebuje». I przyprowadzili je do Jezusa, a zarzuciwszy na nie swe płaszcze, wsadzili na nie Jezusa. Gdy jechał, słali swe płaszcze na drodze. Zbliżał się już do zboczy Góry Oliwnej, kiedy całe mnóstwo uczniów poczęło wielbić radośnie Boga za wszystkie cuda, które widzieli. I wołali głośno:

«Błogosławiony Król,
który przychodzi w imię Pańskie.
Pokój w niebie
i chwała na wysokościach»" (Łk 19,29-38).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej wjazd Pana Jezusa do Jerozolimy.

Analiza tekstu biblijnego.

- W okolicy jakiej góry przebywał Pan Jezus?
- O co Jezus poprosił dwóch uczniów?
- Na czym Jezus wjechał do Jerozolimy?
- Jak zachowywał się tłum na widok Pana Jezusa?

Katecheta zadaje pytania z bieżącej katechezy. Po każdej poprawnej odpowiedzi uczeń odśpiewuje jedną literę hasła: „ZBAW NAS”.

Propozycja pytań do zgadywanki:

- Co rozpoczyna Niedziela Palmowa?
- Jak nazywało się miasto, do którego wjechał uroczyście Pan Jezus?
- Jakie zwierzę przyprowadzili do Pana Jezusa uczniowie?
- Jak brzmi inna nazwa Niedzieli Palmowej?
- Co symbolizuje palma?
- Jak tłum nazwał Pana Jezusa?
- Jaki jest kolor szat liturgicznych w Niedzielę Palmową? itp.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Wspomnienie wjazdu Pana Jezusa do Jerozolimy dokonuje się przez uroczystą procesję z poświęconymi palmami.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) – liturgia Niedzieli Męki Pańskiej.

LITURGIA NIEDZIELI MĘKI PAŃSKIEJ:

- *(przed kościołem)* modlitwa i odczytanie Ewangelii o wjeździe Jezusa do Jerozolimy;
- poświęcenie palm;
- procesja z palmami;

- uroczyste odczytanie opisu Męki Pańskiej.

Palma – symbol męczeńskiej śmierci, ale i triumfu Chrystusa (w ikonografii święci męczennicy przedstawiani są z palmą).

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) – tradycje związane z Niedzielą Palmową.

TRADYCJE ZWIĄZANE Z NIEDZIELĄ PALMOWĄ:

- co roku organizowane są konkursy na najwyższą palmę,
- w niektórych miejscowościach organizuje się przedstawienia uliczne nawiązujące do wydarzeń Wielkiego Tygodnia.

Papież Franciszek powiedział:

„Nie mamy innego Pana poza Jezusem, radośnie witany przez uczniów w Jerozolimie i przybitym do krzyża, pokornego króla sprawiedliwości, miłosierdzia i pokoju” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej w Niedzielę Męki Pańskiej, Watykan, 9 kwietnia 2017 r.*).

- Jak papież Franciszek nazywa Jezusa wjeżdżającego do Jerozolimy?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Niedziela Palmowa Męki Pańskiej łączy w sobie wspomnienie królewskiego triumfu Chrystusa w czasie wjazdu do Jerozolimy i zapowiedź Jego męki. Jest to uroczystość Chrystusa Króla cierpiącego, który dla nas stał się posłusznym aż do śmierci.

Autorefleksja.

Ludzie uznali w Chrystusie zapowiedzianego Mesjasza i oddali Mu hołd.

Pomyśl:

- W jaki sposób przygotuję się do przeżycia Niedzieli Palmowej?
- W jaki sposób mogę pokazać, że Jezus jest Królem w moim życiu?

PRACA DOMOWA

Zaprojektuj palmę na procesję w Niedzielę Męki Pańskiej.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Śpiewaj: «Hosanna»”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

59. TRIDUUM – ŚWIĘTE DNI PASCHALNE

Cel ogólny

Przedstawienie Triduum Paschalnego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji Triduum Paschalnego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie Triduum Paschalnego (B.2),
- aktualizuje w historii zbawienia Triduum Paschalne (B.2).

Umiejętności

- charakteryzuje Triduum Paschalnego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- omawia liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania w poszczególnych okresach liturgicznych (B.2.3),
- uzasadnia religijny wymiar Triduum Paschalnego (B.2.4),
- omawia praktyki ascetyczne w Kościele (B.2.6).

Postawy

- wierzy w prawdy zawarte w Objawieniu Bożym (A.10.a),
- stara się poznawać Boże Objawienie (A.10.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d),
- angażuje się w obchody Triduum Paschalnego (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c).

Metody

Rozmowa kierowana, pokaz, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, techniki multimedialne, tekst luk, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Kraków 1994, plansza (slajd) – schemat roku liturgicznego, prezentacja multimedialna – Święte Dni Paschalne, prezentacja multimedialna – znaki liturgiczne Świętych Dni Paschalnych, karty pracy, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Akt miłości”.

WPROWADZENIE

Na dzisiejszej katechezie będziemy mówić o szczególnych dniach w okresie Wielkiego Postu, dniach, które bezpośrednio przygotowują nas do dobrego przeżycia nadchodzących świąt.

- Dlaczego Uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego jest największym świętem chrześcijan?
- Jak nazywa się ostatni tydzień Wielkiego Postu, który poprzedza Uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) – schemat roku liturgicznego.

Uczniowie odnajdują: Wielki Post i Triduum Paschalne.

ROZWINIĘCIE

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują teksty Pisma Świętego i przygotowują odpowiedzi na pytania:

- Jakiego wydarzenia dotyczy tekst biblijny?
- W jaki dzień Wielkiego Tygodnia Kościół wspomina to wydarzenie?

Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Ja bowiem otrzymałem od Pana to, co wam przekazałem, że Pan Jezus tej nocy, kiedy został wydany, wziął chleb i dzięki uczyniwszy, połamał i rzekł: «To jest Ciało moje za was wydane. Czyńcie to na moją pamiątkę!» Podobnie, skończywszy wieczerzę, wziął kielich, mówiąc: «Ten kielich jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej. Czyńcie to, ile razy pić będziecie, na moją pamiątkę!» Ilekroć bowiem spożywacie ten chleb albo pijecie kielich, śmierć Pana głosicie, aż przyjdzie” (1Kor 11,23-26).

Grupa II

„Zabrali zatem Jezusa. A On sam dźwigając krzyż, wyszedł na miejsce zwane Miejsce Czaszki, które po hebrajsku nazywa się Golgota. Tam Go ukrzyżowano, a z Nim dwóch innych, z jednej i drugiej strony, pośrodku zaś Jezusa. Wypisał też Piłat tytuł winy i kazał go umieścić na krzyżu. A było napisane: «Jezus Nazarejczyk, Król żydowski»” (J 19,16b-19).

Grupa III

„Pod wieczór przyszedł zamożny człowiek z Arymatei, imieniem Józef, który też był uczniem Jezusa. Udał się on do Piłata i poprosił o ciało Jezusa. Wówczas Piłat kazał je wydać. Józef zabrał ciało, owinał je w czyste płótno i złożył w swoim nowym grobie, który kazał wykuć w skale. Przed wejściem do grobu zatoczył duży kamień i odszedł. Lecz Maria Magdalena i druga Maria pozostały tam, siedząc naprzeciw grobu” (Mt 27,57-61).

Grupa IV

„Po upływie szabat, o świcie pierwszego dnia tygodnia przyszła Maria Magdalena i druga Maria obejrzeć grób. A oto powstało wielkie trzęsienie ziemi. Albowiem anioł Pański zstąpił z nieba, podszedł, odsunął kamień i usiadł na nim. Postać jego jaśniała jak błyskawica, a szaty jego były białe jak śnieg. Ze strachu przed nim zadrżeli strażnicy i stali się jakby umarli.

Anioł zaś przemówił do niewiast: «Wy się nie bójcie! Gdyż wiem, że szukacie Jezusa Ukrzyżowanego. Nie ma Go tu, bo zmartwychwstał, jak powiedział. Chodźcie, zobaczcie miejsce, gdzie leżał. A idźcie szybko i powiedzcie Jego uczniom: Powstał z martwych i oto udaje się

przed wami do Galilei. Tam Go ujrzycie. Oto, co wam powiedziałem»” (Mt 28,1-7).

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Prezentacja multimedialna – Święte Dni Paschalne.

TRIDUUM PASCHALNE:

- **Wielki Czwartek (wieczór)** – Msza Wieczerzy Pańskiej, ustanowienie sakramentu Eucharystii i Kapłaństwa.
- **Wielki Piątek** – Droga Krzyżowa Jezusa.
- **Wielka Sobota** – Ciało Pana Jezusa spoczywa w grobie.
- **Wigilia Paschalna (noc z soboty na niedzielę)** – Wielka Noc Zmartwychwstania Pańskiego.

W Wielki Czwartek sprawowana jest rano Msza Krzyżma świętego, celebrowana w kościele katedralnym przez księdza biskupa i prezbiterów danej diecezji. Podczas tej Mszy Świętej ksiądz biskup błogosławi oleje święte. Wieczorem jest sprawowana uroczysta Msza Wieczerzy Pańskiej, która rozpoczyna **Święte Triduum Paschalne**. Jest ona sprawowana na pamiątkę Ostatniej Wieczerzy, podczas której Chrystus ofiarował Bogu Ojcu pod postaciami chleba i wina swoje Ciało i swoją Krew. Podczas tego wydarzenia Pan Jezus ustanowił dwa sakramenty święte – Kapłaństwo i Eucharystię. Następnie po Mszy Świętej przenosi się puszki z Najświętszym Sakramentem do kaplicy adoracji.

W Wielki Piątek nie sprawuje się Mszy Świętej z powodu wielkiego szacunku dla ofiary Jezusa Chrystusa, poniesionej na krzyżu za grzechy całego świata. Jest to dzień powagi, skupienia i postu, w którym szczególnie czci się drzewo krzyża. Od rana trwa adoracja Najświętszego Sakramentu. Odbywa się także nabożeństwo Drogi Krzyżowej. Centrum tego dnia stanowi Liturgia Męki Pańskiej. Zgodnie z wielowiekową tradycją, na koniec Liturgii Najświętszy Sakrament przenosi się do Grobu Pańskiego.

W Wielką Sobotę Kościół trwa przy Grobie Pańskim, rozważając Mękę i Śmierć Chrystusa. W Polsce i niektórych sąsiednich krajach tradycyjnie wierni przynoszą w tym dniu w koszach potrawy wielkanocne, aby je poświęcić.

W Wigilię Paschalną odbywa się uroczyste poświęcenie ognia i paschału, a następnie w obrzędach liturgii Wigilii Wielkanocnej następuje poświęcenie wody chrzcielnej i odnowienie przyrzeczeń chrztu świętego.

Święte Dni Paschalne to: Wielki Czwartek, Wielki Piątek i Wielka Sobota. Obchody Paschalnego Triduum Męki i Zmartwychwstania Pańskiego rozpoczynają się wieczorną Mszą Świętą Wieczery Pańskiej, celebrowaną w Wielki Czwartek, kończą zaś – nabożeństwem nieszporów, odprawianym w Niedzielę Wielkanocną. Nazwy Triduum Paschalne używa się od 1920 roku. Łacińskie słowo: *Triduum* oznacza dokładnie: „trzy dni”.

Tradycja Kościoła pozwala jednakże rozumieć Triduum jako trzy fazy misterium Odkupienia:

- etap pierwszy – pożegnalna uczta, zwana Ostatnią Wieczerzą oraz zapowiedź ofiary,
- etap drugi – wydarzenia Wielkiego Piątku zakończone śmiercią Chrystusa na krzyżu,
- etap trzeci – spoczynek w grobie i cud zmartwychwstania.

„Historia zbawienia to zasadnicze stwierdzenie jednej wielkiej interwencji Boga w dzieje człowieka. Interwencja ta osiąga swój punkt kulminacyjny w Tajemnicy Paschalnej – Męki, Śmierci, Zmartwychwstania i Wniebowstąpienia Jezusa – a dopełnia się Pięćdziesiątnicą” (Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Kraków 1994, s. 60).

- Co jest punktem kulminacyjnym historii naszego zbawienia?

ZAKOŃCZENIE

Liturgia Triduum Paschalnego jest niezwykle bogata w znaki i symbole. Znajomość znaczenia znaków liturgicznych, związanych z liturgią Świętych Dni Paschalnych, pomaga nam wnikać głębiej

w wielkie wydarzenia, które będziemy przeżywać w czasie tych świętych dni.

Znaki liturgiczne związane z wydarzeniami Wielkiego Tygodnia służą do ukazania niewidzialnych spraw Bożych.

Prezentacja multimedialna – znaki liturgiczne Świętych Dni Paschalnych.

ZNAKI LITURGICZNE WIELKIEGO CZWARTKU:

- **kielich** – symbol nowego grobu Pańskiego, ponieważ służy do składania w nim Krwi Chrystusa Eucharystycznego; przypomina również Wieczernik,
- **chleb i wino** – z jednej strony symbolizują trud i pracę człowieka, a z drugiej zjednoczenie wiernych z Chrystusem i udział w Jego Bóstwie; to także symbole pokarmu duchowego,
- **ołtarz** – symbol jednego Zbawiciela – Jezusa Chrystusa oraz jednej Eucharystii.

ZNAKI LITURGICZNE WIELKIEGO PIĄTKU:

- **krzyż** – znak Ofiary Krzyżowej Chrystusa, która uobecnia się we Mszy świętej; symbol życia wiecznego, miłości i przebaczenia; to najświętszy znak ze wszystkich znaków.

ZNAKI LITURGICZNE WIELKIEJ SOBOTY:

- **światło** – symbolizuje Chrystusa – „Światłość” świata, która prowadzi nas do Boga; to także symbol radości w Panu,
- **woda święcona** – znak chrztu świętego, oczyszczenia i wszczęcia nas w misterium Chrystusa.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2, 3)

Autorefleksja.

Pomyśl:

- Jak często spotykam się z Jezusem w Eucharystii?
- Jak wyrażam wdzięczność Jezusowi za to, że umarł za mnie na krzyżu?
- Co zrobię, aby dobrze przeżyć liturgię Triduum Paschalnego?

PRACA DOMOWA

Ułóż krzyżówkę, której rozwiązaniem będzie słowo: TRIDUUM.
Postaraj się, aby hasła były związane ze świętymi Dniami Paschalnymi.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Wierzę w Ciebie, Panie”.
(można odtworzyć nagranie z pieśnią)

Wierzę w Ciebie, Panie, coś, mnie obmył win.
Wierzę, że człowiekiem stał się Boży Syn.
Miłość Ci kazała krzyż na plecy brać.
W tabernakulum zostałeś, aby z nami trwać.
Jesteś Przewodnikiem nam do wieczności bram.
Tam przygarniesz nas do siebie.

60. RADUJCIE SIĘ! UROCZYSTOŚĆ ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO

Cele ogólne

Przedstawienie Zmartwychwstania Pańskiego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji Uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie liturgii Zmartwychwstania Pańskiego (B.2),
- podaje, na jaką pamiątkę obchodzimy Uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego (B.2).

Umiejętności

- charakteryzuje Zmartwychwstanie Pańskie w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- ukazuje związek wydarzenia Zmartwychwstania z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- opisuje Uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego (B.2.2),
- omawia liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania Wielkanocy (B.2.3),
- uzasadnia religijny wymiar uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego (B.2.4).

Postawy

- wierzy w prawdy zawarte w Objawieniu Bożym (A.10.a),
- stara się poznawać Boże Objawienie (A.10.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d),

- angażuje się w obchody Uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego (B.2.a),
 - pogłębia własną pobożność (B.2.b),
 - jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c).
-

Metody

Rozmowa kierowana, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, tekst przemówienia papieża Franciszka, ilustracja przedstawiająca Jezusa Zmartwychwstałego, karty pracy, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Być człowiekiem najpiękniejszym, najmądrzejszym, najsilniejszym, najszybszym, podziwianym przez wszystkich – te pragnienia towarzyszą współczesnemu człowiekowi, a jednocześnie możemy słyszeć czyjś głos: człowieku, to nie dla ciebie, tylko dla wybranych.

Są też i takie turnieje i zawody, w których bierzemy udział wszyscy, także i wy. Najważniejsze wybory, najpoważniejszy bieg dokonujący się przez całe życie człowieka. I jest Ktoś, kto stojąc na najwyższym podium zaprasza nas, abyśmy stanęli obok Niego. O jakim zwycięstwie będziemy mówić? Kim jest ten Zwycięzca? Na czym polega nasz udział w Jego zwycięstwie?

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Po upływie szabat Maria Magdalena, Maria, matka Jakuba, i Salome nakupiły wonności, żeby pójść namaścić Jezusa. Wczesnym rankiem w pierwszy dzień tygodnia przyszły do grobu, gdy słońce wzeszło.

A mówiły między sobą: «Kto nam odsunie kamień od wejścia do grobu?» Gdy jednak spojrzały, zauważyły, że kamień był już odsunięty, a był bardzo duży. Weszły więc do grobu i ujrzały młodzieńca siedzącego po prawej stronie, ubranego w białą szatę; i bardzo się przestraszyły. Lecz on rzekł do nich: «Nie bójcie się! Szukacie Jezusa z Nazaretu, ukrzyżowanego; powstał, nie ma Go tu. Oto miejsce, gdzie Go złożyli. Lecz idźcie, powiedzcie Jego uczniom i Piotrowi: Idzie przed wami do Galilei, tam Go ujrzycie, jak wam powiedział» (Mk 16,1-7).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej Jezusa Zmartwychwstałego.

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto udał się do grobu Jezusa?
- Co zauważyły kobiety przy grobie?
- Co powiedział młodzieniec niewiastom?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Święty Paweł w Liście do Koryntian głosi najbardziej radosną prawdę naszej wiary. Świadczy o wydarzeniu, które stanowi centrum chrześcijaństwa. Podaje prawdę będącą fundamentem naszej wiary, że Chrystus zmartwychwstał prawdziwie.

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Każda grupa otrzymuje tekst Pisma Świętego i pytania, na które opracowuje odpowiedzi. Czas pracy: 6 minut.

Grupa I

„Przypominam, bracia, Ewangelię, którą wam głosiłem, którąście przyjęli i w której też trwacie. Przez nią również będziecie zbawieni, jeżeli ją zachowacie tak, jak wam rozkazałem... Chyba żebyście uwierzyli na próżno. Przekazałem wam na początku to, co przejąłem; że Chrystus umarł – zgodnie z Pismem – za nasze grzechy, że został pogrzebany, że zmartwychwstał trzeciego dnia zgodnie z Pismem; i że ukazał się Kefasowi, a potem Dwunastu, później zjawił się więcej niż pięciuset braciom równocześnie; większość z nich żyje dotąd,

niektórzy zaś pomarli. Potem ukazał się Jakubowi, później wszystkim apostołom. W końcu, już po wszystkich, ukazał się także i mnie (...)" (1Kor 15,1-8a).

- O jakich zbawczych wydarzeniach wspomina św. Paweł?
- Komu ukazywał się zmartwychwstały Chrystus?
- Dlaczego dla nas chrześcijan jest to ważne wydarzenie?

Grupa II

„Tymczasem jednak Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy spośród tych, którzy pomarli. Ponieważ bowiem przez człowieka [przyszła] śmierć, przez Człowieka też [dokona się] zmartwychwstanie. I jak w Adamie wszyscy umierają, tak też w Chrystusie wszyscy będą ożywieni, lecz każdy według własnej kolejności. Chrystus jako pierwszy, potem ci, co należą do Chrystusa, w czasie Jego przyścia" (1Kor 15,20-23).

- O jakiej obietnicy przypomina św. Paweł?

Grupa III

„Misterium paschalne ma dwa aspekty: przez swoją śmierć Chrystus wyzwala nas od grzechu; przez swoje Zmartwychwstanie otwiera nam dostęp do nowego życia. Jest ono przede wszystkim usprawiedliwieniem, które przywraca nam łaskę Bożą, «abyśmy i my wkroczyli w nowe życie – jak Chrystus powstał z martwych» (Rz 6,4). Polega ono na zwycięstwie nad śmiercią grzechu i na nowym uczestnictwie w łasce. Dokonuje ono przybrania za synów, ponieważ ludzie stają się braćmi Chrystusa, jak sam Jezus nazywał uczniów po Zmartwychwstaniu: «Idźcie i oznajmijcie moim braciom» (Mt 28,10; J 20,17). Stają się oni braćmi nie przez naturę, ale przez dar łaski, ponieważ to przybrane synostwo udziela rzeczywistego uczestnictwa w życiu jedynego Syna, który objawił się w pełni w swoim Zmartwychwstaniu" (KKK 654).

- Czym jest zmartwychwstanie Chrystusa dla wierzących?
- Jakie znaczenie ma fakt zmartwychwstania Chrystusa dla wszystkich ludzi?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Św. Paweł mówi nie tylko o zmartwychwstaniu Chrystusa, ale przypomina o obietnicy naszego zmartwychwstania. Prawda o zmartwychwstaniu Chrystusa jest podstawą nadziei chrześcijańskiej. Będziemy z Chrystusem mieli udział w Jego zwycięstwie. We Mszy Świętej spotykamy Chrystusa Zmartwychwstałego. On przez chrzest zanurzył nas w swoją śmierć i zmartwychwstanie. Zjednoczył nas ze sobą do nowego życia. Odtąd jesteśmy na drodze, której końcem jest nasze zmartwychwstanie z Chrystusem.

W pełni uwierzyć w zmartwychwstanie oznacza nie tylko przyjąć słowo wiary, ale i samemu zaświadczyć, podjąć świadectwo Apostołów. Każdy, kto słucha Jego nauki, żyje według jej zasad i głosi ją innym, jest świadkiem wiary.

„Zgódź się więc, aby zmartwychwstały Jezus wszedł w twoje życie, przyjmij Go jak przyjaciela, z ufnością: On jest życiem! Jeśli dotąd byłeś od Niego daleko, zrób mały krok – przyjmie cię z otwartymi ramionami. Jeśli jesteś obojętny – zaryzykuj: nie rozczarujesz się. Jeśli zdaje ci się, że trudno za Nim iść, nie lękaj się, powierz się Jemu, bądź pewien, że On jest blisko ciebie, jest z tobą i obdarzy cię pokojem, którego szukasz, i siłą, by żyć tak, jak On chce” (Franciszek, *Homilia wygłoszona w czasie Liturgii Wigilii Paschalnej*, Watykan, 30 marca 2013 r.).

– Do czego zachęca papież Franciszek?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

– Jakie zwyczaje i symbole związane są ze świętami wielkanocnymi?

ZAKOŃCZENIE

Wierzymy w zmartwychwstałego Chrystusa – Zbawiciela wierzących. On nas zapewnia: „Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie. Każdy, kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki” (J 11,25-26). Powinniśmy spotykać się

ze Zmartwychwstałym. Odkrywać swój udział w Jego zwycięstwie, swoją radość płynącą z Jego zmartwychwstania.

Autorefleksja.

Pomysł:

- Czym jest dla mnie Zmartwychwstanie Jezusa?
- Co robię, aby być świadkiem Zmartwychwstałego Chrystusa?

PRACA DOMOWA

Narysuj jeden z symboli Wielkanocy.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Jezus zwyciężył”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

61. ZAUF AJ JEZUSOWI – NIEDZIELA MIŁOSIERDZIA BOŻEGO

Cel ogólny

Przedstawienie Niedzieli Miłosierdzia Bożego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji wydarzeń roku liturgicznego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens, przesłanie i liturgię Święta Miłosierdzia Bożego (B.2).

Umiejętności

- charakteryzuje Niedzielę Miłosierdzia Bożego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- wymienia i opisuje Niedzielę Miłosierdzia Bożego (B.2.2),
- omawia liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania Niedzieli Miłosierdzia Bożego (B.2.3).

Postawy

- wierzy w prawdy zawarte w Objawieniu Bożym (A.10.a),
- stara się poznawać Boże Objawienie (A.10.b),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c).

Metody

Pogadanka, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, diagram, ekspozycja, techniki multimedialne, praca w grupach, analiza tekstu źródłowego, pokaz, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, F. Kowalska, *Dzienniczek*, obraz: „Jezu, ufam Tobie”, film o życiu s. Faustyny Kowalskiej, fotografia s. Faustyny Kowalskiej, plansza (slajd) – formy kultu Miłosierdzia Bożego, plansza (slajd) – schemat odmawiania koronki do Miłosierdzia Bożego, różaniec, karty pracy, nagranie z piosenką.

MODLITWA

Śpiew: „Jezus jest Panem”.
(można odtworzyć nagranie z piosenką)

WPROWADZENIE

Pogadanka:

- Co to znaczy być miłosiernym?
- Co to znaczy, że Bóg jest miłosierny?

Ekspozycja i omówienie fotografii s. Faustyny Kowalskiej.

Siostra Faustyna Kowalska nazywana jest Apostołą Bożego Miłosierdzia, o którym będziemy rozmawiać na dzisiejszej katechezie.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Alleluja.
Dziękujcie Panu, bo jest dobry,
bo łaska Jego trwa na wieki. (...)
Niech mówią bojący się Pana:
«Łaska Jego na wieki»” (Ps 118,1.4).

Święty Paweł poucza:

„Bóg będąc bogaty w miłosierdzie, przez wielką swą miłość, jaką nas umiłował,

i to nas samych, umarłych na skutek występków, razem z Chrystusem przywrócił do życia” (Ef 2,4-5).

Analiza tekstu biblijnego.

– Jakie cechy posiada Bóg?

– W jaki sposób Bóg okazał miłosierdzie człowiekowi?

Ekspozycja i omówienie obrazu: „Jezu, ufam Tobie”.

Kult Bożego Miłosierdzia w Polsce i na świecie rozwija się dzięki Helenie Kowalskiej, która wstąpiła do zakonu i przyjęła imię Faustyna.

Pan Jezus ukazywał się siostrze Faustynie. Słowa, które do niej kierował Jezus, zapisywała w Dzienniczku. Dlatego siostra Faustyna nazywana jest Sekretarką Bożego Miłosierdzia. W Dzienniczku znajdujemy prośby, które Pan Jezus kieruje również do nas. Dzięki tym praktykom możemy wypraszać miłosierdzie dla siebie i całego świata.

Pokaz filmu o s. Faustynie Kowalskiej.

Praca w grupach.

Podział uczniów na pięć grup. Każda grupa otrzymuje jedno zagadnienie do analizy, a następnie przedstawia na forum klasy. Czas pracy: 7 minut.

Grupa I

Niedziela Miłosierdzia Bożego

Pan Jezus powiedział:

„Pragnę, ażeby pierwsza niedziela po Wielkanocy była Świętą Miłosierdzia” (Dz. 299).

„W dniu tym otwarte są wnętrzości miłosierdzia mego, wylewam całe morze łask na dusze, które się zbliżą do źródła miłosierdzia mego; która dusza przystąpi do spowiedzi i Komunii Świętej dostąpi zupełnego odpuszczenia win i kar. W dniu tym otwarte są wszystkie upusty Boże, przez które płyną łaski; niech się nie lęka zbliżyć

do Mnie żadna dusza, chociażby grzechy jej były jako szkarłat. Miłosierdzie Moje jest tak wielkie, że przez całą wieczność nie zgłębi go żaden umysł, ani ludzki, ani anielski” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 699).

Święto Miłosierdzia – w Kościele katolickim uroczystość liturgiczna obchodzona w pierwszą niedzielę po Wielkanocy ku czci Miłosierdzia Bożego, wypada pomiędzy 30 marca a 2 maja, ustanowiona w 2000 roku przez św. Jana Pawła II. W tym dniu przyjmując Komunię Świętą można uwolnić się od wszystkich kar pośmiertnych. Dwa lata później podczas swej ostatniej podróży do Polski św. Jan Paweł II konsekrował bazylikę Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach i zawierzył cały świat Bożemu miłosierdziu.

Pan Jezus powiedział do siostry Faustyny:

„Pragnę, aby Święto Miłosierdzia było ucieczką i schronieniem dla wszystkich dusz. Nie zazna ludzkość spokoju, dopokąd nie zwróci się do źródła miłosierdzia mojego” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 699).

„I dlatego pierwsza niedziela po Wielkanocy, ma być świętem Miłosierdzia, a kapłani mają w dniu tym mówić duszom o tym wielkim i niezgłębnym miłosierdziu Moim. Czynię cię szafarką miłosierdzia swego” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 570).

Grupa II **Obraz**

Siostra Faustyna zapisała w Dzienniczku:

„Wieczorem, kiedy byłam w celi, ujrzałam Pana Jezusa ubranego w szacie białej. Jedną ręką wzniesioną do błogosławieństwa, a druga dotykała szaty na piersiach. Z uchylenia szaty na piersiach wychodziły dwa wielkie promienie, jeden czerwony, a drugi biały. W milczeniu wpatrywałam się w Pana, dusza moja była przejęta bojaźnią, ale i radością wielką. Po chwili powiedział mi Jezus: «Wymaluj obraz według rysunku, który widzisz, z podpisem: Jezus, ufam Tobie. Pragnę, aby obraz ten czczono najpierw w kaplicy waszej i na całym świecie»” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 47).

„Obiecuję, że dusza, która czcić będzie ten obraz, nie zginie. Obiecuję także, już tu na ziemi zwycięstwo nad nieprzyjaciółmi, a szczególnie w godzinę śmierci. Ja sam bronić ją będę jako swej chwały” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 48).

„Kiedy raz spowiednik kazał się zapytać Pana Jezusa, co oznaczają te dwa promienie, które są w tym obrazie – powiedziałam, że dobrze, zapytam się Pana.

W czasie modlitwy usłyszałam te słowa wewnętrznie: «Te dwa promienie oznaczają Krew i Wodę, – błądy promień oznacza wodę, która usprawiedliwia dusze; – czerwony promień oznacza Krew, która jest życiem dusz...

Te dwa promienie wyszły z wnętrzości Miłosierdzia Mojego wówczas, kiedy konające Serce Moje zostało włócznie otwarte na krzyżu. Te promienie osłaniają dusze przed zagniewaniem Ojca mego.

Szczęśliwy, kto w ich cieniu żyć będzie, bo nie dosięgnie go sprawiedliwa ręka Boga. Pragnę, ażeby pierwsza niedziela po Wielkanocy była świętem Miłosierdzia»” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 299).

Grupa III **Koronka**

Pan Jezus powiedział:

„Kiedy się tak modliłam, ujrzałam bezsilność Anioła i nie mógł wypełnić sprawiedliwej kary, która się słusznie należała za grzechy. Z taką mocą wewnętrzną jeszcze się nigdy nie modliłam. Słowa, którymi błagałam Boga, są następujące: «Ojcze Przedwieczny, ofiaruję Ci Ciało i Krew, Duszę i Bóstwo najmilszego Syna Twojego, a Pana naszego Jezusa Chrystusa za grzechy nasze i świata całego; dla Jego bolesnej Męki miej Miłosierdzie dla nas»” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 475).

„Na drugi dzień rano, kiedy weszłam do naszej kaplicy, usłyszałam te słowa wewnętrznie: «Ile razy wejdiesz do kaplicy – odmów zaraz te modlitwę, której cię nauczyłem wczoraj». Kiedy odmawiałam te modlitwę, usłyszałam w duszy te słowa: «Modlitwa ta jest na uśmierzanie gniewu Mojego, odmawiać ją będziesz przez dziewięć dni na zwykłej częstce różańca w sposób następujący: najpierw odmówisz jedno <Ojcze nasz> i <Zdrowaś Maryjo> i <Wierzę w Boga>, następnie

na paciorkach <Ojcze nasz> mówić będziesz następujące słowa: <Ojcze Przedwieczny, ofiaruje ci Ciało i Krew, Duszę i Bóstwo Najmilszego Syna Twojego, a Pana naszego Jezusa Chrystusa na przebłaganie za grzechy nasze i świata całego>; na paciorkach <Zdrowaś Maryjo>, będziesz odmawiać następujące słowa: <Dla Jego bolesnej męki miej miłosierdzie dla nas i świata całego>. Na zakończenie odmówisz trzykrotnie te słowa: <Święty Boże, Święty Mocny, Święty Nieśmiertelny – zmiłuj się nad nami i nad całym światem>»” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 476).

Przez odmawianie tej koronki – obiecał Pan Jezus:

„Podoba mi się dać wszystko, o co Mnie prosić będą” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 1541)

i dodał:

„Jeżeli to (...) będzie zgodne z wolą moją” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 1731).

Grupa IV

Godzina miłosierdzia

Jezus powiedział do św. Faustyny:

„Ile razy usłyszysz, jak zegar bije trzecią godzinę, zanurzaj się cała w miłosierdziu Moim, uwielbiając i wysławiając je; wzywaj jego wszechmocy dla świata całego, a szczególnie dla biednych grzeszników (...) W godzinie tej uprosisz wszystko dla siebie i dla innych, jeżeli to będzie zgodne z wolą Bożą i jeżeli nasza modlitwa będzie ufna, wytrwała i połączona z aktami miłosierdzia względem bliźnich” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 1572).

Grupa V

Szerzenie czci Miłosierdzia

„Dusze, które szerzą cześć miłosierdzia Mojego, osłaniam je przez życie całe, jak czuła matka swe niemowlę, a w godzinę śmierci nie będę im Sędzią, ale miłosiernym Zbawicielem” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 1075).

Taką obietnicę dał Pan Jezus wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób będą głosić Jego miłosierdzie, szerzyć Jego cześć.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu):

FORMY KULTU MIŁOSIERDZIA BOŻEGO:

- Obraz Chrystusa z podpisem: „Jezu, ufam Tobie”;
- Święto Bożego Miłosierdzia (pierwsza niedziela po Wielkanocy);
- Koronka do Miłosierdzia Bożego;
- Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia – 15:00.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Święty Jan Paweł II wyjaśnił, czym jest miłosierdzie Boże:

„Nic tak nie jest potrzebne człowiekowi, jak miłosierdzie Boże – owa miłość łaskawa, współczująca, wynosząca człowieka ponad jego słabość ku nieskończonym wyżynom świętości Boga” (*Przemówienie wygłoszone w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego, Kraków-Łagiewniki, 7 czerwca 1997 r.*).

– Co Jan Paweł II mówi o miłosierdziu Bożym?

Święty Jan Paweł II podkreśla, że miłosierdzie to szersze pojęcie miłości, która koncentruje się na poszanowaniu godności ludzkiej.

ZAKOŃCZENIE

Zadanie głoszenia orędzia Miłosierdzia wypływa z sakramentu chrztu świętego. Jest ono naszym obowiązkiem, podobnie jak spełnianie codziennie dobrych uczynków.

Pokaz różańca.

*Nauka odmawiania koronki do Miłosierdzia Bożego.
(umieszczenie na tablicy planszy [lub pokaz slajdu] – schemat odmawiania koronki do Miłosierdzia Bożego)*

„W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen”. /x1

„Ojcze nasz”. /x1

„Zdrowaś Maryjo”. /x1

„Wierzę w Boga”. /x1

„Ojcze Przedwieczny, ofiaruję Ci Ciało i Krew, Duszę i Bóstwo najmilszego Syna Twojego, a Pana naszego Jezusa Chrystusa, na przebłaganie za grzechy nasze i całego świata”. /x1

„Dla Jęgo bolesnej męki,
miej miłosierdzie dla nas i całego świata”. /x10

„Święty Boże,
Święty Mocny,
Święty Nieśmiertelny,
zmiłuj się nad nami i nad całym światem”. /x3

„O Krwi i Wodo, któraś wytrysnęła z Najświętszego Serca Jezusowego jako źródł Miłosierdzia dla nas – ufamy Tobie”. /x3

„Jezu, ufam Tobie”. /x3

„W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen”. /x1

Autorefleksja.

Pan Jezus pragnie naszej modlitwy – za siebie, za bliźnich, za cały świat. Chrystus chce również, byśmy – tak jak On – okazywali miłosierdzie drugiemu człowiekowi.

Pomyślmy:

- Jak często pamiętam o wypełnianiu uczynków miłosierdzia?
- Jak okazuję wdzięczność Panu Bogu za Jęgo miłość?
- W jaki sposób mogę szerzyć kult Miłosierdzia Bożęgo?

„Dla Jego bolesnej męki,
miej miłosierdzie dla nas i całego świata”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3, 4)

PRACA DOMOWA

Zapoznaj się z historią powstania obrazu: „Jezu, ufam Tobie”.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Jezu ufam, Tobie, Jezu, kocham Cię”.
(można odtworzyć nagranie z pieśnią)

Jezu, ufam Tobie, Jezu, kocham Cię!
W miłosierdziu Swoim nie opuszczaj mnie!
Jezu, ufam Tobie, Jezu, kocham Cię!
Do Swojego serca mocno przytul mnie! /x2

1. Tak jak jasne słońce, patrzysz na mnie z góry.
Nie zasłonią Ciebie, nawet ciemne chmury. /x2

2. Przyjaźń Twa serdeczna zawieźć mnie nie może.
Grzechy me wybaczasz Miłosierny Boże. /x2

62. NIECH ZSTĄPI DUCH TWÓJ. UROCZYSTOŚĆ ZESŁANIA DUCHA ŚWIĘTEGO

Cel ogólny

Przedstawienie uroczystości Zesłania Ducha Świętego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przybliżanie związku wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji Uroczystości Zesłania Ducha Świętego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens, przesłanie i liturgię uroczystości Zesłania Ducha Świętego (B.2),
- aktualizuje w historii zbawienia uroczystość Zesłania Ducha Świętego (B.2),

Umiejętności

- charakteryzuje uroczystość Zesłania Ducha Świętego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- wymienia i opisuje uroczystość Zesłania Ducha Świętego (B.2.2),
- omawia liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania Uroczystości Zesłania Ducha Świętego (B.2.3),
- uzasadnia religijny wymiar uroczystości Zesłania Ducha Świętego (B.2.4).

Postawy

- wierzy w prawdy zawarte w Objawieniu Bożym (A.10.a),
- stara się poznawać Boże Objawienie (A.10.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),

- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d),
- angażuje się w obchody roku liturgicznego (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c).

Metody

Gwiazda skojarzeń, drama, rozmowa kierowana, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, tekst luk, techniki multimedialne, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Katechizm Kościoła Katolickiego, plansza (slajd) z hasłem: DUCH ŚWIĘTY, ilustracja przedstawiająca Zesłanie Ducha Świętego, film: *Zesłanie Ducha Świętego*, prezentacja multimedialna – symbole Ducha Świętego, plansza (slajd) – artykuł Wyznania wiary (*Credo*), karty pracy, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Akt miłości”.

WPROWADZENIE

– Kto należy do Trójcy Świętej?

Często nie zdajemy sobie sprawy z tego, że na nasze działania ma wpływ Duch Święty. Jest „cichym Gościem naszej duszy” (św. Augustyn).

Jeżeli tylko się na Niego otworzymy i zaczniemy Go słuchać, będzie prowadził nas do bliższego poznania Boga.

Gwiazda skojarzeń.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z hasłem:

DUCH ŚWIĘTY

Uczniowie wokół planszy zapisują swoje skojarzenia.

ROZWINIĘCIE

Wyjaśnienie słowa: „Pięćdziesiątnica”.

Pięćdziesiątnicę, czyli Zielone Świąto, Żydzi obchodzili pięćdziesiąt dni po uroczystościach Paschy, na pamiątkę wyjścia z Egiptu oraz jako podziękowanie za ukończone żniwa pszeniczne. Były to wielkie święta, które gromadziły wielu mieszkańców Jerozolimy i pielgrzymów. Wszyscy byli zdziwieni i zaskoczeni postawą Apostołów.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Kiedy nadszedł wreszcie Dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wichru, i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też języki jakby z ognia, które się rozdzieliły, i na każdym z nich spoczął jeden. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić” (Dz 2,1-4).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej Zesłanie Ducha Świętego.

Analiza tekstu biblijnego.

- Kiedy Duch Święty zstąpił na Apostołów?
- Jakie znaki wskazywały na zesłanie Ducha Świętego?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Prezentacja filmu: „Zesłanie Ducha Świętego” (<https://www.youtube.com/watch?v=dajkcwd1ogg>).



Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują teksty Pisma Świętego i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy 5 minut.

Grupa I

„Wtedy Piotr napełniony Duchem Świętym powiedział do nich: «Przełożeni ludu i starsi! Jeżeli przesłuchujecie nas dzisiaj w sprawie dobrodziejstwa, dzięki któremu chory człowiek uzyskał zdrowie, to niech będzie wiadomo wam wszystkim i całemu ludowi Izraela, że w imię Jezusa Chrystusa Nazarejczyka – którego wy ukrzyżowaliście, a którego Bóg wskrzesił z martwych – że przez Niego ten człowiek stanął przed wami zdrowy (...)»” (Dz 4,8-10).

– Jaka była postawa Piotra po otrzymaniu mocy Ducha Świętego?

Grupa II

„Po tej modlitwie zadrżało miejsce, na którym byli zebrani, wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym i głosili odważnie słowo Boże” (Dz 4,31).

– W jaki sposób Duch Święty objawił swoją obecność?

– Jak Apostołowie głosili słowo Boże?

Grupa III

„Szczepan pełen łaski i mocy działał cuda i znaki wielkie wśród ludu. Niektórzy zaś z synagogi, zwanej [synagogą] Libertynów i Cyrenejczyków, i Aleksandryjczyków, i tych, którzy pochodzili z Cylicji i z Azji, wystąpili do rozprawy ze Szczepanem. Nie mogli jednak sprostować mądrości i Duchowi, z którego [natchnienia] przemawiał” (Dz 6,8-10).

– Co czynił Szczepan napełniony mocą Ducha Świętego?

Grupa IV

„Gdy to usłyszeli, przejęli się do głębi serca: «Cóż mamy czynić bracia?» – zapytali Piotra i pozostałych Apostołów. «Nawróćcie się – powiedział do nich Piotr – i niech każdy z was ochrzci się w imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych, a weźmiecie

w darze Ducha Świętego. Bo dla was jest obietnica i dla dzieci waszych, i dla wszystkich, którzy są daleko, a których powoła Pan Bóg nasz».

W wielu też innych słowach dawał świadectwo i napominał: «Ratujcie się spośród tego przewrotnego pokolenia!». Ci więc, którzy przyjęli jego naukę zostali ochrzczeni. I przyłączyło się owego dnia około trzech tysięcy dusz” (Dz 2,37-41).

– O kim Piotr i inni Apostołowie dawali świadectwo?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie.

Po zesłaniu Ducha Świętego w dzień Pięćdziesiątnicy Apostołowie stali się świadkami śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Odważnie głosili Jego naukę, czynili cuda, udzielali chrztu świętego. Dawali świadectwo o Panu, nie bojąc się nawet męczeńskiej śmierci.

Przez zesłanie Ducha Świętego Zmartwychwstały Chrystus objawił światu swój Kościół. Z Apostołów zgromadzonych w Wieczerniku uczynił znak swojej obecności. Wszystko, czego dokonali Apostołowie czynili mocą Ducha Świętego.

50 dni po Wielkanocy i 10 dni od Wniebowstąpienia Kościół obchodzi Uroczystość Zesłania Ducha Świętego zwaną Zielonymi Świątkami (zieleń – symbol życia). Tym świętem kończy się w Kościele okres wielkanocny. Wierni gromadzą się w tym dniu w świątyniach, które są dzisiejszymi Wieczernikami. Duch Święty obecny, tak jak w Dniu Pięćdziesiątnicy obdarza wszystkich swymi darami, umacnia i ożywia wiarę. Uroczystość ta przypada zawsze w niedzielę. Msza Święta odprawiana jest w kolorze czerwonym szat liturgicznych, który symbolizuje miłość i ogień. W czytaniach podczas tej uroczystości Pan Jezus wzywa nas, abyśmy uświadomili sobie naszą odpowiedzialność za to, że należymy do Kościoła. To my, tak jak Apostołowie, mamy być dzisiaj dla ludzi wyraźnym znakiem, że Jezus żyje i zbawia w Kościele mocą Ducha Świętego.

Prezentacja multimedialna – symbole Ducha Świętego.

SYMBOLE DUCHA ŚWIĘTEGO:

- **gołębica** – łagodność, pokój – Duch Święty również przychodzi po to, aby jednać;
- **ogień** – oczyszcza, wypala, oświeca – Duch Święty nas oczyszcza, ogrzewa, oświeca;
- **wiatr** – tajemnica Bożego działania, tchnienie, które trzeba dobrze zrozumieć; tchnie, kędy chce.

Duch Święty przychodził na różne sposoby. Symbole pomagają trochę zrozumieć Jego rolę i działanie.

- Który artykuł Wyznania wiary mówi o Duchu Świętym?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) – artykuł Wyznania wiary („Credo”).

„Wierzę w Ducha Świętego,
Pana i Ożywiciela,
który od Ojca i Syna pochodzi.
Który z Ojcem i Synem
wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę;
który mówił przez Proroków”.
(artykuł *Credo*)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Duch Święty przez swoją łaskę pierwszy wzbudza naszą wiarę i udziela nowego życia, które polega na tym, abyśmy znali «jedyne prawdziwego Boga oraz Tego, którego posłał, Jezusa Chrystusa» (J 17,3). Jest On jednak ostatni w objawieniu Osób Trójcy Świętej. Św. Grzegorz z Nazjanzu, «Teolog», wyjaśnia ten rozwój pedagogią Boskiego «zstępowania»:

Stary Testament głosił wyraźnie Ojca, Syna zaś bardzo niejasno. Nowy objawił Syna i pozwolił dostrzec Bóstwo Ducha. Teraz Duch mieszka pośród nas i udziela nam jaśniejszego widzenia samego siebie. Nie było bowiem rzeczą roztropną głosić otwarcie Syna, gdy nie uznawano jeszcze Bóstwa Ojca, i dodawać Ducha Świętego jako nowy ciężar,

jeśli można użyć nieco śmiałego wyrażenia, kiedy jeszcze Bóstwo Syna nie było uznane... Jedynie na drodze postępu i przechodzenia «od chwały do chwały» światło Trójcy Świętej zajaśnieje w pełniejszym blasku» (KKK 1830).

– Jak działa w naszym życiu Duch Święty?

ZAKOŃCZENIE

Każdy z nas może otrzymać od Ducha Świętego Jego dary. Jeżeli będziemy Go prosić, przyjdzie nam z pomocą.

Autorefleksja.

Pomyśl:

- Jak często modłę się do Ducha Świętego?
- Co zrobię, aby dobrze przeżyć Uroczystość Zesłania Ducha Świętego?

PRACA DOMOWA

Narysuj symbole Ducha Świętego. Pomódl się do Ducha Świętego o zgodę i pokój w rodzinie i na świecie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Duchu Święty uśmiechnięty” zespołu Mocni w Duchu.
(odtworzenie nagrania z piosenką)